

Stjórnartíðindi

1913 - A-deild

Útgáfa 1.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af Stjórnartíðindum. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af prentuðum Stjórnartíðindum án endurgjalds. Hvorki dómsmálaráðuneytið né önnur stjórnvöld standa að gerð skjals þessa umfram það að hafa útvegað höfunduð skjalsins prentteintök af ritinu.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta landslög og önnur áþekk gögn gerð af opinberri hálfu, ekki verndar höfundalaga.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skrifað inn á bls. 27, 123-124, og 198.

Minniháttar gallar á bls. 186.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

Stjórnartíðindi

fyrir

Ísland.

1913.

Efnisyfirlit

við

stjórnartíðindi fyrir Ísland 1913.

A.

Efnisyfirlit

við

stjórnartíðindi fyrir Ísland 1913.

A.

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blað- síðutal.
1	13. febrúar	Opið brjef um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Danmörku, sje settur ríkisstjóri	3.
2	18. febrúar	Konungleg auglýsing um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	3.
3	23. febrúar	Opið brjef um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Danmörku, sje settur ríkisstjóri	4.
4	27. febrúar	Konungleg auglýsing um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	4.
5	1. apríl	Opið brjef er stefnir saman alþingi til reglulegs fundar 1. júlí 1913	5.
6	20. apríl	Opið brjef um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Danmörku, sje settur ríkisstjóri	6.
7	25. apríl	Konungleg auglýsing um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	6.
8	28. maí	Konungsbrjef um setnings alþingis	7.
9	28. maí	Konungsbrjef um lenging alþingistímans og um þingsuppsögn .	7.
10	26. júlí	Opið brjef um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Danmörku, sje settur ríkisstjóri	8.
11	2. ágúst	Konungleg auglýsing um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	8.
12	20. okt.	Opið brjef um að alþingi sem nú er skuli leyst upp	9.
13		Opið brjef um nýjar kosningar til alþingis	9.
14		Lög um samþykkt á landsreikningnum fyrir árin 1910 og 1911.	10.
15		Fjáraukalög fyrir árin 1910 og 1911	12.
16		Fjáraukalög fyrir árin 1912 og 1913	16.
17		Lög um breyting á lögum nr. 32, 20. október 1905, um málaflutningsmenn við landsyfirdóminn í Reykjavík	19.
18		Lög um breyting á lögum nr. 18, 3. október 1903, um kosningar til Alþingis	20.
19		Lög um breyting á lögum nr. 39, 10. nóv. 1903, um leynilegar kosningar og hlutfallskosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum	22.
20		Lög um kosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum	25.

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blað- síðutal.
21	20. okt.	Lög um breyting á tolllögum fyrir Ísland nr. 54, 11. júlí 1911, 1. gr. 15	30.
22		Lög um breyting á lögum um vörutoll, 22. okt. 1912.....	30.
23		Lög um viðauka og breyting á lögum um aðflutningsbann á áfengi nr. 44, 30. júlí 1909	32.
24		Lög um hagstofu Íslands	33.
25		Lög um breyting á lögum nr. 30, 16. nóvbr. 1907, um lán úr landssjóði til byggingar íbúðarhúsa á prestssetrum landsins..	34.
26		Lög um breyting á lögum nr. 18, 9. júlí 1909 um styrktarsjóð handa barnakennurum	36.
27		Lög um lögreglusamþykkt og byggingarsamþykkt fyrir Vestmanna-eyjasýslu.....	37.
28		Lög um rafmagnsveitu í kaupstöðum og kaupsíðum.....	38.
29		Lög um gjafasjóð Jóns Sigurðssonar handa fátækum í Eyjafjarðarsýslu	40.
30		Lög um umboð þjóðjarða	40.
31		Lög um bæjanöfn	42.
32		Lög um sölu á þjóðjörðinni Reykjum í Hrútafirði	43.
33		Lög um breyting á fátækralögum 10. nóv. 1905.....	44.
34		Lög um breytingu á lögum 22. október 1912 um ritsíma- og talsímakerfi Íslands... ..	45.
35		Lög um ritsíma- og talsímakerfi Íslands	46.
36		Lög um breyting á lögum nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á síld	49.
37		Lög um skoðun á síld.....	50.
38		Lög um heimild fyrir landsstjórnina til að selja prestinum að Kolfreyjustað landspildu í Innri-Skálavík.....	52.
39		Lög um löggilding verslunarstaða í Karlseyjarvík við Reykhóla og í Hagabót í Barðastrandarsýslu	52.
40		Fjárlög fyrir árin 1914 og 1915	53.
41		Lög um mannanöfn	93.
42		Lög um mannskaðaskýrslur og rannsókn á fundnum líkum....	96.
43		Landskiftalög	98.
44		Lög um forðagæslu	101.
45		Lög um bjargráðasjóð Íslands	104.
46		Lög um sauðfjárbaðanir	106.
47	10. nóv.	Viðaukalög við lög nr. 24, 9. júlí 1909, um samþykktir um kornforðabúr til skepnufóðurs	107.
48		Lög um breyting og viðauka við lög 22. nóv. 1907 um bæjarstjórn í Hafnarfirði.....	108.
49		Lög um eignarnámsheimild fyrir bæjarstjórn Ísafjarðar á lóð og mannvirkjum undir hafnarbyggju	108.
50		Lög um að landssjóður leggi Landsbankanum til 100 þúsund krónur á ári í næstu 20 ár	109.
51		Lög um heimild fyrir veðdeild Landbankans til að gefa út 4. flokk (Serie) bankavaxtabrjefa	110.
52		Lög um breyting á 1. gr. laga um vitagjald frá 11. júlí 1911 .	114.
53		Lög um strandferðir	115.
54		Lög um samþykktir um eftirlit úr landi með fiskiveiðum í landhelgi	116.
55		Lög um stofnun Landhelgisjóðs Íslands	118.
56		Lög um samþykktir um herpinótaveiði á Eyjafirði og Skagafirði.	119.
57		Lög um heimild til að veita einkarjett til þess að vinna salt o. fl. úr sjó	120.
58		Lög um friðun æðarfugla	121.

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blað- síðutal.
59	10. nóv.	Lög um friðun fugla og eggja	123.
60		Hafnarlög fyrir Vestmannaeyjar.....	124.
61		Lög um breytingu á 16. gr. laga nr. 29, 16. nóv. 1907	128.
62		Lög um ábyrgðarijelög	129.
63	22. nóv.	Siglingalög	131.
64		Lög um sjódóma og rjettarfar í sjómálum	184.
65		Lög um vatnsveitingar	189.
66		Girðingalög	194.
67		Lög um hvalveiðamenn	198.
68		Konungsráðgjafi um sjerastakan íslenskan fána.....	199.

Yfirlit

eftir stafrófsröð.

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
Alþingi.			
5	1. apríl.	Opið brjef er stefnir saman alþingi til reglulegs fundar 1. júlí 1913	5.
8	28. maí.	Konungsbrjef um setning alþingis	7.
9	28. maí.	Konungsbrjef um lenging alþingistímans og um þingsuppsögn..	7.
12	20. okt.	Opið brjef um að alþingi sem nú er skuli leyst upp	9.
13		Opið brjef um nýjar kosningar til alþingis	9.
18		Lög um breyting á lögum nr. 18, 3. október 1903, um kosningar til alþingis	20.
Áfengir drykkir.			
23	20. okt.	Lög um viðauka og breyting á lögum um aðflutningsbann á áfengi nr. 44, 30. júlí 1909	32.
Bankar.			
50	10. nóv.	Lög um að landssjóður leggi Landsbankanum til 100 þúsund krónur á ári í næstu 20 ár ..	109.
51		Lög um heimild fyrir veðdeild Landsbankans til að gefa út 4. flokk (Serie) bankavaxtabrjefa	110.
Dómar og dómsmál.			
17	20. okt.	Lög um breyting á lögum nr. 32, 20. október 1905, um málaflutningsmenn við landsyfirdóminn í Reykjavík	19.
64	22. nóv.	Lög um sjódóma og rjettarfar í sjómálum	184.
Embættismenn.			
17	20. okt.	Lög um breyting á lögum nr. 32, 20. október 1905, um málaflutningsmenn við landsyfirdóminn í Reykjavík	19.

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
Fiskiveiðar.			
36	20. okt.	Lög um breyting á lögum nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á síld	49.
37		Lög um skoðun á síld.....	50.
54		Lög um samþyktir um eftirlit úr landi með fiskiveiðum í landhelgi	116.
55	10. nóv.	Lög um stofnun Landhelgissjóðs Íslands	118.
56		Lög um samþyktir um herpinótaveiði á Eyjafirði og Skagafirði.	119.
61		Lög um breytingu á 16. gr. laga nr. 29, 16. nóv. 1907.....	128.
Fjárhagsmálefni.			
14	20. okt.	Lög um samþykt á landsreikningnum fyrir árin 1910 og 1911.	10.
15		Fjárlög fyrir árin 1910 og 1911	12.
16		Fjárlög fyrir árin 1912 og 1913,	16.
21		Lög um breyting á tolllögum fyrir Ísland nr. 54, 11. júlí 1911, 1. gr. 15	30.
22	10. nóv.	Lög um breyting á lögum um vörutoll, 22. október 1912	30.
30		Lög um umboð þjóðjarða	40.
40		Fjárlög fyrir árin 1914 og 1915	53.
50		Lög um að landssjóður leggi landsbankanum til 100 þúsund krónur á ári í næstu 20 ár	109.
Hafnarfjörður, sjá kaupstaðir.			
Íðnaður.			
28	20. okt.	Lög um rafmagnsveitu í kaupstöðum og kauptúnum.....	38.
57	10. nóv.	Lög um heimild til að veita einkarjett til þess að vinna salt o. fl. úr sjó	120.
Ísafjörður, sjá kaupstaðir.			
Kaupstaðir.			
19	20. okt.	Lög um breyting á lögum nr. 39, 10. nóv. 1903, um leynilegar kosningar og hlutfallskosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum	22.
20		Lög um kosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum	25.
28		Lög um rafmagnsveitu í kaupstöðum og kauptúnum.....	38.
48	10. nóv.	Lög um breyting og viðauka við lög 22. nóv. 1907 um bæjarstjórn í Hafnarfirði.....	108.
49		Lög um eignarnámsheimild fyrir bæjarstjórn Ísafjarðar á lóð og mannvirkjum undir hafnarbryggju	108.
Landbúnaður.			
31	20. okt.	Lög um bæjanöfn.....	42.
43	10. nóv.	Landskiftalög.....	98.
44		Lög um forðagæslu	101.

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
46	10. nóv.	Lög um sauðfjárbaðanir	106.
47		Viðaukalög við lög nr. 24, 9. júlí 1909, um samþykktir um korn- forðabúr til skepnufóðurs	107.
65	22. nóv.	Lög um vatnsveitingar	189.
66		Girðingalög	194.
Landshagir.			
24	20. okt.	Lög um hagstofu Íslands	33.
42	10. nóv.	Lög um mannskaðaskýrslur og rannsókn á fundnum líkum	96.
Landsstjórn.			
1	13. febr.	Opið brjef um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Dan- mörku, sje settur ríkisstjóri	3.
2	18. febr.	Konungleg auglýsing um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	3.
3	23. febr.	Opið brjef um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Dan- mörku, sje settur ríkisstjóri	4.
4	27. febr.	Konungleg auglýsing um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	4.
6	20. apríl.	Opið brjef um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Dan- mörku, sje settur ríkisstjóri	6.
7	25. apríl.	Konungleg auglýsing um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	6.
10	26. júlí.	Opið brjef um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Dan- mörku, sje settur ríkisstjóri	8.
11	2. ágúst.	Konungleg auglýsing um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	8.
68	22. nóv.	Konungsúrskurður um sjerstakan íslenskan fána	199.
Mannanöfn.			
41	10. nóv.	Lög um mannanöfn	93.
Málaflutningsmenn, sjá Embættismenn.			
Prestar.			
25	20. okt.	Lög um breyting á lögum nr. 30, 16. nóvbr. 1907, um lán úr landssjóði til byggingar íbúðarhúsa á prestssetrum landsins .	34.
38		Lög um heimild fyrir landsstjórnina til að selja prestinum að Kolfreyjustað landspildu í Innri-Skálavík	52.
Siglingar, skip.			
52	10. nóv.	Lög um breyting á 1. gr. laga um vitagjald frá 11. júlí 1911 .	114.
53		Lög um strandferðir	115.
63	22. nóv.	Siglingalög	131.
64		Lög um sjóðóma og rjettarfar í sjómálum ..	184.

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
Símamál.			
34	20. okt.	Lög um breyting á lögum 22. október 1912 um ritsíma- og talsímakerfi Íslands.....	45.
35		Lög um ritsíma- og talsímakerfi Íslands	46.
Sjóðir og stofnanir.			
26	20. okt.	Lög um breyting á lögum nr. 18, 9. júlí 1909 um styrktarsjóð handa barnakennurum	36.
29		Lög um gjafasjóð Jóns Sigurðssonar handa fátækum í Eyja-fjarðarsýslu	40.
55	10. nóv.	Lög um stofnun Landhelgissjóðs Íslands	118.
61		Lög um breytingu á 16. gr. laga nr. 29, 16. nóv. 1907	128.
Skattar og gjöld.			
21	20. okt.	Lög um breyting á tolllögum fyrir Ísland nr. 54, 11. júlí 1911, 1. gr. 15	30.
22		Lög um breyting á lögum um vörutoll, 22. október 1912	30.
52	10. nóv.	Lög um breyting á 1. gr. laga um vitagjald frá 11. júlí 1911 .	114.
Sveitamálefni, sbr. kaupstaðir, landbúnaður.			
27	20. okt.	Lög um lögreglusamþykkt og byggingarsamþykkt fyrir Vestmanna-eyjasýslu	37.
33		Lög um breyting á fátækralögum 10. nóv. 1905	44.
45	10. nóv.	Lög um bjargráðasjóð Íslands	104.
54		Lög um samþykktir um eftirlit úr landi með fiskiveiðum í landhelgi	116.
56		Lög um samþykktir um herpinótaveiði á Eyjafirði og Skagafirði.	119.
60		Hafnarlög fyrir Vestmannaeyjar	124.
Tryggingarstarfsemi.			
62	22. nóv.	Lög um ábyrgðarfjelög	129.
Veiði, friðun.			
58	10. nóv.	Lög um friðun æðarfugla	121.
59		Lög um friðun fugla og eggja	123.
67	22. nóv.	Lög um hvalveiðamenn	198.
Verzlun, sbr. skattar og gjöld.			
23	20. okt.	Lög um viðauka og breyting á lögum um aðflutningsbann á áfengi nr. 44, 30. júlí 1909	32.
36		Lög um breyting á lögum nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á sild	49.

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
37	} 20. okt.	Lög um skoðun á síld.....	50.
39		Lög um löggilding verzlunarstaða í Karlseyjarvík við Reykhóla og í Hagabót í Barðastrandarsýslu	52.
Verzlunarstaðir.			
28	} 20. okt.	Lög um rafmagnsveitu í kaupstöðum og kauptúnum.....	38.
39		Lög um löggilding verzlunarstaða í Karlseyjarvík við Reykhóla og í Hagabót í Barðastrandarsýslu	52.
Vestmanneyjar, sjá sveitamálefni.			
Þjóðjarðir.			
30	} 20. okt.	Lög um umboð þjóðjarða	40.
32		Lög um sölu á þjóðjörðinni Reykjum í Hrítafirði	43.

Stjórnartíðindi

fyrir

Ísland.

A.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

19

1911

Stjórnartíðindi 1913. A.

Nr. 1.

Opið brjef

um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Danmörku,
sje settur ríkisstjóri.

Nr. 1.
13.
febrúar.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Þarð Vjer höfum í hyggju að sækja heim hans hátign Noregs konung
setjum Vjer ríkisstjóra samkvæmt 1. gr. í lögum nr. 25. 11. febrúar 1871, um ríkis-
stjórn, þegar svo stendur á, að konungur er ekki orðinn fulltíða, eða er sjúkur eða
fjarverandi, bróður Vorn elskulegan, hans konunglegu tign Harald Christián Frederik,
og hefur hann ríkisstjórn á hendi í Voru nafni frá þessum degi, þangað til Vjer
komum heim aftur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 13. febrúar 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Klaus Berntsen.

Konungleg auglýsing

um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn.

Nr. 2.
18.
febrúar.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guð náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Eftir að Vjer erum aftur heim komnir úr kynnisför Vorri til
hans hátignar Noregs konungs kunngjörum Vjer hjer með Vorum kæru og trúu þegnum,
að Vjer höfum sjálfir í dag tekið við ríkisstjórninni, sem Vjer með opnu brjefi 13. þ. m.
samkvæmt 1. grein í lögum nr. 25, 11. febr. 1871 höfðum falið bróður Vorum elskulegum,
hans konunglegu tign Haraldi Christiáni Frederiki að hafa á hendi, sem ríkisstjóra, í
fjærvist Vorri.

Gefið á Amaliuborg, 18. febrúar 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Klaus Berntsen.

Nr. 3.
23.
febrúar.

Opið brjef

um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Danmörku,
sje settur ríkisstjóri.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Það Vjer höfum í hyggju að sækja heim hans hátign Þýskalands keisara, konunginn í Prússlandi, setjum Vjer ríkisstjóra samkvæmt 1. gr. í lögum nr. 25, 11. febrúar 1871, um ríkisstjórn, þegar svo stendur á, að konungur er ekki orðinn fulltíða, eða er sjúkur eða fjærverandi, bróður Vorn elskulegan, hans konunglegu tign Harald Christián Frederik, og hefur hann ríkisstjórn á hendi í Voru nafni frá þessum degi, þangað til Vjer komum heim aftur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 23. febrúar 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Klaus Berntsen.

Nr. 4.
27.

Konungleg auglýsing

febrúar. um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Eftir að Vjer erum aftur heim komnir úr kynnisför Vorri til hans hátignar Þýskalands keisara, konungsins í Prússlandi, kunngjörum Vjer hjer með Vorum kæru og trúu þegnum, að Vjer höfum sjálfir í dag tekið við ríkisstjórninni, sem Vjer með opnu brjefi 23. þ. m. samkvæmt 1. grein í lögum nr. 25, 11. febr. 1871 höfðum falið bróður Vorum elskulegum, hans konunglegu tign Haraldi Christiáni Frederiki að hafa á hendi, sem ríkisstjóra, í fjærvist Vorri.

Gefið á Amaliuborg, 27. febrúar 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Klaus Berntsen.

Opið brjef

Nr. 5.

1.
apríl.

er stefnir saman alþingi til reglulegs fundar 1. júlí 1913.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vjer samkvæmt 3. gr. stjórnarskipunarlaga 3. október 1903 um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. janúar 1874, og samkvæmt lögum 22. október 1912 um breyting á þeim tíma, er hið reglulega alþingi kemur saman, allramildilegast höfum ákveðið að láta alþingi á Voru landi Íslandi koma saman til reglulegs fundar þriðjudaginn 1. júlí 1913.

Um leið og Vjer birtum þetta Vorum kæru og trúu þegnum á Íslandi, bjóðum Vjer öllum þeim, sem setu eiga að hafa á tjeðu alþingi, að koma nefndan dag til Reykjavíkurkaupstaðar, og verður þar þá sett alþingi eftir að guðspjónustugjörð hefur farið fram í dómkirkjunni.

Gefið á Amalíuborg, 1. apríl 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.).

H. Hafstein.

Stjórnartíðindi 1913. A.

Nr. 3.

Nr. 6.
20.
apríl.**Opið brjef**

um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Danmörku,
sje settur ríkisstjóri.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta. hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Það Vjer höfum í hyggju að sækja heim hans konunglegu tign stórhertogann af Mecklenborg-Schwerin setjum Vjer ríkisstjóra samkvæmt 1. gr. í lögum nr. 25, 11. febrúar 1871, um ríkisstjórn, þegar svo stendur á, að konungur er ekki orðinn fulltíða, eða er sjúkur eða fjærverandi, bróður Vorn elskulegan, hans konunglegu tign Harald Christián Frederik, og hefur hann ríkisstjórn á hendi í Voru nafni frá þessum degi, þangað til Vjer komum heim aftur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. apríl 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Klaus Berntsen.

Nr. 7.
25.
apríl.**Konungleg auglýsing**

um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Eftir að Vjer erum aftur heim komnir úr kynnisför Vorri til hans konunglegu tignar stórhertogans af Mecklenborg-Schwerin, kunngjörum Vjer hjer með Vorum kærú og trúu þegnum, að Vjer höfum sjálfir í dag tekið við ríkisstjórninni, sem Vjer með opnu brjefi 20. þ. m. samkvæmt 1. grein í lögum nr. 25, 11. febr. 1871 höfðum falið bróður Vorum elskulegum, hans konunglegu tign Haraldi Christiáni Frederiki að hafa á hendi, sem ríkisstjóra, í fjærvist Vorri.

Gefið á Amalíuborg, 25. apríl 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Klaus Berntsen.

Stjórnartíðindi 1913. A.

Nr. 4.

Konungsbrjef um setning alþingis.

Nr. 8.
28.
maí.

Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg.

Vjer viljum hjermeð veita yður sem ráðherra Vorum fyrir Vort land Ísland
umboð til þess í Voru nafni að setja alþingi það, er koma á saman til reglulegs fundar
þriðjudaginn 1. júlí næstkomandi.

Ritað á Amalíuborg, 28. maí 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

Til herra Hannesar Hafstein, kom. af Dbr. og Dbrm.,
Vors ráðherra fyrir Ísland.

Konungsbrjef um lenging alþingistímans og um þingsuppsögn.

Nr. 9.
28.
maí.

Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg.

Vjer viljum hjermeð veita yður sem ráðherra Vorum fyrir Vort land Ísland
umboð til þess að samþykkja í Voru nafni, að alþingi það, sem nú fer í hönd, megi
setu eiga svo lengi sem þörf verður á, þó eigi meira en 4 vikur fram yfir 8 vikna
tíma þann, er heimilaður er í 3. grein stjórnarskipunarlaga 3. október 1903 um breyting
á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Ísland 5. jan. 1874,

og ennfremur umboð til þess í Voru nafni að segja þingi slitið að liðnum hinum
lögheimilaða, reglulega þingsetutíma, eða síðar á 4 vikna fresti þeim, er áður er nefndur,
þegar eigi er lengur þörf á að lengja þingið.

Ritað á Amalíuborg, 28. maí 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

Til herra Hannesar Hafstein, kom. af Dbr. og Dbrm.,
Vors ráðherra fyrir Ísland.

Nr. 10.

26.
júlí.**Opið brjef**

um að hans konunglega tign Haraldur, prins af Danmörku,
sje settur ríkisstjóri.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Þarð Vjer höfum í hyggju að ferðast til útlanda setjum Vjer ríkisstjóra samkvæmt 1. gr. í lögum nr. 25, 11. febrúar 1871, um ríkisstjórn, þegar svo stendur á, að konungur er ekki orðinn fulltíða, eða er sjúkur eða fjærverandi, bróður Vorn elskulegan, hans konunglegu tign Harald Christián Frederik, og hefur hann ríkisstjórn á hendi í Voru nafni frá þessum degi, þangað til Vjer komum heim aftur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Marselisborg, 26. júlí 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Zahle.

Nr. 11.

2.
ágúst.**Konungleg auglýsing**

um að konungur sje kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Eftir að Vjer erum aftur heim komnir úr ferð Vorri til útlanda kunngjörum Vjer hjer með Vorum kæru og trúu þegnum, að Vjer höfum sjálfir í dag tekið við ríkisstjórninni, sem Vjer með opnu brjefi 26. f. m. samkvæmt 1. grein í lögum nr. 25, 11. febr. 1871 höfðum falið bróður Vorum elskulegum, hans konunglegu tign Haraldi Christiáni Frederiki að hafa á hendi, sem ríkisstjóra, í fjærvist Vorri.

Gefið á Dannebrog við Kolding, 2. ágúst 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Zahle.

Opið brjef

um að alþingi sem nú er skuli leyst upp.

Nr. 12.
20.
október.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Það alþingi hefir fallist á frumvarp til stjórnarskipunarlaga um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. janúar 1874 og stjórnarskipunarlögum 3. október 1903, þá verður samkvæmt 61 gr. stjórnarskrárinnar að leysa upp alþingi það, sem nú er. Fyrir því bjóðum Vjer og skipum fyrir á þessa leið:

Alþingi sem nú er, er leyst upp.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer þegnlega að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Opið brjef

um nýjar kosningar til alþingis.

Nr. 13.
20.
október.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Með því að Vjer höfum með opnu brjefi, dagsettu í dag, leyst upp alþingi sem nú er, þá er það allramildastur vilji Vor, að nýjar kosningar til alþingis skuli fara fram laugardaginn 11. apríl 1914.

Um leið og Vjer því hjer með ákveðum, að á nefndum degi skuli fram fara almennar kosningar til alþingis, viljum Vjer eigi láta hjá liða að gefa kjósendum til vitundar, að ef hið nýkosna alþingi samþykkir óbreytt stjórnarskrárfrumvarp það, sem samþykkt var á síðasta þingi, þá verðum Vjer, jafnframt því er Vjer staðfestum frumvarpið, að ákveða samkvæmt 1. gr. frumvarpsins í eitt skifti fyrir öll, að íslenzk lög og mikilsvarðandi stjórnarathafnir, skuli eins og að undanfögnu bera upp fyrir Oss í ríkisráði Voru og verður þá að gefa út um það sjerstakan konungsúrskurð, er ráðherra Íslands ber upp fyrir Oss. Á þeim konungsúrskurði verður engin breyting gjörð, nema Vjer staðfestum lög um ríkisrjettarsamband Danmerkur og Íslands, samþykkt bæði af ríkisþinginu og alþingi, þar er ný skipan verði á gjörð.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer þegnlega að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 14.
20.
október.

L ö g

um samþykkt á landsreikningnum fyrir árin 1910 og 1911.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru

I. Tekjur:	Áætlun.	Reikningur
	kr. a.	kr. a.
1. Ábúðar- og lausafjárskattur	100,000,00	106,029,98
2. Húsaskattur	24,000,00	27,120,95
3. Tekjuskattur	46,000,00	61,718,42
4. Aukatekjur	100,000,00	125,550,83
5. Erfðafjárskattur	6,000,00	10,538,56
6. Vitagjald	40,000,00	72,357,25
7. Leyfisbrjefgjöld	10,000,00	12,205,35
8. Útflutningsgjald	240,000,00	321,656,09
9. Áfengistollur	560,000,00	505,148,28
10. Tóbakstollur	360,000,00	415,857,43
11. Kaffi- og sykurtollur	700,000,00	860,538,25
12. Annað aðflutningsgjald	50,000,00	60,158,74
13. Gjöld af innlendra vindlagerð og bittergerð	» »	5,777,20
14. Leyfisbrjefgjöld og árgjöld af verzlun og veitingu áfengra drykkja	25,000,00	23,200,00
15. Pósttekjur	160,000,00	207,069,08
16. Símatekjur	155,000,00	219,328,32
17. Tekjur af Íslandsbanka	26,000,00	24,126,98
18. Óvissar tekjur	36,000,00	72,108,29
19. Tekjur af jarðeignum landssjóðs	42,000,00	45,745,29
20. Tekjur af kirkjum	130,00	207,38
21. Tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli	3,200,00	22,237,20
22. Tekjur af Ræktunarsjóði Íslands	» »	14,277,05
23. Leigur af innstæðufje viðlagasjóðsins	87,000,00	102,167,97
24. Tekjur af láni landssjóðs til Landsbankans	15,000,00	15,000,00
25. Leiga af innstæðufje í bönkum og af bankavaxtabrjefum	16,000,00	31,921,83
26. Það sem greitt er frá prestaköllum	4,000,00	6,171,23
27. Endurgjald skyndilána til embættismanna	1,200,00	1,874,76
28. Endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum	» »	30,418,61
29. Greitt úr ríkissjóði Danmerkur	120,000,00	120,000,00
30. Innkomid fyrir seld bankavaxtabrjef 1911	» »	501,864,87
Samtals...	2,926,530,00	4,022,376,19

II. Gjöld:

	Fjárveiting		Reikningur		Nr. 14. 20. október.
	kr.	a.	kr.	a.	
1. Til greiðslu vaxta og afborgana af láni landssjóðs úr ríkissjóði Danmerkur.....	105,333,33		104,666,68		
2. Til útgjalda við hina æðstu stjórn landsins	100,000,00		99,034,11		
3. Til alþingis og til yfirskoðunar landsreikninganna	61,600,00		85,302,03		
4. Til útgjalda við dómgæzlu og lögreglustjórn o. fl.:					
A. Dómgæzla og lögreglustjórn	172,630,00		171,166,07		
B. Ýmisleg útgjöld	45,300,00		74,317,04		
5. Til útgjalda við læknaskipunina	298,050,00		288,607,25		
6. Til samgöngumála:					
A. Til útgjalda við póststjórnina	204,400,00		225,631,57		
B. Til vegabóta	246,300,00		241,905,74		
C. Til gufuskipaferða	198,000,00		198,900,00		
D. Til ritsíma og talsíma	256,300,00		317,009,16		
E. Til vita	82,227,00		73,866,69		
7. Til kirkju- og kenslumála:					
A. Í þarfir andlegu stjettarinnar.....	92,200,00		136,163,82		
B. Til kenslumála	409,840,00		482,237,89		
8. Til vísinda og bókmenta	145,320,00		144,675,35		
9. Til verklegra fyrirtækja	439,520,00		458,727,34		
10. Til skyndilána og lögboðinna fyrirframgreiðslna	5,200,00		34,262,98		
11. Til eftirlauna og styrktarfjár	126,220,00		128,392,45		
12. Sektir fyrir ólöglegar fiskiveiðar og önnur óviss útgjöld	6,000,00		39,500,43		
13. Fjárgreiðslur samkvæmt lögum og fjáraukalögum	»	»	295,700,91		
14. Tekjuafgangur	»	»	422,308,68		
Samtals...	2,994,440,33		4,022,376,19		

Eignir viðlagasjóðs voru 31. desember 1911 kr. 1,661,679,84
Tekjueftirstöðvar landssjóðs s. d. — 40,368,81
Peningaforði landssjóðs s. d. — 664,693,24

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 15.
20.
október.

Fjáráukalög fyrir árin 1910 og 1911.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru

1. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögunum fyrir 1910 og 1911, veitast kr. 140,451,47 til gjalda þeirra, sem tilfærð eru í 2.—11. gr. hjer á eftir.

2. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 9. gr. fjárlaganna veitast 3,744 kr. 50 aurar.
Við tölulið 5. Aðstoðar- og skrifstofukostnaður:

árið 1910.....	kr. 1,199,85
— 1911.....	— 1,550,35

Við tölulið 7. Viðhald á stjórnarráðshúsinu.....	kr. 2,750,20
	— 994,30
	kr. 3,744,50

3. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 11. gr. fjárlaganna veitast 4,325 kr. 85 aurar.
Við A. 3. Hægningarhúsið í Reykjavík:

árið 1910.....	kr. 956,62
— 1911.....	— 29,66

Við B. 1. Landshagsskýrslur.....	kr. 986,28
	— 2,131,52

Við B. 6. Til eftirlits úr landi með fiskiveiðum útlendinga:

árið 1910.....	kr. 661,55
— 1911.....	— 546,50

	— 1,208,05
	kr. 4,325,85

4. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 12. gr. fjárlaganna veitast 11,529 kr. 12 aurar.
Við 6. lið. Geðveikrahælið á Kleppi:

árið 1910.....	kr. 1,745,70
— 1911.....	— 2,249,00

Við 7. lið. Heilsuhælið.....	kr. 3,994,70
	— 3,333,33

Við 9. lið c. og d. Nám yfirsetukvenna:

árið 1910.....	kr. 3,338,64
— 1911.....	— 641,96

Við 9. lið g. Sótthreinsunarofn á Akureyri.....	— 3,980,60
	— 220,49
	kr. 11,529,12

5. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 13. gr. fjárlaganna veitast 43,052 kr. 71 au.

Við A. 1. b. 1. árið 1911.....	kr.	118,75	
Við A. 1. c.: árið 1910.....	—	405,00	
Við A. 1. c.: árið 1911.....	—	760,00	
			kr. 1,283,75
Við A. 2. Póstflutningur 1910 og 1911.....	—	12,000,00	
Við aðra liði til pósthjónnar:			
árið 1910.....	kr.	2,738,99	
— 1911.....	—	2,693,71	
			— 5,432,70
			kr. 18,716,45
Við B. I. 3. Skrifstofukostnaður landsverkfræðings.....	kr.	147,48	
Við B. II. Flutningabrautir og viðhald.....	—	2,683,56	
Við B. III. Þjóðvegir.....	—	906,92	
			— 3,737,96
Við D. II. Til nýrra talsímalagninga o. fl.:			
árið 1910.....	kr.	2,274,97	
— 1911.....	—	1,695,68	
			kr. 3,970,65
Við D. III. Starfræksla landssíma:			
árið 1910.....	kr.	3,662,46	
— 1911.....	—	5,317,37	
			— 8,979,83
Við D. Aðrir liðir V.—VII.:			
árið 1910.....	kr.	3,120,38	
— 1911.....	—	1,558,61	
			— 4,678,99
			— 17,629,47
Við E. Vítar:			
árið 1910.....	kr.	1,367,55	
— 1911.....	—	1,601,28	
			— 2,968,83
			kr. 43,052,71

6. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 14. gr. fjárlaganna veitast 15,829 kr. 92 aurar.

Við B. IV. Hinn almenni mentaskóli:			
Við c. 3. Árið 1910.....	kr.	1,693,46	
Við c. 5. — 1910.....	—	1,331,25	
Við c. 5. — 1911.....	—	1,754,50	
			kr. 4,779,21
Við B. V. Gagnfræðaskólinn á Akureyri:			
Við b. 2. Árið 1910.....	kr.	761,45	
Við b. 2. — 1911.....	—	495,98	
			kr. 1,257,43
Við b. 3. — 1910.....	kr.	381,49	
Við b. 3. — 1911.....	—	1,656,00	
			— 2,037,49

Flyt... kr. 3,294,92 kr. 4,779,21

Nr. 15.
20.
október.

		Flutt...	kr. 3,294,92	kr. 4,779,21
Við b. 5.	Árið 1910.....	kr. 284,92		
Við b. 5.	— 1911.....	— 297,75		
			— 582,67	
				— 3,877,59
Við B. VI. Kennaraskólinn:				
Við b. 2.	Árið 1910.....	kr. 105,63		
Við b. 2.	— 1911.....	— 538,95		
			kr. 644,58	
Við b. 5.	— 1910.....	kr. 1,063,53		
Við b. 5.	— 1911.....	— 468,44		
			— 1,531,97	
				— 2,176,55
Við B. VII. Stýrimannaskóli:				
Við b. 1.	Árið 1911.....	kr. 183,50		
Við b. 4.	— 1910.....	kr. 350,06		
Við b. 4.	— 1911.....	— 266,94		
			— 617,00	
				— 800,50
Við B. VIII. c. Unglingaskólar.....				
— 350,00				
Við B. VIII. k. Kensla heyrnar- og málleysingja:				
árið 1910.....		kr. 1,772,68		
— 1911.....		— 1,664,34		
				— 3,437,02
Við B. IX. b. Sundkensla:				
árið 1910.....		kr. 297,91		
— 1911.....		— 111,14		
				— 409,05
				kr. 15,829,92

7. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 15. gr. fjárlaganna veitast 5,845 kr. 28 aurar.

Við 1. h. Prentun ritaukaskrár 1910.....	kr. 314,25
Við 2. d. Skrá yfir skjalasafnið (endurveiting).....	— 500,00
Við 5. Safnhúsið:	
Eldiviður, áhöld o. fl. 1910.....	kr. 2,132,31
— — 1911.....	— 1,627,08
	— 3,759,39
Við 9. Sýslubókasöfn o. fl.:	
árið 1910.....	kr. 530,00
— 1911.....	— 300,00
	— 830,00
Við 30. Útgáfa dómasafns:	
árið 1910.....	kr. 180,00
— 1911.....	— 15,00
	— 195,00
Við 45. Jarðskjálftamælir.....	— 246,64
	kr. 5,845,28

8. gr.

Nr. 15.
20.
október.

Sem viðbót við gjöldin í 16. gr. fjárlaganna veitast 30,910 kr. 44 aurar.

Við 1. Bændaskólinn á Hólum:

Við c. 3. Árið 1910.....	kr.	444,50	
Við c. 3. — 1911.....	—	240,40	
			kr. 684,90
Við c. 5. — 1910.....	kr.	1,233,23	
Við c. 5. — 1911.....	—	863,79	
			— 2,097,02
Við c. 6. Árið 1910.....	kr.	8,527,04	
Við c. 6. — 1911.....	—	9,590,32	
			— 18,117,36
Við aðra liði árið 1911.....	—	433,06	
			kr. 21,332,34

Við 2. Bændaskólinn á Hvanneyri:

Við c. 6. Árið 1910.....	kr.	580,42	
Við c. 6. — 1911.....	—	7,173,44	

— 7,753,86

Við 9. Skógræðslan..... — 822,00

Við 23. Viðskiftaráðunautar..... — 838,49

Við 25. Húsaskoðun á prestssetrum..... — 163,75

kr. 30,910,44

9. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 19. gr. fjárlaganna veitast 2,268 kr. 82 aurar.

Hálfur kostnaður við rannsókn Landsbankans..... kr. 878,27

Greitt fyrir undirbúning á siglingalögum..... — 600,00

Styrkur til 2 íslenskra stúlkna til handavinnunáms hjá Kunstflidsforeningens

Friundervisning í Kaupmannahöfn (endurveiting)..... — 300,00

Öndverðarnesvitinn árið 1911..... — 490,55

kr. 2,268,82

10. gr.

Sem viðbót við gjöld samkvæmt fjárlagum nr. 10, 11. júlí 1911 fyrir árin 1910 og 1911 veitast 14,906 kr. 49 aurar.

Við 4. gr. Tvöföld símálína milli Reykjavíkur og Borðeyrar kr. 328,06

Við 4. gr. Sömuléiðis milli Akureyrar og Sauðárkróks... — 1,077,88

kr. 1,405,94

Við 5. gr. Háskóli Íslands:

a. Laun..... kr. 9,100,00

b. Ýmisleg útgjöld..... — 4,043,53

— 13,143,53

Við 5. gr. Akureyrarskóli, málun m. m..... — 100,08

Við 5. gr. Kvennaskóli, aðgerð..... — 190,35

Við 5. gr. Stýrimannaskóli, aðgerð..... — 66,59

kr. 14,906,49

Nr. 15.
20.
október.

11. gr.

Til hitaleiðslu í pósthúsinu í Reykjavík veitast ..	kr. 1,975,72
Ráðherrabústaður	— 1,562,62
Millipinganevnd í fjármálum landsins	— 4,500,00
	kr. 8,038,34

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 16.
20.
október.

Fjáráukalög

fyrir árin 1912 og 1913.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sem viðbót við gjöldin, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1912 og 1913, veitast kr. 108,799,85 til gjalda þeirra, sem tilfærð eru í 2.—9. gr. hjer á eftir.

2. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 11. gr. fjárlaganna (dómgæsla o. fl.) veitast kr. 1,325,00.

Við A. 3. Til viðgerðar fangahússins á Seyðisfirði alt að	kr. 700,00
Á eftir A. 4. komi nýr liður, er verði 5. liður:	
Til að kaupa peningaskáp handa sýslumanninum í Strandasýslu...	— 125,00
Við B. 6. Til eftirlits úr landi með fiskiveiðum í Garðsjó innan landhelgi	
gegn jafnmiklu annarstaðar frá	— 500,00
	kr. 1,325,00

3. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 12. gr. (Læknaskipun) veitast kr. 1,501,50.

Við 8. B. Til að mála að utan geðveikrahælið á Kleppi	kr. 600,00
Við 10. lið (nýr liðir):	
Aðgerð á sóttvarnarhúsinu á Akureyri	— 601,50
Til drengsins Einars Guðmundssonar á Þórarinsstaðaeyri, til þess að	
leita honum læknishjálpar í Danmörku	— 300,00
	kr. 1,501,50

4. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 13. gr. (Samgöngumál) veitast kr. 63,040,66.

Við A. Til pósthúshyggingar (til undirbúnings og til að byrja á byggingunni)	kr. 30,000,00
Við B. II. 3. Reykjadalabraut	— 10,000,00
Við B. II. Til steinsteypubrúar á Steinslæk í Holtum $\frac{2}{3}$ hlutar kostnaðarins	— 1,146,11
Við B. XII. (nýr liður): Til fyrirhleðslu við Holtsá	— 2,547,56
Við D. Til endurgreiðslu á tillagi til símalínu frá Selfossi að Eyrarbakka	— 2,500,00
Til endurgreiðslu á tillagi Rangárvallasýslu til Garðsaukasímans alt að gegn því, að sýslan leggi á sínum tíma hlutfallslega til Vikursímans.	— 3,333,33
Til endurgjalds á sýslutillagi til Patreksfjarðarsímans	— 5,000,00
Til þess að styrkja símalínuna á Fjarðarheiði, Fljótsheiði og víðar, alt að	— 7,000,00
Við E. VII. Til vitavarðarbústaðar á Siglunesi	— 713,66
Við E. XVII. Til brunngraftar við Garðskagavita alt að	— 800,00
	kr. 63,040,66

5. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 14. gr. (Kirkju- og kenslumál) veitast kr. 14,103,61.

Við A. b. 6. Álag á Staðarstaðarkirkju	kr. 1,110,05
7. Til Ásólfsskálakirkju, eftirgjöf á viðlagasjóðsláni að því tilskildu, að söfnuðurinn taki kirkjuna að sjer	— 803,56
Við B. I. Til þess að kaupa Röntgensáhöld handa læknadeild háskólans	— 6,000,00
Til hr. A. Courmont í viðurkenningarskyni fyrir kenslu hans í frakkneskri tungu og bókmentum skólaárin 1911—1913	— 1,440,00
Við B. III. b. 1. Gagnfræðaskólinn á Akureyri: Til byggingar á úthýsi og aðgerðar á skólahúsinu eftir reikningi, alt að	— 4,000,00
Við B. IV. b. 2. Til aukakenslu við kennaraskólann	— 750,00
	kr. 14,103,61

6. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 15. gr. (Vísindi og bókmentir) veitast kr. 5,153,33

Við 1. c. (nýr liður): Aðstoð við Landsbókasafnið	kr. 1,053,33
Við 49. (nýr liður): Styrkur til að sækja olympisku leikina í Stokkhólmi 1912	— 2,500,00
Til kvennrjettindafjelags Íslands, styrkur til þess að senda fulltrúa á alþjóðamót í Buda-Pest í júní þ. á. um kosningarrjett kvenna	— 1,000,00
Til stúdentafjelagsins í Reykjavík, styrkur til þess að senda mann á 100 ára afmæli stúdentafjelagsins norska	— 600,00
	kr. 5,153,33

7. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 16. gr. (Til verklegra fyrirtækja) veitast kr. 17,500,95.

Við 1. Bændaskólinn á Hólum: Endurbætur á gamla skólahúsinu	kr. 782,98
Til smíðakenslu	— 500,00
Við 2. Bændaskólinn á Hvanneyri: Viðbótarstyrkur til að reisa leikfímishús	— 3,258,27
Flyt... kr	4,541,25

Nr. 16.
20.
október.

Flutt.... kr. 4,541,25

Upphæð þessi útborgast þá fyrst, er stjórnarráðið hefir fengið fullkomna skilagrein fyrir efnisleifum frá byggingu skólahússins á Hvanneyri.

Við 20. Styrkur til manns til að læra dýralækningar erlendis, fyrir síðasta ársþriðjung 1913.....	—	200,00
Við 30. Ferðastyrkur til Sigurgeirs Einarssonar til að kynnst ullarþurkun í Englandi og Þýskalandi.....	—	1,000,00
Til sama upp í kostnað við Ameríkuferð 1911.....	—	1,159,70
Við 37. Til Jakobs Björnssonar síldarmatsmanns upp í utanfararkostnað 1910.....	—	200,00
Til Árna Gíslasonar fiskimatsmanns upp í ferðakostnað til Spánar og Ítalíu.....	—	400,00
Við 54. (nýr liður):		
Til að mæla innsigling á Gilsfjörð (endurveiting) alt að	—	10,000,00
		kr. 17,500,95

8. gr.

Sem viðbót við 18. gr. veitist 420 kr.

Til ekkjufrúar Valgerðar Jónsdóttur frá Múla.....	kr.	420,00
---	-----	--------

9. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 19. gr. (Óviss útgjöld) veitast kr. 5,754,80.

1. Ferðakostnaður og fæðispeningar nokkurra þingmanna á fund í Reykjavík í desember 1912 (án þess veiting þessi myndi nokkurt fordæmi)	kr.	754,80
2. Til endurgreiðslu á vörugjaldi af kolum, sem þau af skipum Hins sameinaða gufuskipafjelags, sem halda uppi umsömdum millilandaferðum samkvæmt 10 ára samningi, gerðum árið 1909, taka á Íslandi eftir 1. jan. 1913, eftir reikningi alt að.....	kr.	5,000,00
		kr. 5,754,80

- Stjórninni veitist heimild til að lána Stokkseyrarhreppi og Eyrarbakkahreppi úr landssjóði kr. 4,650,00, til þess að bæta skemdir á sjógarðinum frá Óseyri austur fyrir Stokkseyri. Lánið ávaxtist með 4½ % á ári, og afborgist á 15 árum með jöfnum afborgunum.
- Stjórninni veitist heimild til að veita viðtöku til viðhalds á landsjóðs kostnað skipbrotsmannaskýli í Máfabót í Hörgslandi, sem reist verður í sumar, með stikum frá húsinu til bygða, þó með því skilyrði, að húsið sje traustlega bygt, og við skoðunargerð skilað í fullu standi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalínuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

Nr. 17.

20.
október.

um breyting á lögum nr. 32, 20. október 1905, um málaflutnings-
menn við landsyfirdóminn í Reykjavík.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. laganna orðist þannig:

Hverjum þeim, sem fullnægir eftirfarandi skilyrðum, getur ráðherra Íslands veitt alment leyfi til málfærslustarfa við landsyfirdóminn:

1. Að hlutaðeigandi hafi leyst af hendi fullkomið lagapróf, er aðgang veitir að embættum hjer á landi, sem lögfræðingar eiga að skipa, sbr. lög nr. 35, 30. júlí 1909, um stofnun háskóla, 33 gr., og lög nr. 36, 11. júlí 1911, um forgangssett kandidata frá háskóla Íslands til embætta.
2. Að hann hafi, að loknu fullnaðarprófi, fengist í 3 ár við málfærslustörf, annaðhvort á eigin hönd eða á skrifstofu málaflutningsmanns, eða um jafnlangan tíma gegnt embætti eða stöðu, sem lögfræðisprófs er krafist til, eða unnið á skrifstofu við slík embætti. Þó nær ákvæði þetta eigi til þeirra lögfræðisnemenda, er ljúka fullnaðarprófi við Háskóla Íslands innan 4 ára eftir að lög þessi hafa gengið í gildi.
3. Að hann fullnægi að öðru leyti þeim skilyrðum, sem útheimtað til þess, að geta fengið embætti hjer á landi.

Hver sá, er slíkt leyfi fær, skal, áður en leyfisbrjefið er afhent honum, undirrita eiðstaf um, að hann skuli flytja þau mál, sem honum verður trúað fyrir, með alúð og trúmensku, og í hvívetna rækja störf sín ráðvendnislega og með samviskusemi.

Málaflutningsmaður fyrirgerir þessum rjetti sínum, ef hann verður sekur í broti, er að almenningssáliti er svívirðilegt, eða missir fjárráð sín.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 18.

20.
október.

L ö g

um breyting á lögum nr. 18, 3. október 1903, um kosningar til Alþingis.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,
Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

7. gr. laganna orðist svo:

Í hverju kjördæmi skal vera yfirkjörstjórn. Sitja í henni sýslumaður eða bæjarfógeti og tveir menn, er sýslunefnd kýs eða bæjarstjórn, ef kaupstaður er kjördæmi sjer, annan úr sínum flokki, en hinn úr flokki annara kjösenda. Kjósa skal á sama hátt 2 menn til vara í yfirkjörstjórn.

Nú eru einn eða fleiri úr yfirkjörstjórn frambjóðandi í kjördæminu, og skulu þeir þá víkja sæti úr kjörstjórninni, oddviti þó ekki fyr en opna skal atkvæðakassana.

Verði yfirkjörstjórn af þessum eða einhverjum öðrum ástæðum ekki fullskipuð, eftir að varamennirnir hafa tekið sæti í henni, kveður oddviti menn úr flokki kjösenda í hin auðu sæti.

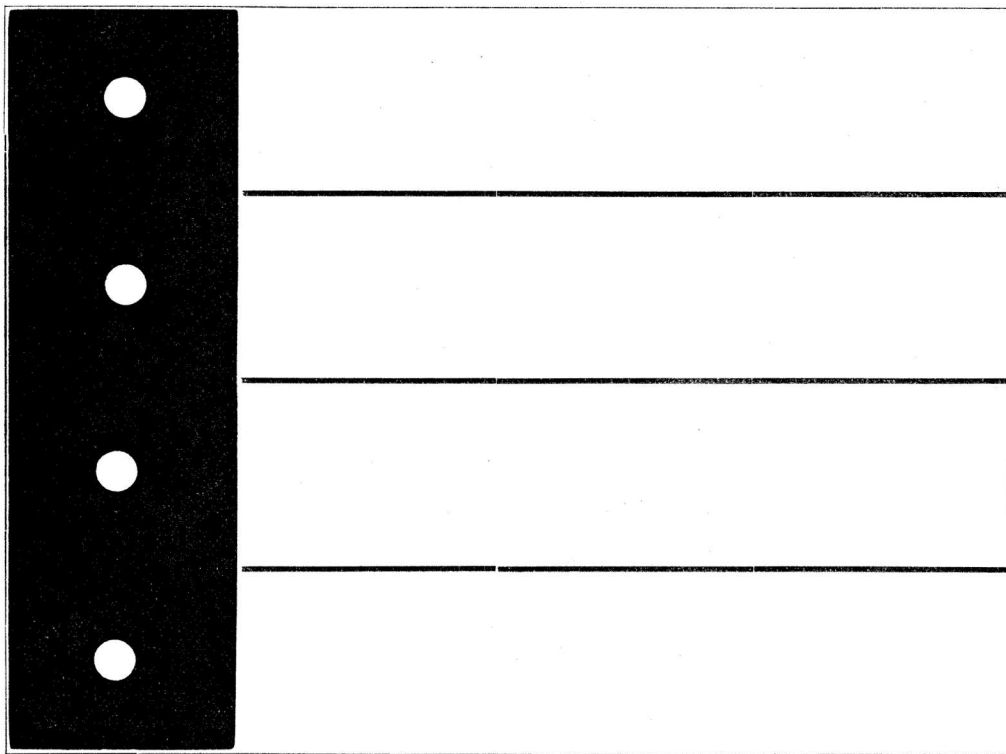
Fyrri varamaður er sá, er sýslunefnd eða bæjarstjórn kýs úr sínum flokki, og tekur hann sæti í kjörstjórninni á undan hinum. Sýslumaður eða bæjarfógeti er oddviti yfirkjörstjórnar. Ef hann er frambjóðandi, skal hann þó víkja sæti úr yfirkjörstjórninni meðan atkvæðakassarnir eru opnaðir og atkvæði talin, og skal þá elsti maður af hinum yfirkjörstjórunum koma í hans stað.

2. gr.

19. grein laganna orðist svo:

Þegar frestur sá er liðinn, sem ákveðinn er um framboð þingmannaefna (23. gr.), skal yfirkjörstjórnin tafarlaust láta fullgera kjörseðla fyrir kjördæmi sitt, þar sem kosning á fram að fara. En hafi eigi fleiri boðið sig fram til kosningar í kjördæmi, heldur en kjósa skal, þarf þar engin kosning fram að fara, heldur lýsir kjörstjórnin þingmannsefni eða þingmannaefni kosið eða kosin. Kjörseðlar skulu búnir til úr haldgóðum pappír, sem prent eða skrift sjest ekki í gegnum, þegar letrið snýr niður. Sjeu þeir allir nákvæmlega jafn-stórir og eins í lagi og með sama lit. — Á hvern seðil skal skrá með skýru og stóru prentlettri nöfn allra þingmannaefna í kjördæminu og skulu þau standa í stafrófsröð. Eigi tvö eða fleiri þingmannsefni í sama kjördæmi að öllu samnefnt, skal einkenna þá til aðgreiningar með heimilisnafni eða stöðu.

Kjörseðil skal gera á þann hátt, er hjer segir: Hverju nafni skal ætla þverskák, er sje $2\frac{1}{2}$ sm. á breidd. Til vinstri handar við nafnskákinnar skal vera svartur borði upp og ofan, 3 sm. á breidd, og í honum miðjum hvítir kringlóttir reitir, $\frac{1}{2}$ sm. að þvermáli. Skal kjörseðill vera svipaður þessu:



Kjörseðlar skulu vera brotnir saman með óprentuðu hliðina út, þannig, að ekki sjáist lettrið á þeim, og skal svo frá broti gengið, að auðvelt sje, að leggja þá aftur í sama brot, er kjósendur hafa notað þá.

3. gr.

35. gr. laganna orðist svo:

Þá er kjósandi hefir tekið við kjörseðlinum, sem oddviti afhendir honum, fer kjósandi með hann inn í klefann, (afherbergið), að borði því, er þar stendur, og stimplar alveg yfir reitinn, sem er fyrir framan það nafn eða þau nöfn, ef fleiri en einn á að kjósa, sem kjósandinn vill velja, með svörtum stimpli, sem kjörstjórnin leggur til, og skal hann vera 1 sentimeter að þvermáli. Þegar kjósandinn hefir stimplað yfir reitinn, svo að hvergi sjer í hann auðan, skal hann þerra hann (reitinn) vel með þerripappír, sem kjörstjórnin leggur til, og sjer um að nóg sje til af, og brýtur hann síðan seðilinn saman í sama brot, er hann var í, er hann tók við honum, svo að lettrið snúi inn, gengur inn að kjörborðinu og stingur sjálfur seðlinum í atkvæðakassann gegnum rifuna á lokinu og gætir þess, að enginn sjái, hvað á seðlinum er.

Stjórnarráðið skal í fyrsta sinni eftir að lög þessi hafa öðlast gildi, útvega stimplana, og greiðist sá kostnaður, er af því leiðir, úr landssjóði, en um endurnýjun þeirra fer svo, sem fyrir er mælt um atkvæðakassana í 28. gr.

4. gr.

38. gr. laganna orðist svo:

Engin merki má á seðilinn gera, önnur en að stimpla yfir auða reitinn, hvorki rispu nje blýantsstrik eða önnur slík einkenni, er gert geta seðilinn þekkjanlegan frá hinum seðlunum. Finnist slíkt merki á seðli við atkvæðatöluna á eftir, eða ef stimplað er út fyrir ytri brún svarta bordans, er slíkur seðill ógildur.

Nr. 18.
20.
október.

5. gr.

40. gr. laganna falli burt; í hennar stað komi svohljóðandi grein:

Atkvæðagreiðslu má ekki slíta meðan kjósendur gefa sig fram, án þess hlje verði á; þá er ekki gefa sig fleiri fram, skal enn bíða $\frac{1}{4}$ klukkustundar og taka við atkvæðum þeirra kjósenda, er á þeim tíma gefa sig fram. Þó má eigi slíta atkvæðagreiðslu að þeim fjórðungi klukkustundar liðnum, meðan kjósendur gefa sig fram, án þess að hlje verði á, og aldrei má atkvæðagreiðslu slíta fyr en 4 klukkustundir eru liðnar frá því, er byrjað var að taka við atkvæðum.

Þegar allir viðstaddir kjósendur hafa átt kost á að greiða atkvæði, greiða þingmannaefnin og umboðsmenn, ef þeir hafa kosningarrið, svo og kjörstjórnin atkvæði á sama hátt og aðrir kjósendur. Því næst skulu þeir kjósendur aftur kallaðir fram eftir stafrófsröð, sem nefndir eru í 39. gr. fyrri málsgrein, til að greiða atkvæði á meðan seðlaforðinn endist.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 19.
20.
október.

L ö g

um breyting á lögum nr. 39, 10. nóv. 1903, um leynilegar kosningar og hlutfallskosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Orðin: »og nöfnin á hverjum lista — standa á listanum« í niðurlagi síðustu málsgreinar í 2. gr. laganna falli burt.

2. gr.

3. gr. laganna orðist svo:

Sje eigi stungið upp á fleiri fulltrúafnum á listum, sem gildir eru metnir, en kjósa skal bæjarfulltrúa, þarf engin kosning fram að fara, heldur lýsir kjörstjórn, að liðnu hádegi 2 nóttum fyrir kjörfundardag, þá menn kosna, sem löglega hefir verið upp á stungið.

Sjeu aftur á móti fulltrúafni á framkomnum, gildum listum fleiri samtals en kjósa skal fulltrúa, skal kjörstjórnin tafarlaust láta fullgjöra kjörseðla fyrir kaupstaðinn og gera almenningi kunnugt með uppfestum auglýsingum, hverjir listar sjeu í kjöri, að tilgreindum nöfnum fulltrúafna og bókstaf hvers lista.

Á kjörseðli skulu allir listar, er gildir hafa verið metnir, skráðir þannig, að Nr. 19. öðrumegin á hæfilega stóru pappírslaði sjeu prentuð út af fyrir sig, hvert niður af öðru 20. október. í óbreyttri röð, nöfn fulltrúafnanna á hverjum lista, hver nafnaröð undir sínum bókstaf, og skulu vera feit og skýr langstrik til aðgreiningar milli listanna. Listarnir skulu skráðir á blaðið, hver við annars hlið, eftir stafrófsröð bókstafa sinna og nöfn fulltrúafnanna á hverjum lista aðgreind með þverstrikum; hæfilegt bil fyrir skrifaðan tölustaf skal vera fyrir framan hvert nafn innan þessa striks, sem takmarkar listann. Eigi tvö eða fleiri fulltrúafni að öllu samnefnt, skal einkenna þau til aðgreiningar með heimilisnafni eða stöðu. Á kjörseðli skal vera fyrirsögn: »Kjörseðill fyrir bæjarstjórnarkosning í N.-kaupstað....d. mán. 19..«, en að öðru leyti ekkert annað á kjörseðli letrað, en það sem að ofan greinir.

Kjörseðlar skulu vera úr góðum og þykkum pappír. Þeir skulu vera brotnir saman með óprentuðu hliðina út, þannig, að ekki sjáist lettrið á þeim, og skal svo frá broti gengið, að auðvelt sje að leggja þá aftur í sama brot, er þeir eru notaðir.

3. gr.

Aftan við 1. málsgrein 6. gr. laganna bætist svohljóðandi ákvæði:

Heimilt er bæjarstjórn að skifta kjósendum í deildir, enda skipar hún þá undir kjörstjórn fyrir hverja deild, og hefir hver þeirra sinn atkvæðakassa og kjörklefa.

Í 2. málsgrein 6. gr. falli burt orðin: »ásamt umslagi« — til enda málsgreinarinnar, svo og 3. og 4. málsgreinin og í þess stað komi:

Fer kjósandi með hann inn í kjörklefann (kjörherbergið) að borði því, er þar stendur, og gerir þar kross við bókstaf þess lista á kjörseðlinum, sem hann vill atkvæði gefa. Vilji hann breyta nafnaröðinni á lista þeim, er hann velur, skal hann setja tölustafinn 1 fyrir framan það nafn, sem hann vill hafa efst, töluna 2 fyrir framan það nafn, sem hann vill láta vera annað í röðinni, töluna 3 við það nafn, er hann vill láta vera hið þriðja o. s. frv. Sje eitthvert nafn, er hann getur eigi felt sig við, á lista þeim, er hann kys, má hann strika það út, og telst það þá eigi með við samtaling atkvæðanna. Krossinn við listabókstafinn, tölustafinn eða nöfnin og útstrikun nafns, ef hann vill útstrika, skal hann gera með blýanti, sem kjörstjórnin hefir til í kjörklefanum. Síðan brýtur kjósandi seðilinn saman í sömu brot, sem hann var í, er hann tók við honum; gengur hann síðan inn að kjörborðinu, og stingur sjálfur seðlinum þannig samanbrotnum í atkvæðakassann, gegnum rifuna á lokinu.

Annar meðkjörstjórnin skal hafa fyrir sjer eftirrit af kjörskránni, og gera merki við nafn hvers kjósanda, jafnóðum og hann hefir neytt kosningarrjettar síns, en hinn meðkjörstjórnin skal rita nöfn þeirra, er atkvæði greiða, á sjerstaka skrá með áframhaldandi töluröð fyrir framan hvert nafn. Enginn getur neytt kosningarrjettar, nema hann sje sjálfur á kjörfundi og greiði atkvæði. Nú skýrir kjósandi kjörstjórn frá því, að hann sakir sjónleysis eða annarar líkamsbilunar, er kjörstjórn telur gilda ástæðu, sje ófær til að framkvæma kosninguna á fyrirskipaðan hátt, og skal þá maður úr kjörstjórninni, sá er kjósandi nefnir til, veita honum aðstoð til þess í kjörklefanum. Þetta skal bókað í kjörbókina að tilgreindum ástæðum.

Ef kjörseðill rangmerktist eða skemmist á einhvern hátt, eftir að kjósandi tók við honum, þá getur kjósandinn afhent kjörstjórninni skemda seðilinn og fengið í staðinn nýjan kjörseðil, ef seðlabirgðirnar eru ekki þrotnar, enda sje ekki ástæða til að ætla, að hann hafi ónýtt seðilinn af ásettu ráði.

4. gr.

Á eftir orðunum: »skemur en 3 tíma« í 1. málsgrein 7. gr. laganna bætist: nema allir kjósendur, sem á kjörskrá eru, hafi neytt kosningarrjettar.

Nr. 19.
20.
október.

5. gr.

8. gr. laganna orðist þannig:

Talning atkvæða fer fram í heyranda hljóði, þegar er kosningarathöfninni lokið; oddviti kjörstjórnar opnar atkvæðakassann. Sje kjósendum skift í kjördeildir, lætur kjörstjóri atkvæðaseðlana úr atkvæðakössum deildanna óskoðaða saman í hæfilega stórt tómmt ílát með loki yfir, og skulu seðlarnir hristir vel saman, áður talning byrjar.

Því næst tekur oddviti upp einn og einn kjörseðil í einu, og les upp listabókstaf þann, sem krossað er við á honum; sýnir hann kjörseðlana jafnóðum viðstöddum meðmælendum og leggur þá svo frá sjer, þannig, að þeir kjörseðlar, sem eru sammerktilir, sjeu í bunka sjer, en meðkjörstjórar merkja jafnótt á blað, hvað margir seðlar fari í hvern bunka.

Kjörseðill verður ógildur, ef bert verður við talning atkvæða, að kjósandi hefir sett kross við fleiri en einn listabókstaf, eða tölumerkt nöfn á fleiri listum en einum, bætt nafni eða nöfnum við á lista, skrifað nafn sitt á seðilinn, sett á hann strik eða rispu eða önnur slík einkenni, er gert geti seðilinn þekkjanlegan, eða notað annan seðil en kjörstjórn hefir afhent honum.

Nú er eigi krossað við neinn listabókstaf á einhverjum kjörseðli, en nöfn eða nafn tölusett á einum listanum á honum, og telst sá listi þá valinn af kjósenda, þótt krossinn vanti veð listabókstafinn, ef ekki eru aðrir gallar á.

Þegar allir kjörseðlarnir eru upp teknir, skal telja saman, hve margir hafa valið hvern lista, og er það atkvæðatala listanna, hvers um sig. Bera skal samtölu þessara atkvæðatalna saman við samtölu þeirra, er atkvæði hafa greitt eftir skrá þeirri, sem haldin var samkvæmt 6. gr. yfir þá, sem neyttu kosningarjettar. Ef samtölunni ber ekki saman, skal fara aftur yfir kjörseðlana alla og atkvæðaskrána, og leiðrjetta skekkjur þær, sem á kunna að hafa orðið.

6. gr.

9. gr. laganna orðist svo:

Til þess að finna, hve mörg fulltrúafni hafa náð kosningu af hverjum lista, skal skrifa upp atkvæðatölu hvers lista fyrir neðan sinn listabókstaf, þá helming atkvæðatalnanna, þá þriðjung þeirra, fjórðung o. s. frv., eftir því, hve marga fulltrúa á að kjósa og hverjum lista getur mest hlotnast, þannig, að útkomutölur þessar standi í röð fyrir hvern lista. Síðan skal marka hæstu útkomutölurnar jafnmargar og kjósa á fulltrúa, og fær hver listi jafnmarga fulltrúa kosna, sem hann á af tölum þessum. Standi eigi svo mörg nöfn á lista, sem honum bera fulltrúar eftir útkomutölum, skal taka þau, sem vantar, af, hinum listunum eftir sömu reglu.

Til þess að finna, hver fulltrúafni hafa náð kosningu á hverjum lista, skal telja saman atkvæði hvers einstaks fulltrúafnis á þann hátt, er nú skal greina:

Kjósendi telst una við röðina á lista, hafi hann eigi breytt henni með því að setja tölur fyrir framan nöfnin, og hafi hann að eins sett tölu við eitt nafnið eða nokkur af þeim, telst hann una við röðina að öðru leyti. Oddviti kjörstjórnar tekur kjörseðla-bunkana, fyrst þann er flestir seðlar eru í, og svo koll af kolli, en meðkjörstjórar hafa fyrir sjer lista með nöfnum þeirra fulltrúafna, sem standa á þeim lista, sem auðkendur er á þeim kjörseðlum. Oddviti tekur kjörseðlana úr bunkanum einn af öðrum, sýnir þá meðmælendum og les upp nöfnin ásamt raðartölu þeirri, er þeim ber eftir kjörseðlinum, en meðkjörstjórar rita upp atkvæðin eftir því. Sá, sem fremstur stendur eða talan 1 er mörkuð við, fær heilt atkvæði, þeir, sem eru aftar í röðinni, fá hver um sig brot úr atkvæði, er sje mismunandi, eftir tölu þeirra fulltrúa, sem á að kjósa, þannig, að það sje jafnt tölu fulltrúanna að frádreginni tölu þeirra fulltrúafna, sem framar standa eða

lægri tölu fá á kjörseðlinum, deilt með fulltrúatölunni. Þegar kjörseðlabunkarnir eru þannig upplesnir, skulu atkvæðatölurnar lagðar saman. Hafi sami maður fengið atkvæði á fleiri en einum lista, sem til greina kemur eftir atkvæðamagni, þá skal leggja hinar lægri atkvæðatölur hans við atkvæðatölu þá, er hann hefir fengið á þeim lista, er hann hefur mest á, og telst sú samanlagða atkvæðatala honum þar að fullu, en nafn hans strikast út af hinum listunum. Þeir, sem hæstar hafa atkvæðatölur, eru kosnir svo margir af hverjum lista, sem honum ber samkvæmt því er áður greinir. Lýsir kjörstjórn þá kosna í þeirri röð, sem upphæð útkomutalnanna til segir.

Ef jöfn verða atkvæði lista eða fulltrúaefna, og úr þarf að skera, skal hlutkesti ráða. Kjörstjórnin varpar hlutkesti á þann hátt, að hún ritar bókstaf þeirra lista eða nöfn þeirra fulltrúaefna, sem jöfn atkvæði hafa, á jafnstóra seðla, lætur seðlana samanbrotna í hylki, sem yfir er breitt, og kveður til einhvern óviðkomandi mann að draga einn seðil úr hylkinu. Sá seðill, er dreginn er, segir þá til, hvern taka skal.

7. gr.

Í stað 12. gr. laganna komi svo látandi grein:

Þegar lög þessi öðlast staðfesting, skal færa viðauka þá og breytingar á bæjarstjórnarkosningalögum frá 10. nóvember 1903, sem í lögum þessum eru ákveðnar, inn í meginmál þeirra; getur þá konungur gefið lögin, þannig breytt, út sem »Lög um kosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum«, og öðlast þau gildi 1. janúar 1914 í stað nefndra laga.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um kosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum.

Nr. 20.
20.
október.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vjer samkvæmt 7. grein laga 20. október 1913 um breyting á lögum Nr. 39 10 nív. 1903 um leynilegar kosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum höfum látið færa viðauka þá og breytingar, sem ákveðnar eru í fyrnefndum lögum 20. okt. 1913 inn í meginmál kosningalaganna frá 1903 og gefum þau hjermeð út sem

Lög um kosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum.

1. gr.

Kosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum skulu vera leynilegar, og hlutfallskosningar, og skulu þær fram fara á þann hátt, er segir í eftirfarandi greinum.

Nr. 20.
20.
október.

2. gr.

Kosningin fer fram eftir listum, sem á eru skráð nöfn þeirra manna, er stungið er upp á til fulltrúa. Listar þessir skulu afhentir oddvita kjörstjórnarinnar fyrir hádegi tveim sólarhringum á undan kosningu, og skulu undir hvern lista hafa ritað eigi færri en 5 og ekki fleiri en 15 kjósendur sem meðmælendur; skulu þeir greina við nöfn sín stöðu sína og bústað.

Komi meðmælandi sá, sem afhendir listann, með eftirrit af honum, á hann heimtingu á að fá á það ritað vottorð oddvita um, að hann hafi fengið listann og hvenær.

Gildur er listi, þótt á honum standi færri nöfn en kjósa á fulltrúa, en standi á honum fleiri nöfn, er hann ógildur. Nafn hvers manns, er upp á er stungið, skal vera svo greinilega letrað, með fullu nafni, stöðu og bústað, að enginn vafi sje á, hver hann er, eða hægt sje að villast á honum og öðrum kjörgengum manni. Nú er einhver þeirra, er á lista standa, ekki kjörgengur, eða nafn hans er svo ógreinilegt, að kjörstjórnin getur ekki vitað við hvern er átt, og skal þá strika nafn hans af listanum.

Þegar kjörstjórn þykir ástæða til að álíta einhvern lista ógildan, eða strika nafn af lista, skal það gert með úskurði, er færður sje í kjörbókina. Eftirrit af úrskurðinum skal, áður en kosningin byrjar, fengið þeim meðmælenda, sem afhent hefur listann.

Þeir listar, er kjörstjórn tekur gilda, skulu merktir hver með sínum bókstaf (A. B. C. o. s. frv.).

3. gr.

Sje eigi stungið upp á fleiri fulltrúaefnum á listum, sem gildir eru metnir, en kjósa skal bæjarfulltrúa, þarf engin kosning fram að fara, heldur lýsir kjörstjórn, að liðnu hádegi 2 nóttum fyrir kjörfundardag, þá menn kosna, sem löglega hefir verið upp á stungið.

Sjeu aftur á móti fulltrúaefni á framkomnum, gildum listum fleiri samtals en kjósa skal fulltrúa, skal kjörstjórnin tafarlaust láta fullgjöra kjörseðla fyrir kaupstaðinn og gera almenningi kunnugt með uppfestum auglýsingum, hverjir listar sjeu í kjöri, að tilgreindum nöfnum fulltrúaefna og bókstaf hvers lista.

Á kjörseðli skulu allir listar, er gildir hafa verið metnir, skráðir þannig, að öðrumegin á hæfilega stóru pappírsblaði sjeu prentuð út af fyrir sig, hvert niður af öðru í óbreyttri röð, nöfn fulltrúaefnanna á hverjum lista, hver nafnaröð undir sínum bókstaf, og skulu vera feit og skýr langstrik til aðgreiningar milli listanna. Listarnir skulu skráðir á blaðið, hver við annars hlið, eftir stafrófsröð bókstafa sinna og nöfn fulltrúaefnanna á hverjum lista aðgreind með þverstrikum; hæfilegt bil fyrir skrifaðan tölustaf skal vera fyrir framan hvert nafn innan þessa striks, sem takmarkar listann. Eigi tvö eða fleiri fulltrúaefni að öllu samnefnt, skal einkenna þau til aðgreiningar með heimilisnafni eða stöðu. Á kjörseðli skal vera fyrirsögn: »Kjörseðill fyrir bæjarstjórnarkosning í N.-kaupstað .. d. mán 19 ..«, en að öðru leyti ekkert annað á kjörseðli letrað, en það sem að ofan greinir.

Kjörseðlar skulu vera úr góðum og þykkum pappír. Þeir skulu vera brotnir saman með óprentuðu hliðina út, þannig, að ekki sjáist letrið á þeim, og skal svo frá broti gengið, að auðvelt sje að leggja þá aftur í sama brot, er þeir eru notaðir.

4. gr.

Bæjarstjórnin sjer um að atkvæðakassi og kjörherbergi sjeu til, og skal kjörherbergi vera þannig lagað:

Það skal vera áfast húsi því, er kosningin fer fram í, þannig, að eigi verði í það gengið nema úr því húsi. Tjald skal vera fest fyrir gluggum, er vera kynnu á herberginu, svo að ekki verði inn þangað sjeð að utan, og skal tjaldið ná svo langt út fyrir gluggann,

að eigi sje auðið að stinga kjörseðli út að glugganum, svo að hann sjáist að utan. Her-
bergið skal vera svo bjart, að hægt sje að lesa skrifað mál þar inni. Í því skal vera borð
og hæfilega margir almennir svartir blýantar. Nr. 20.
20.
október.

Atkvæðakassi skal vera lokaður og þannig lagaður, að engum kjörseðli verði
úr honum náð, nema hann sje opnaður.

5. gr.

Frá því er kosningargjörðin hefst, skulu listar með nöfnum fulltrúaefna upp-
festir á kjörstaðnum, þar sem mikið ber á. Þeir skulu vera prentaðir eða skrifaðir
greinilega, og táknadir með bókstöfum sínum. Þar skal og vera uppfest prentuð leið-
beining fyrir kjósendur, sem hefur inni að halda öll hin verulegustu ákvæði þessara laga.

6. gr.

Kosningarathöfnin hefst þannig, að oddviti skýrir frá, hverjir sjeu í kjörstjórn-
inni, hve marga eigi að kjósa í bæjarstjórn, og hverja lista hann hafi fengið samkvæmt
2. gr.; hann sýnir atkvæðakassann, svo að það sjáist, að hann er tómur, og lokar honum
síðan. Án leyfis kjörstjórnar mega ekki vera í kosningarstofunni með henni aðrir en
fulltrúaefnin og 2 meðmælendur fyrir hvern lista, svo og hæfilega margir kjósendur, er
koma og fara.

Heimilt er bæjarstjórn að skifta kjósendum í deildir, enda skipar hún þá undir-
kjörstjórn fyrir hverja deild, og hefir hver þeirra sinn atkvæðakassa og kjörklefa.

Kjósendur koma fram og kjósa í þeirri röð, er þeim sjálfum lízt, og eftir því,
sem þeir komast að. Þá er kjörstjórnin hefur kannast við manninn og sannfært sig um,
að hann hafi kosningarrjett, afhendir hún kjósenda kjörseðil. Fer kjósandi með hann
inn í kjörklefann (kjörherbergið) að borði því, er þar stendur, og gerir þar kross við
bókstaf þess lista á kjörseðlinum, sem hann vill atkvæði gefa. Vilji hann breyta nafna-
röðinni á lista þeim, er hann velur, skal hann setja tölustafinn 1 fyrir framan það nafn,
sem hann vill hafa efst, töluna 2 fyrir framan það nafn, sem hann vill láta vera annað
í röðinni, töluna 3 við það nafn, er hann vill láta vera hið þriðja o. s. frv. Sje eitthvert
nafn, er hann getur eigi felt sig við á lista þeim, er hann kys, má hann strika það út, og
telst það þá eigi með við samtaling atkvæðanna. Krossinn við listabókstafinn, tölu-
stafina við nöfnin og útstrikun nafns, ef hann vill útstrika, skal hann gera með blýanti,
sem kjörstjórnin hefir til í kjörklefanum. Síðan brýtur kjósandi seðilinn saman í sömu
brot, sem hann var í, er hann tók við honum; gengur hann síðan inn að kjörborðinu,
og stingur sjálfur seðlinum þannig samanbrotnum í atkvæðakassann, gegnum rifuna
á lokinu.

Annar meðkjörstjórinn skal hafa fyrir sjer eftirrit af kjörskránni, og gera merki
við nafn hvers kjósenda, jafnóðum og hann hefir neytt kosningarrjettar síns, en hinn
meðkjörstjórinn skal rita nöfn þeirra, er atkvæði greiða, á sjerstaka skrá með áfram-
haldandi töluröð fyrir framan hvert nafn. Enginn getur neytt kosningarrjettar, nema
hann sje sjálfur á kjörfundi og greiði atkvæði. Nú skýrir kjósandi kjörstjórn frá því,
að hann sakir sjónleysis eða annarar líkamsbilunar, er kjörstjórn telur gilda ástæðu, sje
ófær til að framkvæma kosninguna á fyrirskipaðan hátt, og skal þá maður úr kjörstjórn-
inni, sá er kjósandi nefnir til, veita honum aðstoð til þess í kjörklefanum. Þetta skal
bókað í kjörbókina að tilgreindum ástæðum.

Ef kjörseðill rangmerkist eða skemmist á einhvern hátt, eftir að kjósandi tók
við honum, þá getur kjósendinn afhent kjörstjórninni skemda seðilinn og fengið í staðinn
nýjan kjörseðil, ef seðlabirgðirnar eru ekki þrotnar, enda sje ekki ástæða til að ætla,
að hann hafi ónýtt seðilinn af ásettu ráði.

Nr. 20.
20.
október.

7. gr.

Kosningargjörðin má eigi standa yfir skemur en 3 tíma, nema allir kjósendur, sem á kjörskrá eru, hafi neytt kosningarrettar. Þegar sá tími er liðinn og engir kjósendur gefa sig fram, greiðir kjörstjórnin sjálf atkvæði og lýsir því þar næst yfir, að kosningarathöfninni sje nú lokið, og má eigi eftir það taka við neinum atkvæðum.

Enginn kjósandi, er kosið hefur, skal skyldur til fyrir rjetti, í hvaða máli sem er, að skýra frá, hvern hann hafi kosið, eða hvort hann hafi greitt atkvæði með eða móti einhverju fulltrúafni.

Enginn úr kjörstjórninni eða nokkur sá, sem samkvæmt 6. gr. er staddur í kosningarstofunni, má meðan á atkvæðagreiðslu stendur gefa nokkrum kjósenda ráð, tilvísun eða áminningu um það, hvaða lista hann skuli atkvæði gefa. Enginn má heldur skýra frá því, sem hann í kosningarstofunni kann að hafa orðið áskynja um, hvort eða hvernig einhver kjósandi hefur kosið.

Brot gegn þessum ákvæðum varða fangelsi, eigi minna en viku einföldu fangelsi eða sektum, ef málsbætur eru, þó eigi undir 20 krónum.

8. gr.

Talning atkvæða fer fram í heyranda hljóði, þegar er kosningarathöfninni er lokið; oddviti kjörstjórnar opnar atkvæðakassann. Sje kjósendum skift í kjördeildir, lætur kjörstjóri atkvæðaseðlana úr atkvæðakössum deildanna óskoðaða saman í hæflega stórt tómt ílát með loki yfir, og skulu seðlarnir hristir vel saman, áður talning byrjar.

Því næst tekur oddviti upp einn og einn kjörseðil í einu, og les upp listabókstaf þann, sem krossað er við á honum; sýnir hann kjörseðlana jafnóðum viðstöddum meðmælendum og leggur þá svo frá sjer, þannig, að þeir kjörseðlar, sem eru sammerktir, sjeu í bunka sjer, en meðkjörstjórar merkja jafnótt á blað, hvað margir seðlar fari í hvern bunka.

Kjörseðill verður ógildur, ef bert verður við talning atkvæða, að kjósandi hefir sett kross við fleiri en einn listabókstaf, eða tölumerkt nöfn á fleiri listum en einum, bætt nafni eða nöfnum við á lista, skrifað nafn sitt á seðilinn, sett á hann strik eða rispu eða önnur slík einkenni, er gert geti seðilinn þekkjanlegan, eða notað annan seðil en kjörstjórn hefir afhent honum.

Nú er eigi krossað við neinn listabókstaf á einhverjum kjörseðli, en nöfn eða nafn tölusett á einum listanum á honum, og telst sá listi þá valinn af kjósenda, þótt krossinn vanti við listabókstafinn, ef ekki eru aðrir gallar á.

Þegar allir kjörseðlarnir eru upp teknir, skal telja saman, hve margir hafa valið hvern lista, og er það atkvæðatala listanna, hvers um sig. Bera skal samtölu þessara atkvæðatalna saman við samtölu þeirra, er atkvæði hafa greitt eftir skrá þeirri, sem haldin var samkvæmt 6. gr. yfir þá, sem neyttu kosningarrettar. Ef samtölunni ber ekki saman, skal fara aftur yfir kjörseðlana alla og atkvæðaskrána, og leiðrjetta skekkjur þær, sem á kunna að hafa orðið.

9. gr.

Til þess að finna, hve mörg fulltrúafni hafa náð kosningu af hverjum lista, skal skrifa upp atkvæðatölu hvers lista fyrir neðan sinn listabókstaf, þá helming atkvæðatálnanna, þá þriðjung þeirra, fjórðung o. s. frv., eftir því, hve marga fulltrúa á að kjósa og hverjum lista getur mest hlotnast, þannig, að útkomutölur þessar standi í röð fyrir hvern lista. Síðan skal marka hæstu útkomutölurnar jafnmargar og kjósa á fulltrúa, og fær hver listi jafnmarga fulltrúa kosna, sem hann á af tölum þessum. Standi eigi svo mörg nöfn á lista, sem honum bera fulltrúar eftir útkomutölum, skal taka þau, sem vantar, af hinum listunum eftir sömu reglu.

Til þess að finna, hver fulltrúafni hafa náð kosningu á hverjum lista, skal telja saman atkvæði hvers einstaks fulltrúafnis á þann hátt, er nú skal greina: Nr. 20.
20.
október.

Kjósandi telst una við röðina á lista, hafi hann eigi breytt henni með því að setja tölur fyrir framan nöfnin, og hafi hann að eins sett tölu við eitt nafnið eða nokkur af þeim, telst hann una við röðina að öðru leyti. Oddviti kjörstjórnar tekur kjörseðlabunkana, fyrst þann er flestir seðlar eru í, og svo koll af kolli, en meðkjörstjórnar hafa fyrir sjer lista með nöfnum þeirra fulltrúafna, sem standa á þeim lista, sem auðkendir er á þeim kjörseðlum. Oddviti tekur kjörseðlana úr bunkanum einn af öðrum, sýnir þá meðmælendum og les upp nöfnin ásamt raðartölu þeirri, er þeim ber eftir kjörseðlinum, en meðkjörstjórnar rita upp atkvæðin eftir því. Sá, sem fremstur stendur eða talan 1 er mörkuð við, fær heilt atkvæði, þeir, sem eru aftar í röðinni, fá hver um sig brot úr atkvæði, er sje mismunandi eftir tölu þeirra fulltrúa, sem á að kjósa, þannig, að það sje jafnt tölu fulltrúanna að frádreginni tölu þeirra fulltrúafna, sem frammar standa eða lægri tölu fá á kjörseðlinum, deilt með fulltrúatölunni. Þegar kjörseðlabunkarnir eru þannig upplestir, skulu atkvæðatölurnar lagðar saman. Hafi sami maður fengið atkvæði á fleirum en einum lista, sem til greina kemur eftir atkvæðamagni, þá skal leggja hinar lægri atkvæðatölur hans við atkvæðatölu þá, er hann hefur fengið á þeim lista, er hann hefur mest á, og telst sú samanlagða atkvæðatala honum þar að fullu, en nafn hans strikast út af hinum listunum. Þeir, sem hæstar hafa atkvæðatölur, eru kosnir, svo margir af hverjum lista, sem honum ber samkvæmt því er áður greinir. Lýsir kjörstjórn þá kosna í þeirri röð, sem upphæð útkomutalnanna til segir.

Ef jöfn verða atkvæði lista eða fulltrúafna, og úr þarf að skera, skal hlutkesti ráða. Kjörstjórnin varpar hlutkesti á þann hátt, að hún ritar bókstaf þeirra lista eða nöfn þeirra fulltrúafna, sem jöfn atkvæði hafa, á jafnstóra seðla, lætur seðlana samanbrotna í hylki, sem yfir er breitt, og kveður til einhvern óviðkomandi mann að draga einn seðil úr hylkinu. Sá seðill, er dreginn er, segir þá til, hvern taka skal.

10. gr.

Þegar einungis á að velja einn fulltrúa, er hann kosinn með meirihlutakosningu, en að öðru leyti eftir framanskráðum reglum.

11. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin 2.—6. málsgrein í 8. gr. í tilsk. 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í Reykjavík, 7. gr., nema 1. málsgrein, í lögum 8. október 1883 um bæjarstjórn á Akureyri, 7. gr., nema 1. málsgrein, í lögum s. d. um bæjarstjórn á Ísafirði, 8. gr., nema 1. málsgrein, í lögum 8. maí 1894 um bæjarstjórn á Seyðisfirði.

12. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 21.

20.
október.

L ö g

um breyting á tolllögum fyrir Ísland nr. 54, 11. júlí 1911, 1. gr. 15.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

15. liður í 1. gr. tolllaganna frá 11. júlí 1911 orðist svo:
15. Af öllum brjóstsykurs- og konfekt-tegundum og öðrum sætindatilbúningi, sem notaður er á sama hátt og brjóstsykur og konfekt, þar með taldir sykraðir ávextir (kandiseraðir ávextir)....80 aura af hverju kílógr.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalínuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 22.

20.
október.

L ö g

um breyting á lögum um vörutoll, 22. okt. 1912.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Auk þeirra vörotegunda, sem taldar eru í 1. lið 1. gr. vörutollslaganna, skulu teljast þar til tollgjalds eftirfarandi vörur:

Sóda, krít, eldfastur leir, karbíd, bensín, þakhellur (Skifer) og smjörsalt.

Auk þeirra vörotegunda, sem taldar eru í 2. lið 1. gr. vörutollslaganna, skulu teljast þar til tollgjalds eftirnefndar vörur:

Allskonar skepnufóður, segldúkur og tilbúin segl, seglgarn, allskonar netagarn, ^{Nr. 22.} strigi, lausar umbúðir, ullarsekkir, fljettuvoðir til umbúða (mottur), strigaábreiður ^{20.} kaðlar, allskonar færi og fiskinet, kork, netakúlur og flotholt, hjóklafar (blakkir), saumur, ljáblöð, brýni, hverfisteinar, járnkarlar, sleggjur, steðjar, sláttuvjelar, plógar, herfi, skóflur, spaðar, kvíslar, bátavjelar (mótorar), akkeri og akkerisfestar, kokolit, járnbitar til húsagerðar, ofnar, eldavjelar, járnþípúr, járnbrautarteinar og spengur, rær og gaddar til járnbrautargerðar, gips, hefilspænir og sag, olíufatnaður, gólfdukar (linoleum) og gólfbræðingur (linotol).

Þriðji liður 1. greinar vörutollslaganna skal vera sem hjer segir:

Af allskonar vefnaðarvöru, fatnaði (þar með talinn allskonar skófataður) tvinna og allskonar garni, öðru en seglgarni og netagarni, 0,60 kr. af hverjum 10 kílogr.

Auk þeirra vörutegunda, sem taldar eru í 5. lið 1. gr. vörutollslaganna, skulu þar taldir bátar.

Sjötti liður 1. greinar vörutollslaganna skal vera sem hjer segir: Af öllum öðrum gjaldskyldum vörum 0,20 kr. af hverjum 10 kílogr. Sama gjald skal greiða af öllum þeim vörum, sem heyra til 1.—2. og 4.—5. lið, ef þær eru í umbúðum með öðrum vörum, eða í svo löguðum umbúðum, að tegund vörunnar verður eigi greind, nema hún sje tekin úr umbúðum.

Pappír skal undanþeginn vörutolli, ennfremur tilbúin áburðarefni, leirþípúr, sandur til járnsteypu, skip og bátar, sem siglt er til landsins.

2. gr.

Gjald af póstbögglum, sem getur um í 2. gr. vörutollslaganna, skal vera 30 aurar.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 23.
20.
október.

L ö g

um viðauka og breyting á lögum um aðflutningsbann á áfengi
nr. 44. 30. júlí 1909.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Eftir 6. gr. komi ný grein, er verði 7. gr. og hljóði svo:
Enginn má taka við nokkurs konar áfengi úr skipi, er hefst við hjer við land,
nje heldur taka við áfengi á floti, hvort heldur gegn endurgjaldi nje endurgjaldslaust.

2. gr.

Aftan við 2. gr. komi ný málsgrein svohljóðandi:
Sendiræðismönnum framandi ríkja er heimilt að flytja frá útlöndum einu sinni
á ári hæfilegan áfengisforða til heimilisparfa sinna um eitt ár í senn, þó ekki yfir 800 lítra
á ári, hverjum þeirra.

Öðrum en þeim, er hjer hafa verið taldir, má ekki leyfa innflutning áfengis,
flutning úr skipi í annað skip eða úr skipi í land.

3. gr.

16. gr. verði 17. gr. og orðist svo:
Brot gegn 7. og 8. gr. laga þessara varða 100—1000 kr. sektum, og skal áfengið
ásamt ílátum verða eign landssjóðs.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi, þegar er konungur hefir staðfest þau.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g um hagstofu Íslands.

Nr. 24.
20.
október.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Það skal falið sjerstakri stofnun, að safna skýrslum um landshagi Íslands, vinna úr þeim og koma þeim fyrir almennings sjónir. Stofnunin nefnist hagstofa Íslands, og stendur beinlínis undir ráðherranum.

2. gr.

Þessi eru meginatriði landshagsins, sem hagstofunni ber einkanlega að rannsaka:

1. Fólksmagn: a, manntöl; b, fæðingar; c, hjónabönd; d, heilsufar; e, manndauði; f, fólksflutningar.
2. Dómsmál, þar með talin einkamál, sáttanefndarmál, sakamál og lögreglumál.
3. Atvinnuvegir: a, landbúnaður; b, iðnaður; c, fiskiveiðar; d, siglingar og verslun; e, bankar, sparisjóðir og aðrar allsherjar lánsstofnanir.
4. Efnahagur landsmanna: a, tekjur af eign og atvinnu; b, virðingarverð jarðeigna og þinglesnar veðskuldir á þeim; c, virðingarverð húseigna með lóðum og veðskuldir á þeim eignum; d, verðmæti skipa og báta og veðskuldir er á hvíla.
5. Stjórnsmál: a, notkun kosningarrjettar; b, starfsmenn þjóðfjelagsins.
6. Fjárhagur landsins, sýslufjelaga og sveitarfjelaga, gjafasjóðir og styrktarsjóðir.
7. Þjóðareignir til almenningsnytja: a, vegir og brýr; b, ritsímar og talsímar; c, pósti-flutningar.
8. Fræðslumál: a, barnafræðsla; b, unglingaskólar og aðrir alþýðuskólar.
9. Tryggingarstarfsemi: a, líftrygging; b, heilsutrygging; c, eignatrygging.

Auk skýrslna um framangreind atriði vinnur hagstofan að skýrslum, er hjer eftir kunna að verða lögboðnar eða fyrirskipaðar af landsstjórninni, eða hagstofan sjálf óskar eftir í samráði við hlutaðeigandi stjórnarvöld.

3. gr.

Hagstofan á að aðstoða landsstjórnina með hagfræðis útreikningum og skýringum, er hún óskar eftir, og gefa henni álit og yfirlýsingar, þegar þess er leitað.

Landshagsskýrslur skulu koma út svo fljótt sem unt er, jafnóðum og þær eru tilbúnar frá hendi hagstofunnar.

Árlega skal gefa út stuttan útdrátt úr helstu landshagsskýrslum síðasta árs, með þýðingum á eitthvert hinna þriggja aðal-mentamála.

4. gr.

Öll þau störf viðvirkjandi söfnun og móttöku landshagsskýrslna, sem samkvæmt gildandi lögum, reglugjörðum o. fl. nú hvíla á stjórnarráði Íslands, hefir hagstofan á hendi eftirleiðis.

Heimilt er hagstofunni að fyrirskipa, að skýrslur, sem hingað til hafa verið sendar frá hreppstjórnarvöldum eða einstökum mönnum til sýslumanns, sjeu sendar

Nr. 24. beint til hagstofunnar, og getur hún endursent til leiðrjettingar skýrslur, er henni þykja
20. ófullnægjandi, heimtað frekari upplýsingar, með þeim viðurlögum, sem lög greina um
október. vanrækslu í því, að inna af hendi lögmælt skýrsluskil.

5. gr.

Hagstofunni stýrir hagstofustjóri og einn aðstoðarmaður, skipaðir af ráðherra. Vanalega hafa þeir einir rjett til þessara starfa, er lokið hafa háskólaprófi í stjórnfraði. Hagstofustjóri hefir að launum 3000 kr., en aðstoðarmaður 2500 kr.

6. gr.

Til stofnsetningar hagstofunnar veitast alt að 3000 kr. af landssjóði. Laun starfsmanna og árskostnaður til húsaleigu, ljóss og ræstingar, svo og til aukavinnu, prentunarkostnaðar og venjulegs skrifstofukostnaðar veitist á fjárlögum fyrir hvert ár.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 25.

20.
október.

L ö g

um breyting á lögum nr. 30, 16. nóvbr. 1907, um lán úr landssjóði til byggingar íbúðarhúsa á prestssetrum landsins.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í stað 2. gr. komi svolátandi grein:

Ekkert lán má fara fram úr 5000 kr. Lánin ávaxtast og afborgast með 4 % á ári. Af því eru 3½ % vextir, en ½ % afborgun.

2. gr.

Í staðinn fyrir þessi orð í 5. gr. »skal sá hafa forgöngurjett« komi: skal sá að jafnaði hafa forgöngurjett.

3. gr.

Í stað 6. gr. komi svolátandi grein:

Hús, er lán er lagt til úr landssjóði, skulu vera gjörð eftir uppdrætti, sem landsstjórnin samþykkir, úr steini eða steinsteypu og þak varið jární eða eigi ótryggara efni.

Timburhús, þótt aljárnvarin sjeu, má því að eins reisa fyrir lánsfjeð, að eigi sje annars kostur vegna staðhátta. Landsstjórnin ræður, eftir tillögu hins byggingarfróða ráðunauts landsstjórnarinnar, yfirmsið hússins. Nr. 25.
20.
október.

Nú hefir verið bygt hús úr steini eða steinsteypu, eða járnvarið timburhús á prestsetri, áður en lög þessi ganga í gildi, en er ekki eign prestakallsins, eða slíkt hús er á jörð, er síðar kynni að verða gerð að prestssetri, en fylgir eigi jörðinni, og er þá landsstjórninni heimilt að veita lán til að kaupa það með samskonar kjörum og lög þessi ræða um, ef ástæður mæla með, enda sje húsið vandað og hentugt til íbúðar.

4. gr.

7. gr. laganna orðist þannig:

Helmingur lánsfjárens greiðist af hendi jafnskjótt og landsstjórninni eru sýnd skil fyrir því, að efni samkvæmt uppdrætti og áætlun sje komið á byggingarstaðinn og efni, sje það eldfimt, sje fullváttryggt. Hinn helmingurinn útborgast, þegar sýnd eru skilríki fyrir því, að húsið sje bygt eftir uppdrætti og áætlun, og vel frá smíði gengið, enda sje landsstjórninni jafnframt afhent skírteini frá einhverju áreiðanlegu brunabótafjelagi, sem umboðsmann hefir í Reykjavík, fyrir því að húsið sje váttrygt fyrir virðingarverði. Stjórnin geymir brunabótaskírteinið.

5. gr.

Í staðinn fyrir 2 síðustu málsgreinar í 8. gr. komi þessi grein:

Komi það í ljós við skoðun, að hús sje eigi bygt, eða því viðhaldið, sem skyldi, getur landsstjórnin haldið presti til að bæta úr göllunum með dagsektum, eða jafnvel látid bæta úr þeim á kostnað prests, en þá skal prestur að skaðlausu endurgreiða allan kostnað, er af því hlýttst, þar með talinn innheimtukostnað.

6. gr.

12. gr. laganna falli burtu.

7. gr.

13. gr. orðist þannig:

Nú er hús bygt að nokkru eða öllu leyti fyrir lánsfje úr landssjóði samkvæmt lögum þessum, og skal þá prestur árlega leggja $\frac{1}{2}$ % af virðingarverði hússins í sjóð, er nefnist »Fyrningarsjóður« og landsstjórnin stjórnar. Sama er og, þá er hús, sem bygt hefir verið að öllu eða nokkru leyti fyrir lánsfje úr landssjóði, er byggt upp fyrir váttryggingarupphæð þess eða fyrningargjald samkvæmt 17. gr. Öllum slíkum húsum skal prestur ætíð halda váttrygðum fyrir virðingarverð samkvæmt því, sem ákveðið er í 7. gr.

8. gr.

Lög þessi koma í gildi 1. janúar 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 26.

20.
október.**L ö g**

um breyting á lögum nr. 18, 9. júlí 1909 um styrktarsjóð handa barnakennurum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kinnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sjóðurinn fær 2500 kr. styrk úr landssjóði á ári hverju, þar til sjóðurinn er orðinn 50000 kr. Innan þess tíma má ekki verja öðru til árlegra útgjalda en vöxtum af sjóðnum. Árgjaldið úr landssjóði fellur niður þegar sjóðurinn er orðinn 50000 kr.

2. gr.

Kennarafjelagið kýs í stjórnarnefnd sjóðsins þann manninn, er stjórnarráðið hefir hingað til nefnt beint í nefndina.

3. gr.

Andist kennari, er átti rjett til styrks úr sjóðnum, má eftir atvikum veita ekkju hans, eða, sje hún ekki til, þá eftirlátnum börnum hans á ómagaaldri, styrk þann, er hinn látni hefði getað orðið aðnjótandi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um lögreglusamþykkt og byggingarsamþykkt fyrir
Vestmannaeyjasýslu.

Nr. 27.
20.
október.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Fyrir Vestmanneyjasýslu eða hluta hennar má gjöra lögreglusamþykkt og byggingarsamþykkt. Semur sýslunefnd frumvarp til hvorrar samþykktar fyrir sig, og sendir stjórnarráðinu, er staðfestir frumvarpið eða synjar því staðfestingar. Nú er frumvarpi synjað staðfestingar, og leggur stjórnarráðið þá málið af nýju fyrir sýslunefnd með leiðbeining um, hverjar breytingar þurfi að gera, til þess að frumvarpið verði staðfest.

2. gr.

Samþyktirnar staðfestar skal birta í B-deild Stjórnartíðindanna.

3. gr.

Fyrir brot gegn samþyktunum má í þeim ákveða sektir, er renni í sýslusjóð.

4. gr.

Með mál, er rísa út af brotum gegn samþyktum þessum, skal farið sem almenn lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 28.

20.
október.

L ö g

um rafmagnsveitu í kaupstöðum og kauptúnum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Orðið kauptún merkir í lögum þessum löggiltan verslunarstað, hvort sem hann er hluti úr hreppi, eða hreppsfjelað út af fyrir sig.

Orðið sveitarfjelað táknað í lögum þessum kaupstað eða hrepp, sem kauptún er í; sveitarfjelaðsstjórn og sveitarfjelaðsumdæmi táknað stjórn eða umdæmi slíks sveitarfjelaðs.

2. gr.

Hver sveitarfjelaðsstjórn hefir einkaleyfi til að veita rafmagn um sveitarfjelaðsumdæmið, hvort sem er með rafmagnstaugum ofan jarðar eða neðan, (sbr. þó lög nr. 12, 20. okt. 1905). Landeigendur og leiguliðar á því svæði, sem sveitarfjelaðsstjórnin ákveður, að rafmagnsveitan skuli ná til, skulu skyldir að þola hvers konar mannvirki á landi þeirra og lóðum, þau er nauðsynleg eru fyrir rafmagnsveituna. Verði svo álitid, að landeigandi eða leiguliði bíði skaða af framkvæmdum rafmagnsveitunnar, skal fult endurgjald fyrir koma, er ákveðið sje af tveimur dómkvöddum, óvilhöllum mönnum utan sveitarfjelaðsstjórnar, ef hún og lóðareigandi eða leiguliði geta ekki komið sjer saman. Matskostnað allan greiðir sveitarfjelaðssjóður.

3. gr.

Nú er rafmagnsveita á komin, og skal þá sveitarfjelaðsstjórnin hafa einkarjett til að selja rafmagn í umdæmi sveitarfjelaðsins. Hún getur og áskilið sjer einkasölu á rafmagnslömpum og öðrum rafmagnstækjum í umdæminu.

4. gr.

Sveitarfjelaðið kostar lagning inn fyrir húsvegg, eða að mæli í húsi en húsiegandi eða húsráðandi kosta, eftir því sem þeim um semur, lagning tauganna innan húss og lýsingar-áhöld, ef þeir vilja raflýsingu nota.

5. gr.

Gjald fyrir notkun rafmagnsins skal ákveðið í gjaldskrá, er sveitarfjelaðsstjórnin semur og stjórnarráðið staðfestir, og skal hana endurskoða eigi sjaldnar en 5. hvert ár. Verði kostnaðurinn við rafmagnsveituna meiri en það, er inn kemur fyrir notkun hennar, samkvæmt gjaldskránni, má greiða það, sem á vantar úr sveitarfjelaðssjóði.

Gjöld þessi öll má taka lögtaki sem önnur sveitarfjelaðsgjöld.

6. gr.

Heimilt er sveitarfjeldagsstjórn að heimta gjald, samkvæmt gjaldskránni, af hverjum húsráðanda, eftir að rafmagnstaug hefir lögd verið inn í hús hans. Þetta gjald af hústaug skal vera jafnt fyrir alla húsráðendur.

Nr. 28.
20.
október.

7. gr.

Sveitarfjeldagsstjórnin ein hefir rjett til að löggilda menn, er hún telur hæfa, og svo marga, sem henni þykir þurfa, til þess að leggja rafmagnstaugar bæði utan húss og innan, og skulu þeir skyldir að hlíta þeirri verkkaupsskrá, sem sveitarfjeldagsstjórnin kann að setja, og að öðru leyti fara eftir þeim reglum, er sveitarfjeldagsstjórnin setur. Þeir einir, sem þannig eru löggiltir, mega fást við lagning rafmagnstauga eða önnur svipuð störf, sem að rafmagnsveitu lúta, hvort heldur innan húss eða utan.

8. gr.

Hver sem af ásettu ráði veldur skemdum á rafmagnstaugum sveitarfjeldagsins eða öðrum mannvirkjum rafmagnsveitunnar, skal greiða fullar skaðabætur og sæta auk þess fangelsisrefsingu eða sektum, sje verkið ekki þannig vaxið, að þyngri refsing liggi við samkvæmt almennum hegningarlögum. Sjeu skemdirnar gáleysisverk, skal sakborningur sæta sektum, og bæti auk þess skaðann að fullu.

9. gr.

Sveitarfjeldagið getur sett reglugerð um notkun rafmagnsins, meðferð á rafmagnsstaugum og önnur atriði, er að rafmagnsveitunni lúta, og nauðsynleg kunna að þykja. Í reglugerðinni má ákveða sektir fyrir brot á henni. Stjórnarráðið staðfestir hana.

10. gr.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum eða reglugerðum þeim, er samkvæmt þeim verða settar, skal fara sem almenn lögreglumál.

11. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar stað í og gilda til 1. jan. 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalínborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 29.

20.
október.

L ö g

um gjafasjóð Jóns Sigurðssonar handa fátækum í Eyjafjarðarsýslu.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Ákvæðin í konungsstaðfestingu 4. október 1831 á skipulagsskrá fyrir gjafasjóð Jóns Sigurðssonar handa fátækum í Eyjafjarðarsýslu, sbr. gjafabrjef 8. júlí 1830, 5. lið, skulu ekki vera því til fyrirstöðu, að verja megi árstekjunum af gjafasjóðnum, eða nokkru af þeim, til kornforðatryggingar í Eyjafjarðarsýslu og á Akureyri, eftir tillögum sýslunefndar og bæjarstjórnar, til að koma í veg fyrir bjargarskort í harðæri.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 30.

20.
október.

L ö g

um umboð þjóðjarða.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Hreppstjórar skulu, hver í sínum hreppi, hafa umráð yfir öllum þjóðjörðum, öðrum en þeim, er standa undir umsjón sýslumanna.

2. gr.

Hreppstjóri hefir byggingarráð á þjóðjörðum þeim, er hann hefir umráð yfir. Þó skal bygging þeirra því að eins fullgild, að sýslumaður hafi ritað samþykki sitt á byggingarbrjefið.

3. gr.

Þjóðjarðir skulu að jafnaði bygðar æfilangt. Eftirgjald þeirra (landskuld og kúgildaleigur), svo og lóðargjöld og rekaleiga, skal ákveðið í peningum, og gjalddagi 31. desember ár hvert. Ef lóðarblettur eða önnur jarðarnot eru leigð lengur en leiguliði getur sjálfur notað þau, skal ávalt ákveðinn leigutími tilnefndur, eigi lengri en 50 ár, nema um byggingarlóðir sje að ræða, og er slíkur leigusamningur eigi fullgildur, nema samþykki landsstjórnarinnar komi til.

4. gr.

Hreppstjóra ber að hafa eftirlit með því, að þjóðjarðir sjeu vel setnar, og að ekkert gangi undan þeim af því, sem þeim fylgt hefir og fylgja ber. Hann má ekki líða neinum leiguliða að láta tún eða engi fara í órækt eða jörðina skemmast á annan hátt af hans völdum. Hann skal og gæta þess, að leiguliði láti ekki innstæðukúgildi falla eða hús hrörna um skör fram, og er það á ábyrgð hreppstjóra, ef hann vanrækir þetta.

5. gr.

Hreppstjóri innheimtir eftirgjöld þjóðjarða þeirra, er hann hefir umráð yfir, og skilar sýslumanni þeim innan þriggja mánaða frá gjalddaga, en sýslumaður greiðir þau í landssjóð. Í umboðslaun fá hreppstjórar 6 % af eftirgjöldunum.

6. gr.

Nánari ákvæði um umboð þjóðjarða skulu sett í reglugerð, er stjórnarráðið semur.

7. gr.

Lög þessi koma til framkvæmda jafnóðum og umboð þjóðjarða losna, þó svo, að 3. gr. komi til framkvæmdar svo fljótt sem verða má, eigi síðar en við næstu leiguliðaskifti á jörðunum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 31.
20.
október.

L ö g um bæjanöfn.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru :

1. gr.

Nöfnum á býlum, utan kaupstaða og kauptúna, þeim er jarðabók telur, má enginn breyta, nema að fengnu leyfi stjórnarráðsins.

2. gr.

Nú vill eigandi býlis, er jarðabók telur, taka upp nýtt nafn á býli sínu eða breyta því, og skal hann þá rita stjórnarráðinu beiðni um leyfi til þess. Í beiðninni skal skýra frá nafni býlisins og dýrleika, og tilgreina ástæður fyrir nafnbreytingunni, og skal henni fylgja vottorð sýslumanns um eignarheimild umsækjanda. Beiðnina með fylgiskjölum sendir beiðandi sýslumanni, er afgreiðir hana til stjórnarráðsins.

3. gr.

Telji stjórnarráðið fyrir einhverjar orsakir nafn það, er beiðandi vill taka upp á býli sínu óheppilegt, endursendir það sýslumanni beiðnina, og skal beiðanda þá gefinn kostur á að velja annað nafn. Samnefni á býlum í sömu sýslu má eigi leyfa.

Sje nafntökunni ekkert til fyrirstöðu, gefur stjórnarráðið út leyfisbrjef til nafntöknar. Leyfisbrjefið sendir stjórnarráðið sýslumanni, og ber honum að þinglesa það á næsta manntalsþingi.

4. gr.

Nýnefni á býlum, er jarðabók telur, og upp hafa verið tekin áður en lög þessi öðlast gildi, mega því að eins haldast, að fengið sje leyfi stjórnarráðsins til nafnbreytingarinnar. Beiðni um nafnbreytinguna skal senda stjórnarráðinu innan 12 mánaða frá því lög þessi öðlast gildi, og gilda um þá beiðni þau ákvæði, sem sett eru í 2. og 3. gr. laga þessara.

5. gr.

Fyrir leyfisbrjefið greiðir beiðandi 25 kr., er sýslumaður innheimtir, og renna þær í landssjóð. Fyrir skrásetning leyfisbrjefsins greiðir beiðandi sýslumanni 2 kr., auk lögákveðins þinglestrargjalds. Sje býlisnafnið 5 árum eldra en lög þessi, eða það sje gamalt en úrelt heiti á býlinu, skal þó ekkert gjald greiða fyrir leyfisbrjefið, nema skrásetningargjald til sýslumanns og þinglestrargjald.

6. gr.

Ekkert býli utan kaupstaða, kauptúna og sjóþorpa, má nafnlaust vera.

Nú vill maður taka upp nýtt nafn á býli, sem ekkert nafn hefir í jarðabókinni, eða húsi eða þurraðbúð í kaupstað eða sjóþorpi, og skal hann þá afhenda sýslumanni til

þinglestrar yfirlýsingu sína um nafn býlisins. Í yfirlýsingu þessari skal skýrt frá, á hvaða landeign og hvaða ár það er bygt, landstærð þess, ummerkjum og dýrleika, ef metið er. Yfirlýsingunni skal fylgja afsalsbrjef fyrir eigninni, eða önnur skilríki fyrir eignarrjetti umsækjanda. Nr. 31.
20.
október.

Sýslumanni er heimilt að neita um þinglýsingu nafnsins og banna upptöku þess, ef honum virðist nafnið að einhverju leyti óheppilegt eða afkáralegt.

Ekki má taka upp nafn, sem samnefnt er öðru býli í sömu sýslu.

Þinglesnu nafni á býli má ekki breyta, nema að fengnu leyfi stjórnarráðsins.

7. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum alt að 100 kr., er renna í landssjóð. Skulu sýslumenn og hreppstjórar hafa eftirlit með að lögum þessum sje hlýtt.

8. gr.

Mál útaf lögum þessum skal farið með sem almenn lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um sölu á þjóðjörðinni Reykjum í Hrútafirði.

Nr. 32.
20.
október.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Ráðherra Íslands veitist heimild til að selja þjóðjörðina Reyki í Hrútafirði með sömu skilyrðum og aðrar þjóðjarðir.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 33.

20.
október.

L ö g

um breyting á fátækralögum 10. nóv. 1905.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur.
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Lænborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru :

63. gr. í fátækralögum 10. nóv. 1905 orðist þannig:

Nú þarfnast maður sveitarstyrks, og skal hann veittur honum af dvalarsveit, jafnt fyrir það, þótt hann sje eigi sveitlægur þar í hreppi, gegn endurgjaldi, og á hún jafnan aðgang að framfærslusveit hans fyrir veittan sveitarstyrk, þótt þurfamaður eigi lögskyldan framfærslumann, jafnvel innsveitis. Þó á dvalarsveitin aldrei heimting á endurgjaldi af hálfu framfærslusveitarinnar á meira en tveim þriðju hlutum af styrk þeim, er hin fyrnefnda hefir veitt þurfalingnum, nema svo standi á sem segir í 68. gr., eða þurfalingur verður, eftir úrskurði læknis, eigi fluttur á framfærslusveit sína, sakir sjúkleika, þá er dvalarsveit hefir öðlast rjett til þess að flytja hann, samkvæmt 69. gr.; skal framfærslusveit endurgreiða allan kostnað af honum upp frá því, meðan hann verður eigi fluttur. En skylt er framfærslusveit, ef þurfalingurinn er eða verður þess megnugur, að endurgjalda sveitarstyrk þann, er honum hefir verið veittur af framfærslusveitinni, að annast um, að sá hluti styrksins, er dvalarsveitin eigi fjekk endurborgaðan, verði að rjettri tiltölu endurgreiddur.

Ekki á dvalarsveitin rjett á, að fá að neinu leyti endurgoldinn af framfærslusveit styrk þann, er um ræðir í 3. málsgrein 53. greinar.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

Nr. 34.

20.

um breytingu á lögum 22. október 1912 um ritsíma- og talsímakerfi Íslands. október.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í 7. gr. laga 22. október 1912 um ritsíma- og talsímakerfi Íslands bætist aftan við 1. málsgrein: sbr. þó 8. gr.

2. gr.

Í 8. gr. sömu laga bætist við á eftir orðunum: »þó ekki lengri en 30 árum« ný málsgrein svohljóðandi: Áfallna vexti og afborganir af láni þessu eða lánum skal greiða af tekjuafganginum af rekstri talsíma og ritsíma landsins, áður en honum er varið til annars.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest, og skal þá færa breytingar þær og viðauka, sem ræðir um í þeim, inn í meginmál laga 22. okt. 1912 um ritsíma- og talsímakerfi Íslands, og getur konungur þá gefið nefnd lög út, þannig breytt, sem lög um ritsíma- og talsímakerfi Íslands.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 35.
20.
október.

L ö g

um ritsíma- og talsímakerfi Íslands.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vjer samkvæmt 3. gr. laga 20. okt. 1913 um breytingu á lögum 22. október 1912 um ritsíma- og talsímakerfi Íslands höfum látið færa viðauka þá og breytingar, sem ákveðnar eru í fyrnefndum lögum 20. okt. 1913 inn í meginmál laganna frá 22. okt. 1912 og gefum þau hjermeð út sem

Lög um ritsíma- og talsímakerfi Íslands.

1. gr.

Allir ritsímar og talsímar, er landið á, leggur hjer á eftir eða eignast á annan hátt, skiftast í flokka samkvæmt því, sem á eftir fer.

2. gr.

Til fyrsta flokks teljast:

1. Ritsímalínan: Reykjavík—Borðeyri—Akureyri—Seyðisfjörður.
2. — Borðeyri—Ísafjörður.
3. Talsímalínan: Reykjavík—Ölfusárbrú—Vestmannaeyjar.
4. — Reykjavík—Hafnarfjörður.
5. Innanbæjartalsímakerfi: Reykjavíkur, Akureyrar, Ísafjarðar, Hafnarfjarðar og Seyðisfjarðar.
6. Talsímalínan frá Húsavík um Kelduhverfi, Óxarfjörð og Pistilfjörð til Vopnafjarðar.
7. Tengilína á milli Norðfjarðar og Fjarðar í Mjóafirði.

Með ofantöldum línum teljast og aukaþræðir, sem vegna aukinna starfa á línunum þessum eru lagðir, eða hjer eftir verður nauðsynlegt, að lagðir sjeu á hinar eldri staurationar þessara lína.

3. gr.

Til annars flokks teljast:

1. Talsímalínan: Egilstaðir—Reyðarfjörður—Eskifjörður.
2. — Eskifjörður—Fáskrúðsfjörður.
3. — Seyðisfjörður—Fjörður í Mjóafirði.
4. — Hof í Vopnafirði—Vopnafjörður.
5. — Breiðamýri—Húsavík.
6. — Fagriskógur—Hjalteyri.
7. — Vellir—Dalvík—Ólafsfjörður.
8. — Sauðárkrókur—Siglufjörður.
9. — Ísafjörður—Bolungarvík.
10. — Ísafjörður—Patreksfjörður.
11. — Grund—Borgarnes.

12. Talsímalínan : Kalastaðakot—Akranes.
13. — Hafnarfjörður—Gerðar.
14. — Ölfusárbrú—Eyrarbakki—Stokkseyri.
15. — Borðeyri—Búðardalur—Stykkishólmur.
16. — Stykkishólmur—Hjarðarfell.
17. — Reykjavík—Þingvellir.
18. — Hjarðarfell—Ólafsvík—Hellissandur.
19. — Miðey—Vík í Mýrdal.
20. — Eskifjörður—Norðfjörður.
21. — Fáskrúðsfjörður—Djúpivogur.
22. — Djúpivogur—Hornafjörður.
23. Hliðartalsímar til Hafnar í Bakkafríði, Þórshafnar og Kópaskers.
24. Hliðarsími til Hríseyjar.

4. gr.

Til þriðja flokks teljast þau talsímassambönd, sem fyrirhuguð eru, en ótalin í 1. og 2. flokki, svo sem: Til Grenivíkur, Hvammstanga, Skagastrandar og Kálfskamarsvíkur, Kirkjubæjar á Síðu, Grundarfjarðar, Unaóss og Borgarfjarðar í Norður-Múlasýslu, Raufarhafnar, Sígandafjarðar, Reykjafjarðar í Strandasýslu til Snæfjalla og þaðan að Höfða í Grunnvík, til Staðar í Aðalvík um Hesteyri, frá Hesteyri að Höfn á Hornströndum, um Barðastrandasýslu, frá Hafnarfirði um Garðahverfi til Sviðholts- hverfis á Álfanesi, frá Gerðum um Hafnir til Grindavíkur, frá Hraungerði að Torfastöðum í Biskupstungum og upp í Hreppa, upp á Land og niður í Þykkvabæ í Rangárvallasýslu, svo og frá Eystri-Garðsauka að Hlíðarenda. Enn fremur símakerfi í kaптúnunum og þorpum, sem landssjóður eignast.

5. gr.

Landsstjórninni er heimilt að láta framkvæma, eftir því sem vinnukraftur sá, sem landssíminn hefir á að skipa, og önnur atvik og ástæður leyfa, lagning og kaup á þeim talsímalínum, er upp eru talðar í 2. og 3. gr. og eigi eru þegar lagðar eða keyptar aflandsjóðs hálfu, þar með taldir aukaþæðir þeir, sem nefndir eru í 2. gr., síðustu málsgrein.

Lagning og kaup framkvæmast eftir þeirri röð, er landsstjórninni með ráðum landssímastjóra þykir rjett.

Einnig er landsstjórninni heimilt að framkvæma þær breytingar og endurbætur á núverandi aðallínum, sem reynslan hefir sýnt, að nauðsynlegar eru góðum og öruggum rekstri.

Ætíð skal þó tilskilið, áður en ráðist er í kaup eða lagning á símalínu, er til 2. flokks telst, að hlutaðeigandi hjerað leggi til lagningarkostnaðar hennar eða kaupverðs tilskilinn hluta, svo sem nú er sagt:

Til 18. liðs 2. flokks.....	4000 kr.
— 19. — - —	5000 —
— 20. — - —	3000 —
— 21. } — - —	5000 —
— 22. }	
— 23. — - —	5000 —
— 24. — - —	3000 —

Þar sem fleiri en eitt sýslufjelag eiga hlut að máli um tillag til símalínu, skal stjórnarráðið ákveða sanngjarna skifting á milli þeirra á tillaginu.

Nr. 35.

20.
október.

6. gr.

Enn fremur er landsstjórninni heimilt að láta reisa loftskýstastöð í Reykjavík, er hafi nægan kraft til sambands við útlönd, eftir nánari ákvörðun landsstjórnarinnar, og í samræmi við gildandi samninga.

7. gr.

Þá er lokið er lagning og kaupum á talsímum og talsímakerfum o. fl. samkvæmt 5. gr., skal kaupa og leggja talsíma og talsímakerfi, er til 3. flokks teljast, og enn fremur aukapræði í eldri línur eftir því sem nauðsyn krefur, og skal verja tekjuafgangi af rekstri landssímans ár hvert til framkvæmdar á þessu, sbr. þó 8. gr. Að jafnaði skal fjeð til þessara framkvæmda þó veitt á fjárlögum, og þar þá jafnan tekin ákvörðun í hvert sinn um tillag frá hlutaðeigandi hjeraði.

8. gr.

Til framkvæmda á lagning og kaupum síma og talsímakerfa o. fl., er 5. og 6. gr. ræðir um, heimilast landsstjórninni að taka nægilega stór lán á ábyrgð landsjóðs, er endurgreiðist á 20 árum eða lengri tíma, þó ekki lengri en 30 árum. Áfallna vexti og afborganir af láni þessu eða lánnum skal greiða af tekjuafgangi af rekstri talsíma og rítíma landsins, áður en honum er varið til annars. Halda skal láni þessu eða lánnum utan við landsreikninginn, svo og kostnaði þeim, er lánsfjeð gengur til. En reikningar þeir skulu jafnframt landsreikningnum leggjast fyrir yfirskoðunarmenn. Umsamdir vextir og afborganir af láni þessu eða lánnum takast á fjárlög jafnótt, en eigi teljast þessi útgjöld til reksturskostnaðar (sbr. 7. gr.).

9. gr.

Það skal jafnan vera skilyrði fyrir því, að stofnsettar sjeu talsímastöðvar til almenningsnota, að hreppurinn ábyrgist og kosti að sínum hluta starfræksluna eftir þeim reglum, sem gilda um venjulegar landssímastöðvar, og stjórnin ákveður nánara. Þegar ábyrgð sú, sem hlutaðeigandi hreppur við stofnun venjulegrar landsímastöðvar hefir gefið fyrir þátttöku í reksturskostnaðinum, er útrunninn, á það venjulega að vera skilyrði fyrir áframhaldi stöðvarinnar, að hreppurinn þá á ný taki þátt í rekstursútgjöldum stöðvarinnar eftir gildandi reglum og nánari ákvörðunum landsstjórnarinnar fyrir hvert einstakt tilfelli.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

Nr. 36.
20.
október.

um breyting á lögum nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á síld.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Fyrsta grein orðist þannig:

Skoðun skal fram fara á allri nýveiddri síld, sem ætluð er til útflutnings, og veidd er í herpinót eða reknet, og söltuð er á landi eða hjer við land.

Auk þess skal öllum gefast kostur á að fá mat á saltaðri síld, hafi hún legið hæfilega lengi í salti.

2. gr.

Orðin »á nefndu svæði« í 3. gr. falli burt.

3. gr.

Orðin: »og metið« í niðurlagi 2. málsgreinar í 5. grein falli burt.

Aftan við sömu grein bætist:

Undir sjerstökum kringumstæðum má yfirmatsmaður leyfa skoðun á síld, er ekki hefir í fyrstu verið ætluð til útflutnings, og það af henni, er þá kynni að reynast góð vara, má senda til útlanda á venjulegan hátt.

4. gr.

Orðin í 8. gr.: »Annar þeirra.....starfsvið þeirra« falli burt og í staðinn komi: Stjórnarráðið ákveður aðsetur þeirra og starfsvið.

Orðin í sömu grein: »Útgerðarmönnum þeim, er síldin er skoðuð fyrir« falli burt, en í þeirra stað komi: þeim, er síldina lætur salta.

5. gr.

10. grein orðist þannig:

Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest, og skal þá færa breytingar þær, sem ræðir um í þeim, inn í meginmál laga 11. júlí 1911 um skoðun á síld, og getur konungur þá gefið nefnd lög út þannig breytt, sem lög um skoðun á síld.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 37.
20.
október.

L ö g

um skoðun á síld.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vjer samkvæmt 5. gr. laga 20. október 1913 um breyting á lögum nr. 26, 11. júlí 1911 um skoðun á síld höfum látið færa viðauka þá og breytingar, sem ákveðnar eru í fyrnefndum lögum 20. okt. 1913 inn í meginmál laganna frá 11. júlí 1911 og gefum þau hjermeð út sem

Lög um skoðun á síld.

1. gr.

Skoðun skal fram fara á allri nýveiddri síld, sem ætluð er til útflutnings, og veidd er í herpinót eða reknet, og söltuð er á landi eða hjer við land.

Auk þess skal öllum gefast kostur á að fá mat á saltaðri síld, hafi hún legið hæfilega lengi í salti.

2. gr.

Skoðun þessi skal framkvæmd af matsmönnum, yfirmatsmönnum eða undirmatsmönnum.

3. gr.

Áður en síldveiði byrjar ár hvert, skulu skipstjórar á þeim síldveiðaskipum, er veiða með herpinót eða reknetum, skyldir til þess að fá matsmann út á skip sín. Skal hann gefa ráð um hvernig skipið skuli búið út, svo að hagfelt sje fyrir geymslu síldarinnar.

4. gr.

Landsstjórnin sjer um að til sjeu eyðublöð, hæfilega mörg handa hverju síldveiðaskipi, og ber skipstjórum að fylla þau út. Skulu þeir í hvert skifti tilgreina mánadardag og klukkustund, þegar byrjað er að taka síldina úr sjó, og hve mikil veiði er í hvert skifti. Eyðublöð þau, sem út hafa verið fyllt, skulu í hvert skifti afhent matsmanni þeim, er skoðar síldina, áður en byrjað er á skoðun hennar.

5. gr.

Nú kemur síldveiðaskip á landi, sem veitt hefur síld sína með þeim veiðarfærum, er um getur í 1. gr. Skal flytja hana þangað, sem einhver matsmaður er fyrir, og ber skipstjóra að tilkynna honum þegar um komu sína; má ekki byrja á söltun síldarinnar fyr en matsmaður hefur skoðað hana. Meðan á söltuninni stendur, ber matsmanni að gæta þess, að ekki blandist saman skemd vara og óskemd. Þann hluta síldarinnar, sem matsmaður kynni að telja skemda vöru, má ekki senda til útlanda í lagarheldum tunnum.

Undir sjerstökum kringumstæðum má yfirmatsmaður leyfa skoðun á síld, er ekki hefir í fyrstu verið ætluð til útflutnings, og það af henni, er þá kynni að reynast góð vara má senda til útlanda á venjulegan hátt.

6. gr.

Sje veiði svo lítil, að skipstjóra þyki ekki svara kostnaði að flytja hana til lands til söltunar, má þó salta hana á skipinu, eða án þess hún sje sýnd matsmanni. Þessi sömu ákvæði gilda einnig, ef veður eða önnur ófyrirsjáanleg atvik banna síldveiðaskipi að komast nægilega fljótt að landi, þar sem matsmaður er fyrir. Síld þá, sem ræðir um í þessari grein, ber þó að sýna matsmanni áður en hún er flutt til útlanda og má, ef ástæða er til, banna útflutning hennar í lagarheldum tunnum.

7. gr.

Þegar skoðun fer fram á saltaðri síld og matsmaður telur hana vel verkaða og óskemda vöru, er hann skyldur til að merkja ílát þau, sem síldin er í, ef þess er krafist. Stjórnarráðið ákveður, hvernig merkja skuli.

Síldarílát með hinum ákveðnu vörumerkjum, má ekki nota á ný til útflutnings síldar nema merkið sje áður af máð.

8. gr.

Yfirmatsmenn sjeu tveir, skipaðir af ráðherra. Stjórnarráðið ákveður aðsetur þeirra og starfsvið og gefur þeim erindisbrjef. Laun þeirra hvors um sig sjeu 1000 kr. árlega. En auk þess skal þeim greiddur ferðakostnaður og tvær krónur í fæðispeninga, ef þeir þurfa að takast ferð á hendur vegna starfa síns. Laun, ferðakostnaður og fæðispeningar greiðist úr landssjóði.

Undirmatsmenn skal setja þar sem yfirmatsmenn telja þörf á og eftir tillögum þeirra, en hlutaðeigandi lögreglustjóri skipar þá. Stjórnarráðið gefur þeim erindisbrjef, en yfirmatsmenn ákveða starfsvæði þeirra. Kaup undirmatsmanna ákveða yfirmatsmenn og skal það greitt af þeim, er síldina lætur salta.

Allir matsmenn skulu rita undir eiðstaf um, að þeir vilji hlýða ákvæðum þeim, sem sett eru um starf þeirra, og rækja stöðu sína með alúð og kostgæfni.

9. gr.

Brot á ákvæðum laga þessara varða 50—2000 kr. sekt, sem renni í landssjóð, nema þyngri refsing liggi við samkvæmt hinum almennu hegningarlögum.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 38.
20.
október.

L ö g

um heimild fyrir landsstjórnina til að selja prestinum að
Kolfreyjustað landspildu í Innri-Skálavík.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Landsstjórninni veitist heimild til að selja sóknarpresti að Kolfreyjustað sjera
Jónasi Hallgrímssyni landspildu í svo nefndri Innri-Skálavík í Kolfreyjustaðarlandi,
250 faðma með sjó fram og 90 faðma upp frá fjörumáli, fyrir ekki minna verð en 180 kr.,
eða eftir mati eiðfesta dómkvaddra virðingarmanna.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 39.
20.
október.

L ö g

um löggilding verslunarstaða í Karlseyjarvík við Reykhóla
og í Hagabót í Barðastrandarsýslu.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í Karlseyjarvík og í Hagabót í Barðastrandarsýslu skulu vera löggiltir verslunarstaðir.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi, þegar stjórnarráðið hefir ákveðið takmörk verslunarlóðarinnar á hvorum staðnum um sig, samkvæmt lögum nr. 61, 10. nóv. 1905, og birt þau í B-deild Stjórnartíðindanna.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 20. október 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Fjárlög

fyrir

árin 1914 og 1915.

Nr. 40.

10.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,
Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru:

1. kafli.

Tekjur.

1. gr.

Árin 1914 og 1915 er ætlast til, að tekjur landsins verði 3,718,470 kr., og að
þeirra verði aflað með tekjugreinum þeim, sem taldar eru í 2.—6. gr.

2. gr.

Þessir skattar og tollar er ætlast til að nemi samtals 3,267,000 kr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Ábúðar- og lausafjárskattur.....	50,000.	50,000.	100,000.
2. Húsaskattur	13,500.	13,500.	27,000.
3. Tekjuskattur.....	30,000.	30,000.	60,000.
4. Aukatekjur	68,000.	68,000.	136,000.
5. Erfðafjárskattur	4,000.	4,000.	8,000.
6. Vitagjald	50,000.	50,000.	100,000.
7. Leyfisbrjefagjöld ..	6,000.	6,000.	12,000.
8. Útflutningsgjald	150,000.	150,000.	300,000.
9. Áfengistollur (þar með óáfengt öl, áfengis- laust vín, ávaxtasafi og límonade)	10,000.	10,000.	20,000.
10. Tóbakstollur	205,000.	205,000.	410,000.
11. Kaffi- og sykurtollur	415,000.	415,000.	830,000.
12. Vörutollur	300,000.	300,000.	600,000.
13. Annað aðflutningsgjald	30,000.	30,000.	60,000.
14. Árgjöld af verzlun og veiting áfengis	10,000.		10,000.
15. Pósttekjur	100,000.	100,000.	200,000.
16. Símatekjur	155,000.	160,000.	315,000.
Flyt...	1,596,500.	1,591,500.	3,188,000.

Nr. 40.
10.
nóvbr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...	1,596,500.	1,591,500.	3,188,000.
17. Tekjur af Íslandsbanka á ári.. kr. 12,000 } — af Landsbankanum á ári — 7,500 }	19,500.	19,500.	39,000.
18. Óvissar tekjur	20,000.	20,000.	40,000.
Samtals...	1,636,000.	1,631,000.	3,267,000.

3. gr.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru talðar 58,200 kr.:

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Eftirgjald eftir jarðeignir landssjóðs, að frá- dregnum umboðslaunum, prestsmötu og öðrum útgjöldum	16,000.	16,000.	32,000.
2. Tekjur af kirkjum.....	100.	100.	200.
3. Tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaða- fjalli.....	3,000.	3,000.	6,000.
4. Tekjur frá Ræktunarsjóði Íslands	10,000.	10,000.	20,000.
Samtals...	29,100.	29,100.	58,200.

4. gr.

Viðlagasjóðstekjur eru áætlaðar 264,070 kr.:

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Leigur af innstæðufje viðlagasjóðs	49,000.	47,000.	96,000.
Eftirstöðvar af láni Laugardalshrepps (til Sogsbrúar) kr. 250 falli niður. Af láni Barðastrandarsýslu frá 22. júní 1897 úr viðlagasjóði, veitist uppgjöf á 625 kr.			
2. Leigur af innritunarskírteinum landssjóðs .	10,675.	10,675.	21,350.
3. Leigur af bankavaxtabrjefum 1. og 2. deild- ar, kr. 108,000	4,860.	4,860.	9,720.
4. Leigur af bankavaxtabrjefum, keyptum sam- kvæmt lögum nr. 14, 9. júlí 1909 (árin 1909 og 1912)	46,000.	45,000.	91,000.
5. Væntanl. útdregin bankavaxtabrjaf 3. flokks	20,000.	20,000.	40,000.
6. Vextir af innstæðum i bönkum	3,000.	3,000.	6,000.
Samtals...	133,535.	130,535.	264,070.

5. gr.

Ýmislegar greiðslur og endurgjöld teljast 9,200 kr.:

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum sam- kvæmt lögum 27. febr. 1880	2,000	2,000	4,000.
Flyt...	2,000.	2,000.	4,000.

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40. 10. nóvbr.
	kr.	kr.	kr.	
Flutt...	2,000.	2,000.	4,000.	
Heimilt er prestinum í Breiðabólstaðar- prestakalli að verja árgjaldinu af því, kr. 142,38 hvort árið, til túnasljettunar á staðn- um, þó með því skilyrði, að hann sljetti að minsta kosti 5 dagsláttur á þessum 2 árum.				
2. Endurgreidd skyndilán til embættismanna..	600.	600.	1,200.	
3. Endurgoldnar aðrar fyrirframgreiðslur	2,000.	2,000.	4,000.	
Samtals...	4,600.	4,600.	9,200.	

6. gr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Úr ríkissjóði Danmerkur greiðist	60,000.	60,000.	120,000.

2. kafli.

Útgjöld.

7. gr.

Árin 1914 og 1915 veitast til útgjalda samkvæmt þeim gjaldagreinum, sem eru nákvæmar tilteknar í 8.—19. gr., 4,035,193 kr. 85 a.

8. gr.

Greiðslur af lánum landssjóðs teljast 450,284 kr. 05 a.:

	1914.	1915.	Alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
I. Vextir:			
1. 4 % lán úr ríkissjóði Danmerkur kr. 500,000, tekið 1908 til 15 ára til síma- lagninga	14,333. 33	13,000.	
2. 4½ % lán tekið 1909 hjá dönskum bönk- um, kr. 1,500,000, til 30 ára til að kaupa III. flokks bankavavaxtabrjef Landsbank- ans	56,945. 02	54,693. 20	
3. 4½ % lán hjá lífsábyrgðarstofnuninni í Kaupmannah., kr. 250,000, tekið 1912 til 30 ára til að kaupa III. flokks banka- vaxtabrjef Landsbankans	10,968. 75	10,593. 75	
Flyt...	82,247. 10	78,286. 95	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

	1914.		1915.		Alls.	
	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
Flutt...	82,247.	10	78,286.	95		
4. $4\frac{1}{2}$ % lán hjá dönskum bönkum!, kr. 500,000, tekið 1912 til 15 ára, vegna sjerstakra útgjalda (Reykjavíkuhöfn o. fl.)	20,625.		19,125.			
	102,872.	10	97,411.	95	200,284.	05
II. Afborganir:						
1. Af láninu frá 1908.....	33,333.	33	33,333.	34		
2. — — — 1909.....	50,000.		50,000			
3. — — — 1912.....	8,333.	33	8,333.	33		
4. — — — 1912.....	33,333.	34	33,333.	33		
	125,000.		125,000.		250,000.	
Samtals...					450,284.	05

9. gr.

Til æðstu stjórnar landsins eru veittar 106,000 kr.

	1914.		1915.		Alls.	
	kr.		kr.		kr.	
1. Til ráðherra:						
a. Laun.....	8,000.					
b. Til risnu	2,000.					
	10,000.		10,000.		20,000.	
2. Til utanferða ráðherra	2,000.		2,000.		4,000.	
3. Laun landritara	6,000.		6,000.		12,000.	
4. Laun þriggja skrifstofustjóra	10,500.		10,500.		21,000.	
5. Til aðstoðar og skrifstofukostnaðar	18,000.		18,000.		36,000.	
6. Til Landsbankans fyrir að gegna landfje- hirðisstörfum eftir reikningi alt að.....	5,000.		5,000.		10,000.	
7. Til umbóta og viðhalds á stjórnarráðshúsinu og ráðherrabústaðnum	1,500.		1,500.		3,000.	
Samtals...	53,000.		53,000.		106,000.	

10. gr.

Til alþingiskostnaðar veitast 65,000 kr. Til landsreikninga yfirskoðunar 2,400 kr.,
alls 67,400 kr.

Til útgjalda við dómgæzluna og lögreglustjórnina o. fl. eru veittar 257,130 kr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Dómgæzla og lögreglustjórn:			
1. Laun:			
a. Til dómara og sýslumanna	67,300.	67,300	
b. Til hreppstjóra	8,000.	8,000.	
2. Ritfje handa bæjarfógetanum í Reykjavík .	1,400.	1,400.	
3. Til hegningarhússins í Reykjavík og fang- elsaviðhalds kostnaður	4,715.	4,715.	
4. Annar sakamála kostnaður og lögreglumála m. m., alt að	5,100.	5,100.	
	86,515.	86,515.	173,030.
B.			
Ýmisleg útgjöld:			
1. Til þess að gefa út stjórnartíðindi og lands- hagsskýrslur:			
a. Þóknun fyrir útgáfu tíðindanna m. fl.	450.		
b. Til pappírs og prentunar stjórnar- tíðindanna	5,000.		
c. Til pappírs, prentunar og auka- vinnu við landshagsskýrslur, alt að	3,600.		
d. Til kostnaðar við sending með póstum	1,000.		
	10,050.	10,050.	
2. Endurgjald handa embættismönnum fyrir burðareyri undir embættisbrjef svo og em- bættissímskeyti og samtöl	10,000.	10,000.	
3. Brunaábyrgðar- og sótaragjald o. fl. fyrir nokkrar opinberar byggingar	4,000.	4,000.	
4. Til embættiseftirlitsferða alt að	1,500.	1,500.	
5. Þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endurskoðun á skipamælingum	300.	300.	
6. Til útgjalda við eftirlit úr landi með fiski- veiðum útlendinga	7,000.	7,000.	
gegn jafnmiklu fjárframlagi frá þeim, er óska strandgæzlu og njóta hennar.			
7. Til lögregluftirlits um síldveiðatímann....	1,000.	1,000.	
8. Útgjöld til yfirskattaneftnda og fyrir húsa- skattsvirðingar	200.	200.	
Flyt...	34,050.	34,050.	173,030.

Nr. 40.
10.
nóvbr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...	34,050.	34,050.	173,030.
9. Útgjöld samkvæmt 77. og 78. gr. fátækra- laga 10. nóvbr. 1905	8,000.	8,000.	
Þau sjúkrahús, sem styrks njóta úr lands- sjóði, geta ekki farið fram á hærra meðlag á dag með þeim sjúklingum, er um ræðir í 77. og 78. gr. fátækralaganna, en svo að jafngildi lægstu borgun, er tekin er á því sjúkrahúsi.			
	42,050.	42,050.	84,100.
Samtals...			257,130.

12. gr.

Til útgjalda við læknaSKIPUNINA veitast 365,329 kr. 80 a.:

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Laun	81,200.	81,200.	162,400.
2. Styrkur til hreppsþúa í Bæjarhreppi og Árneshreppi í Strandasýslu til þess að vitja læknis, til hvors hrepps 300.....	600.	600.	1,200.
Styrkurinn greiðist hreppsnefndunum og fellur niður í Árneshreppi, þegar er læknir er skipaður í Reykjarfjarðarhjeraði.			
3. Styrkur til hreppsþúanna í Bolungarvíkur- verslunarstað og í Hólshreppi í Norður- Ísafjarðarsýslu, til þess að leita sjer læknis- hjálp.	300.	300.	600.
Styrkurinn greiðist hreppsnefndinni í Hóls- hreppi.			
4. Styrkur til hreppsþúa í Borgarfjarðarhreppi í Norður-Múlasýslu, til þess að vitja læknis Styrkurinn greiðist hreppsnefndinni og fellur burt, þegar læknir er skipaður í Hróars- tunguhjerað.	300.	300.	600.
5. Styrkur til Örfæinga til að leita sjer læknis- hjálp.	300.	300.	600.
Styrkurinn greiðist hreppsnefndinni í Hofshreppi.			
6. a. Styrkur til augnlæknis Andriesar Fjeld- steds í Reykjavík	1,500.	1,500.	3,000.
b. Styrkur til sama manns til lækninga- ferðar kringum landið á helztu viðkomu- staði strandskipa, með því skilyrði að			
Flyt...	84,200.	84,200.	168,400.

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr. a	kr. a.	kr. a.	10. nóvbr.
Flutt...	84,200.	84,200.	168,400.	
hann á hverri hringferð hafi að minsta kosti hálf mánaðar dvöl samtals á tveim hinna fjölmennustu viðkomustaða eftir samráði við stjórnarráðið, eftir reikningi alt að.....	300.	300.	600.	
7. Styrkur til tannlæknis Vilh. Bernhöfts í Reykjavík	1,000.	1,000.	2,000.	
8. Styrkur til háls- og neflæknis Ólafs Þorsteinssonar í Reykjavík	1,000.	1,000.	2,000.	
Styrkurinn hvort árið til læknanna Andrjesar Fjeldsteds, Vilh. Bernhöfts og Ólafs Þorsteinssonar er bundinn því skilyrði, að þeir hver um sig segi stúdentunum í læknadeild háskólans til í sinni sjerfræði og veiti fátæku fólki ókeypis læknishjálp á tilteknum stað, ekki sjaldnar en 3 sinnum á mánuði.				
9. Holdsveikisspítalinn	32,447. 40	33,447. 40	65,894. 80	
Sá kostnaður sundurliðast þannig hvort árið:				
1. Laun	5,700.	5,700.		
Þar af 300 kr. persónuleg launaviðbót til núverandi spítalalæknis.				
2. Viðurværi 76 m. . .	14,147.40	14,147.40		
3. Klæðnaður	1,000.	1,000.		
4. Meðul og sáraumbúðir	1,500.	1,500.		
5. Eldsneyti	3,500.	3,500.		
6. Ljósmeti	700.	700.		
7. Húsbúnaður og áhöld	1,000.	1,000.		
8. Viðhald á húsum...	1,500.	2,500.		
9. Þvottur og ræsting.	800.	800.		
10. Greftrunarkostnaður	200.	200.		
11. Skemtánir	300.	300.		
12. Skattar o. fl.	1,300.	1,300.		
13. Ýmisl. útgjöld 1,200 kr. að fráðregnum	400 -			
fyrir hey ...	800.	800.		
	32,447.40	33,447.40		
Flyt...	118,947. 40	119,947. 40	238,894. 80	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

		1914.	1915.	Alls.
		kr. a.	kr. a.	kr. a.
	Flutt...	118,947. 40	119,947. 40	238,894. 80
10.	Geðveikishælið á Kleppi	21,017. 50	21,017. 50	42,035.
	Sá kostnaður sundurliðast þannig hvort árið:			
	A. Laun læknis	2,700		
	B. Önnur útgjöld:			
	1. Kaup starfsmanna	3,950.		
	2. Viðurværi 81 manns 50 a. á dag	14,782. 50		
	3. Klæðnaður sjúklinga (30 kr.)	1,800.		
	4. Meðul og umbúðir	500.		
	5. Ljós og hiti	4,000.		
	6. Viðhald og áhöld	2,800.		
	7. Þvottur og ræsting	800.		
	8. Skemtanir	200.		
	9. Skattar m. m.	1,000.		
	10. Óviss útgjöld	800.		
		33,332. 50		
	Þar frá dragast tekjur:			
	Meðgjöf með 58 sjúkling- um 50 a. á dag	10,585.		
	Meðgjöf með 2 sjúkling- um 100 a. á dag	730.		
	Tekjur af búinu.	1,000.		
		12,315.		
	Mismunur ...	21,017. 50		
11.	Heilsuhælið á Vífilstöðum, tillag	28,000.	25,000.	53,000.
12.	Önnur útgjöld:			
	a. Styrkur til sjúkrahúsa og sjúkra- skýla	4,200.		
	Styrkurinn veitist eftir fjölda legudaga, þó eigi meira en 30 aurar fyrir hvern legudag og gegn því, að hjerað, sem sjúkra- hús á, leggi fram eins mikið og styrknum nemur.			
	b. Styrkur til þess að koma upp sjúkraskýlum á föstum lækni- setrum, alt að þriðjungi bygging-			
	Flyt...	4,200.	165,964. 90	333,929. 80

		1914.		1915.		Alls.		Nr. 40.
		kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.	10. nóvbr.
Flutt...	4,200.	167,964.	90	165,964.	60	333,929.	80	
arkostnaðar, þó aldrei meira en nemi 3,000 kr. á hverja þúsund hjeraðsbúa og með því skilyrði, að stjórnarráðið samþykki teikningu af húsinu eftir að hafa fengið álit landlæknis, og að sýslufjelag það, er sjúkraskýlið heyrir til, taki það að sjer til eignar og reksturs 3,000.								
c.	Bólusetningarkostnaður	1,000.						
d.	Gjöld samkv. 13. gr. í lögum 16. nóvbr. 1907 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma....	4,000.						
e.	Gjöld samkv. 25. gr. í lögum 6. nóvbr. 1902 um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist til Íslands	1,000.						
f.	Styrkur til hjeraðslækna til utanferða í því skyni, að afla sjer nýrrar læknisþekkingar.....	900.						
Þennan styrk veitir stjórnarráðið eftir tillögum landlæknis. og má hann ekki fara fram úr 150 kr. fyrir hverja mánaðardvöl erlendis.								
g.	Styrkur til sjúkrasamlaga	600.						
h.	Til tveggja hjúkrunarkvenna til hjúkrunarnáms erlendis, 400 kr. handa hvorri fyrri árið	800.						
i.	Handa húsameistara Rögnvaldi Ólafssyni til utanfarar, með því skilyrði, að hann afli sjer þekkingar á geðveikrahúsum og geri glögga áætlun um viðbót við geðveikrahælið á Kleppi, f. á.	1,200.						
		16,700.		14,700.		31,400.		
Samtals...		184,664.	90	180,664.	90	365,329.	80	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

13. gr.

Til samgöngumála veitast 1,256,200 kr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Póstmál.			
1. Laun:			
a. Póstmeistara	4,000.		
b. 1. Póstafgreiðslumanna (4) í Reykjavík	7,200.		
2. Póstafgreiðslum. utan Reykja- víkur	23,700.		
c. Brjefhirðingarmanna	8,100.		
	43,000.	43,000.	
2. Póstflutningur	64,000.	64,000.	
Af póstflutningafjenu má verja alt að 8,000 kr. hvort árið fyrir að flytja alls konar póstsendingar með skipum, sem hafa ekki fast tillag, milli Íslands og annara landa og milli hafna á Íslandi, váttryggja þær og annast skil á þeim á höfnum, og hagi skipin ferðum sínum eftir fastri fyrirfram auglýstri ferðaáætlun.			
3. Annar kostnaður:			
a. Skrifstofukostnaður póstmeistara eftir reikningi alt að.....	6,000.		
b. Skrifstofukostnaður og aðstoð póst- afgreiðslumanna á Akureyri, Ísa- firði og Seyðisfirði, alt að	3,000.		
c. Húsaleiga í Reykjavík	2,000.		
d. Húsaleiga á stærri póstafrgreiðsl- um utan Reykjavíkur	2,500.		
e. Önnur gjöld	7,500.		
f. Til pósthúsbyggingar í Reykjavík f. á. alt að	35,000.		
	56,000.	21,000.	
Pósthúsið í Reykjavík sje opið 10 stundir samfleytt hvern virkan dag og 4 stundir hvern helgan dag.			
	163,000.	128,000.	
			291,000.
Flyt.....			291,000.

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
Flutt...			291,000.	
B.				
Vegabætur:				
I. Stjórn og undirbúningur vegagjörða o. fl.:				
1. Verkfræðingur landsins:				
a. Laun	3,600.	3,600.		
b. Persónuleg launavið- bót til núverandi lands- fræðings	400.	400.		
c. Ferðakostnaður og fæðispeningar eftir reikningi, alt að	500.	500.		
2. Til verkfróðra aðstoðar- manna og mælinga alt að	4,000.	6,700.		
Verkfræðingur landsins og aðstoðarmenn hafi einnig á hendi undirbún- ing og framkvæmd vatns- virkja eftir nánari ákvæð- um stjórnarráðsins og eftir tillögum Búnaðarfjelags Íslands, þegar um rækt- unarvatnsvirkjafyrirtæki er að ræða.				
3. Skrifstofukostnaður.....	700.	700.		
4. Til eftirlits með vegavið- haldi.....	200.	200.		
	9,400.	12,100.		
II. Flutningabrautir:				
1. Borgarfjarðarbraut	15,000.	5,000.		
2. Reykjadalsbraut	15,000.			
3. Eyjafjarðarbraut	10,000.	10,000.		
4. Húnavetningabraut	15,000.	15,000.		
5. Skagfirðingabraut	10,000.	10,000.		
6. Grímsnesbraut	10,000.	10,000.		
7. Viðhald flutningabrauta.	11,000.	11,000.		
	86,000.	61,000.		
Flyt...	95,400.	73,100.	291,000.	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

		1914.	1915.	Alls.
		kr.	kr.	kr.
	Flutt...	95,400.	73,100.	291,000.
III. Þjóðvegir:				
1.	Stykkishólmsvegur..... 8,000.	8,000.		
2.	Brú á Eystri-Rangá ... 18,000.			
3.	Brú á Ljá í Dalasýslu.. 3,000.			
4.	Til brúar á Fáskrúð í Dalasýslu og vegar frá henni yfir á þann veg, sem nú er..... 10,000.			
5.	Brú á Hamarsá 11,000.			
6.	Brú á Síká í Hrútafirði. 4,000.			
7.	Brú á Langadalsá í Norð- ur-Ísafjarðarsýslu 8,000.			
8.	Til þjóðvegar í Austur- Skaftafellssýslu 5,000.			
9.	Aðrar vegabætur og við- hald 32,000.	32,000.		
	Þar af:			
	Til Eskifjarðar- vegar 6,000.			
	Til vegarins um Völlu í Suður- Múlasýslu 3,000.			
	Til Hróarstungu- vegar 10,000.			
	Til Hörgardals- vegar 5,000.			
	Til Langadalsvegar í Húnavatnssýslu 5,000.			
	Til vegarins frá Bitrufirði um Krossárdal að Gilsfjardarbotni, alt að..... 3,000.			
		76,000.	63,000.	
IV.	Fjallvegir	5,000.	5,000.	
V.	Til áhalda.....	2,000.	2,000.	
VI.	Til dragferjuhalds á Hjeraðsvötnum.....	300.	300.	
	Flyt...	178,700.	143,400.	291,000.

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
Flutt...	178,700.	143,400.	291,000.	
VII. Til dragferjuhalds á Lagarfljóti	300.	300.		
VIII. Til þess að setja dragferju á Blöndu hjá Löngumýri	1,300.	»		
IX. Til að koma Hvammstangaveginum alla leið að Þjóðveginum, gegn að minsta kosti jafnmiklu tillagi annarstaðar frá, alt að ..	2,000.	»		
X. Til þess að ryðja akfæran veg frá Kópa- skersvogi inn að Jökulsárbrú í Öxarfirði, gegn að minsta kosti jafnmiklu tillagi úr annari átt, alt að	1,000.	1,000.		
XI. Til akvegur í Svarfaðardal, þó ekki yfir $\frac{1}{3}$ af fje því, sem til vegarins verður varið á fjárhagstímabilinu	2,000.	2,000.		
XII. Til Gullbringusýslu uppbót fyrir umfram- greiðslu sýslufjelagsins til Keflavíkurvegarins	5,600.	»		
XIII. Til að gera akfæran veg frá Kláffossbrú að Reykholti í Reyholtsdal, gegn tvöföldu til- lagi úr annari átt.	2,000.	»		
XIV. Til vegaverðar í Svínavatnshreppi í Húna- vatnssýslu, gegn tvöföldu tillagi annarsstaðar frá	1,000.	»		
XV. Styrkur til þess að fullgera færán reiðveg yfir Flöguflóa í Þistilfirði	500.	»		
XVI. Til járnbendra steinsteypubrua á Miðfjarð- ará og Hölkná á Langanesströndum gegn því, að það, sem á vantar, komi frá hjer- aðsbúum	6,000.	»		
XVII. Til sýsluvegar úr Grindavík á Keflavíkur- vegin gegn jafnmiklu tillagi annarstaðar frá	»	5,000.		
XVIII. Til steinsteypubruar á Þverá syðri í Eyja- firði, þó ekki yfir $\frac{1}{4}$ byggingarkostnaðar, alt að	700.	»		
	201,100.	151,700.	352,800.	
Flyt...			643,800.	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt			643,800.
C.			
Samgöngumál á sjó.			
I. Til undirbúnings samgöngumála á sjó alt að	4,000.	4,000.	
II. Til strandferða	60,000.	60,000.	
III. Til Eimskipafjelags Íslands	»	40,000.	
Styrk þennan er stjórninni einungis heimilt að veita Eimskipafjelagi Íslands, ef það kemst á fót og tekur til starfa 1915.			
IV. Til bátaferða á flóum, fjörðum og vötnum:			
1. Til Faxaflóabáts	13,500.	13,500.	
2. Til bátaferða á Breiðafirði alt að	9,000.	9,000.	
3. Til bátaferða á Ísafjarðardjúpi og Húnaflóa alt að	9,000.	9,000.	
4. Til Norðurlandsbáts alt að	9,000.	9,000.	
5. Til bátaferða milli Vestmannaeyja og lands:			
a. Til Víkur, Stokkseyrar og Eyrarbakka alt að...	6,000.	6,000.	
b. Til Rangársands alt að..	1,200.	1,200.	
	7,200.	7,200.	
6. Til mótorbátsferða á Hvítá í Borgarfirði alt að ...	800.	800.	
7. Til mótorbátsferða til Hvalfjarðar alt að.....	400.	400.	
8. Til mótorbátsferða á Lagarfljóti alt að....	300.	300.	
9. Til mótorbátsferða í Austur-Skaftafellssýslu alt að	400.	400.	
10. Til mótorbátsferða milli milli Patreksfjarðar og Rauðasands.....	300.	300.	
	49,900.	49,900.	
Flyt...	113,900.	153,900.	643,800.

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
Flutt	113,900.	153,900.	643,800.	
Styrkirnir til bátaferða á flóum, fjörðum og vötnum veitast með þeim skilyrðum: að bátar þeir, sem notaðir verða, sjeu að dómi hlutaðeigandi hjeraðsstjórna góðir bátar og hentugir til þessara ferða og sendist vottorð um það til stjórnarráðsins; að stjórnarráðið samþykki ferðaáætlun bátanna og sje uppkast að henni sent stjórnarráðinu innan þess tíma, sem það tiltekur; að landssjóðsstyrkurinn nemi aldrei meiru en helmingi reksturskostnaðar bátanna; að útgerðarmenn bátanna sendi stjórnarráðinu reikninga bátanna áður en styrkurinn er að fullu greiddur.				
	113,900.	153,900.	267,800.	
D.				
Hraðskeyta- og talsímasamband.				
I. Ritsímaffjlagið mikla norræna, umsamið árgjald (til 1925)	35,000.	35,000.		
II. Til rannsóknar símaleiða, nauðsynlegrar útfærslu og umbóta, þar á meðal til að fjölga notendalínnum á þeim stöðum, sem landsíminn á innanbæjarkerfi: Reykjavík, Hafnarfirði, Vestmannaeyjum, Ísafirði, Akureyri, Stykkishólmi, Seyðisfirði og Eskifirði, til stofnunar nýrra stöðva á eldri línnum o. fl. alt að	7,500.	7,500.		
III. Til starfrækslu landsímanna m. m.:				
1. a. Laun landsímastjóra..	3,500.	3,500.		
b. Persónuleg launaviðbót	1,500.	1,500.		
2. a. Ritsímastöðin í Reykjavík ásamt aðalskrifstofu landsímanna	15,160.	15,160.		
b. Bæjarsíminn	7,200.	7,200.		
3. Ritsímastöðin á Akureyri, ásamt bæjarsímakerfinu .	6,840.	6,840.		
Flyt. .	34,200.	34,200.	911,600.	
	42,500.	42,500.		

Nr. 40.
10.
nóvbr.

			1914.	1915.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
	Flutt...	34,200. 34,200.	42,500.	42,500.	911,600.
4.	Ritsímastöðin á Seyðisfirði ásamt bæjarsímakerfinu.	8,790. 8,790.			
5.	Ritsímastöð á Ísafirði á- samt bæjarsímakerfinu ..	5,260. 5,260.			
	Símasendlarnir á Akur- eyri, Seyðisfirði og Ísafirði beri símskeyti um allan kaupstaðinn.				
6.	Símastöð á Borðeyri....	3,240. 3,240.			
7.	Símastöð í Hafnarfirði alt að	1,400. 1,400.			
8.	Símastöð í Vestmanna- eyjum alt að	1,600. 1,600.			
9.	Útgjöld við eftirlitsstöð- var og aðrar talsímastöð- var.....	3,000. 3,000.			
	Þar í ritsímaþjónusta á Siglufirði.		57,490.	57,490.	
IV.	Eyðublöð, prentkostnaður ritföng m. m....		4,000.	4,000.	
V.	Viðbót og Viðhald stöðvanna		1,000.	1,000.	
VI.	Kostnaður við ferðalög starfrækslunnar vegna eftir reikningi alt að		2,000.	2,000.	
VII.	Viðhald landsímanna		10,000.	10,000.	
VIII.	Til kaupa á núverandi símsstöðvarhúsi á Akureyri alt að.....		14,000.	»	
IX.	Tillag til alþjóðaskrifstofunnar í Bern		510.	510.	
			131,500.	117,500.	249,000.
E.					
Vitamál:					
I.	Stjórn og undirbúningur vitamála.				
a.	Laun verkfræðings	3,700. 3,700.			
	Han sjeumsjónarmaður vitanna og einnig ókeypis til verkfræðilegrar aðstöð- ar landsstjórn, hjerads- stjórnnum og bæjarstjórn- um eftir ákvæðum land- stjórnar.				
	Flyt...	3,700. 3,700.			1,160,600.

				1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
				kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
	Flutt...	3,700.	3,700.			1,160,600.	
b.	Til aðstoðarmanns	2,000.	2,000.				
c.	skrifstofuhalds eftir reikningi alt að	1,000.	500.				
d.	Ferðakostnaður og fæðispeningar eftir reikningi alt að.....	1,000.	1,000.				
				7,700.	7,200.		
II. Laun vitavarða og reksturskostnaður vitanna:							
1. Svörtulofta- og Öndverðarnesvitar:							
a.	Laun vitavarðar.....	400.	400.				
b.	Reksturskostnaður.....	600.	600.				
2. Elliðaeyjarviti:							
a.	Laun vitavarðar.....	400.	400.				
b.	Reksturskostnaður... ..	450.	450.				
3. Bjargtangaviti:							
a.	Laun vitavarðar	200.	200.				
b.	Reksturskostnaður. ...	250.	250.				
4. Arnarnesviti:							
a.	Laun vitavarðar	500.	500.				
b.	Reksturskostnaður.....	500.	500.				
5. Kálfshamarsviti:							
a.	Laun vitavarðar	100.	100.				
b.	Reksturskostnaður	200.	200.				
6. Skagatáarviti:							
a.	Laun vitavarðar	150.	150.				
b.	Reksturskostnaður.....	400.	400.				
7. Siglunesviti:							
a.	Laun vitavarðar.....	900.	900.				
b.	Reksturskostnaður.....	600.	600.				
8. Flateyjarviti:							
a.	Laun vitavarðar	150.	150.				
b.	Reksturskostnaður.....	400.	400.				
9. Rifstangaviti:							
a.	Laun vitavarðar	200.	200.				
b.	Reksturskostnaður	400.	400.				
10. Langanesviti:							
a.	Laun vitavarðar.....	250.	250.				
b.	Reksturskostnaður.....	200.	200.				
11. Dalatangaviti:							
a.	Laun vitavarðar	600.	600.				
b.	Reksturskostnaður.....	600.	600.				
	Flyt...	8,450.	8,450.	7,700.	7,200.	1,160,600.	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

			1914.	1915.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
	Flutt ..	8,450. 8,450.	7,700.	7,200.	1,160,600.
12.	Vattarnesviti:				
	a. Laun vitavarðar	100. 100.			
	b. Reksturskostnaður.....	200. 200.			
13.	Dyrhólaviti:				
	a. Laun vitavarðar	200. 200.			
	b. Reksturskostnaður . . .	400. 400.			
14.	Vestmannaeyjaviti:				
	a. Laun vitavarðar	700. 700.			
	b. Reksturskostnaður.....	500. 500.			
15.	Reykjanesviti:				
	a. Laun vitavarðar	1,500. 1,500.			
	b. Reksturskostnaður.....	1,600. 1,600.			
	c. Til að kaupa vitajörðina	1,750.			
16.	Garðskagaviti:				
	a. Laun vitavarðar	600. 600.			
	b. Reksturskostnaður	750. 750.			
17.	Gróttuviti:				
	a. Laun vitavarðar.....	500. 500.			
	b. Reksturskostnaður.....	450. 450.			
18.	Styrkur til að halda uppi leiðarljósum fyrir ferðam.:				
	a. Á Skipaskaga.....	75. 75.			
	b. Á Gerðatanga	100. 100.			
	c. Á Svartatanga við Stykk- ishólm	100. 100.			
			17,975.	16,225.	
III.	Bygging nýrra vita m. m.:				
	a. Svörtuloftaviti og breyting á Öndverðarnesvita	18,000.			
	b. Nýtt hús um Langanesvita	2,500.			
	c. Ingólfshöfðaviti.....	16,000.			
	d. Bygging húss um Reykja- nesvita og rauð horn á Reykjanes-aðalvita og Garð- skagavita	3,000.			
			23,500.	16,000.	
IV.	Sjómerki.....		2,000.	2,000.	
V.	Ymislegt		1,500.	1,500.	
			52,675.	42,925.	
					95,600.
	Samtals....				1,256,200.

Til kirkju- og kenslumála eru ætlaðar 785,160 kr.:

A.				1914.	1915.	Alls.
Andlega stjettin:				kr.	kr.	kr.
a.	1.	Laun biskups	5,000.			
	2.	Skrifstofukostnaður	1,000.	6,000.	6,000.	
b.	Önnur útgjöld:					
	1.	Til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.		2,500.	2,500.	
	2.	Til bráðabirgðaruppbótar brauðum . . .		4,000.	3,500.	
	3.	Viðbót við eftirlaun þau, er fátækir upp- gjafaprestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum		5,000.	5,000.	
	4.	Framlag til prestlaunasjóðs		50,000.	50,000.	
	5.	Til þess að mála að utan og pappaleggja Langholts og Þykkvabæjarklausturs kirkjur.		1,000.	»	
	6.	Álag á Þönglabakkakirkju		1,000.	»	
	7.	Til greiðslu álags á Viðvíkurkirkju frá 1861		400.	»	
				69,900.	67,000.	136,900.
B.						
Kenslumál:						
I.	Til háskólans:					
a.	Laun			36,000.	37,200.	
b.	Aukakensla:					
	1.	Til hjeraðslæknisins í Reykjavík	800. 800.			
	2.	Til kennarans í efna- fræði	600. 600.			
	3.	Til kennarans í lagal. læknisfræði	300. 300.			
	4.	Þóknun til frakknesks kennara í frönsku .	720. 720.	2,420.	2,420.	
c.	Styrktarfje:					
	1.	Námsstyrkur	8,000. 8,000.			
	2.	Húsaleigustyrkur ...	3,800. 3,800.			
	3.	Utanfararstyrkur læknaefna	300. 300.	12,100.	12,100.	
	Húsaleigustyrk og námsstyrk við háskólann má að eins veita efnileg- um, reglusömum og efnalitlum nem- endum 100 kr. mest um árið í hús- aleigustyrk og 320 kr. mest í náms- Flyt...			50,520.	51,720.	136,900.

Nr. 40.
10.
nóvbr.

			1914.	1915.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
	Flutt.....		50,520.	51,720.	136,900.
	styrk. Húsaleigustyrk má venjulega aðeins veita utanbæjarnemendum.				
d.	Til bókakaupa m. m.:				
	1. Bókakaup	1,800. 1,800.			
	2. Til kaupa á tímaritum og öðrum bókum handa læknadeild ...	4,000.			
	3. Til bókakaupa handa heimspakisdeild	1,500.			
	4. Til kensluáhalda handa læknadeild ...	500. 500.			
	5. Umbúðir m. m. við ókeypis læknishjálp .	200. 200.			
			8,000.	2,500.	
e.	Til útgáfu kenslubóka alt að		2,000.	2,000.	
	Eftir ákvæði háskólaráðsins má verja nokkru af fjenu til útgáfu fjölrítaðra kenslubóka.				
f.	Til að undirbúa efnisskrá yfir íslensk lög að fornu og nýju.		500.	500.	
g.	Til starfrækslu væntanlegra Röntgensáhalda m. m. alt að		1,000.	1,000.	
h.	Til að kaupa risasegul		180.	»	
i.	Eldiviður, ljós og ræsting.....		1,300.	1,300.	
k.	Önnur gjöld:				
	1. Laun ritara	800.			
	2. Laun dyravarðar, gæsla hitunarvjelar m. m.....	1,600.			
	3. Ýmisleg útgjöld.....	1,500.			
			3,900.	3,900.	
			67,400.	62,920.	
II.	Mentaskólinn almenni:				130,320.
a.	Laun		21,600.	21,600.	
b.	Aðstoðarfje:				
	Til söngkennara	600.			
	Handa fimleikakennaranum.....	700.			
	Til dyravarðar.....	1,000.			
	Fyrir umsjón með húsum og áhöldum skólans	200.			
			2,500.	2,500.	
c.	Önnur útgjöld:				
	1. Til bókasafns skólans	400. 400.			
	Flyt...	400. 400.	24,100.	24,100.	267,220.

				1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
				kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
	Flutt...	400.	400.	24,100.	24,100.	267,220.	
2.	Til eldiviðar, ljósa og vatns	1,400.	1,400.				
3.	Til skólahússins utan og innan	1,400.	1,400.				
4.	Til tveggja fastra aukakennara	4,000.	4,000.				
5.	Til tímakenslu og til prófdómenda alt að .	4,500.	4,500.				
6.	Húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum 20 kr. handa hverjum	720.	720.				
7.	Námsstyrkur	2,000.	2,000.				
8.	Læknispóknun	100.	100.				
9.	Ymisleg útgjöld.....	1,200.	1,200.				
10.	Til vísindalegra áhalda við kensluna.....	300.	300.				
11.	Til þess að gefa út kenslubækur handa mentaskólanum alt að 45 kr. fyrir örkina ..	1,000.	1,000.				
12.	Til áhalda við fimleikakenslu	100.	100.				
13.	Til verðlaunabóka...	100.	100.	17,220.	17,220.		
Húsaleigustyrk og námsstyrk má að eins veita efnilegum, reglusömum og efnalitlum nemendum. Húsaleigustyrkur sje venjulega að eins veittur utanbæjarnemendum og að námsstyrk gangi utanbæjarmenn fyrir innanbæjarmönnum að öðru jöfnu.				41,320.	41,320.	82,640.	
III. Gagnfræðaskólinn á Akureyri:							
a. Laun				9,600.	9,600.		
Af þessari upphæð eru persónulegar launaviðbætur: til núverandi 1. kennara 400 kr., 2. kennara 200 kr. og 3. kennara 400 kr.							
	Flyt...			9,600.	9,600.	349,860.	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

			1914.	1915.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
	Flutt...		9,600.	9,600.	349,860.
b. Önnur útgjöld:					
1.	Til aukakennara				
	þriggja	2,000. 2,000.			
2.	Tímakensla	1,500. 1,500.			
3.	Til bóka- og kenslu- áhalda	600. 600.			
4.	Til eldiviðar og ljósa	1,000. 1,000.			
5.	Námsstyrkur	800. 800.			
	Utanbæjarnemendur gangi að styrk fyrir inn- anbæjarnemendum að öðru jöfnu.				
6.	Til dyravörslu	500. 500.			
7.	Til skólahússins utan og innan	8,000. 1,000.			
8.	Til ýmislegra útgjalda	700. 700.			
			15,100.	8,100.	
			24,700.	17,700.	42,400.
IV. Kennaraskólinn:					
a.	Laun	7,000. 7,000.			
	Þar af persónuleg launaviðbót handa nú- verandi 1. og 2. kenn- ara 200 kr. til hvors.				
b. Önnur útgjöld:					
1.	Tímakensla	2,000. 1,200.			
2.	Til aukakennara	1,400. 1,400.			
	Þar af 400 kr. per- sónuleg launaviðbót handa núverandi aukakennara.				
3.	Eldiviður og ljós	1,000. 1,000.			
4.	Bókakaup og áhöld ..	300. 300.			
5.	Námsstyrkur	1,500. 1,500.			
	Utanbæjarnemendur gangi að styrk fyrir innanbæjarnemendum að öðru jöfnu.				
6.	Til viðhalds	300. 300.			
7.	Ýmisleg útgjöld	1,300. 1,300.			
			14,800.	14,000.	28,800.
Flyt...					421,060.

			1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
			kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
	Flutt...				421,060.	
V. Stýrimannaskólinn:						
a.	Laun	4,400. 4,400.				
b. Önnur útgjöld:						
1.	Til tímakenslu	1,900. 1,900.				
2.	Til áhaldakaupa o. fl..	600. 400.				
3.	Til eldiviðar og ljósa.	500. 500.				
4.	Ýmisleg útgjöld.....	800. 800.				
			8,200.	8,000.	16,200.	
VI. Til bændakenslu:						
1. Til bændaskólans á Hólum:						
a.	Laun	2,700. 2,700.				
b.	Til aðstoðarkennara ..	1,000. 1,000.				
c.	Til smíðakennara	600. 600.				
d.	Til aðgerðar á gamla skólahúsinu og til skúrbyggingar	5,150.				
e.	Til að setja ofn í leikfímishúsið	300.				
f.	Til að reisa peningshús (fjós, hlöðu og haughús) alt að.....	12,000.				
g. Önnur útgjöld:						
1.	Til verklegs náms .	700. 700.				
2.	Til kensluáhalda...	500. 500.				
3.	Til eldiviðar og ljósa	900. 900.				
4.	Til styrkveitinga nemendum	400. 400.				
	Styrkurinn veitist fátækum, efnilegum nemendum, er próf taka frá skólanum, þó aldrei meira hverjum einstökum nemanda en 40 kr. á ári.					
	Flyt...	24,250. 6,800.			437,260.	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

			1914.	1915.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
Flutt... 24,250. 6,800.					437,260.
5. Til járnsmíðaáhalda og smíðjubyggingar.	1,000.				
6. Ymisleg útgjöld ...	1,000.	1,000.			
			26,250.	7,800.	
2. Til bændaskólans á Hvanneyri:					
a. Laun	2,700.	2,700.			
b. Til aðstoðarkenslu...	1,000.	1,000.			
c. Til smíða og leikfimis- kenslu	600.	600.			
d. Önnur útgjöld:					
1. Til verklegs náms .	1,000.	1,000.			
2. Til kensluáhalda...	500.	500.			
3. Til eldiviðar og ljósa	900.	900.			
4. Til styrkveitinga nemendum	400.	400.			
Styrkurinn veitist fátækum, efnilegum nemendum, er próf taka frá skólanum, þó aldrei meira hverjum einstökum nemanda en 40 kr. á ári.					
5. Ymisleg útgjöld ...	800.	800.			
6. Til símalagningar..	1,200.				
7. Til þess að byggja anddyri við íbúðar- húsið	850.				
			9,950.	7,900.	
Styrkurinn til verklegs náms við bændaskólana á Hólum og Hvann- eyri veitist nemendum, sem stunda verknám samkvæmt samningi eigi skemur en 6 vikur á ári, og skila skólanum dagbókum um vinnubrögð- in yfir námstímann, og nemi styrk-					
Flyt...			36,200.	15,700.	437,260.

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
Flutt...	36,200.	15,700.	437,260.	
urinn aldrei hærri upphæð á hvern nemanda en 6 kr. fyrir hverja viku namstímans.				
3. Til skólalahalds á Eiðum	2,500.	2,500.		
	38,700.	18,200.	56,900.	
VII. Til iðnfræðslu:				
a. Til Iðnaðarmannafjelags- ins í Reykjavík, til þess undir yfirumsjón lands- stjórnarinnar að reka iðn- skóla í Reykjavík	5,000.	5,000.		
b. Til Iðnaðarmannafjelags- ins á Akureyri til kvöld- skólalahalds	1,000.	1,000.		
c. Til Iðnaðarmannafjelags- ins á Ísafirði til kvöld- skólalahalds	1,000.	1,000.		
d. Til Iðnaðarmannafjelags- ins á Seyðisfirði til kvöld- skólalahalds	600.	600.		
	7,600.	7,600.	15,200.	
Styrkurinn til þessara 4 skóla má þó ekki fara yfir $\frac{4}{5}$ reksturskostnaðar.				
VIII. Til verslunarskóla:				
Til Kaupmannafjelagsins og Verslunarmanna- fjelagsins í Reykjavík, til þess að halda uppi skóla fyrir verslunarmenn í Reykja- vík, þó ekki yfir $\frac{4}{5}$ reksturskostnaðar...	5,000.	5,000.	10,000.	
IX. Til húsmæðrafræðslu:				
Til kvenfjelagsins Ósk á Ísafirði til mat- reiðsluskólalahalds gegn að minsta kosti 400 kr. framlagi annarstaðar að	1,200.	1,200.	2,400.	
Flyt...			521,760.	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

		1914.	1915.	Alls.
		kr.	kr.	kr.
	Flutt...			521,760.
X. Yfirsetukvennaskólinn:				
1. Laun forstöðumanns	1,000. 1,000.			
2. Til verklegrar kenslu:				
a. Laun 3 yfirsetukvenna				
í Reykjavík.....	300. 300.			
b. Annar kostnaður alt að	400. 400.			
3. Styrkur til námskvenna .	2,000. 2,000.			
4. Húsaleiga, hiti, ljós og				
ræsting	300. 300.			
		4,000.	4,000.	8,000.
XI. Til kvennaskóla:				
1. Tilkvennaskólans í Reykja-				
vík gegn að minsta kosti				
1,500 kr. framlögum ann-				
arstaðar að en úr lands-				
sjóði	6,700. 6,700.			
2. Til sama skóla 40 kr.				
fyrir hverja námsmey, sem				
er alt árið, alt að	2,000. 2,000.			
3. Námsstyrkur til sveita-				
stúlkna við sama skóla..	600. 600.			
4. Til kvennaskólans á				
Blönduósi gegn að minsta				
kosti 900 kr. framlögum				
annarstaðarað en úr lands-				
sjóði	3,600. 3,600.			
5. Til sama skóla 40 kr.				
fyrir hverja námsmey, sem				
er alt árið, alt að	1,400. 1,400.			
		14,300.	14,300.	28,600.
XII. Til almennrar barnafræðslu:				
1. Til barnaskóla, þar af til barnaskóla í				
kaupstöðum 10,000 kr. hvort árið		30,000.	30,000.	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði,				
að skólarnir njóti til móts við styrkinn				
úr landssjóði, jafnmikils styrks úr bæjar-				
sjóði, hreppssjóði eða fræðslusjóði.				
2. Til farskóla alt að 200 kr. til hvers og				
til eftirlits með heimafræðslu alt að 100				
kr. til hrepps		20,000.	20,000.	
Farskólástyrkur veitist gegn því, að				
skólarnir fái úr sveitarsjóði eða fræðslu-				
	Flyt...	50,000.	50,000.	558,360.

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
Flutt...	50,000.	50,000.	558,360.	
sjóði að minsta kosti jafnmikið lands- sjóðsstyrknum.				
3. Til að reisa barnaskóla utan kaupstaða, alt að þriðjungi kostnaðar með því skilyrði, að stjórnarráðið samþykki uppdrátt að húsinu	18,000.	18,000.		
4. Tillag til styrktarsjóðs handa barna- kennurum.....	1,000.	1,000.		
5. Til prófdómara við barnapróf	4,000.	4,000.		
6. Til framhaldskenslu handa kennurum ..	2,500.	2,500.		
7. a. Laun umsjónarmanns fræðslumálanna 3,600. 3,600.				
Par af persónuleg launaviðbót til núver- andi fræðslumálastjóra 600 kr.				
b. Til efterlitsferða eftir reikningi 600. 600.				
c. Til aðstoðar við samn- ing skýrslna eftir reikn- ingi 200. 200.				
	4,400.	4,400.		
	79,900.	79,900.	159,800.	
XIII. a. Til unglingaskóla (lýðskóla) utan Reykja- vikur, Akureyrar og Hafnarfjarðar.....	14,000.	14,000.		
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að skólarnir fullnægi reglum þeim, er stjórnarráðið setur sem skilyrði fyrir styrkveitingu úr landssjóði til þeirra, og að þeir njóti styrks annarsstaðar að, er ekki sje minni en helmingur landssjóðs- styrksins. Lýðskólanum á Hvítárbakka má auk þess veita 30 kr. fyrir hvern nemanda, sem er að minsta kosti 6 mánuði á skólanum, þó ekki yfir 600 kr.				
b. Til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flens- borg	7,000.	7,000.		
	21,000.	21,000.	42,000.	
XIV. Styrkur til þess að semja og gefa út al- þýðukenslubækur	800.	800.	1,600.	
XV. Til kenslu heyrnar- og málleysingja m. m.	7,000.	7,000.	14,000.	
Flyt...			775,760.	

Nr. 40.
10.
nóvbr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...			775,760.
XVI. Til kenslu blindra barna, sem send eru utan til náms, gegn jafn-miklu framlagi annarstaðar frá	1,000.	1,000.	2,000.
XVII. Til sundkenslu og leikfimi:			
a. Til sundkenslu í Reykjavík	300.	300.	
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensla þessi fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð að haustinu, og að lærisveinar Menta-skólans, Kennaraskólans og Stýrimanna-skólans njóti kenslunnar ókeypis.			
b. Til sundkenslu o. fl. annarstaðar.....	1,500.	1,500.	
Styrkurinn veitist bæjarstjórnun og sýslunefndum með því skilyrði, að annarstaðar frá sje lagt til sundkenslunnar eigi minna en landsjóðsstyrknum nemur.			
c. Styrkur til Ingibjargar Guðbrandsdóttur leikfimiskennara, til að veita ókeypis tilsögn munnlega og verklega utanbæjarstúlkum, svo þær verði færar um að kenna leikfimi.....	450.	450.	
d. Til Björns Jakobssonar fimleikakennara til að veita ókeypis tilsögn munnlega og verklega utanbæjarpiltum, svo að þeir verði færir um að kenna leikfimi.	450.	450.	
	2,700.	2,700.	5,400.
XVIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til þess að halda uppi kenslu í trjeskurði í Reykjavík	1,000.	1,000.	2,000.
Samtals...			785,160.

15. gr.

Til vísinda, bókmenta og lista veitast 187,770 kr.:

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Landsbókasafnið:			
a. Laun landsbókavardar ..	3,000.	3,000.	
Flyt...	3,000.	3,000.	

			1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
			kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
	Flutt...	3,000.	3,000.			
b.	Laun 1. bókavarðar	1,800.	1,800.			
	Þar af 300 kr. persónu- leg launaviðbót til nú- verandi 1. bókavarðar.					
c.	Laun 2. bókavarðar	1,200.	1,200.			
	Þar af 200 kr. persónu- leg launaviðbót til nú- verandi 2. bókavarðar.					
d.	Til aðstoðar á lestrarsal.	1,000.	1,000.			
e.	Til að kaupa bækur og handrit.....	6,000.	6,000.			
f.	Til bókbands	3,000.	3,000.			
g.	Til að semja skrá um handritasafn Landsbóka- safnsins og til þess að halda áfram samningu spjaldskrár	2,000.	2,000.			
h.	Fyrir afskriftir (eftir reikningi)	1,000.	1,000.			
i.	Til að prenta ritaukaskrár	200.	200.			
j.	Brunaábyrgðargjald fyrir safnið	360.	360.			
k.	Ýmisleg gjöld.....	400.	400.			
			19,960.	19,960.		
2. Landsskjalasafnið:						
a.	Laun skjalavarðar.....	1,800.	1,800.			
b.	Laun aðstoðarskjalavarðar	1,200.	1,200.			
c.	Til að binda inn og búa um skjöl o. fl.	1,000.	1,000.			
d.	Til að útvega og afrita merk skjöl og bækur handa skjalasafninu	600.	600.			
e.	Til að gefa út skrá yfir skjalasafnið.....	250.	250.			
f.	Til þess að láta afskrifa og ljósmynda skjöl í Ríkisskjalasafni Dana og öðrum útlendum skjala- söfnum, er snerta Ísland	1,000.	1,000.			
			5,850.	5,850.		
Flyt...			25,810.	25,810.		

Nr. 40.
10.
nóvbr.

		1914.	1915.	Alls.
		kr.	kr.	kr.
	Flutt...	25,810.	25,810.	
3. Þjóðmenjasafnið:				
a. Laun þjóðmenjavarðar (fornmenjavarðar)	1,800. 1,800.			
b. Til aðstoðar eftir reikn- ingi alt að	800. 800.			
c. Til að útvega forngripi og til áhalda alt að	1,500. 1,500.			
d. Til að gefa út skýrslur um safnið frá 1876.....	300. 300.			
e. Til að raða myntasafninu	500.			
f. Til rannsókna og undir- búnings á skrásetning fornmenja, alt að	1,000. 1,000.			
g. Til Skúla Guðmundssonar til verndunar hins forna skála á Keldum í Rangár- vallasýslu	300.	6,200.	5,400.	
Þjóðmenjasafnið sje opið frá 15. júní til 15. september 2 stundir á dag, en annan tíma árs 6 stundir á viku, eftir nánari fyrirmælum stjórnarráðsins.				
4. Náttúrufræðisfjlagið		1,000.	1,000.	
Þar af til umsjónar við náttúrugripasafnið 300 kr. á ári. Styrkurinn veitist með því skilyrði, að safnið sje til sýnis almenningi á ákveðnum tíma, ekki sjaldnar en einu sinni í viku.				
5. Landsbókasafnshúsið:				
a. Til eldiviðar, ljósa o. fl...	3,200. 3,200.			
b. Til dyravarðar.....	1,400. 1,400.			
c. Til viðhalds og áhalda..	1,000. 1,000.			
d. Upp í girðingarkostnað um Landsbókasafnshúsið og til þess að flísleggja gólf í fordyri hússins...	2,550.	8,150.	5,600.	
	Flyt...	41,160.	37,810.	

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
Flutt...	41,160.	37,810.		
6. Til kaupstaðabókasafna gegn eigi minna tillagi úr bæjarsjóði og sýslusjóði... ..	2,000.	2,000.		
7. Til sýslubókasafna og lestrarsala í kaupþún- um gegn eigi minna tillagi úr sýslusjóði eða sveitarsjóði	1,500.	1,500.		
8. Til hins íslenska bókmentafjelags.....	2,000.	2,000.		
9. Til Þjóðvinafjelagsins.....	750.	750.		
10. Til Fornleifafjelagsins	400.	400.		
Styrkurinn greiðist því að eins, að Arbók komi út hvort árið.				
11. Til sögufjelagsins, til að gefa út heimildarrit að sögu Íslands, 30 kr. fyrir hverja örk. alt að	750.	750.		
12. Til að vinna að textaútgáfu á íslensku forn- brjefasafni	800.	800.		
Styrkurinn er bundinn því skilyrði, að samskonar registur og við fyrsta bindi sje gefið út við hvert bindi af safninu.				
13. Til þess að gefa út hinar fornu Alþingis- bækur frá 1570—1800, og vinna að útgáfu þeirra.....	1,000.	1,000.		
14. Til að gefa út dómasafn landsyfirrjettarins, alt að 15 kr. fyrir hverja örk.....	150.	150.		
15. Til Bernarsambandsins, til þess að vernda rjett íslenskra rithöfunda... .. .	600.	600.		
16. Til Leikfjelags Reykjavíkur, gegn minst 500 kr. framlagi úr bæjarsjóði Rvíkur, alt að..	2,000.	2,000.		
17. Til Einars skálds Hjörleifssonar.....	2,400.	»		
18. Til Þorsteins Erlingssonar skálds.....	2,400.	»		
19. Til síra Valdimars Briem's	1,600.	»		
20. Til Guðm. skálds Magnússonar.....	2,400.	»		
21. Til Guðm. skálds Guðmundssonar	2,000.	»		
22. Til Guðmundar Friðjónssonar skálds.....	1,200.	»		
23. Til Einars Jónssonar myndasmiðs	1,800.	»		
24. a. Til þess að kaupa listaverk eftir íslenska myndhöggvara..... 2,000.				
b. Til þess að kaupa málverk eftir íslenska listmálara..... 2,000.				
	»	4,000.		
25. Styrkur til Jóh. S. Kjarval málara.....	1,000.	»		
26. Styrkur til Guðjóns Samúelssonar, til þess að halda áfram námi í húsagerðarlist við listaháskólann í Kaupmannahöfn	600.	600.		
Flyt...	68,510.	54,360.		

Nr. 40.
10.
nóvbr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...	68,510.	54,360.	
27. a. Styrkur til Ríkharðs Jónssonar, til þess að ljúka námi við listaháskólann í Kaupmannahöfn..... 1,000. »			
b. Til Rómferðar » 1,000.	1,000.	1,000.	
28. Til Kristínar Jónsdóttur, til þess að ljúka námi við listaháskólann í Kaupmannahöfn.	400.	400.	
29. Til Sigfúsar Einarssonar, organista við dómkirkjuna, að því tilskildu, að hann haldi uppi kenslu í organslætti og sönglist í Reykjavík, og vinni að eflingu og útbreiðslu söngþekkingar hér á landi	1,100.	1,100.	
30. Til Magnúsar Einarssonar til að halda uppi söngkenslu á Akureyri.....	300.	300.	
31. Til Jóns Ólafssonar rithöfundar, til þess að semja og búa undir prentun íslenzka orðabók með íslenzkum þýðingum, 1. og 2. greiðsla á 8 ára styrk.....	3,000.	3,000.	
Styrkurinn er bundinn því skilyrði, að höfundurinn láti af öllum öðrum launuðum störfum, enda geri hann stjórnarráðinu á hverju missiri grein fyrir því, hvað starfinu líður.			
32. Ferðastyrkur til Jóns Jónssonar docents til sögulegra rannsókna í erlendum skjalasöfnum	1,200.	»	
33. Til þess að gefa út á þýsku bók Einars háskólakennara Arnórssonar; er kallast „Rjettarstaða Íslands“, alt að.....	4,000.	»	
34. Til Bjarna Jónssonar frá Vogu til ritstarfa.	1,200.	1,200.	
35. Til Hannesar Þorsteinssonar til að semja æfisögur lærðra manna íslenskra á síðari öldum.....	2,000.	2,000.	
36. Til Boga Th. Melsteð til að rita Íslendingasögu.....	800.	800.	
37. Til dr. phil. Guðmundar Finnbogasonar til ritstarfa um heimspekileg efni, 50 kr. fyrir örkina, alt að	600.	600.	
38. Til Brynjúlfs Jónssonar til undirbúnings fornleifaskrár....	400.	400.	
39. Til Bjarna Sæmundssonar skólakennara til fiskirannsókna	600.	600.	
Flyt...	85,110.	65,760.	

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
Flutt...	85,110.	65,760.		
40. Til dr. phil. Helga Jónssonar til mýra- og grasfræðisrannsókna	1,500.	1,500.		
41. Til dr. phil. Helga Pjeturss til jarðfræðisrannsókna	1,800.	1,800.		
42. Til cand. mag. Sigurðar Guðmundssonar til að undirbúa bókmentasögu Íslands	600.	600.		
43. Til Laufeyjar Valdemarsdóttur til að nema tungumál við Kaupmannahafnarháskóla....	600.	600.		
44. Til Þórarins Guðmundssonar, til þess að fullnuma sig í hljóðfærslætti og hljóðfræði	800.	»		
45. Til landmælinga á Íslandi	5,000.	5,000.		
46. Til jarðskjálftarannsóknna	550.	550.		
47. Til veðursímskeyta innanlands.....	4,800.	4,800.		
48. Til alþýðufræðslu Stúdentafjelagsins	500.	500.		
49. Til Guðmundar Hjaltasonar til þess að halda alþýðufyrirlestra utan Reykjavíkur	600.	600.		
50. Til Stórstúku Goodtemplara á Íslandi, til eflingar bindindi	2,000.	»		
Fjelagið gefi stjórnarráðinu reikning fyrir því, hvernig fjenu er varið.				
51. Til Íþróttasambands Íslands	1,000.	500.		
52. Til Sighvats Gr. Borgfúrðings, til þess að kynna sjer skjöl í söfnum í Reykjavík	300.	»		
53. Til Taffjelags Reykjavíkur til að senda mann á skákþing Norðurlanda 1914	400.	»		
	105,560.	82,210.		
Samtals ..			187,770.	

16. gr.

Til verklegra fyrirtækja veitast 372,920 kr.

	1914.	1915.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. a. Til Búnaðarfelags Íslands	54,000.	54,000.	
b. Til nýrra rannsókna til undirbúnings á-veitu á Skeið og Flóa, gegn því, að sýslan leggi til það, sem umfram þarf, alt að .	5,000.	»	
c. Til endurbyggingar á mjólkurskólanum við mjólkurskólann á Hvítárvöllum, alt að.	1,000.	»	
Flyt...	60,000.	54,000.	

Nr. 40. 10. nóvbr.	1914. kr.	1915. kr.	Alls. kr,
Flutt...	60,000.	54,000.	
2. Til búnaðarfjelaga	22,000.	22,000.	
3. Til fyrirhleðslu fyrir Holtsá.....	3,700.	»	
4. Til fyrirhleðslu við ána Skálm í Álftaveri til varnar skemdu á engi nokkurra þjóðjarða, þó eigi yfir helming kostnaðarins, alt að	1,000.	»	
5. Til skógræktar:			
a. Laun skógræktastjóra ... 3,000. 3,000.			
b. Laun skógarvarða og til skógræðslu..... 14,000. 10,000.			
	17,000.	13,000.	
6. Til húsabóta á skógræktarjörðinni Vöglum	2,500.	»	
7. Til sandgræðslu.....	5,000.	5,000.	
8. Til dýralækninga:			
a. Laun handa 2 dýralæknum 2,400. 2,400.			
b. Launaviðbót handa núverandi dýralækni í Reykjavík 400. 400.			
c. Styrkur til Hólmgæirs Jenssonar til að stunda dýralækningar í Vesturamntinu forna 300. 300.			
d. Til tveggja manna til að læra dýralækningar erlendis 1,200. 1,200. Nemendunum ber að senda stjórnarráðinu tvisvar á ári vottorð frá kennurum þeirra um iðni og ástundun.			
e. Til berklarannsóknar á kúm..... 300. 300.			
f. Hálfis árs styrkur fyrir 1 dýralæknisnemanda erlendis 300.			
g. Styrkur til að semja og gefa út dýralækningabók, 30 kr. fyrir hverja prentaða örk, enda verði söluverð bókarinnar eigi yfir 16 aura hver örk, alt að. 900.			
	5,800.	4,600.	
9. Til eftirlits með útflutningi á hrossum	600.	600.	
Flyt...	117,600.	99,200.	

		1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
		kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
	Flutt...	117,600.	99,200.		
10.	Til efnarannsóknarstofu í Reykjavík:				
a.	Laun forstöðumanns, auk 25% af bruttotekjum stofn- unarinnar.....	2,400. 2,400.			
	Par af 400 kr. persónu- leg launaviðbót til núver- andi forstöðumanns.				
b.	Til húsaleigu.....	700. 700.			
c.	Til ljósa, eldsneytis og ræstingar	500. 500.			
d.	Til áhaldakaupa.....	1,000.			
		4,600.	3,600.		
11.	Til Gísla Guðmundssonar til gerlarannsóknar erlendis	1,500.	»		
12.	Til byggingarfróðs manns, til þess að leið- beina við opinberar byggingar	2,500.	2,500.		
13.	Til sama eftir reikningi fyrir skoðanir húsa á prestssetrum, alt að	400.	400.		
14.	Styrkur til manns til leiðbeiningar um húsa- gerð til sveita	1,000.	1,000.		
15.	Til þess að styrkja efnilega iðnaðarmenn til náms erlendis ..	3,000.	3,000.		
16.	Til Sambands íslenskra samvinnufjelaga, til þess að útbreiða þekkingu á kaupfjeldags- skap og öðrum samvinnufjeldagsskap.....	500.	500.		
	Styrk þessum skal verja til fyrirlestra um þetta efni á þeim stöðum, er stjórna- ráðið tiltekur, og gegn jafn-miklu framlagi annarstaðar að.				
17.	Til Fiskiveiðasjóðs Íslands	6,000.	6,000.		
18.	Til Fiskifjeldagsins	14,000.	12,500.		
	Paraf 1,500 kr. utanfararstyrkur fyrri árið til manns, er afli sjer þekkingar á þurkunaraðferðum og þeim tækjum og út- búnaði, sem notaður er til innþurkunar.				
19.	Styrkur til Samabyrgðarinnar	5,000.	»		
20.	a. Laun handa 5 fiskifyr- matsmönnum	8,000. 8,000.			
b.	Til ferðakostnaðar	400. 400.			
		8,400.	8,400.		
	Flyt...	164,500.	137,100.		

Nr. 40.
10.
nóvbr.

		1914.	1915.	Alls.
		kr.	kr.	kr.
	Flutt...	164,500.	137,100.	
21. a.	Laun tveggja yfirmats- manna á gæðum síldar.. 2,000. 2,000.			
b.	Ferðakostnaður m. m. .. 400. 400.			
		2,400.	2,400.	
22.	Til Sambands íslenskra samvinnufjelaga og Sláturfjelags Suðurlands, til þess að launa erindreka erlendis, er hefir með höndum sölu og útbreiðslu á íslenskum landafurðum á erlendum markaði, þó eigi yfir helming af launum erindrekans og ferðakostnaði, enda sje ráðning hans og erindisbrjef með fullu samþykki stjórnarráðsins, alt að	4,000.	4,000.	
23.	Til að launa erindsreka erlendis, er hefir með höndum sölu og útbreiðslu á íslenskum sjávarafurðum á erlendum markaði, gegn jafn miklu tillagi annarstaðar að, þó eigi af framlagi landssjóðs til Fiskifjelags Ís- lands, alt að	4,000.	4,000.	
	Ráðning hans og erindisbrjef sje með fullu samþykki stjórnarráðsins.			
24. a.	Til leiðbeiningar í ullar- verkun	1,200. 1,200.		
b.	Ferðakostnaður alt að .. 400. 400.			
		1,600.	1,600.	
25.	Til Heimilisiðnaðarfjelags Íslands.....	500.	500.	
26.	Þóknun til vörumerkjaskráritara.....	360.	360.	
27.	Handa Ungmennafjelagi Íslands til efingar líkamlegra íþróttar og til skógræðslu	1,500.	1,500.	
28.	Styrkur til ábúandans á Tvískerjum' á Breiða- merkursandi til að halda við bygð á Sand- inum og veita ferðumönnum húsaskjól, beina og fylgd	300.	300.	
29.	Styrkur til ábúandans í Hrauntanga á Öx- arfjarðarheiði, til þess að halda þar bygð við og veita ferðamönnum gisting og beina	300.	100.	
30.	Eftirlit með áfengis kaupum:			
a.	Laun umsjónarmanns ... 600. 600.			
b.	Önnur útgjöld	800. 800.		
		1,400.	1,400.	
	Flyt...	180,860.	153,260.	

	1914.	1915.	Alls.	Nr. 40.
	kr.	kr.	kr.	10. nóvbr.
Flutt...	180,860.	153,260.		
31. Til eftirlits með silfurbergssnámunni í Helgu- staðafjalli, samkvæmt nánari fyrirmælum stjórnarráðsins, eftir reikningi alt að	1,000.	1,000.		
32. Styrkur til Sveins Oddssonar, til þess að halda uppi vöru- og mannflutningum á sjálf- renningum til og frá Reykjavík og Eyrar- bakka.....	5,000.	»		
Flutningaferðirnar sjeu reglubundnar og samkvæmt áætlun, er stjórnarráðið sam- þykkir.				
33. Styrkur til Hjalpræðishersins, til þess að koma upp gistihæli og sjómannahæli í Reykjavík	1,000.	»		
34. Styrkur til Steingríms Jónssonar, til þess að halda áfram námi við fjöllistaskólann í Kaupmannahöfn	»	800.		
35. Til Eggerts Briems til að nema rafmagns- og vjelafræði á Þýskalandi.....	600.	600.		
36. Til Guðmundar sýslumanns Björnssonar og Snæbjarnar hreppstjóra Kristjánssonar í við- urkenningarskyni fyrir góða framgöngu við tilraun til að hefta botnvörpung, 500 kr. handa hvorum	1,000.	»		
37. Til bryggjugerðar á Sauðárkróki, þó eigi yfir $\frac{1}{3}$ kostnaðar, alt að.....	»	6,000.		
Hreppsnefnd Sauðárkrókshepps veitist styrkur þessi, og hefir hún ábyrgð á, að bryggjan verði til almenningsnota.				
38. Styrkur til framhalds brimbrjótinum í Bolung- arvíkur verslunarstað í Norður-Ísafjarðarsýslu Styrkveitingin er bundin því skilyrði, að verkið sje framkvæmt eftir fyrirsögn verk- fróðs manns, og að lögð sje og fram eigi minni upphæð annars staðar frá.	10,000.	10,000.		
39. Til að gera bátauppsátur við bryggjuna á Blönduósi, þó eigi yfir $\frac{1}{3}$ kostnaðar, alt að	1,000.	»		
40. Til þess að rannsaka og gera áætlun um kostnað við að gera bátalending við Ingólfs- höfða í Öræfum, alt að.....	800.	»		
	201,260.	171,660.		
Samtals.....			372,920.	

Nr. 40.

10.
nóvbr.

17. gr.

Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna veitast 5,200 kr.

18. gr.

Til eftirlauna, styrktarfjár og tillags í ellistyrktarsjóð veitast 163,800 kr.; þar af til ekkjufrúar Jakobínu Thomsen 300 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eftirlaun hennar af Vestmannaeyjaprestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 360 kr.; til Marie Katrine Jónsson 300 kr.; til próf. dr. phil. Þ. Thoroddsen 2,000 kr.; til síra Matthíasar Jochumssonar 2,400 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar, 300 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan yngri sonur hennar er í ómegð) 100 kr.; til læknisekkju Magneu Ásgeirsson 200 kr.; til prestsekkju Elínborgar Friðriksdóttur 800 kr.; til Ragnhildar Björnsdóttur, ekkju Páls Ólafssonar skálds, 300 kr.; til ekkjufrúar Þóru Melsteð 600 kr.; til prestsekkju Ingunnar Loftsdóttur 300 kr.; til prestsekkju Bjargar Einarsdóttur 300 kr.; til prestsekkju Guðrúnar Björnsdóttur 300 kr.; viðbót við eftirlaun ekkjufrúar Jakobínu Soffíu Magnúsdóttur 59 kr. 38 au.; viðbót við eftirlaun læknisekkju Elísabetar Ragnhildar Jónsdóttur 150 kr.; til fyrrum spítalaforstöðukonu Guðrúnar Jónsdóttur 200 kr.; viðbót við eftirlaun ekkjufrúar Guðrúnar Pjetursdóttur 300 kr.; viðbót við eftirlaun ekkjufrúar Kristínar Sveinbjörnsdóttur (frá Holti undir Eyjafjöllum) 300 kr.; viðbót við eftirlaun ekkjufrúar Guðrúnar Torfadóttur frá Hólmum 300 kr.; til Sumarliða pósts 200 kr.; til Gísla pósts Eiríkssonar 200 kr.; til Jóhanns pósts Jónssonar 200 kr.; til Hallgríms Kráks-sonar pósts 200 kr.; til Egils pósts Gunnlaugssonar 100 kr.; til Böðvars pósts Jóns-sonar 100 kr.; til Hjartar Snorrasonar, fyrrum skólastjóra og kennara, 500 kr.; til Torfa Bjarnasonar í Ólafsdal 1,500 kr.; til Sigurðar regluboða og dannebrogsmanns Eiríkssonar 300 kr.; — til allra þeirra hvort árið.

19. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 18,000 kr. Af þessum gjaldlið má endurgreiða vörutoll af þeim kolum, sem Hið sameinaða gufuskjapafjelag sannar, að það hafi tekið í skip hjer á landi á fjárhagstímabilinu, til notkunar þeim skipum þess, sem samkvæmt samningi dags. 7. ágúst 1909 halda uppi millilandaferðum milli Íslands og Kaupmannahafnar um Leith og Færeyjar. Af þessari upphæð má ennfreður greiða 700 kr. til nokkurra manna á Langanesi upp í kostnað við björgun og greftrun 15 líka frá strandi norsks gufuskips „Fridtjof“ 10. október 1907.

Þá má ennfreður greiða af þessari upphæð Sigurði sýslumanni Eggerz til endurgjalds aukakostnaðar (vegna Skeiðarárhlaups) við manntals þingaferð vorið 1913 eftir reikningi alt að 330 kr. 50 a.

20. gr.

Tekjuhallinn, sem fyrst um sinn er áætlað að verði 316,723 kr. 85 a., greiðist úr viðlagasjóði.

21. gr.

Til lánveitinga úr viðlagasjóði heimilast stjórninni:

1. Reykjavíkurdómkirkju má lána alt að 20,000 kr. Lán þetta ávaxtast og endurgreiðist með 6% árgjaldi í 28 ár.

2. Alt að 10,000 kr. hvort árið til lánveitinga handa bændum og samgirð-Nr. 40.
ingafjelögum eftir tillögum landbúnaðartfelagsins, til að kaupa fyrir girðingaefni frá
útlöndum, gegn ábyrgð sýslunefnda. Lán þessi veitast til 20 ára gegn 4% vöxtum,
sjeu afborgunarlaus 4 fyrstu árin, en greiðist síðan með jafnri afborgun á ári í 16 ár.
Ábúendur á þjóðjörðum og kirkjujörðum greiði höfuðstól og vexti slíkra lána með
6% árgjaldi í 28 ár. 10.
nóvbr.

3. Alt að 5,000 kr. hvort árið til lánveitinga handa þurrabúðarmönnum utan kaupstaða, til jarðræktar og húsabóta. — Lánið veitist að eins gegn ábyrgð sýslufjelaga, eftir tillögum hreppsnefnda, og eigi meira en 400 kr. fyrir þurrabúðarmann hvern, gegn 4% endurgreiðslu á 20 árum að liðnum 4 fyrstu árunum.

4. Til sýslufjelaga, sem leggja fram áskilið framlag til landsímalagningar, gegn 4% í ársvöxtu, og endurgreiðslu á 18 árum. Til lána þessara má verja allt að 25,000 kr.

5. Alt að 5,000 kr. til stofnunar smjörbúum (rjómaþúum) og ostagerðabúum. Lán þessi veitast eftir meðmælum Búnaðartfelags Íslands og gegn ábyrgð sveita- eða sýslufjelaga. Þau ávaxtast með 4% árlega, sjeu afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

6. Rangárvallasýslu má lána úr viðlagasjóði allt að 14,000 kr. til að kaupa jörðina Stórolfshvol með hjáleigum fyrir læknissetur, og til þess að hafa þar sjúkra-skýli. Höfuðstóll og vextir lánsins greiðist með 6% árgjaldi í 28 ár.

7. Sýslufjelögum má lána úr viðlagasjóði allt að 5,000 kr. hvort árið, til þess að koma upp kornforðabúrum til skepnufóðurs, þar sem hætt er við, að sigling geti tepst af ísum, gegn 4% í ársvöxtu og endurgreiðist á 15 árum.

8. Hólshreppi í Norður-Ísafjarðarsýslu má, gegn ábyrgð sýslunefndarinnar í Norður-Ísafjarðarsýslu, lána allt að 20,000 kr. úr viðlagasjóði til framhalds brimbrjóttinum í Bolungarvíkurverslunarstað.

Höfuðstóll og vextir greiðist með 6% árgjaldi í 28 ár.

9. Hvamshreppi í Vestur-Skaftafellssýslu má lána úr viðlagasjóði allt að 5,000 kr., gegn ábyrgð sýslufjelagsins, til að raflýsa Vík í Mýrdal. Lánið ávaxtist með 4½% og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 20 árum.

10. Hvanneyrarhreppi í Eyafjarðarsýslu má lána úr viðlagasjóði 18,000 kr., til þess að raflýsa Siglufjarðarkauptún. Lánið ávaxtist með 4½% og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 20 árum.

11. Úr viðlagasjóði má lána Jóni Björnssyni & Co. í Borgarnesi 7,000 kr. til byggingar ullahpottahúss. Full trygging sje sett fyrir láninu og greiðist af því 4½% í ársvexti, afborgunarlaust fyrsta árið, en greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 14 árum.

12. Stjórninni veitist heimild til að breyta afborgunarkjörum á láni því, er Stykkishólmsheppur fjekk úr viðlagasjóði 1908, að upphæð 10,000 kr., þannig að lánið borgist á 25 árum í stað 15, enda rýrni eigi tryggingin fyrir láninu.

- Nr. 40. 13. Úr viðlagasjóði má lána sýslunefnd Árnassýslu til handa Skeiðahreppi, alt
 10. að 25,000 kr., til áveitu úr Þjórsá á Skeiðin. Lánið ávaxtast með $4\frac{1}{2}\%$, er afborgunar-
 nóvbr. laust fyrstu árin tvö, og endurgreiðist síðan með jöfnum afborgunum á 20 árum.

22 gr.

Ef lög þau verða staðfest, er afgreidd hafa verið frá Alþingi 1913 og hafa í för með sjer tekjur eða útgjöld fyrir landssjóð, breytast fjárhæðirnar tekju- og gjalda-
 megin samkvæmt þeim lögum.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, tilskipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildum ákvörðunum, sbr. 25 gr. stjórnar-
 skrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g um mannanöfn.

Nr. 41.
10.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,
Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í þessum lögum hafa þau orð, er hjer fara á eftir, hvert um sig, þá merkingu, er nú skal greina:

Eiginheiti hvers manns er það nafn, sem hann hlýtur í skírn eða í lög-ákveðinni tilkynningu til kirkjubókar.

Föðurnafn hvers manns er eiginheiti föður hans haft í eignarfalli að viðbættum son, ef karlmaður er, en dóttir, ef kvenmaður er.

Kenningarnafn er hvert það heiti, er maður hefir í viðbót við eiginheiti og föðurnafn, en gengur ekki til afkomenda hans.

Ættarnafn er hvert það heiti, auk eiginheitis og föðurnafns, er ganga skal óbreytt mann fram af manni í beinan karlegg.

2. gr.

Hver sá maður, er hlotið hefir 2 eiginheiti eða fleiri, er skyldur til, frá því er hann verður 16 ára, að nota sama nafn og nöfn alla æfi, nema leyfi fái til breytingar, og skal hann jafnan rita þau á sama hátt. Eiginheiti skal ávalt rita á undan föðurnafni eða ættarnafni.

Hver maður skal rita föðurnafn sitt eða ættarnafn fullum stöfum á eftir eiginheiti.

Nú hefir maður löglegt kenningarnafn eða ættarnafn, og skal þá rita það fullum stöfum í stað föðurnafns, og má þá rita föðurnafnið á undan því, fullt eða skammstafað eða upphafsstaf þess einn, eða sleppa því.

Nú hefir maður í skírn eða tilkynningu til bókar hlotið nafn, sem er löglegt ættarnafn annarar ættar, þá er honum óheimilt að hafa það fyrir kenningarnafn eða ættarnafn.

3. gr.

Þá er kona giftist, má hún taka upp ættarnafn manns síns með eða án föðurnafns síns eða ættarnafns, ella nota nafn sitt og kenna sig til föðurnafns síns.

Nú skilur kona við mann sinn að lögum, og er henni þá frjálst að taka upp aftur ættarnafn sitt, ef til var, en fá verður hún leyfisbrjef samkvæmt 10. gr. Þessi nafnskifti getur stjórnarráðið, ef sjerstök ástæða er til, leyft að nái til barna hennar, sem hún hefir foreldraráð yfir og yngri eru en 16 ára, og eins þó eldri sjeu, ef þau æskja þess sjálf; þó má hún ekki fá börnunum ættarnafn sitt, nema foreldrar hennar og systkin gefi leyfi til, þau er lifa hjer á landi.

Nr. 41.

10.
nóvbr.

4. gr.

Öllum er skylt að nota löglegt ættarnafn föður síns, og tekur það einnig til óskilgetinna barna, ef faðerninu er játað.

Nú er barn föðurlaust, og skal það að föðurnafni kenna sig til móðurföður eða hafa ættarnafn móður sinnar, ef til er.

5. gr.

Enginn má breyta eiginheiti sínu, föðurnafni, kenningarnafni eða ættarnafni eða taka upp og nota nokkurt nýtt nafn, nema fylgt sje fyrirmælum þessara laga.

6. gr.

Nú vill maður, sem fæddur er á Íslandi, taka upp kenningarnafn eða ættarnafn hjer á landi eða breyta eldra ættarnafni, og skal hann þá senda stjórnarráði Íslands beiðni um það, og láta henni fylgja skírnarvottorð sitt eða þau vottorð, er samkvæmt gildandi lögum koma í þess stað. Sje umsækjandi yngri en 16 ára verður hann að láta beiðninni fylgja samþykki þess foreldranna, er foreldraráð hefir yfir honum.

Hjón geta, meðan hjónabandinu er ekki slitið með lögum, því að eins fengið heimild til nýs ættarnafns, að þau sjeu því bæði samþykk.

Systkin mega í sameiningu sækja um sameiginlegt ættarnafn, og verður þá að fylgja umsókninni skírnarvottorð þeirra, er hið nýja nafn á að ná til eða það vottorð, er löglega kemur í þess stað.

Eigi umsækjandi börn á lífi, er lögum samkvæmt bera nafn hans, skal nafnbreytingin einnig ná til þeirra, ef þau eru yngri en 16 ára og hann hefir foreldraráð yfir þeim. Sjeu þau eldri en 16 ára, má nafntakan eða nafnbreytingin einnig ná til þeirra, ef umsækjandi hefir haft foreldraráð yfir þeim innan 16 ára aldurs, og þau sjálf samþykkja.

Nú eru framangreind skilyrði fyrir hendi, og geta þá einnig faðir eða móðir fengið heimild til ættarnafnstöku eða ættarnafnsbreytingar fyrir börn sín, þótt þau sjálf breyti ekki ættarnafni sínu. Skal þá nafntakan eða nafnbreytingin ná til þeirra barna allra, sem umsækjandi hefir foreldraráð yfir.

Hafi hjón fengið nýtt ættarnafn upptekið fyrir sameiginleg börn sín, hljóta seinni börn í því hjónabandi sama ættarnafn.

Enginn getur fengið nafni sínu breytt oftar en einu sinni eftir 16 ára aldur.

7. gr.

Enginn getur fengið heimild til að taka upp og hafa að kenningarnafni eða ættarnafni neim þau nöfn, er nú skal greina:

- a) Ættarnöfn, sem eru lögleg eða viðurkend eign íslensks manns, ef aðili sjálfur eða fjárhaldsmaður hans hefir með brjefi til stjórnarráðsins fyrir 1. jan. 1915 tilkynnt ættarnafnið, og lagt bann við, að það sje notað.

Ættarnafn, sem upp hefir verið tekið fyrir síðastliðin aldamót (1. janúar 1901), telst viðurkend eign þess, er það hefir notað. Skýrsla um það, hvenær ættarnafn hefir verið tekið upp, skal fylgja tilkynningunni, og getur stjórnarráðið heimtað þær sannanir fyrir upptöku nafnsins, er því finst ástæða til.

- b) Ættarnöfn, sem eru löglega upptekin eftir 1. jan. 1915.

- c) Nöfn, er hneykslanleg eru á einhvern hátt, eða svo lík þeim nöfnum, er um getur í staflíð a. og b., að villum geti valdið.

Stjórnarráðið skal skera úr öllum deilum, er rísa kunna út af fyrirmælum þessarar greinar.

8. gr.

Skrá um ættarnöfn, er ekki má taka upp samkvæmt 7. gr., staflað a., lætur stjórnarráðið semja og prenta í B-deild Stjórnartíðindanna. Við hver árslok skal prenta viðauka við skrá þessa, og færa þar inn þau ættarnöfn, sem leyfi hefir verið veitt til að taka upp á árinu. Nafnaskráin og viðaukarnir skulu vera til sölu hjá bóksala í Reykjavík. Stjórnarráðið ákveður söluverðið.

Ennfremur skal stjórnarráðið láta semja og gefa út til leiðbeiningar:

1. Skrá yfir orð og heiti, sem fallin þykja til að hafa að ættarnöfnum.
2. Skrá yfir góð íslensk, forn og ný eiginheiti karla og kvenna, er sjerstaklega sýni, hvernig eigi að mynda konunafn af karlmannsnafni og karlmannsnafn af konunafni.
3. Skrá yfir skammstafanir þær á eiginheitum manna, sem æskilegt þykir að nota.

9. gr.

Ættarnöfn eða kenningarnöfn, sem upp hafa verið tekin án löglegrar heimildar eftir síðastliðin aldamót (1. janúar 1901), má því að eins nota eftirleiðis, að sá, er í hlut á, fái heimild til að nota þau, með konunglegu leyfisbrjefi.

10. gr.

Sje ekkert nafntökunni eða nafnbreytingunni til fyrirstöðu, gefur stjórnarráðið út leyfisbrjef, sem umsækjandi fær afhent gegn gjaldi því, er ákveðið er í 12. gr. Jafnframt sendir stjórnarráðið sóknarpresti, þeim sem í hlut á, eftirrit af leyfisbrjefinu, og skal hann geta nafntökunnar í kirkjubókinni við skírnarnöfn þeirra er nafntakan eða nafnbreytingin nær til.

11. gr.

Breytingar á nöfnum eða ný eiginheiti geta menn fengið með konungsleyfi á þann hátt, er tíðkast hefir.

Prestum er heimilt að neita að skíra börn nokkrum þeim nöfnum, sem telja verður hneykslanleg, eða færa slík nöfn til bókar.

12. gr.

Fyrir hvert leyfisbrjef, sem út er gefið samkvæmt 10. gr., hvort heldur fyrir einn mann eða heila fjölskyldu, skal greiða 10 kr., er renna í landssjóð.

Fyrir skrásetningu ættarnafna, þeirra sem getið er í upphafi 8. gr. (sbr. 7. gr. a.), skal gjalda 2 kr. fyrir hvert nafn, og rennur gjaldið í landssjóð.

13. gr.

Fullveðja mönnum, sem nú eru uppi, er frjálst að rita nafn sitt á þann hátt, sem þeir hafa tíðkað.

Útlendingum, sem hingað koma, er frjálst að rita löglegt heiti sitt á sinn vanahátt.

Í öllum opinberum skrám og skýrslum, skal ávalt rita eiginheiti manna á undan föðurnafni, nema maður hafi ættarnafn.

Þó eru bókaskrár ekki háðar þessum fyrirmælum.

14. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum alt að 100 kr., er falla í landssjóð. Með mál út af þeim skal farið sem með almenn lögreglumál.

Nr. 41.
10.
nóvbr.

15. gr.

Heimild stjórnarráðsins til að gefa út leyfisbrjef um upptöku ættarnafna gengur í gildi 1. jan. 1915. 9. gr. laganna gengur í gildi 1. jan. 1916. Að öðru leyti ganga lög þessi í gildi 1. jan. 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 42.
10.
nóvbr.

L ö g

um mannskaðaskýrslur og rannsókn á fundnum líkum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í þessum lögum hafa þau orð, sem hjer fara á eftir, þá merkingu, sem tilfærð er við hvert þeirra.

»Mannskaði« er það, ef maður deyr voveiflega.

»Voveiflegur dauðdagi« er bráður bani, er hlýst af einhverri annari orsök en undanförnum sjúkdómi, hvort heldur um slys er að ræða, eða sjálfsmorð, eða manndráp.

»Á landi« er talið að þeir farist, sem bíða bana á þurru landi, eða í ám, eða vötnum, eða sjó, ef þeir fara af sjávarbakka í sjóinn.

»Á sjó« er talið að þeir farist, sem deyja voveiflega á skipi, eða drukna af skipi á sjó.

»Skip« merkir hvern þann farkost, er flýtur á sjó.

»Skipstjóri« er sá, er ræður fyrir skipi á sjó.

»Löggæslumaður« er sá maður í hverri sveit, er samkvæmt þessum lögum á að rannsaka fundin lík, og dauðdaga þeirra, er deyja voveiflega.

»Sveit« merkir kaupstað eða hrepp.

2. gr.

Í hverjum kaupstað skal bæjarfógeti vera löggæslumaður. Í hverjum þeim hreppi, þar sem sýslumaður býr, skal hann vera löggæslumaður; í öllum öðrum hreppum eru hreppstjórar löggæslumenn.

3. gr.

Ef maður deyr voveiflega á landi í annara manna viðurvist, þá skulu þeir tafarlaust tilkynna látið löggæslumanni í þeirri sveit, þar sem maðurinn ljest, eða í

þeirri fyrstu sveit, er þeir koma í, ef mannskaðinn varð í óbygðum. Bera þeir hver um sig ábyrgð á, að till kynningin sje tafarlaust gerð.

Nr. 42.
10.
nóvbr.

Ef lík finst, þá skal sá, er finnur, tilkynna næsta löggæslumanni líkfundinn.

Ef maður hverfur og er talinn af, en líkið finst ekki, þá skal húsráðandi á því heimili, er maðurinn hafði síðast næturvist, tilkynna löggæslumanni hvarfið jafnskjótt sem líkur eru til, að maðurinn hafi farist.

4. gr.

Ef mannskaði verður á sjó, þá skal skipstjóri, ef hann er á lífi, en ella sá, er í hans stað gengur, tilkynna mannskaðann löggæslumanni í þeirri sveit, þar sem þeir komu fyrst að landi.

Ef skip ferst og kemst enginn af, þá skal sá löggæslumaður, sem skráð hafði skipverja til váttryggingar, taka mannskaðann til rannsókna. Nú voru skipverjar ekki váttrygðir, og heyrir þá rannsóknin undir löggæslumann í þeirri sveit, þar sem skipið átti heima.

Þessi ákvæði koma ekki til greina, ef sjódómur rannsakar málið.

5. gr.

Hver og einn, er fær vitneskju um, að maður hafi dáið voveiflega eða lík fundist, og honum er kunnugt um að löggæslumanni hafi ekki verið tilkynt, skal skyldur að gera næsta löggæslumanni aðvart.

Ef lækni er beðinn um dánarvottorð, og finnur hann sönnur eða líkur fyrir því, að dauðdaginn hafi verið voveiflegur, eða líkið fundist, en löggæslumanni ekki skýrt frá því, þá skal hann synja dánarvottorðs að svo stöddu, og gera löggæslumanni aðvart.

Ef prestur er beðinn að jarða lík, og veit hann eða grunar, að maðurinn muni hafa dáið voveiflega, eða líkið hefir fundist, en löggæslumanni ekki verið tilkynt, þá skal hann neita að jarðsyngja að svo stöddu, og gera löggæslumanni aðvart; má prestur aldrei jarðsyngja fundið lík, eða lík manns, er dáið hefir voveiflega, fyr en honum er afhentur úrskurður löggæslumanns, er heimilar greftrun, og dánarvottorð frá löggiltum lækni.

6. gr.

Lík, sem löggæslumanni ber að skoða, má ekki flytja úr þeirri sveit, þar sem líkið fanst eða var fyrst til bæja flutt, fyr en löggæslumaður veitir skriflegt leyfi til þess.

7. gr.

Ef löggæslumanni er tilkynt, eða honum færðar líkur fyrir því, að einhver hafi dáið voveiflega, eða lík hefir fundist, sbr. 3. gr., þá skal hann rannsaka, svo fljótt, sem verða má, hvernig dauðann hefir borið að höndum. Hann skal grenslast eftir því, hverjir hafi síðast sjeð hinn látna á lífi, eða verið viðstaddir, þegar hann ljet lífið, eða fundið líkið; skal hann þegar spyrja þá af þessum mönnum, sem til næst í svipinn, hvað þeir viti um hinn látna mann og dauðdaga hans.

Löggæslumaður skal ráða því, hvar líkið er geymt, og hvernig um það búið. Hann skal kveðja lækni með sjer, og skulu þeir báðir í senn skoða líkið, og lækni þvi næst kryfja það, ef þörf gerist. Löggæslumaður ræður því, hvort líkið er krufið, en það skal hann jafnan fyrirskipa, ef nokkur minsti vafi getur leikið á því, hvað manningum hafi orðið að bana.

Hjæraðslæknar skulu hafa á hendi rjettarlæknisskoðanir á líkum, og að jafnaði sá, sem skemst er til. Ef ekki næst til neins þeirra með hægu móti, má löggæslumaður heimta til þessa starfa hvern þann löggiltan lækni, sem vól er á.

Nr. 42. Þegar líkrannsókn er lokið, skal lækni, gefa út dánarvottorð, en löggæslumaður
10. leyfi til að jarða líkið.
nóvbr.

8. gr.

Hver löggæslumaður skal skrá alla mannskaða og líkfundi, sem hann fær vitneskju um og rannsakar, í sjerstaka bók, og skal hún heita mannskaðabók.

9. gr.

Í janúarmánuði ár hvert skal hver löggæslumaður semja mannskaðaskýrslu fyrir liðna árið og senda hagstofunni.

10. gr.

Stjórnarráðið setur nánari reglur um rannsókn á mannsköðum og fundnum líkum, um mannskaðabækur og skýrslur.

Í þeim reglum skal meðal annars tiltaka, hvenær hreppstjórar, sem eru löggæslumenn, megi leiða rannsóknina til lykta, og hvenær þeim beri að fela málið á vald lögreglustjóra.

11. gr.

Landlæknir semur reglur og leiðbeiningar um rjettarlæknisskoðanir á líkum, um líkskurði og sjerstök dánarvottorð fyrir þá, er deyja voveiflega.

12. gr.

Brot gegn þessum lögum, eða reglum, sem settar eru eftir þeim, varða sektum, allt að 100 kr., nema hærri hegning sje við lögð í almennum lögum. Sektirnar renna í landssjóð.

13. gr.

Kostnaður við rannsóknir samkvæmt lögum þessum greiðist úr landssjóði, sem kostnaður við lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 43.

10.
nóvbr.

Landskiftalög.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Eftir lögum þessum geta komið til skifta öll heimalönd sveitajarða, tún, engi og úthagi, sem fleiri býli hafa til samnota, og ekki hefir áður verið skift til eignar og afnota, svo sannað verði, eða viðurkend merki eru til um. Hver einstakur eigandi jarðar eða jarðarparts getur krafist skiftanna, nema um sjerstök hlunnindi sje að ræða, sbr. 3. gr.

2. gr.

Úttektarmenn skulu gera skiftin hver í sínu umdæmi. Ef úttektarmaður er forfallaður, við málið riðinn eða nákominn aðilum, kveður sýslumaður annan mann í hans stað. Sýslumaður skal og nefna oddamann til skiftagerðar, og skal hann vera formaður úttektarmanna og stýra skiftunum; hann skal bóka skiftagerðina og skera úr, ef úttektarmenn greinir á.

Úttektarmenn fá í dagpeninga 3 kr. á dag meðan þeir eru að skiftum, en oddamaður 4 kr.

3. gr.

Nú á maður jörð eða jarðarpart, sem er sjerstakt býli, er hefir sameiginlegt land við annað sjerstakt býli, og hefir hann þá rjett til að krefjast þess, að úttektarmenn skifti honum út sínum hluta landsins eða nokkrum hluta þess. Eigi skal þó, nema með samþykki eigenda að meiri hluta landsins, skifta því landi, er sjerstök hlunnindi fylgja, önnur en slægjur, beit, skógarhögg og mótekja, svo sem eggver, laxveiði, selveiði, skipsuppsátur, lóðargjöld o. s. frv. Skiftin skulu miðast við stærð jarðanna eða jarðarpartanna eftir jarðamati, og skal ekki að eins farið eftir flatarmáli landsins, heldur og gæðum þess og verðmæti á hverjum stað. Kostnaðinn við skiftin greiði sá, er þeirra beiðist, ef eigi er óskað, að út sje skift nema nokkrum hluta lands þess, er býli hans fylgir, en annars skiftist kostnaðurinn að tiltölu við jarðarstærð.

4. gr.

Skifti þau, er um ræðir í 3. gr., skulu vera til fullrar eignar, og skal bjóða öllum eigendum að landi því, er skifta skal, og svo leiguliðum og öðrum þeim, er notkunarrjett hafa á landinu, að vera við skiftin. Þeim skal einnig gefinn kostur á að vera við yfirmat og upplýsa málið fyrir matsmönnum, en gætt skal þess, að matsstörfin dragist ekki fyrir það lengur en nauðsyn krefur; ekki skulu þeir þó viðstaddir, er úttektarmenn eða yfirmatsmenn ræða milli sín úrslit skiftanna að síðustu. Hver sá eigandi, sem er óánægður með skiftin, getur heimtað yfirmat. Rjett til að heimta yfirmat hefir einnig hver veðhafi í landi því, sem skift er, um 1 ár frá því er sýslumaður hefir tilkynt honum skiftin.

Sýslumaður skal dómkveðja 4 menn óvilhalla, til að framkvæma yfirmat, en sjálfur skal hann vera formaður yfirmatsmanna og stýra matinu.

5. gr.

Yfirmatsmenn fá í dagpeninga og fæðispeninga 4 kr. á dag, meðan þeir eru að skiftum, og ferðakostnað eftir reikningi. Úrskurðar formaður reikninga hinna dómkvöddu yfirmatsmanna, þó má skjóta úrskurði hans undir fullnaðarúrskurð stjórnarráðsins, er úrskurðar reikninga hans sjálfs. Kostnað við yfirmat greiði sá, er þess beiðist, sje engin breyting gerð á skiftum, ella skiftist hann að tiltölu við jarðarstærð.

6. gr.

Áður en skifti byrja, skulu úttektarmenn eða matsmenn rannsaka, hvort land það, er skifta skal, sje með löglegum landamerkjum aðgreint frá landi nærliggjandi jarða. Sjeu landamerki krókótt og óhagkvæm, skulu úttektarmenn reyna með samkomulagi að fá rjetting þeirra. Leita skulu þeir og upplýsinga um rjettindi þau og skyldur, er sameignarlandinu fylgja eða nokkrum hluta þess.

7. gr.

Skifta skal landi þannig, að land hverrar jarðar eða jarðarparts verði sem mest í samhengi. Verði þessu ekki við komið, skal tilgreina ástæður fyrir því.

Nr. 43.

10.
nóvbr.

8. gr.

Nú hefir eigandi ræktað hluta úr óskiftu sameignarlandi, og hefir eigi verið samið um, að hann skuli vera sjerstök eign hans, og skulu þá úttektarmenn við skiftin láta hann halda þessu landi, móti því, að hinir sameigendurnir fái hver um sig að tiltölu samsvarandi hluta af óræktuðu landi í sameigninni. En verði því ekki við komið, og hljóti einhver hluti hins ræktaða lands að koma til skifta, þá skal honum heimilt að kaupa þann hluta eftir mati úttektarmanna.

9. gr.

Nú liggja tún- eða engjavegir yfir landið, eða nauðsynlegt þykir, að slíkir vegir verði þar lagðir, og skal þá í skiftagerðinni ákveðið um notkunarrjett hvers einstaks landeiganda á þeim, um viðhaldskostnað og vegagerðar, svo og hvar nýir vegir skuli liggja.

Nú er land að einhverju leyti undirorpið hættu af vatnságangi, skriðufalli, sandfoki eða uppblástri, skal þá við skiftin taka sjerstakt tillit til slíkrar hættu, og um leið, ef unt er, koma á samningum um það, hver vera skuli aðstaða eigendanna innbyrðis um varnir gegn þessari hættu, eða aðgerðir á slíkum skemdum, er fyrir koma, eftir að landinu er skift.

Ef svo stendur á, að mýri eða votlend landspilda, sem þarfnast framræslu, er í hinu óskifta landi, skulu þeir, sem skiftin gera, sjá fyrir því, að þau geti á engan hátt hindrað framkvæmd framræslunnar.

10. gr.

Skiftagerðir eftir lögum þessum skal rita í bók, er sýslumaður löggildir, og greiðist verð bókarinnar úr sýslusjóði.

11. gr.

Þegar landi hefir verið skift samkvæmt lögum þessum, skulu úttektarmenn eða matsmenn láta setja glögg merki fyrir því, hvernig þeir hafa skift landinu. Eru landeigendur skyldir að gera þau. Í skiftagerðum skal lýsa merkjum þessum og afstöðu þeirra svo greinilega, að ekki verði um vilt.

12. gr.

Úttektarmenn skulu skifta til afnota slægjum í sameiginlegu beitolandi milli ábúenda ef einhver óskar þess; kostnaðinn greiði þeir allir eftir jarðastærð.

13. gr.

Landeigendum er frjálst að skifta sjálfir landi milli sín, ef þeim kemur saman um það öllum, og leiguliðar og aðrir, er notkunarrjett hafa á landinu, og skiftin snerta hagsmunalega, gefa samþykki sitt til þess. Um slík skifti skal skrá greinilega skiftagerð. Skal í henni nákvæmlega lýst afstöðu lands þess, er hver um sig hlýtur við skiftin, takmörkum þess og rjettindum öllum, er því fylgja. Geta skal og þess, hver áhrif skiftin hafa á leiguliðaafnot af landi því, er skift var. Skiftagerð þessari skal þinglýsa.

Sje ekki skift að tiltölu rjetttri, en einhver eiganda hafi látið af hendi meira verðmæti í landeign eða rjettindum innan sameignarinnar, en hann fjekk á móti, skal líta á það sem afsalað eða selt, og breytist þá skattskylda jarðanna eða jarðarpartanna samkvæmt því.

14. gr.

Meðan skógarhögg og mótak er í sameign í óskiftu landi, má enginn eiganda, án samþykkis allra hinna, nota skóg eða mótak nema til heimilisnota fyrir sjálfan sig.

15. gr.

Nr. 43.
10.
nóvbr.

Þar, sem tveir eða fleiri menn hafa sambeit í óskiftu landi, má enginn þeirra nota beitina, nema eftir ítölu á móts við sameigendur sína, er metin sje af úttektar-mönnum.

Ítölu skal meta eftir jarðardýrleika, og jarðarstærð, og skal sá vera grundvöllur matsins, hve mikinn fjenað má í högum hafa, án þess örtröð verði.

Nú hefir einhver sambeitareigenda minni fjenað í högum en svarar ítölu hans, en aðrir hafa meir en þeim ber, skulu þeir þá hafa forgangsrjett til, gegn endurgjaldi, að nota ítölurjett þess, sem of fátt hefir, meðan hann notar eigi sjálfur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um forðagæslu.

Nr. 44.
10.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

A. Skipun forðagæslumanna.

1. gr.

Í hverjum hreppi skulu kosnir forðagæslumenn, einn eða fleiri, til þess að hafa gát á heybirgðum, kornvörubirgðum og öðrum fóðurbirgðum hreppsúa og meðferð þeirra á búpeningi.

Sýslunefnd skal ákveða tölu forðagæslumanna í hverjum hreppi eftir tillögu hreppsnefndar. Ef þeir eru fleiri en einn, getur hreppsnefnd skift hreppnum í jafnmörg forðagæsluumdæmi, og hefir þá hver forðagæslumaður sitt svæði til umsjónar.

2. gr.

Forðagæslumenn skal kjósa 3. hvert ár til 3 ára í senn um leið og hreppsnefndar-kosning fer fram og að henni aflokinni. Skulu gilda sömu reglur um kosninguna sem um hreppsnefndarkosningu og hafa þeir allir kosningarrjett, sem þann rjett hafa til hreppsnefndarkosningar.

Hver karlmaður, sem er kjörgengur til hreppsnefndar, skal vera skyldur til að takast þennan starfa á hendur.

Skorast geta menn undan þessu starfi af samskonar ástæðum, sem þá er menn skorast undan hreppsnefndarstarfi.

Nr. 44.

10.
nóvbr.

Ef forðagæslumaður deyr eða lætur af starfi sínu af öðrum ástæðum, áður en kjörtími hans er liðinn, skal þegar kjósa mann í hans stað til þess tíma aðeins, sem eftir var af kjörtíma hans, og fer um þá kosningu, sem um aukakosningu í hreppsnefnd.

B. Verksvið forðagæslumanna og laun þeirra.

3. gr.

Hver forðagæslumaður skal koma tvisvar á vetri til eftirlits á hvert heimili, sem honum hefir verið falið til umsjónar; í fyrra sinni snemma vetrar og aftur síðla vetrar. Þar að auki skal hann kynna sjer vandlega að vorinu fyrningar og skepnuhöld á hverju heimili.

Í reglugerð þeirri, sem sýslunefnd setur samkvæmt 8. gr., skal ákveða, hvenær eftirlitsferðirnar skuli farnar og hvernig forðagæslumaður skuli afla sjer að vorinu vitneskju um fyrningar og skepnuhöld.

Í hverri ferð skal hann athuga vandlega peningsfjölda hvers búanda, og meðferðina á skepnunum. Hann skal ávalt rannsaka heybirgðir, kornvörubirgðir og aðrar fódurbirgðir á hverju heimili, svo og húsakynni fyrir búpening.

Þar að auki skal forðagæslumaður, svo oft sem þörf krefur, gera sjer aukaferðir á heimili, sem lenda í þröng.

4. gr.

Í hverjum hreppi skulu forðagæslumenn vera umsjónarmenn forðabúra, ef nokkur eru, svo og kornvörubirgða í verslunum, ef hreppsnefnd hefir trygt sjer aðgang að þeim.

5. gr.

Forðagæslumenn skulu færa allar skoðunargerðir sínar í þar til gerða bók.

Eftir hverja skoðun skulu forðagæslumenn tilkynna hreppsnefnd brjeflega, hvernig ástatt er í hreppnum, og láta fylgja tillögur sínar um nauðsynlegar ráðstafanir.

Ef þörf gerist á aukaskoðunum, skulu þeir jafnan láta hreppsnefnd vita, hvers þeir verða vísari, og hverrar hjálpar sje þörf, ef illa er ástatt.

6. gr.

Það er skylda forðagæslumanna, að gefa hverjum búanda holl ráð og bendingar um heyásetningu og skepnuhirðingu.

Á hverju vori skulu þeir veita hverjum búanda vitnisburð í skoðunarbók sinni um útlit búpenings og skepnuhirðingu. Skulu þeir því næst senda sýslumanni upp úr fardögum aðalskýrslu um það fardagaár, sem þá er á enda, og skal sýslumaður leggja skýrslurnar fyrir næsta sýslunefndarfund til athugunar.

Á næstu vorhreppaskilum eða öðrum almennum sveitarfundi skal forðagæslumaður lesa upp úr forðagæslubók hreppsins alt það, sem í hana hefir verið skráð frá síðustu hausthreppaskilum.

7. gr.

Fyrir starf sitt skulu forðagæslumenn fá borgun eftir samkomulagi við hreppsnefndina, alt að 2 kr. um daginn, hvern þann dag, sem þeir eru í skoðunarferð, og greiðist hún úr sveitarsjóði.

8. gr.

Sýslunefnd skal semja reglugerð fyrir forðagæslumenn og skal þar sagt ítarlega fyrir um öll störf og skýrslugerðir forðagæslumanna.

Þessar reglugerðir skulu sýslunefndir senda stjórnarráðinu til staðfestingar.

9. gr.

Nr. 44.
10.
nóvbr.

Forðagæslubækur sjeu með prentuðum dálkum og fyrirsögnum, og skulu lög-giltar af sýslumanni. Bjargráðastjórn landsins útvegar bækurnar, svo og prentuð eyðublöð undir skoðunarskýrslur, eftir óskum sýslunefnda, og greiðist andvirði þeirra úr landssjóði. Forðagæslubækur eru landseign og sendast Landsskjalasafninu, þá er þær eru fullskrifaðar fyrir nokkru eftir nánari ákvæðum bjargráðastjórnar.

C. Um skyldur þeirra, er komast í fóðurþröng o. fl.

10. gr.

Ef búandi kemst í fóðurþröng og finnur forðagæslumaður, að búpeningur hans er í slæmu standi, eða líkur til, að skepnurnar kunni að kveljast eða falla af fóðurskortí, þá skal hann hvetja búandann til þess að afla sjer fóðurs, ef unt er, eða ráða honum, hverju hann skuli farga af búpeningi sínum, ef hvergi er hjálpar von.

11. gr.

Ef búandi er í fóðurþröng og vill ekki fara að ráðum forðagæslumanns, hvorki afla sjer fóðurs nje farga nokkru af skepnum sínum, þá skal forðagæslumaður tafarlaust skýra hreppstjóra frá öllum málavöxtum. Getur hreppstjóri þá eftir tillögum forðagæslumanns skipað búandanum að afla sjer tiltekinna, nægilegra fóðurbirgða, ef þess er kostur, en kjósi búandinn heldur að farga svo miklu af búpeningi sínum, að því sje borgið, sem eftir lifir, að dómi forðagæslumanns, þá er honum ekki skylt að afla sjer fóðurs.

Nú verður fjenaður horaður eða fellur úr hor, og er að álití forðagæslumanns um að kenna fóðurskortí, hirðuleysi eða harðýðgi þess, er fjenaðinn hefir undir hendi, og skal þá forðagæslumaður tafarlaust tilkynna það hreppstjóra, ásamt öllum málavöxtum, en hann aftur sýslumanni.

12. gr.

Sá, er sekur verður um horfelli samkvæmt 11. gr., skal sæta sektum frá 10 til 200 kr., eða einföldu fangelsi alt að 6 mánuðum. Önnur brot gegn þessum lögum, eða almennum eða sjerstököm fyrirskipunum samkvæmt þeim, varða sektum frá 5 til 100 kr., nema hærri hegning sje ákveðin í almennum lögum. Sektirnar renna í sveitarsjóð.

Með mál, er rísa út af brotum gegn þessum lögum, skal farið sem almenn lög-reglumál.

13. gr.

Lög nr. 7, 9. febr. 1900 um horfelli á skepnum o. fl. eru úr gildi numin.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um bjargráðasjóð Íslands.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Stofna skal allsherjar sjóð fyrir alla landsmenn til hjálpar í hallæri eða til að afstýra því. En það er hallæri, ef sveitarfjelög, eitt eða fleiri í sýslu, eða bæjarfjelag, verða af náttúruvöldum svo illa stödd, að sýslufjlagið eða bæjarfjlagið megna ekki af eigin ramleik að forða mönnum og skepnum við harðrjetti eða felli.

Sjóðurinn skal heita bjargráðasjóður.

2. gr.

Hvert sveitarfjelag og bæjarfjelag á landi hjer skal á ári hverju greiða iðgjald í bjargráðasjóð, 25 aura fyrir hvern mann, sem þar er heimilisfastur, þegar manntal er tekið. Bjargráðagjald greiðist úr sveitarsjóði eða bæjarsjóði.

3. gr.

Bjargráðasjóðinn skal styrkja á hverju ári með tillagi úr landssjóði, er nemi 25 aurum fyrir hvern mann.

4. gr.

Þessir menn skulu vera í bjargráðastjórn, og hafa á hendi reikningshald bjargráðasjóðsins og geyma eignarskilríki hans: Forstjóri atvinnumálaskrifstofu stjórnarráðsins, formaður Búnaðarfjlag Íslands og annar maður, sem það fjlag kýs á búnaðarþingi til 6 ára í senn, formaður Fiskifjlag Íslands og annar maður, sem það fjlag kýs á fiskiþingi til 6 ára í senn.

Öllum tekjum bjargráðasjóðsins skal koma á vöxtu í Landsbankanum með þeim skilyrðum, sem landsstjórnin setur því til tryggingar, að fjeð glatist ekki og taka megí til þess, hvenær sem þörf gerist.

5. gr.

Bjargráðastjórnin skal hafa vakandi auga á öllum hallærishættum og veita landsstjórninni lið til allra framkvæmda, sem miða að því, að afstýra hallæri.

Stjórnarráðið semur reglugerð fyrir bjargráðastjórnina eftir tillögum Búnaðarfjlag og Fiskifjlag Íslands.

6. gr.

Stjórnarráðið, Búnaðarfjelag Íslands og Fiskifjelag skulu hvert um sig velja einn sjóðgæslumann til 3 ára í senn. Þeir skulu rannsaka ársreikninga bjargráðasjóðsins, reikningsbækur hans og eignaskilríki.

Stjórnarráðið setur reglur fyrir sjóðgæslumennina.

Reikninga bjargráðasjóðsins skal jafnan leggja fyrir Alþingi, endurskoðaða af yfirskoðunarmönnum landsreikninganna.

7. gr.

Hver bæjarstjórn og hreppsnefnd skal lúka bjargráðagjaldi á manntalsþingum. Í kaupstöðum skulu bæjarfógetar, en í sveitum sýslumenn, innheimta gjaldið, og koma því til gjaldkera bjargráðastjórnarinnar.

8. gr.

Prestum og þeim öðrum, sem manntal hafa á hendi, er skylt að láta sveitarstjórnnum í tje manntalsskýrslur til afnota við útreikning bjargráðagjalda.

9. gr.

Alt það fje, sem rennur úr landssjóði í bjargráðasjóðinn, samkvæmt 3. gr., að vöxtum meðtöldum, skal vera sameign allra landsmanna.

Hins vegar skal það alt vera sjereign hvernar sýslu eða kaupstaðar, sem þaðan rennur í sjóðinn, að vöxtum meðtöldum.

Skrifstofukostnað bjargráðastjórnar skal gjalda af sameigninni.

10. gr.

Stjórnarráðið getur veitt sýslunefndum og bæjarstjórnnum heimild til að hækka bjargráðagjaldið um tiltekið árábil, þó ekki meira en um helming hins upphaflega gjalds.

Nú á sýsla eða kaupstaður sjerstakan sjóð, sem eingöngu er ætlaður til hjálpar í hallæri, og getur þá stjórnarráðið veitt leyfi til að lækka bjargráðagjaldið, ef bjargráðastjórnin mælir með því.

11. gr.

Í hverri sýslu skal sýslunefnd, en í kaupstað bæjarstjórn, gera samþykkt um hagnýtingu þeirrar sjereignar, sem sýslan eða kaupstaðurinn á í bjargráðasjóðnum. Skal sú samþykkt heita bjargráðasamþykkt.

Þessum bjargráðasamþykktum skal haga eftir fyrirmyndum, sem bjargráðastjórnin semur, og þarf samþykki stjórnarráðsins til þess, að þær öðlist gildi, en leita skal áður álits bjargráðastjórnar um hvert frumvarp.

Í þessum bjargráðasamþykktum má skipa fyrir um alt það, sem stjórnarráðið, eftir tillögum bjargráðastjórnarinnar, telur nauðsynlegt því til tryggingar, að bjargráðasjóðurinn komi að rjettum notum og verði ekki illa varið.

12. gr.

Ef hallæri ber að höndum, á hvert hjerað tilkall til sjereignar sinnar í bjargráðasjóðnum til útbýtingar, samkvæmt bjargráðasamþykkt sinni.

Ef haustbirgðir reynast svo litlar í einhverju hjeraði, að hætt er við bjargar-skorti fyrir menn eða skepnur, ef illa vetrar, þá má hjeraðið með leyfi bjargráðastjórnarinnar neyta sjereignar sinnar til að kaupa eða tryggja sjer varaforða, en það fje, sem þannig er notað, skal greiða aftur að fullu, en vaxtalaust, í bjargráðasjóðinn á ársfresti, nema það komi til útbýtingar samkvæmt 1. málsgrein þessarar greinar.

Nú hrekkur ekki sjereign einhvers hjerads til forðatryggingar eða hjálpar, í hallæri, og má þá stjórnarráðið með ráði bjargráðastjórnarinnar veita því hjeraði vaxtalaust bráðabirgðalán af sameignarfje sjóðsins gegn veði í bjargráðagjaldi hjeradsins.

Ef mikil óáran gengur um land alt og bjargráðasjóðurinn kemst í fjárþröng, þá má landsstjórnin, ef bjargráðastjórnin fer þess á leit, lána bjargráðasjóðnum fje úr landssjóði, eða útvega honum lán annarsstaðar, gegn veði í eigum og tekjum sjóðsins.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 46.

10.
nóvbr.

Lög um sauðfjárbaðanir.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,
Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Prifaböðun skal árlega fara fram á öllu sauðfje á landinu á tímabilinu frá 1. nóvember til 15. janúar.

2. gr.

Skyldur er hver fjáreigandi að framkvæma böðun á öllu því sauðfje, sem hann hefir undir höndum, og hlíta eftirliti því, sem getur um í 6. gr.

3. gr.

Stjórnarráðið annast um árlega pöntun á nægilegum baðlyfjum fyrir landið, og skal það ákveða, hvaða baðlyf nota skuli, og jafnframt gefa út greinilegar leiðbeiningar um meðferð og notkun þeirra. Stjórnarráðið annast jafnframt um, að baðlyfin verði flutt á þær hafnir, sem hreppsnefndir óska þegar þær senda pöntun.

4. gr.

Stjórnarráðið auglýsir í blaði því, sem flytur stjórnarvalda auglýsingar, hvaða verð sje á baðlyfjum þeim, sem panta á hvert ár, svo snemma, að nægur tími sje fyrir hreppsnefndir til undirbúnings.

5. gr.

Hreppsnefndir og bæjarstjórnir skulu hver í sínu umdæmi annast útvegum baðlyfja og sjá um, að allir fjáreigendur í hreppum eða kaupstöðum hafi pantað næg baðlyf á sauðfje sitt svo snemma, að pöntun þeirra geti komist til stjórnarráðsins fyrir 1. júlí ár hvert. Skulu sauðfjáreigendur jafnframt borga baðlyfin og þeir gera pöntun. En farist það fyrir, að einhver greiði andvirði baðlyfjanna til sveitarstjórnar, skal hún greiða það úr sveitarsjóði til bráðabirgða. En innheimta skal það hið allra fyrsta og fylgir því lögtaksrjettur.

6. gr.

Hreppsnefndir í hverjum hreppi og bæjarstjórnir í kaupstöðum skipa fyrir um, hvenær baða skuli innan þess tímatakmarks, er til er tekið í 1. gr., og hafa eftirlit með, að allir baði. Að öðru leyti gefur stjórnarráðið út reglur til leiðbeiningar um baðanir, og skulu hreppsnefndir og bæjarstjórnir gæta þess, að reglunum sje fylgt.

7. gr.

Nú fyrirskipar stjórnarráðið baðanir á sauðfje til útrýmingar fjárkláða á stærri eða minni svæðum samkvæmt 1. gr. laga nr. 40, frá 8. nóvbr. 1901, og skal þá framkvæmd þessara laga frestað á því svæði, sem útrýmingarböðun fer fram, svo lengi sem þurfa þykir og stjórnarráðið ákveður.

8. gr.

Nr. 46.

10.

nóvbr.

Brot gegn 2. og 5. gr. varða sektum, frá 10—100 kr., sem renna í sveitarsjóð, þar sem brotið er framið. Skal farið með þau mál sem almenn lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Viðaukalög

við lög nr. 24, 9. júlí 1909, um samþykktir um kornforðabúr til skepnufóðurs.

Nr. 47.

10.

nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur.

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Djettmerski,

Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Nú vill hreppur eða sýsla tryggja sjer kornforða á þann hátt, að semja við kaupfjélag eða kaupmann um að hafa fyrirbyggjandi ákveðinn kornforða á tímabilinu frá 1. janúar til maímánaðarloka til ráðstöfunar fyrir sveitarstjórn eða sýslunefnd, þá skal gera samþykkt þar um fyrir hreppinn eða sýsluna á þann hátt, sem fyrir er mælt í lögum um kornforðabúr til skepnufóðurs. Í samþykkt má ákveða meðal annars um kostnað við geymslu forðans og ábyrgð og hversu kostnaður sá greiðist.

2. gr.

Nú er kornið látið ónotað að því sinni, eða einhver hluti þess, og kemur til kasta sýslunefndar eða hreppsnefndar að greiða umsamdan kostnað af þessum hluta kornsins, og fæst þá helmingur hans endurgreiddur af landssjóði, þó eigi yfir 80 aura fyrir 100 kg. korns í hinum ónotaða hluta forðans.

3. gr.

Samning þann, sem hjer ræðir um, svo og reikningsskil fyrir notkun forðans og kostnaðinum, skal senda stjórnarráðinu, svo að glögglega verði sjeð, hvað lands-sjóði ber að greiða.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 48.

10.
nóvbr.

L ö g

um breyting og viðauka við lög 22. nóv. 1907 um bæjarstjórn
í Hafnarfirði.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Kjörskrá sú, er um ræðir í 7. gr. laga 22. nóv. 1907 um bæjarstjórn í Hafnarfirði, skal samin fyrir árslok og gilda fyrir almanaksárið næst eftir, þótt aukakosning í bæjarstjórn fari fram á því ári. Þó skal kjörstjórn leyfa þeim að kjósa, er á kjördegi sannar fyrir henni, eða henni er full vitanlegt, að fullnægt hefir skilyrðum fyrir kosningarrjetti síðan kjöskrá var samin.

2. gr.

Aukaniðurfjöldun þá, sem eftir 22. gr. sömu laga á að fara fram í júní, má bæjarstjórn láta fara fram í maí.

3. gr.

Gjalddagi bæjargjaldanna skal vera einn á ári hverju, hinn 1. dag júlímánaðar. Sá, sem settur er á aukaniðurfjöldunarskrána, er skyldur að greiða skatt frá þeim tíma, er hann flutti sig til kaupstaðarins, nema hann fyrir nokkuð af þeim tíma hafi greitt útsvar annarstaðar.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalúborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 49.

10.
nóvbr.

L ö g

um eignarnámsheimild fyrir bæjarstjórn Ísafjarðar á lóð
og mannvirkjum undir hafnarbyggju.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Bæjarstjórn Ísafjarðar veitist heimild til að láta eignarnám fara fram á lóð og mannvirkjum undir hafnarbyggju og byggingar og svæði í sambandi við byggjuna.

Undanteknar eru þó hafnarbryggjur þær, sem fyrir eru, og vörugæmsluhús Nr. 49.
10.
nóvbr.
við bryggjurnar. Þessi mannvirki má ekki taka eignarnámi, nema ný lagaheimild komi til.

2. gr.

Eignarnámið skal framkvæmt af tveim dómkvöddum óvilhöllum mönnum, er ekki eiga sæti í bæjarstjórninni.

Bæjarsjóður Ísafjarðar greiðir allan matskostnaðinn.

3. gr.

Lög þessi koma þá fyrst til framkvæmda, er trygt hefir verið nægilegt fje til hafnarbryggjugerðarinnar.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um að landssjóður leggi Landsbankanum til 100 þúsund krónur
á ári í næstu 20 ár.

Nr. 50.
10.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danimerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Landssjóður leggur Landsbankanum til árlega næstu 20 ár 100 þúsund krónur til þess að greiða með lán Landsbankans, 2 miljónir, sem tekið var samkvæmt lánsheimild í lögum nr. 82, 22. nóvember 1907.

Landssjóður skal vera innskotseigandi (interessent) að þessu fje. Skal hann af því fá sömu hlutdeild, sem hann mundi fá af jafnhárri hlutafjárupphæð, af hreinum tekjuágóða bankans, í hlutfalli við annað eignarfje hans.

Í þessu efni skal skoða seðla landssjóðs sem eign bankans.

Uns lánið, sem nú er, er að fullu greitt, greiðir bankinn vöxtu af því (þeim hluta þess, sem á hverjum tíma er ógreiddur).

Nr. 50.

10.
nóvbr.

2. gr.

Heimilt er stjórninni að taka í þessu skyni alt að 200,000 kr. lán handa landssjóði.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 51.

10.
nóvbr.

L ö g

um heimild fyrir veðdeild Landsbankans til að gefa út 4. flokk (Serie) bankavaxtabrjefa.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Veðdeild Landsbankans skal vera heimilt að gefa út 4. flokk (Serie) bankavaxtabrjefa, alt að 5 miljónum króna. Fyrstu 4 árin, eftir að veðdeildarflokkur þessi er settur á stofn, veitist tillag til hans úr landssjóði 5000 kr. á ári.

2. gr.

Veðdeildin gefur út skuldabrjef, er hljóða á handhafa (bankavaxtabrjef), en nafnskrá má þau í bókum bankans. Stjórn Landsbankans kveður á um lögum, útlit og fjárhæð bankavaxtabrjefanna. Ráðherra Íslands og bankastjórar Landsbankans undirskrifa bankavaxtabrjefin.

Aldrei má gefa meira út af bankavaxtabrjefum, en nemur fjárhæð þeirri, er veðdeildin á í veðskuldabrjefum.

3. gr.

Auk veðskuldabrjefa þeirra, sem veðdeildin fær frá lántakendum, skal trygging fyrir veðdeildinni vera:

1. Varasjóður veðdeildarinnar.
2. Sameiginleg (solidarísk) ábyrgð lántakenda, er nemi alt að 10%, sbr. 8. gr.
3. Ábyrgð landssjóðs.

Ef taka þarf til trygginganna 1—3, skal gera það í þeirri röð, sem að ofan er greint.

4. gr.

Í reglugjörð fyrir veðdeildina, er bankastjórnin semur og ráðherra staðfestir, skal ákveðið, hversu háum vöxtum skuli svarað af bankavaxtabrjefunum og hvar

þeir skuli greiðast, svo og hvernig haga skuli auglýsingum um greiðslu þeirra.

Vaxtamiðar, sem komnir eru í gjalddaga, skulu gjaldgengir til lúkningar sköttum og öðrum gjöldum til landssjóðs, og skulu gjaldheimtumenn landssjóðs innleysa þá, ef þeir hafa fje fyrir hendi, er greiðast á í landssjóð.

5. gr.

Veðdeildin er undanþegin öllum tekjuskatti, útsvari, stimpilgjaldi og öðrum sköttum. Svo á hún rjett til að fá ókeypis eigna- og veðbókarvottorð, til afnota fyrir sjálfa sig.

6. gr.

Fje veðdeildarinnar má lána gegn veði í jarðeignum, erfðafestulöndum og húseignum með lóð í kaupstöðum og verslunarstöðum, en gegn veði í húseignum því að eins, að þær sjeu váttrygðar í váttryggingarstofnun, er bankastjórnin tekur góða og gilda. Lánsupphæðin má ekki fara fram úr helmingi af virðingarverði fasteignarinnar.

7. gr.

Eignir þær, sem veðdeildin tekur að veði, skal á kostnað lánþega virða á þann hátt, er nánar verður tiltekið í reglugjörð fyrir veðdeildina. Í reglugjörðinni má meðal annars ákveða, að stjórn Landsbankans megí nefna til þá menn, er virða skuli veðin, og að hreppsnefnd eða bæjarstjórn, sú er í hlut á, samþykki virðinguna. Svo skal lántakandi, að minsta kosti á hverjum 5 ára fresti, meðan lánið stendur, sýna skirteini sem bankastjórnin tekur gild fyrir því, að veðið hafi eigi rýrnað í verði, svo að veðdeildarflokknum geti verið nein hættu búin. Láti lántakandi farast fyrir að senda bankastjórn Landsbankans þetta skirteini, má stjórn bankans láta skoðunargjörð af innanhjæraðsmönnum fram fara á kostnað lántakanda.

8. gr.

Lántakendur veðdeildarinnar skulu, auk þess að bera ábyrgð á sínum eigin skuldum, ábyrgjast sameiginlega (in solidum) skuldbindingar veðdeildarinnar, þó eigi meira en 10% af því, sem lán þeirra voru á síðasta gjalddaga, áður en taka þurfti til ábyrgðarinnar; skal í reglugjörð deildarinnar ákveða, hvenær grípa skuli til þessarar sameiginlegu ábyrgðar, og hvernig henni að öðru leyti skuli vera fyrir komið.

9. gr.

Eigi má lána nema gegn 1. veðrjetti. Lánsupphæðin út á einstaka fasteign má eigi hærri vera en 50 þúsund krónur, og minsta lán sem veðdeildin veitir, skal vera 300 kr., og skulu lán jafnan standa á hundraði króna.

Lánstíminn má vera alt að 40 árum, sje veðið jarðeign, alt að 35 árum, sje veðið vandað steinsteypuhús eða steinhús, og alt að 25 árum, sje veðið timburhús. Sje lánið bæjarlán, sýslulán, eða sveitarlán, skal því lokið á eigi lengri tíma en 40 árum.

10. gr.

Lán þau, sem veðdeildin veitir, má hún greiða í bankavaxtabrjefum sínum eftir ákvæðisverði þeirra, en lánþegi hefir rjett til að heimta, að bankastjórnin annist um að koma bankavaxtabrjefunum í gjaldgenga peninga endurgjaldslaust, ef þess er kostur, en borga verður hann kostnað þann, sem af því leiðir og verðfall.

Veðdeildin hefir þó jafnan rjett til að greiða lánin í peningum með þeirri upphæð, sem hún getur fengið fyrir þau, að frádregnum öllum beinum kostnaði. Semja má um sölu bankavaxtabrjefa deildarinnar fyrir fram í einu eða fleiru lagi, enda samþykki stjórnarráðið söluverðið.

Nr. 51.

10.
nóvbr.

11. gr.

Hver lántakandi skal greiða 1% af lánsupphæðinni í varasjóð deildarinnar um leið og hann tekur lánið.

Heimilt er veðdeildinni við hver eigendaskifti að heimta lánið borgað aftur að öllu eða nokkru leyti.

Verði eigendaskifti að fasteign, sem veðsett er veðdeildinni, skal kaupandi, þegar um leið og kaupin gerast, tilkynna veðdeildinni eigendaskiftin og greiða í varasjóð 1% af þeirri upphæð, sem þá hvílir á eigninni til veðdeildarinnar. Vanræki einhver að tilkynna veðdeildinni söluna og að greiða gjaldið með næsta pósti eftir að salan fór fram, skal hann greiða tvöfalt gjald.

Bæði kaupandi og seljandi skulu bera sameiginlega ábyrgð á því, að gjald þetta sje skilvíslega greitt. Og stendur hin selda eign einnig að veði með 1. veðrjetti fyrir þessu gjaldi.

Undanþegnir þessu gjaldi skulu þó lífserfingar, er fá fasteign í arf, ef þeir tilkynna eigendaskiftin samkvæmt þessari grein.

12. gr.

Vilji nýr kaupandi taka að sjer lán til veðdeildarinnar, skal hann leita samþykkis Landsbankastjórnarinnar um það. Samþykki hún, að hinn nýi kaupandi taki lánið að sjer, skal hann innan 6 mánaða frá kaupdegi sanna eignarrjett sinn fyrir bankastjórninni og taka lánið að sjer.

13. gr.

Lánnum þeim, sem veðdeildin veitir, má hún ekki segja upp, meðan lánþegi gegnir að öllu leyti skyldum þeim, sem hann hefir undirgengist. En ef ákvæðisgjöld hans verða eigi greidd á rjettum gjalddaga, eða veðið gengur svo úr sjer, að það er eigi lengur svo tryggjandi sem vera skal, eða haldi skuldunautur ekki váttrygðum húseignum, er að veði eru, og talin eru með í matinu, eða falli á veðið eftirstöðvar af sköttum eður afgjöldum, er ganga fyrir kröfu veðdeildarinnar eða gjald við sölu (sbr. 11. gr.) eigi er greitt, eða nýr kaupandi vanrækir að taka lán að sjer, er bankastjórninni heimilt að telja eftirstöðvar lánsins komnar í gjalddaga undir eins, án uppsagnar.

14. gr.

Skuldunautar veðdeildarinnar skulu greiða vexti, afborganir og tillög til að borga kostnað við deildina og til varasjóðs í einu lagi með jafnri upphæð samtals hvern gjalddaga. Árlegt tillag til að borga kostnað við deildina og til varasjóðs er 1/2% á ári af upphæð lánsins, eins og það var fyrir hvern gjalddaga. Á ákveðnum gjalddögum má hver lántakandi, án undangenginnar uppsagnar, greiða aukaafborganir af skuld sinni, þó ekki minna en 100 kr. í einu, eða endurborga hana að öllu leyti. Gjald þetta má hann greiða með bankavaxtabrjefum veðdeildarinnar eftir ákvæðisverði þeirra. Á öðrum tíma árs má og borga lán að fullu ef bankastjórnin samþykkir, þó því að eins, að það sje veðdeildinni að skaðlausu.

15. gr.

Afborgunum þeim og endurborgunum, er greiddar eru í peningum á hverjum gjalddaga, skal varið til að innleysa skuldabrfjef þau, er veðdeildin hefur gefið út, eftir hlutkesti, sem notarius publicus hefur umsjón með og fram fer í viðurvist tveggja manna; annan kveður ráðherra til þess, hinn bankastjórnin. Þá er hlutkesti hefur fram farið, skal auglýsa með 9 mánaða fyrirvara tölurnar á bankavaxtabrjefum þeim, er upp hafa komið til innlausnar, og á hverjum gjalddaga þau verði útborguð. Nánari ákvæði um

auglýsingar þessar skal setja í reglugjörð veðdeildarinnar. Bankinn má og á þann hátt Nr. 51. og með þeim fyrirvara, er áður segir, innleysa bankavaxtabrjef í stærra stíl.

10.
nóvbr.

16. gr.

Handhafar eða eigendur bankavaxtabrjefa þeirra, er innleysa skal, geta gegn því að afhenda þau með vaxtamiðum, er þeim fylgja, fengið útborgaðan höfuðstól þeirra á ákveðnum gjalddaga, og er eigi skylt að greiða vexti af höfuðstólnum upp frá því.

17. gr.

Höfuðstóll og vaxtafje, sem komið er í gjalddaga til útborgunar, rennur í vara-sjóð veðdeildarinnar, sje þess eigi vitjað innan 20 ára frá gjalddaga.

18. gr.

Nú glatast bankavaxtabrjef, sem nafnskráð er í bókum veðdeildarinnar, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa brjefsins með 12 mánaða fyrirvara, með auglýsingu, er birt sje þrisvar sinnum samfleytt í blaði því á Íslandi, er flytur opinberar auglýsingar og í Ríkistíðindunum í Kaupmannahöfn. Ef enginn gefur sig fram með brjefið í tæka tíð, getur bankastjórnin útgefið handa hinum skráða eiganda þess nýtt bankavaxtabrjef með sömu upphæð, sem það, er glataðist, án þess nokkur annar, er bankavaxtabrjefið kann að hafa verið afsalað, geti þar fyrir búið kröfu á hendur bankanum. — Um ógilding annara bankavaxtabrjefa fer eftir almennum lögum.

19. gr.

Bankavaxtabrjef þau, er innleyst hafa verið með hlutkesti, eða hafa verið notuð til að borga eða afborga lán, má eigi framar setja í veltu, heldur skal ónýta þau undir eins ásamt vaxtamiðum og stofnum (talons) þeirra, á þann hátt, að þau með því verði ógild, og leggja þau til geymslu í fjárhirslu deildarinnar, og skal svo við lok næsta reikningsárs brenna þau í viðurvist endurskoðenda ásamt vaxtamiðum þeim, er innleystir hafa verið það reikningsár.

20. gr.

Vaxtamiðar og vaxtabrjef, sem komin eru í gjalddaga, skal borga út í veðdeildinni í Reykjavík.

Í reglugjörð veðdeildarinnar skal ákveða, á hvern hátt borga skuli út erlendis vaxtamiða og bankavaxtabrjef, sem komin eru í gjalddaga.

21. gr.

Þegar lán er komið í gjalddaga (sbr. 13. gr.), hefir veðdeildin heimild til að láta selja veðið við opinbert uppboð, án undanfarandi dóms, sáttar eða fjárnáms samkvæmt ákvæðum í tilskipun um fjárforráð ómyndugra, 18. febr. 1847, 10. gr., eða láta leggja það veðdeildinni út til eignar, ef þörf er á. — Veðdeildin þarf ekki að láta neinn vera fyrir sína hönd við uppboðið, og skal þar ekki taka mótmæli skuldunauts til greina, nema þau sjeu auðsjáanlega á rökum bygð, og eigi er heldur hægt að stöðva eða ónýta uppboðið með neins konar dómsskoti.

Veðdeildin hefur aftur á móti ábyrgð á því, að skuldin sje rjett og komin í gjalddaga, og skuldunaut er frjálst að höfða mál til endurgjalds á öllu því, er hann hefur skaðast á uppboðinu, og öllum málskostnaði að skaðlausu. Veðdeildin getur löglega samið svo um við skuldunauta sína, að uppboð á veðsettum fasteignum megi fram fara á skrifstofu uppboðshaldara.

Nr. 51.
10.
nóvbr.

22. gr.

Fje ómyndugra manna og opinberra stofnana og sjóða, þar á meðal viðlagasjóðs, má verja til að kaupa bankavaxtabrjef veðdeildarinnar, en þó eigi hærra verði en ákvæðisverð þeirra er, eða sjeu bankavaxtabrjefin verðlögð í erlendum kauphöllum, þá eigi hærra verði en síðasta verðlag á þeim þar, er menn vita um í Reykjavík.

23. gr.

Veðdeildinni skal stjórnað af stjórn Landsbankans, og reikningar hennar endurskoðaðir af endurskoðendum þess banka. Fyrir bókfærslu, reikningshald og til annars nauðsynlegs kostnaðar má greiða alt að 5000 krónur. Til endurskoðenda má verja 300 kr. til hvors.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 52.
10.
nóvbr.

L ö g

um breyting á 1. gr. laga um vitagjald frá 11. júlí 1911.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Fyrsta grein laga um vitagjald frá 11. júlí 1911 skal vera sem hjer segir:

Fyrir hvert skip, sem hefir fullkomið þilfar eða gangvjel, og tekur höfn á Íslandi, eða haldið er út frá landinu, skal greiða vitagjald, 25 aura af hverri smálest af rúmmáli skipsins, og skal hálf lest og þaðan af stærra brot talin heil, en minna broti slept. Skemtiferðaskip, sem flytja engan farm fyrir borgun, annan en farþega, skulu greiða 15 aura í vitagjald af hverri smálest.

Undanþegin gjaldi þessu eru herskip og skip, sem leita hafnar í neyð, en taka engan farm úr landi nje úr öðrum skipum, nje heldur flytja farm í land eður önnur skip, enda hafi sannast í sjóprófi eða annari lögfullri sönnun, að þau hafi verið í nauðum stödd af árekstri eða sjóskemdum, af veikindum eða farmskekkju eða ófriði.

Vitagjald skal greiða í hverri ferð, sem skip kemur frá útlöndum, og skal það int af hendi á fyrstu höfn, er skipið tekur hjer við land. Skip, sem að eins eru höfð til innanlandssiglinga eða haldið er út til fiskjar af landsmönnum, greiða vitagjald einu sinni á ári, þó aldrei minna en 4 krónur. Árgjaldið greiðist í byrjun útgerðartímans þar sem skipið er skrásett.

Ráðherra Íslands hefir heimild til að semja við stjórnir annara ríkja um vita- Nr. 52.
gjald fyrir fiskiskip þau, er þaðan eru gerð út til fiskiveiða hjer við land. 10.
nóvbr.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalfuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g um strandferðir.

Nr. 53.
10.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Landsstjórninni veitist heimild til að kaupa hluti í »Eimskipafjelagi Íslands« fyrir alt að 400,000 kr., gegn því, að fjelagið taki að sjer að halda uppi strandferðum umhverfis landið með tveimur eða fleiri strandferðaskipum. Ferðir þessar skal fjelagið hefja svo fljótt sem því verður við komið, og eigi síðar en í apríl 1916. Um hluttöku fyrir landssjóðs hönd í stjórn fjelagsins, stærð strandferðaskipanna, gerð þeirra og hraða, fyrirkomulag ferðanna, ferðaáætlanir og taxta fer eftir samningi milli fjelagsins og stjórnarráðsins.

2. gr.

Náist ekki samningar við »Eimskipafjelag Íslands«, samkvæmt 1. gr. veitist landsstjórninni heimild til að kaupa tvö strandferðaskip, hafi annað þeirra að minsta kosti jafn mikið farþega- og lestarúm og sje að minsta kosti jafn örskreitt og strandferðaskip þau, sem hjer voru í förum árin 1910—1912, og ennfremur heimild til að halda þeim út á kostnað landssjóðs, bæði til strandferða og annara ferða, eftir því sem haganlegast þykir, þegar strandferðum lýkur hvert ár.

3. gr.

Stjórnarráðið semur áætlun fyrir strandferðaskip landssjóðs og ákveður fargjöld og farmgjöld þeirra. Það ræður og afgreiðslumann skipanna, sem jafnframt er reikningshaldari, og ákveður þóknun hans, og stjórnar hann útgerðinni að öllu leyti undir yfirumsjón þess, samkvæmt erindisbrjefi er það setur.

Nr. 53.

10.
nóvbr.

4. gr.

Útgerð landssjóðs skal, ef til kemur, hefjast eigi síðar en í apríl 1916, og skal stjórninni heimilt að leigja skip til strandferðanna til bráðabirgða, hafi ekki tekist að ná hentugum skipakaupum fyrir þann tíma, og fer þá um rekstur leiguskipanna samkvæmt 3. gr.

5. gr.

Landsstjórninni veitist heimild til að taka lán alt að 450,000 kr. til að fullnægja ákvæðum 1. og 2. greinar. Stjórninni veitist og heimild til að setja strandskipin að veði til tryggingar þeim hluta lánsupphæðarinnar, sem út á þau kann að fást.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 54.

10.
nóvbr.

L ö g

um samþyktir um eftirlit úr landi með fiskiveiðum í landhelgi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Heimilt er sýslunefndum að gera samþyktir fyrir einn hrepp eða fleiri um eftirlit úr landi með fiskiveiðum í landhelgi.

2. gr.

Þegar sýslunefnd þykir þörf á, eða fær óskir um það frá einni sveitarstjórn eða fleirum innan sýslu, að gera samþykt fyrir sýsluna eða nokkurn hluta hennar, skal hún með nægum fyrirvara kveðja til fundar á svæði, sem ætlast er til, að samþyktin nái yfir. Eiga atkvæðisrjett á þeim fundi allir, er á því svæði búa og kosningar-rjett hafa til alþingis. Sýslunefnd kveður á um fundarstað, en oddviti hennar eða sá, er nefndin hefir kjörið til þess, ákveður fundardag og stjórnar fundi. Skal hann hafa kjörskrá við hendina.

3. gr.

Á fundi þeim, er getur um í 2. gr., leggur fundarstjóri fram frumvarp til samþyktar, er áður hefir verið samþykt af sýslunefndinni. Fallist fundarmenn á frumvarpið óbreytt með $\frac{2}{3}$ hlutum atkvæða, sendir sýslumaður það stjórnarráðinu til

staðfestingar og löggildingar. Eins fer um frumvarpið, þótt fundurinn geri við það Nr. 54. breytingar, ef þær eru samþykktar með $\frac{2}{3}$ atkvæða og sýslunefnd felst á þær. En vilji sýslunefndin ekki fallast á breytingartillögur, er fundurinn gerir, skal kveðja til fundar á ný. Fallist þá fundurinn á frumvarpið óbreytt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, fer um það svo sem fyr segir. 10.
nóvbr.

Frumvarp til samþykktar, er eigi hefir náð $\frac{2}{3}$ atkvæða á samþykktarfundi, er fallið, og má eigi koma fram á ný í sýslunefnd fyr en á næsta aðalfundi hennar.

4. gr.

Nú er samþykkt gerð, eins og fyrir er mælt, og send stjórnarráðinu til staðfestingar. Virðist þá stjórnarráðinu hún koma í bág við grundvallarreglur laga eða rjett manna, er samþykktin endursend án staðfestingar. Fylgja henni þá synjunarástæður stjórnarráðsins. Að öðrum kosti staðfestir stjórnarráðið samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og ákveður, hvenær hún öðlist gildi. Gildir hún upp frá því fyrir alla þá, er á því svæði búa, sem hún nær yfir.

Samþykkt, er stjórnarráðið hefir staðfest, má eigi breyta á annan hátt en þann, er hún var stofnuð.

5. gr.

Í samþykkt skal ávalt vera ákvæði um, hvernig eftirlitinu úr landi skuli stjórnað og yfir hvert svæði það skuli taka. Þar er og heimilt að ákveða, að greiða skuli yfir vertíð hverja alt að tveggja króna gjald af hverjum hlut á opnum skipum og mótorbátum á því svæði, er samþykkt nær yfir, til að standast kostnað af eftirlitinu.

6. gr.

Gjald það, er ræðir um í 5. gr., greiðist af óskiftum afla, og skal formaðurinn annast um greiðslu þess. — Að öðru leyti skulu í samþykktinni settar reglur um innheimtu gjaldsins og reikningaskil, og má taka það lögtaki á þann hátt, sem segir í lögum 16. des. 1885 um lögtak og fjárnám, án undanfarins dóms eða sáttar.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 55.
10.
nóvbr.

L ö g
um stofnun Landhelgissjóðs Íslands.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Ganta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Af sektarfje fyrir ólöglegar veiðar í landhelgi skal stofna sjóð, er nefnist Landhelgissjóður Íslands.

2. gr.

Í sjóð þennan renna $\frac{2}{3}$ sektarfjár fyrir ólöglegar veiðar í landhelgi að meðtöldum $\frac{2}{3}$ netto andvirðis fyrir upptækan afla og veiðarfæri eftir að lög þessi öðlast gildi.

3. gr.

Til sjóðsins leggur og landssjóður 5000 krónur á ári, er telst með árstekjum hans.

4. gr.

Sjóðnum skal á sínum tíma varið til eflingar landhelgisvörnum Íslands fyrir ólöglegum veiðum, og ákveður löggjafarvaldið, hve nær hann tekur til starfa og hve miklu af fje hans skal til þessara varna varið.

5. gr.

Til þess tíma, sem ákveðinn er í 4. gr., má ekki skerða sjóðinn, og skulu allir vextirnir af stofnfje hans leggjast við höfuðstólinn.

6. gr.

Landsstjórnin hefir á hendi stjórn sjóðsins, og skal hún ávaxta fje hans í Landsbankanum. Reikningur hans skal árlega birtur í Stjórnartíðindunum.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuberg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

Nr. 56.

10.
nóvbr.

um samþyktir um herpinótaveiði á Eyjafirði og Skagafirði.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt : Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru

1. gr.

Heimilt er sýslunefndum Eyjafjardarsýslu og Suður-Þingeyjarsýslu og bæjarstjórn Akureyrarkaupstaðar að gera samþykt um síldveiði með herpinót á Eyjafirði innan línu, er hugsast dregin um Eyjafjörð þveran, beint frá Ripli um nyrðri enda Hríseyjar og til lands að austanverðu fjardarins.

Sömuleiðis er sýslunefnd Skagafjardarsýslu heimilt að gera samþykt um síldveiði með herpinót á Skagafirði innan beinnar línu milli syðri enda Þórðarhöfða og Ingveldarstaðabæjar á Reykjaströnd.

2. gr.

Þá er sýslunefndunum eða bæjarstjórn Akureyrar þykir þörf á að gera samþykt þá, er 1. gr. ræðir um, eða fá óskir um það frá einni sveitarstjórn eða fleirum, eða úr Akureyrarkaupstað, og þeim þykir rjett að taka þær óskir til greina, skulu þær semja frumvarp til samþyktarinnar, og kveðja síðan til fundar, með nægum fyrirvara, fyrir svæði það, er samþyktnin á að ná yfir. Atkvæðisrjett á þeim fundi hafa allir þeir, er kosningar-rjett eiga til alþingis á nefndu svæði. Oddvitar sýslunefndanna og bæjarstjórnar boða fundinn, ákveða fundarstað og sjá um fundarstjórn.

3. gr.

Á fundi þeim er getur um í 2. gr., leggur fundarstjóri fram frumvarp til samþyktar, er samið hefir verið samkvæmt 2. gr. Fallist fundarmenn á frumvarpið óbreytt með $\frac{2}{3}$ hlutum atkvæða, skal það sent stjórnarráðinu til staðfestingar og löggildingar. Eins fer um frumvarpið, þótt fundurinn geri við það breytingar, ef þær eru samþyktar með $\frac{2}{3}$ atkvæða og sýslunefndirnar og bæjarstjórnin fallast á þær. En vilji þær ekki fallast á breytingartillögur, er fundurinn gerir, skal kveðja til fundar á ný. Fallist þá fundurinn á frumvarpið óbreytt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, fer um það svo sem fyr segir.

Frumvarp til samþyktar, er eigi hefir náð $\frac{2}{3}$ atkvæða á samþyktarfundi, er fallið, og má eigi koma fram á ný á því ári.

4. gr.

Nú er samþykt gerð, eins og fyrir er mælt, og send stjórnarráðinu til staðfestingar. Virðist þá stjórnarráðinu hún koma í bág við grundvallarreglur laga eða rjett manna, er samþyktnin endursend án staðfestingar. Fylgja henni þá synjunarástæður stjórnarráðsins. Að öðrum kosti staðfestir stjórnarráðið samþyktina, skipar fyrir um birting hennar og ákveður, hvenær hún öðlist gildi.

Samþykt, er stjórnarráðið hefir staðfest, má eigi breyta á annan hátt en þann, er hún var stofnuð.

Samþykt, sem gerð er samkvæmt lögum þessum, gildir eigi lengur en 5 ár í senn, en endurnýja má samþyktina fyrir jafnlangan tíma á sama hátt og hún hefir verið sett.

Nr. 56.

10.
nóvbr.

5. gr.

Í samþykkt skal ávalt kveða á um eftirlit með því, að henni sje hlýtt, og hvernig kostnað við það skuli greiða.

6. gr.

Fyrir brot gegn samþykkt má ákveða sektir alt að 500 kr., og skal í samþykktinni ákveða, í hvern sjóð eða til hverra sektirnar skuli renna.

7. gr.

Með brot gegn samþykkt skal farið sem almenn lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 57.

10.
nóvbr.

L ö g

um heimild til að veita einkarjett til þess að vinna salt o. fl. úr sjó.

Vjer Christian hinn Tiundi, af guðs náð Danmerkur konungur,

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ráðherra Íslands veitist heimild til að veita Páli Júlíusi Torfasyni í Reykjavík einkarjett um 30 ár til að vinna salt og fleiri efni úr sjó, hvort heldur með fossafl, gufu-afli eða rafmagni, með þeim skilyrðum, er lög þessi setja.

2. gr.

Heimilt skal einkaleyfishafa, með samþykki stjórnarráðs að framselja einkarjett sinn öðrum manni, eða fjelagi, ef maðurinn eða fjelagið er heimilisfast hjer á landi, enda sje hinn nýi leyfishafi háður skilyrðum þessara laga.

3. gr.

Verði fyrirtæki þetta eigi komið á fót þegar 5 ár eru liðin frá dagsetningeinkaleyfisins, getur ráðherra sagt upp einkaleyfinu með árs fyrirvara.

Nú er fyrirtækið að vísu sett á fót, en ekki rekið samkvæmt þeim skilyrðum, sem sett eru í leyfisbrjefinu, og getur ráðherra þá sagt upp einkaleyfinu með sama fyrirvara.

4. gr.

Í einkaleyfisbrjefinu skal stjórnarráðinu áskilinn rjettur til að hafa nauðsynlegt eftirlit með stjórn og rekstri fyrirtækisins á þess kostnað.

5. gr.

Af hreinum ágóða þessa fyrirtækis ber landssjóði þegar í byrjun 5 %.

Einnig greiði leyfishafi frá byrjun 50 aura af hverri smálest af salti, er fyrirtæki hans framleiðir.

6. gr.

Eigi má leggja útflutningsgjald á vörur þær, er leyfishafi framleiðir samkvæmt einkaleyfi þessu.

7. gr.

Þegar einkaleyfistíminn er útrunninn, getur landsstjórnin krafist kaups á öllum eignum fyrirtækisins, með því verði, er dómkvaddir menn meta.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um friðun æðarfugla.

Nr. 58.

10.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Enginn má drepa æðarfugl af ásettu ráði. Brot gegn því varðar 10 kr. sekt fyrir hvern fugl. Sektin tvöfaldist við hverja ítrekun brotsins alt að 400 kr. Sje fuglinn drepinn með byssuskoti, er byssan upptæk, og rennur andvirði hennar í sveitarsjóð þar, sem brotið var framið.

2. gr.

Enginn má selja eða kaupa æðaregg, nje á nokkurn hátt af hendi láta til annara utan heimilis síns, nema eggskurn til vísindalegra þarfa. Greiða má þó varpeigandi þeim mönnum, er varp hirða, borgun fyrir starf sitt með eggjum, ef þeir óska. Ekki má heldur selja eða kaupa dauða æðarfugla, nje hluta af þeim.

Brot gegn þessu varða 5 króna sekt, sem tvöfaldast við hverja ítrekun brotsins, alt að 200 krónum.

3. gr.

Frá 15. apríl til 15. júlí eru, nema nauðsyn beri til, öll skot bönnuð nær friðlýstu æðarvarpi en 2 km.

4. gr.

Frá 15. apríl til 15. júní má enginn án leyfis varpeiganda leggja hrognkelsanet eða nokkur önnur net nær friðlýstu varplandi hans en $\frac{1}{4}$ km. frá stórstraumsfjörumáli.

Nr. 58.

5. gr.

10.
nóvbr.

Brot gegn 3. og 4. grein varða 5—15 króna sektum. Um sektir fyrir æðarfugla þá, sem drepnir eru með skotunum eða netunum, fer eftir ákvæðum 1. greinar. Varpeigandi, þar sem brotið er framið, má taka upp netin, en láta skal hann þau af hendi við þann, er þau lagði, er hann hefir goldið sekt sína og kostnað við upptöku netanna eftir óvilhallra manna mati.

6. gr.

Hvergi á Íslandi má leggja æðarfuglanet. Nú gerir einhver það, og varðar það 50—100 króna sektum. Netin skulu upptæk og rennur andvirði þeirra í sveitarsjóð, þar sem brotið var framið. Um sektir fyrir æðarfugla þá, sem í þau voru veiddir, fer eftir ákvæðum 1. gr.

7. gr.

Sýslumenn skulu hvert ár á manntalsþingum ótilkvaddir og ókeypis friðlýsa öllum æðarvörpum í lögsagnarumdæminu og brýna fyrir mönnum að hlýða lögum þessum. Nú vill maður koma á fót nýju æðarvarpi í landareign ábúðarjarðar sinnar, og skal hann þá senda sýslumanni skriflega yfirlýsingu um það; skal þar skýrt frá legu varplandsins, afstöðu þess, ummerkjum og umbúnaði. Skýrslu þessari fylgi vottorð tveggja áreiðanlegra manna um, að hún sje rjett, og að þeir telji landið vænlegt til æðarvarps. Síðan friðlýsir sýslumaður varplandinu á næsta manntalsþingi og greiðast 2 krónur fyrir þá friðlýsingu, er renna í landssjóð.

8. gr.

Lögreglustjórar, hreppstjórar og hafnsögumenn skulu sjerstaklega leiða athygli erlendra skipstjóra að lögum þessum, og skulu þau vera til útbýtingar hjá lögreglustjórum landsins á íslenzku, dönsku, þýzku, ensku og frakknesku.

9. gr.

Sektir þær, sem ákveðnar eru í lögum þessum, renna að $\frac{1}{3}$ í sveitarsjóð, en að $\frac{2}{3}$ til uppljóstrarmanns.

10. gr.

Mál, er rísa út af brotum á lögum þessum, skal farið með sem opinber lögreglumál.

11. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi feld viðaukalög frá 22. mars 1890 við tilskipun um veiði á Íslandi 20. júní 1849 og öll þau ákvæði í þeirri tilskipun, er snerta friðun á æðarfugli.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

september 27 4/6 1924.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljessvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Þessar fuglategundir skulu friðaðar vera árið um kring:

1. Erlur. 2. Steindeplar. 3. Þrestir. 4. Músarrindlar. 5. Þúfútitlingar (grátitlingar). 6. Auðnutitlingar. 7. Sólskríkjur (snjótitlingar). 8. Svölur. 9. Starrar. 10. Óðinshonar. 11. Þórshonar. 12. Rauðbrystingar. 13. Sendlingar. 14. Lóuprælar. 15. Hrossagaukar. 16. Tildrur. 17. Sandlóur. 18. Jaðrakön. 19. Keldusvín. 20. Heiðlóur. 21. Tjaldar. 22. Stelkar. 23. Vepjur. 24. Hegrar. 25. Svanir. 26. Æðarkongar. 27. Kríur. 28. Hettumáfar. 29. Haftyrðlar. 30. Snæuglur.

2. gr.

Þessar fuglategundir skulu ekki vera friðaðar á neinum tíma árs:

(Valir) smyrlar, hrafnar, kjóar, skúmar, svartbakar, hvítmafar, grámáfar, helsingjar, skarfar, súlur, svartfuglar, ritur, álkur, sefandir, toppandir, himbrimar og hrotgæsir.

3. gr.

Aðrar fuglategundir skulu friðaðar svo sem hjer segir:

- a. Rjúpur alfriðaðar á tímabilinu frá 1. febrúar til 20. september og auk þess alt árið 1915 og úr því 7. hvert ár. *Janúar 15. október*
- b. Sýslunefndum veitist heimild til að ákveða friðunartímann fyrir fyl, hverri í sínu hjerði, þó má friðunartíminn ekki byrja síðar en 20. mars og ekki enda fyr en 10. ágúst.
- c. (Lundi frá 10. maí til 20. júní.)

Skot og net, nema háfa, má ekki hafa við lunda- eða fýlaveiði. Þó getur ráðherra Íslands eftir tillögum sýslunefnda veitt leyfi til að veiða lunda með netum í eyjum, þar sem lundagröftur stendur æðarvarpi fyrir þrifum, enda sje það sannað, að lundanum verði ekki útrýmt með háfaveiði. Fyrir slíku leyfi skal það þó ávalt gert að skilyrði, að netaveiði þessi fari fram á þann hátt, að verið sje yfir netunum og fuglinn hirtur úr þeim jafnóðum. Skal sýslumaður annast um, að stöðugt eftirlit sje haft með veiðinni, og greiða varpeigendur allan kostnað við eftirlitið. Brot gegn þessum ákvæðum varða 10—15 kr. sektum.

- d. Allar fuglategundir, sem hjer hafa ekki verið taldar, nema friðaðar sjeu með sjerstököm lögum, skulu friðaðar vera frá 1. apríl til 1. ágúst.

- e. Ernir skulu friðaðir 5 ár frá því lög þessi koma í gildi, en síðan ófriðaðir og teljist undir 2. gr. *þetta komi 5.2.1.59-1919.*

4. gr.

Fyrir hvern fugl, sem friðlýstur er í lögum þessum, skal sá, er brotlegur verður, gjalda, (2) kr. sekt, er tvöfaldast við ítækun brotsins, alt að 32 kr.

Brot gegn 3. gr. e., varðar (25) króna sektum. *80 - 40.538.59/1919.*

5. gr.

Egg þeirra fugla, sem taldir eru í 1. gr., skulu friðuð vera, nema kríuegg. Ennfremur skulu rjúpnaegg og arnaregg vera friðuð.

Nr. 59.

10.
nóvbr.

6. gr.

Fyrir hvert friðað egg, er tekið er, skal sá, er brotlegur verður, greiða 1 kr. sekt, en fyrir arnaregg skal greiða 10 kr. sekt.

500.

7. gr.

Undanþágu frá ákvæðum laga þessara getur ráðherra Íslands veitt vísindalega mentuðum fuglafræðingum, og náttúrufræðiskennurum, sem safna fyrir skólana og náttúrufróðum mönnum, er safna fyrir Náttúrugripasafnið í Reykjavík.

8. gr.

Mál þau, er rísa út af lögum þessum, skal farið með sem opinber lögreglumál. Sektirnar renna að $\frac{1}{3}$ hluta í sveitar- eða bæjarsjóð, þar sem brotið er framið, en að $\frac{2}{3}$ til uppljóstanda.

9. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1914, og eru um leið úr gildi numin lög um friðun fugla frá 27. nóvember 1903.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Breytt m. l. 3928/11/1919 og l. n. 637/11/1915.

Nr. 60.

10.
nóvbr.

Hafnarlög

fyrir Vestmannaeyjar.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur, Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. 1919.

Til hafnargerðar í Vestmannaeyjum veitast úr landssjóði alt að 62.500—sextíu og tvö þúsund og fimm hundruð — krónur, gegn þreföldu fjárframlagi úr hafnarsjóði Vestmannaeyja. Fjárhæð þessi greiðist sýslunefnd Vestmannaeyja að sömu tiltölu og hafnarsjóður leggur fram til fyrirtækisins árlega, þó ekki fyr en á árinu 1916.

2. gr. 1919.

Ráðherra Íslands veitist heimild til að ábyrgjast fyrir hönd landssjóðs alt að 187,500 — eitt hundrað áttatíu og sjö þúsund og fimm hundruð — króna lán, er sýslunefnd Vestmannaeyja kann að fá til hafnargerðar.

Hafnarreglugjörð nr. 104/11/1920 og m. ák. 1924 nr. 327/6 og 398/1926

3. gr.

Sjerhver er skyldur til að láta af hendi mannvirki og land, er þarf til að gera höfnina eða undir brautir og vegi í þarfir hafnarinnar, svo og leyfa, að tekið verði í landi hans hvort heldur er grjót, möl eða önnur jarðefni og þola þær eignarkvaðir, óhagræði eða takmörkun á afnotarjetti, sem hafnargerðin hefir í för með sjer, alt gegn því, að fullar bætur komi fyrir. Náist ekki samkomulag um bæturnar, skulu þær ákveðnar með mati tveggja dómkvaddra manna, að tilkvöddum báðum málsaðilum. Kostnaður við matið greiðist úr hafnarsjóði Vestmannaeyja. Nú vill annarhvor málsaðila ekki una mati, og getur hann heimtað yfirmat, en gera skal hann það innan 14 daga frá því að matsgerð er lokið. Yfirmatið skal framkvæmt á sama hátt af 4 dómkvöddum mönnum. Kostnaðinn við yfirmatið greiðir sá, er þess hefir krafist, ef matsupphæðinni verður ekki breytt meira en sem nemur 10 % af hinni ákveðnu endurgjaldsupphæð. Ella greiðist kostnaðurinn úr hafnarsjóði Vestmannaeyja. Landssjóði ber ekki endurgjald fyrir þær eignarkvaðir, óhagræði eða takmörkun á afnotarjetti, sem umræðir í grein þessari.

4. gr.

Meðfram strandlengjunni umhverfis höfnina má ekki gera í sjó fram neina bryggju eða önnur mannvirki, nje heldur breyta þeim mannvirkjum, sem nú eru, og ekki fylla upp nje dýpka út frá landi, nema samþykki sýslunefndar og stjórnarráðs komi til. Þetta nær þó ekki til mannvirkja þeirra, sem heimiluð eru með leigusamningi milli stjórnarráðsins og Arents Claessens, dags. 31. janúar 1913.

Sá, sem vill gera eitthvert slíkt mannvirki, skal senda hafnarnefndinni beiðni um það, og skal beiðninni fylgja lýsing á því, svo og uppdráttur, ef með þykir þurfa, í tvennu lagi, og heldur hafnarnefndin öðru eintakinu af hvoru þeirra eftir. Hafnarnefndin afgreiðir síðan málið til sýslunefndar, er ákveður, hvort leyfið skuli veitt. Skjóta má þó þeirri ákvörðun undir úrskurð stjórnarráðsins.

Sá, sem fengið hefir leyfi til að gera slíkt mannvirki, skal skyldur að halda því svo við, að engin hættu stafi af því.

Brot gegn þessari grein varðar sektum frá 10—200 krónur, og hafnarnefndin getur látið nema burtu mannvirkið á kostnað eiganda.

Nú hefir bryggja eða annað mannvirki í sjó fram legið ónotað í 5 ár samfleytt, og er þá hafnarnefnd heimilt að láta taka það burt, án endurgjalds til eiganda.

5. gr.

Sýslunefnd Vestmannaeyja hefir á hendi stjórn hafnarmálefna undir yfirmumsjón stjórnarráðs Íslands.

6. gr.

Framkvæmd hafnarmála og eftirlit með höfninni skal fela hafnarnefnd, er sýslunefndin kys til eins árs í senn.

Í hafnarnefnd sitja 5 menn, 3 sýslunefndarmenn og 2 utan sýslunefndar, annar úr tölu kaupmanna en hinn úr tölu sjómanna. Geta þeir ekki skorast undan endurkosningu fyrri en þeir hafa setið í nefndinni 6 ár samfleytt.

Nefndin sjer um viðhald og endurbætur á höfninni, stýrir öllum framkvæmdum, er þar að lúta, og annast fjárhald hafnarinnar og reikningsskil fyrir hönd sýslunefndar.

7. gr.

Sýslunefndin skipar starfsmenn hafnarinnar eftir tillögu hafnarnefndarinnar.

Nr. 60.

8. gr.

10.
nóvbr.

Eigum hafnarsjóðs má að eins verja í þarfir hafnarinnar. Sýslusjóður ábyrgist skuldir hafnarsjóðsins, og sýslunefndin hefir ábyrgð á eigum og fje hafnarinnar.

9. gr.

Sýslunefndin má ekki án samþykkis stjórnarráðsins selja eða veðsetja fasteignir hafnarsjóðsins, eða kaupa nokkra nýja fasteign, taka stærri lán eða lán til lengri tíma, en að þau verði borguð aftur af tekjum þess árs, sem fer í hönd, nje endurnýja slík lán eða fresta borgunartímanum, og ekki heldur gera nein þau mannvirki við höfnina, sem eru svo stórvaxin, að árstekjurnar hrökkvi eigi til að koma þeim í framkvæmd.

10. gr.

Til þess að standa straum af kostnaði við byggingu og viðhald hafnarvirkja og til árlegs reksturskostnaður hafnarinnar er heimilt að innheimta gjöld þau, er hjer segir, af skipum og bátum, er hafna sig á hinni löggiltu höfn Vestmannaeyja, eins og takmörk hennar verða ákveðin með reglugerðinni, svo og af farmi þeirra:

1. Lestargjald.

2. Vitagjald.

3. Vörugjald. Undanskildar skulu þó vörur þær, er samkvæmt farmskrá skipsins eiga að fara til annara hafna á landinu, ef þær ekki eru settar á land.

4. Bryggjugjald af skipum, er leggjast við bryggjur hafnarinnar.

5. Festargjald af skipum, er nota festar hafnarsjóðs.

Gjöld þessi, sem og gjald fyrir afnot af öðrum eigum hafnarinnar, skal ákveða í reglugerð, er sýslunefnd Vestmannaeyja semur, og stjórnarráð Íslands staðfestir, og skal í henni ákveða, hver skuli greiða þau og innheimta. Fela má sýslumanni Vestmannaeyja innheimtu þeirra.

Herskip og skemtiskip skulu vera undanþegin gjöldum samkvæmt 1.—3. lið greinarinnar.

11. gr.

Nú má álíta, að tekjurnar af gjaldastofnum þeim, sem heimilaðir eru í 10. gr., hrökkvi ekki fyrir árlegum útgjöldum hafnarinnar, og getur þá sýslunefndin með sjerstöku samþykki ráðherra Íslands fyrir hvert ár, ákveðið að leggja megi aukatoll á að- og útflutingsgjaldskyldar vörur. Gjaldið má þó aldrei fara fram úr 4 % af tolli þeim, er greiða ber í landssjóð. Gjald þetta innheimtir sýslumaður, og fær hann 2 % í innheimtulaun. Gjald þetta, sem og gjöldin samkvæmt 10. gr., má taka lögtaki.

12. gr.

Reikningsár hafnarsjóðsins er almanaksárið.

13. gr.

Fyrir 1. nóvember ár hvert ber hafnarnefnd að leggja fyrir sýslunefnd frumvarp til ályktunar um tekjur og gjöld hafnarinnar á komandi ári. Áætlun þessi skal fullsamin fyrir lok nóvembermánaðar. Áætlunin sendist stjórnarráðinu til samþykta fyrir árslok, ásamt nauðsynlegum skýringum á einstökum gjaldliðum og tekjuliðum.

14. gr.

Nú hefir sýslunefnd í hyggju einhverjar meiri háttar aðgerðir við höfnina, eða hún vill gera einhverjar þær ráðstafanir, er samþykki stjórnarráðsins þarf til, og skal hún þá senda stjórnarráðinu sjerstaka tillögu um það efni. Skal það gert svo tímanlega,

ef kostur er, að samþykki stjórnarráðsins geti komið til, áður en hún lætur fjárhagsáætl-
un hafnarinnar fara frá sjer.

Nr. 60.
10.
nóvbr.

15. gr.

Komi það í ljós, þegar fram á árið líður, að óumflýjanlegt sje að sinna ein-
hverjum aðgerðum utan áætlunar, eða fara fram úr áætluðum fjárupphæðum, ber
hafnarnefnd að tilkynna það sýslunefnd í tæka tíð. Fallist hún á tillögur hafnarnefndar,
skal þegar leita samþykkis stjórnarráðsins til þess, að víkja megi frá áætluninni. Fyr
má eigi framkvæma verkið nje stofna til tekjuhallans.

16. gr.

Við lok hvers reikningsárs, og ekki síðar en fyrir lok febrúar, skal gera reikning
yfir tekjur og gjöld hafnarinnar á hinu liðna ári og efnahagsreikning hennar.

Reikningana skal endurskoða á sama hátt og sýslusjóðsreikninga, en úrskurða
af stjórnarráðinu.

17. gr.

Að öðru leyti skal ákveðið með reglugerð, er sýslunefndin semur og stjórnarráðið
staðfestir, alt það, er lýtur að greiðri og hættulausri umferð um höfnina, góðri reglu og
öðru höfninni viðvíkjandi, er við þykir eiga. Í reglugerðinni má ákveða sektir fyrir
brot gegn henni 10—500 kr.

Sektir samkvæmt lögum þessum renna í hafnarsjóð.

18. gr.

Sem almenn lögreglumál skal með þau mál farið, sem rísa út af brotum gegn
4. gr. laga þessara og reglugerðum þeim, er settar verða samkvæmt þeim.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 61.

10.
nóvbr.**L ö g**

um breytingu á 16. gr. laga nr. 29, 16. nóv. 1907.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Í stað »1913« á tveim stöðum í 16. gr. laga nr. 29, 16. nóv. 1907, um lánsdeild við Fiskiveiðasjóð Íslands komi: 1917.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliúborg, 10. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um ábyrgðarfjelög.

Nr. 62.
22.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Auk hinnar dönsku lífsábyrgðarstofnunar ríkisins, hins almenna brunabótafjells kaupstaðanna í Danmörku og ábyrgðarfjelaga, sem stofnuð eru samkvæmt sjerstökum lögum, mega ekki aðrir reka hjer á landi ábyrgðarstarfsemi en hlutafjelög, innlend eða útlend, eða fjelög með gagnkvæmri ábyrgð, eða fjelög, sem rekið hafa ábyrgðarstarfsemi hjer á landi í full 2 ár, er lög þessi öðlast gildi, enda fullnægi þau öll skilyrðum þeim, sem hjer fara á eftir. Það er ábyrgðarstarfsemi samkvæmt lögum þessum, að taka að sjer gegn iðgjöldum lífsábyrgðir og váttryggingar, hverju nafni sem nefnast. Starfsemin telst því aðeins rekin hjer á landi, að framboðin sjeu á einhvern hátt af ábyrgðarfjelags hálfu viðskifti innanlands, en ekki þó hjerlendir menn leiti til ábyrgðarfjelaga í öðrum löndum, sem ekki hafa erindsreka hjer í landi, og fáí ábyrgðir hjá þeim.

2. gr.

Nú vill útlent ábyrgðarfjelag reka starfsemi hjer á landi, og skal það þá hafa aðalumboðsmann, einn eða fleiri, búsettan hjer, þann er stjórnarráðið löggildir. Áður en slík löggilding er gefin, skal fjelagið afhenda stjórnarráðinu yfirlýsing um, að það hafi varnarþing hjer á landi á þeim stað, þar sem aðalumboðsmaður, sá er í hlut á, er búsettur, í öllum þeim málum, sem rísa kunna út af ábyrgðum, sem fjelagið tekst á hendur gagnvart hjer búsettum mönnum, eða stofnunum hjer á landi. Ábyrgðarskírteini skulu vera á íslensku, og skal þar tekið fram, hvar varnarþing sje. Að því er til sjóváttryggingar kemur, skal það þó vera á valdi þess, sem ábyrgðar leitar, hvort hann vill fá ábyrgðarskírteini á íslensku eða á útlendu máli.

Nú vill erlent ábyrgðarfjelag eigi gjalda það fje, sem það hefir verið skyldað til með íslenskum dómi, og skal þá stjórn Íslands sjá um, að þeim dómi verði fullnægt. Kostnað tekur hún úr landssjóði, en gjalda skal dómhafi hann aftur, þá er hann hefir fengið leiðrjetting mála sinna.

Undirumboðsmenn getur aðalumboðsmaður sett út um landið, þar sem honum sýnist, en hann ábyrgist gagnvart váttryggjendum fyrir hönd fjelags síns allar gjörðir undirumboðsmanns, er snerta starfsemi fjelagsins hjer á landi. Tilkynna skal hann stjórnarráðinu, hverjir sjeu undirumboðsmenn.

Nr. 62.

3. gr.

22.
nóvbr.

Öll ábyrgðarfjelög, er starfa hjer á landi, skulu háð eftirliti stjórnarráðsins um það, að ekki sjeu sett nein ákvæði í ábyrgðarskírteini þeirra, sem koma í bága við gildandi lög.

4. gr.

Verði ábyrgðarfjelag, er starfar hjer í landi samkvæmt 2. gr., uppvíst að því, að hafa í verulegum atriðum vanrækt að uppfylla skuldbindingar sínar og skyldur, hefir fjelagið fyrirgert rjetti sínum til þess að taka að sjer nýjar ábyrgðir hjer á landi, eftir nánari ákvörðun stjórnarráðsins í hvert skifti.

5. gr.

Sjerhverju ábyrgðarfjelagi, er starfar hjer á landi, er skylt að senda stjórnarráðinu á ári hverju fyrir apríllok skýrslu um starfsemi fjelagsins undanfarið ár í því formi, sem stjórnarráðið ákveður, sbr. lög nr. 20, 3. okt. 1903.

6. gr.

Brot gegn 1. gr. þessara laga varða sektum frá 500—5000 krónum, sem renna í landssjóð. Mál út af slíkum brotum skulu rekin sem almenn lögreglumál.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 22. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Siglingalög

Nr. 63.

22.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Fyrsti kaþítuli.

Um skip.

1. gr.

Þau skip teljast íslensk, sem heimili eiga á Íslandi og, að tveim þriðju hlutum minst, eru eign manna, sem heimilisfastir eru á Íslandi eða í Danmörku eða þar innbornir, án þess að vera ríkisborgarar annarsstaðar. Nú er skip hlutafjeldags eign, og skal þá hver stjórnarnefndarmaður þess fullnægja skilyrðum þeim, er nú voru talin um heimilisfestu eða rjett innborinna manna, enda sje meiri hluti stjórnarinnar búsettur á Íslandi og heimilisfang fjeldagsins þar.

2. gr.

Halda skal opinbera skrá yfir íslensk skip, samkvæmt lögum um skrásetning.

3. gr.

Nú er skip skrásett, og ræður útgerðarmaður þess þá, hvar á Íslandi það skuli eiga heimili. Hafi útgerðarmaður ekki kveðið á um þetta, og eins ef skipið er ekki skrásett, þá telst heimili útgerðarmannsins heimili skipsins, og sjeu útgerðarmenn fleiri, ræður heimili útgerðarstjóra. Heimili skipsins skal letræð á það skýrum stöfum.

4. gr.

Skip er óbætandi:

1. Er engri viðgerð á því verður við komið;
2. er ekki verður gert við það, þar sem það er, eða á neinum þeim stað, er það verður flutt á;
3. er skipið er ekki talið þess vert, að við það sje gert.

Skulu öll þessi atriði sönnuð með löglegrí skoðunargerð.

Annar kaþítuli.

Um rjettindi yfir skipum.

5. gr.

Um stofnun og vernd eignarrjettar og eignarhafta á skrásettu skipi eða skipshluta skal farið eftir reglunum um fasteignir, að svo miklu leyti sem þeim verður við komið.

Sjólánsveð, sbr. 7. kap., er þó undanþegið þessu ákvæði.

6. gr.

Nú er eigandi skips sviftur fjárforræði, og skal þá þinglesa fjárforræðissviftinguna eins og um fasteign væri að ræða. Sama er um hjónakaupmála um skip.

7. gr.

Þinglestur samkvæmt 5. og 6. gr. skal fara fram þar sem skipið er skrásett.

8. gr.

Á blaðsíðu skipsins í skipaskrá umdæmisins skal getið þeirra skjala, sem þinglesin hafa verið viðvíkjandi skipinu samkvæmt 5. og 6. gr., og vitnað til veðmálabókanna; koma skrárnar í stað fasteignaregistursins. Ef skipið er ekki skrásett á skipaskrá, skal þinglestrarins getið í dálki skipsins á smáskipaskránni eða fiskiskipaskránni.

9. gr.

Nafnbreyting á skipi og flutning þess í annað skrásetningarumdæmi má því að eins leyfa, að allir þeir, sem eiga þinglesin rjettindi yfir því, samþykki það.

Nú er samþykki veitt, og skal þá skrásetningarstjórinn í því umdæmi, sem skipið var skrásett í, sjá um, að skrásetningarstjóranum í því umdæmi, sem skipið er flutt í, sjeu send eftirrit af öllum eignarhaftaskjölum, sem þinglesin hafa verið um skipið, og ber skrásetningarstjóranum í hinu nýja umdæmi að sjá um, að skjölin verði þinglesin eða fyrirfram innrituð þar innan mánaðar frá flutningnum, og halda þau þá krafti sínum óskertum án tillits til flutningsins. Fyrir hinn nýja þinglestur greiðist ekkert gjald. En verði skjölin þinglesin seinna en mánuði eftir flutninginn, þá telst lagakraftur þeirra einungis frá þinglestrar- eða innritunardegi.

10. gr.

Lögleg eignarhöft á skipi, sem ekki er skrásett hjer á landi, halda gildi sínu, ef þau eru skrásett hjer á landi samkvæmt 5. og 6. gr., innan 3 mánaða frá bráðabirgðaskrásetning skipsins í íslensku skipaskrárnar, eða frá fullnaðarskrásetning þess, ef það var eigi skrásett til bráðabirgða.

11. gr.

Nú missir skip rjett til að sigla undir dönsku flaggi, eða er af öðrum ástæðum strikað út úr skránum yfir íslensk skip, og hefur þetta engin áhrif á þinglesin eignarhöft samkvæmt 5. og 6. gr. Þó fellur í gjalddaga skuld, sem trygð er með þinglesnu veði í skipi eða skipshluta, um leið og skipið eða skipshlutinn verður eign útlendings, og er því strikað út úr skipaskránni.

Um útgerð skipa.

12. gr.

Sje ekki annan veg fyrir mælt í lögum þessum, ábyrgist útgerðarmaður með öllum eignum sínum allar skuldbindingar, sem hann stofnar sjálfur eða aðrir fyrir hans hönd.

Rjúfi skipstjóri samninga, er útgerðarmaður hefir gert, eða aðrir menn í umboði hans — enda var það skyldukvöð skipstjóra að fullnægja þeim samningum, — þá ábyrgist útgerðarmaður slík samningsrof einungis með skipi og farmgjaldi, en ekki öðrum eignum sínum; svo er og um allar skuldbindingar sem skipstjóri gengst undir samkvæmt stöðu sinni og hefir ekki sjerstakt umboð útgerðarmanns til. En allar skiparáðningar og vistarsamninga við skipverja ábyrgist útgerðarmaður með allri eign sinni.

13. gr.

Tjón af svikum, hirðuleysi eða gáleysi skipstjóra eða skipverja við skyldustörf þeirra ábyrgist útgerðarmaður með skipi og farmgjaldi. Sama gildir um tjón af svikum, hirðuleysi eða gáleysi manna, sem ráðnir eru til að vinna í skipsins þarfir, þótt ekki sje skipverjar.

Nú greiðir útgerðarmaður fje fyrir þessar sakir, og bæti honum aftur sá, er skaða vann.

14. gr.

Nú er fjelagsútgerð á skipi, og koma þá skuldbindingar allar, sem hvíla á fjelögum sem sjálfskuld, á þá að eins að rjettri tiltölu við eign þeirra í skipi.

15. gr.

Ef skip er fjelagseign, skulu fjelagar kjósa sjer útgerðarstjóra og sje hann heimilisfastur hjer á landi. Sje það skip skrásetningarskylt, skal senda tilkynning um kosninguna til innritunar á skipaskrána.

Sækja má útgerðarstjóra að lögum um öll mál, sem snerta útgerðina. Nú er ekki kosinn útgerðarstjóri, og er þá rjett að sækja hvern af fjelögum, er vill, í útgerðarmálum. Sækja má fjelaga hvort er vill á varnarþingi hans eða skipsins.

16. gr.

Útgerðarstjóri getur, samkvæmt stöðu sinni, gert alla löggerninga, sem útgerð alment krefur, svo fullgilt sje gagnvart öðrum mönnum. Hann getur því ráðið skipstjóra, látið hann fara og gefið honum fyrirskipanir; svo getur hann og veitt viðtöku fje, sem útgerðinni greiðist. Hann getur og verið rjettur sóknar- og varnaraðili útgerðarinnar. Hinsvegar er útgerðarstjóra ekki frjálst að taka fje að láni fyrir hönd útgerðarinnar, að selja skip eða veðsetja eða kaupa trygging á skipi, nema sjerstök heimild komi til.

Nú takmarka útgerðarmenn með sjerstökum fyrirmælum valdsvið útgerðarstjóra frá því, sem það er alment talið og hjer hefur verið greint, og er þá sú takmörkun ógild gagnvart öðrum mönnum, sem við útgerðarstjóra semja og eru eigi vitandi um hana.

17. gr.

Nú skal útkljá einhver málefni útgerðarinnar með atkvæðagreiðslu fjelagsmanna, og ráða þá atkvæði þess eða þeirra, sem meira eiga en helming skipsins. Þó er nóg, að þeir eigi hálf skipið, ef útgerðarstjóri er þeim samþykkur, þó ekki sje hann fjelagsmaður.

Nr. 63. Nóg er og helft skipseignar til kosningar útgerðarstjóra; hljóti tveir jöfn atkvæði, skal
22. hlutkesti ráða.
nóvbr.

Fari samþykktir í bága við efni útgerðarsamnings eða taki út fyrir tilgang útgerðarinnar, eru þær því að eins lögmætar, að allir fjelagsmenn samþykki.

18. gr.

Um heimild útgerðarstjóra til samninga og annara athafna fyrir hönd útgerðarmanna skulu gilda gagnvart þeim hinar almennu reglur um umboð. Skylt er útgerðarstjóra, ef atvik og ástæður meina það ekki, að kveðja fjelagsmenn til ráðstefnu eða afla sjer á annan hátt vitneskju um vilja þeirra um öll mikilsverð málefni, sjerstaklega ef skipinu eru ætlaðar verulega ólíkar ferðir eða flutningar eða nýjar veiðiaðferðir, svo og ef ráða skal skipstjóra eða setja hann af eða bæta skip að mun.

19. gr.

Heimilt skal jafnan fjelögum þeim, sem meira eiga en hálft skip, að setja útgerðarstjóra af.

Nú á hann hálft skipið eða meira, og getur dómari þá svift hann stöðunni, ef hluthafi krefst og dómari finnur nægar sakir til, og skipað annan útgerðarstjóra til bráðabirgða.

20. gr.

Skylt er útgerðarstjóra að hafa sjerstaka reikninga yfir öll viðskifti útgerðarinnar, þau er undir hann koma, og gera á þeim öllum full skil. Hafi fjelagar ekki aðra skipan á gert, skal hann hafa gert þeim skil fyrir almanaksár hvert, áður mánuður sje liðinn frá lokum ársins.

21. gr.

Nú eru gerð reikningsskil, og er þá útgerðarstjóra skylt að senda reikningana hverjum einstökum fjelagsmanni eða leggja þá fram til sýnis. Rjett á hver fjelagsmaður á því, til tryggingar, að sjá reikningsbækur útgerðarinnar og fylgiskjöl og einkanlega reikninga skipstjóra.

Nú mótmælir einhver reikningum útgerðarstjóra og er þó eigi um misreikning eða svik að ræða, og skal þá fram fylgja mótmælunum með lögsókn áður eitt ár sje liðið frá því er reikningsskil voru af hendi int og fjelagsmönnum sagt til þeirra.

22. gr.

Skylt er fjelagsmanni að greiða allan útgerðarkostnað að rjettri tiltölu við eign hans í skipi. Vanræki fjelagsmaður að greiða skylduhlut sinn og hafi þó verið krafinn, og greiði útgerðarstjóri þann hluta eða annar af fjelagsmönnum, og skal þá hinn lúka það fje og vexti, 8 af hndr, á ári, frá því greiðsla fór fram, og þar að auki þau tryggingariðgjöld, sem sá, er galt fyrir hann, kann að hafa greitt til tryggingar sjer. Veðrjett á láns-sali í skipshluta þess, er hann galt fyrir, og ágóða þeim, sem í hans hlut kemur, og skal sá veðrjettur ganga fyrir öðrum eldri samningsveðrjetti í þeim skipshlut, en þoka skal hann fyrir sjóveði því, sem getur hjer í 11. kapítula, svo og fyrir eldra samningsveði í öllu skipi; en hafin skal málssókn til lúkningar kröfunni áður ár sje liðið frá því er hann greiddi fjeð; missi ella veðsins.

23. gr.

Nú er skipinu ráðin ný ferð eður ráðnar batur á því að lokinni ferð og krafði framlaga til og einhver fjelagsmanna hefur ekki lagt þeim samþykktum atkvæði sitt, og skal honum þá heimilt að segjast úr þeim framlögum með því að láta af hendi sinn hlut

í skipi endurgjaldslaust, svo framarlega sem ekki hvíla sjerstök eignarhöft á hluta hans. Nú vill hann neyta þessarar heimildar, og skal hann þá skýra útgerðarstjóra frá því brjeflega svo snemma, að útgerðarstjóri viti það áður 8 dagar sje liðnir frá því er samþykktin var gerð eða frá því er honum var skýrt frá henni, ef hann var ekki viðstaddur samþykktargerðina. Jafna skal hlut þess, er úr gekk, á hluti sameignarmanna hans að rjettri tiltölu við stærð þeirra hluta, er þeir áttu áður.

Ef keypt hefur verið váttrygging á hlut þess, er úr gekk, og hún er enn í gildi við eigendaskiftin, greiða hinir nýju eigendur iðgjald fyrir hana, einn fyrir alla og allir fyrir einn, fyrir það sem eftir er tryggingartímans.

24. gr.

Jafna skal á fjelagsmenn skaða og ábata á útgerðinni að rjettri tiltölu við eign þeirra í skipi.

Nú reynist, að gerðum reikningsskilum, að tekjuleifar eru, og skal þeim þá skift upp meðal fjelagsmanna, sje þeirra ekki þörf til nauðsynja útgerðarinnar.

25. gr.

Ekki slitur það samútgerð skips þótt skipshluti verði eign annara manna eða fjelagsmaður deyi, verði sviftur fjárforráðum eða gjaldþrota.

Heimilt er fjelagsmanni að selja hluta sinn öðrum mönnum án samþykkis sameigenda; þó er ólögmet sala skipshluta, jafnvel þótt nauðungarsala sje, nema allir fjelagsmenn samþykki, ef salan sviptir skipið heimild til skrásetningar á islenskar skipaskrár.

Nú er skipshluta afsalað öðrum manni til eignar en sameiganda, og á þá hver sameigandi rjett á að leysa til sín hlutann, enda bjóði hann hinum nýja eiganda innlausnarfjeð, eða fullnægjandi tryggingu, ef lausnarfjeð er ekki að fullu ákveðið, innan hálfis mánaðar eftir þann dag, er eigendaskiftin voru tilkynnt, samkvæmt 26. gr., 2. málsg. Ef málsaðilar verða ekki á eitt sáttir um innlausnarfjeð, þá skal upphæð þess ákveðin með lögmetu mati; þó má hún aldrei lægri vera en kaupverð það, er hinn nýi eigandi greiddi. Ef hinn nýi eigandi vill ekki láta hluta sinn lausan án málssóknar, skal mál hafið áður en 3 mánuðir sje liðnir frá tilkynningunni samkvæmt 26. gr. Nú er skipshluti seldur á uppboði og útgerðarstjóri hefir fengið tilkynningu um það viku áður en það er haldið, og eiga sameigendur þá ekki innlausnarrjett. Ef fleiri en einn sameigenda krefjast innlausnar samtímis, eiga þeir allir innlausnarrjett að rjettri tiltölu við hluta hvers þeirra í skipinu. Nú hefir einn sameigenda neytt innlausnarrjettarins að fullu, og eiga þá hinir sameigendurnir eigi framar innlausnarrjett að því sinni.

Verði skipshluti eign manns, sem ekki hefur rjett til þess að eiga íslenskt skip, sbr. 1. gr., á hver fjelagsmaður rjett á að krefjast sölu þess skipshluta á uppboði, nema eigandi hafi gert þá ráðstöfun áður 6 mánuðir sje liðnir, að skipið haldi heimild sinni til skrásetningar á íslensku skipaskrána. Svo skal að öllu fara með þá sölu sem nauðungarsala væri og sama gildi hafa.

26. gr.

Nú verður maður eigandi skipshluta, og eignast hann þegar gagnvart meðeigendum rjett þann og bindst skyldum þeim, sem bera rjettum sameignarmanni. Hlíta skal hann og svo sem formaður hans samþykktum þeim, er skipseigendur gerðu áður hann varð eigandi, svo og öðrum framkvæmdum þeim, er þeir höfðu hafið þá, og svo þeim skyldum, er þeim fylgja. Rjett er og, að sameignarmenn hans færi honum til skuldajafnaðar þær kröfur, sem þeir áttu á formann hans og af sameigninni stafa. Hann ábyrgist sem sameigandi gagnvart öðrum mönnum skuldbindingar þær allar, sem útgerðin tekst á hendur eftir það er hann varð fjelagsmaður.

Nr. 63.

22.
nóvbr.

Skýlt er hlutsala að skýra útgerðarstjóra eða öllum sameignarmönnum frá eigendaskiftunum og sanna, að viðtakandi, sá er hann til nefnir, kannist við kaupin, en meðan hann gerir það ekki, getur hlutsali ekki skotið sjer vegna eigendaskiftanna undan neinum þeim skyldum við sameigendur, er af sameigninni stafa. Ábyrgjast skal hann skuldbindingar sameigenda gagnvart öðrum mönnum, þær er gerðar voru eftir eigendaskiftin, ef þeir menn vissu þau ekki.

27. gr.

Þeir fjelagsmenn, einn eða fleiri, sem meira eiga en hálf skipið, geta ákveðið, að sameigninni skuli slitið.

Þá getur hver fjelagsmaður krafist, að slitið sje sameign:

1. ef skip missir heimild til skrásetningar á íslensku skipaskrána án tilverknaðar hans eða samþykkis og er því máð af skipaskrá;
2. ef útgerðarstjóra er vikið frá með dómsúrskurði samkvæmt 19. gr.;
3. ef hann sannar, að útgerðarsamningurinn hafi verið verulega rofinn, eða gengið að öðru leyti á rjett hans í framkvæmdum eða forstöðu sameignarinnar;
4. ef það kemur í ljós við lok ferðar innanlands, að skuldir sameignar fari fram úr eignum hennar.

Verði ágreiningur í þessu síðasta atriði um verðmæti skips, skal það ákveðið með löglegu mati.

28. gr.

Nú er fjelagsútgerð slitið, og skal þá skipið selt á opinberu uppboði. Ef skipið er utanlands og greini menn á um, hvort það skuli flutt heim eða ekki, eða um uppboðs-skilmálana, skal uppboðsrjetturinn á heimili fjelagsútgerðar skera úr.

Fjórði kapítuli.

Um skipstjóra.

29. gr.

Útgerðarmenn ráða skipstjóra eða útgerðarstjóri fyrir þeirra hönd. Ef einhver þeirra á meira en helming skips, á hann rjett til skipstjórnar, enda hafi hann til þess lögfull skilyrði. Greini menn á um skipstjórakaup, er heimilt að leita dómsúrskurðar.

30. gr.

Skipstjóri ræður skipverja og segir þeim upp. Engan má hann ráða þann, er hann veit að var ráðinn annarstaðar.

31. gr.

Skipstjóri annast um, áður ferð er byrjuð, að skip sje haffært, og sjer um það í tæka tíð, að það sje vel útbúið, nægilega vel ment og birgt að vistum, hafi vatn og læknislyf og kol og aðrar vjelanauðsynjar, ef það er gufuskip. Skýlt er honum og að annast um, að lögboðin bendingaáhöld og björgunartæki, sæbrjef og siglingaverkfæri sjeu á skipi.

Skýlt er honum að annast um, að skip sje ekki offermt og farmur vel búlkaður, og til að tryggja hann sje sjeð fyrir nægu refti, undirbreiðum, hlerum, skorðum o. s. frv., og að lestarop sjeu tryggilega lukt og fleiguð. Sje farmur fluttur á þilfari, skal tryggilega um hann búið, og svo settur, að hann hindri ekki að mun athafnir skipverja. Fari skipið

með seglfestu, annast skipstjóri um, að hún sje sæmileg að gnægð og gæðum og svo trygg- Nr. 63.
ilega um hana búið, að ekki byltist á leið. 22.
nóvbr.

Konungur kveður nákvæmara á um birgðir skips að læknislyfjum, svo og um ferming, flutning og afferming sprengiefna, eldfimra og etandi hluta, og ábyrgist skipstjóri, að þeim fyrirmælum sje hlýtt.

Heimilt er og að láta ákvæði þau, er getur í næstu málsgrein hjer á undan, ná til erlendra skipa, er þau eru í landhelgi.

32. gr.

Hafa skal skipstjóri á skipi öll nauðsynleg skipsskjöl og eintak af lögum þessum og þeim reglugerðum og fyrirskipunum, sem gerðar hafa verið samkvæmt þeim.

33. gr.

Ekki má skipstjóri án samþykkis útgerðarmanns hafa söluvarning sinn eða annara manna í skipsherbergi sínu nje í neinu því rúmi öðru, sem ekki er ætlað farmi. Nú gerir skipstjóri það, og gjaldi hann þá útgerðarmanni venjulegt flutningsgjald fyrir þann varning og bæti allan skaða.

34. gr.

Ekki má skipstjóri fara frá skipi, nema hann segi stýrimanni til áður um það, sem þörf er á, og gefi honum skipanir sínar eða skipverja öðrum, sje stýrimaður ekki á skipi. Sje skipið ekki fest í höfn eða við akkeri í tryggu lægi, má skipstjóri ekki vera frá skipi, nema að nauðsynjaerindum, þótt hafnsögumaður sje á skipi. Svo er og ávalt, ef hætta er á ferðum.

35. gr.

Nú má skipstjóri ekki vera fyrir skipi sakir sjúkleika eða af öðrum brýnum ástæðum, og skal þá útgerðarmanni tafarlaust sagt til um það. Verði atkvæðis útgerðarmanns ekki beðið að skaðlausu, skal skipstjóra skylt að sjá fyrir nauðsyn skipsins, einkanlega að setja fyrir skipið til bráðabirgða stýrimann eður annan hæfan mann, og hafi við ráð konsúls, að því er hann getur, ef það er utanríkis. En sje skipstjóri ófær til, eða vanræki þessa skyldu sína, annast konsúll nauðsynjar skipsins.

36. gr.

Skipstjóri annast um, að ferming og afferming skips sje hraðað eftir þörfum og að burtför skips dragist ekki að því loknu. Ekki má hann nauðsynjalaust víkja skipinu af rjettri leið á ferð þess nje tefja það á annan hátt, nema til þess að bjarga mönnum úr sjávarháska, en ekki má tefja skipið til að bjarga öðrum skipum eða fjármunum, ef skipinu er stofnað með því í nokkurn háska, eða af því stafa veruleg óþægindi fyrir útgerðarmann eða aðra menn, og sje skipstjóra skylt að annast hagsmuni þeirra.

37. gr.

Skylt er skipstjóra að gera alt það, er hann má, til að halda skipi sjófæru á ferð. Nú hefur skip tekið grunn, eða annað að borið, svo að ætla má, að skip hafi laskast, og er skipstjóra þá skylt að láta rannsaka það, þar sem því verður fyrst við komið.

38. gr.

Skylt er skipstjóra að kynna sjer ákvæði og fyrirmæli um siglingar, er honum ber að gæta á viðkomustöðum á ferð sinni. Hann skal og afla sjer vitneskju um, hvers gæta ber til tryggingar skipi og farmi, ef við ófriði er að sjá eða herkvíun.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

39. gr.

Skyldur er skipstjóri að veita viðtöku sjómönnum úr Danaveldi, þeim er kon-súlum er skylt að senda heim, og flytja þá alla leið eður til annarar hafnar, þeirrar er skipið fer til í þeirri ferð, svo marga og fyrir það fargjald, sem konungur kveður á.

Þeim mönnum, sem svo eru sendir, ber að hlíta á skipi reglum þeim og háttum, sem skipverjum er skylt, og starfa á skipi eftir mætti, ef þörf krefur.

40. gr.

Öll skip, sem fara á milli landa, skulu halda leiðarbók. Skip, sem eru við fiski-veiðar, flutning eða annað hjer við land, þurfa ekki að halda leiðarbók, en sjeu þau yfir 12 tonn að rúmmáli, skulu þau halda dagbók. Gufuskip hafi að auki sjerstaka vjelarbók. Konungur setur nánari reglur um tilhögun og löggilding bókana. Þegar skip er afgreitt úr höfn innanlands, skal sýna leiðarbókina eða dagbókina lögreglustjóra og skrifar hann ókeypis í þær vottorð um það, að þær voru sýndar.

41. gr.

Í leiðarbók skrifar skipstjóri, eða stýrimaður með umsjá skipstjóra, og ábyrgist þá báðir; en vjelarstjóri skrifar í vjelarbók með umsjá skipstjóra og ábyrgist báðir. Skrifu skal alt í bækurnar eftir rjettri tímaröð, í höfn eftir hvern sólarhring, en á sjó eftir varðtíðir. Skrifu má fyrst í bráðabirgðabók það, sem gerist á varðtíð hverri, en skrifu skal það í bækurnar, áður sá sólarhringur sje á enda.

Bóka skal í leiðarbók glögt og skipulega. Ekki má skafa það af, sem skrifað var, draga yfir það, eða gera það með öðru móti ólæsilegt; gerist leiðrjettingar þörf, skal henni bæta við sem athugagrein.

42. gr.

Skrifu skal í leiðarbók ítarlega alt það, er við ber á ferðinni, og hvað annað það, er útgerðarmönnum er gagn að vita eður eigendum farms eður váttryggjendum eður öðrum þeim mönnum, er ferðin snertir hagsmunalega.

Geta skal því þess í leiðarbók, nær starftími skipverja hefst og endar, nær vistir og vatn er tekið á skip, nær ferming skips og afferming hófst, var frestað, og nær þeim lauk; bókað skal, hvað fermt er og affermt hvern dag, og ef tekin er seglfesta, hver hún var, hve þung og hversu um hana var búíð, hvort aðrir unnu en skipverjar, djúpmál skips-ins á skut og stafni og ásigkomulag þess að öðru leyti, er það ljet úr höfn, hverju skipið er fermt og ásigkomulag farmsins; ef búlki er á þilfari, skal sagt, hve mikill er og hve hár, um leiðrjetting áttavitans og afbrigði (deviation); nær skipið lætur út, kemur til hafnar eða flytur sig þar; um vind, veðurfar, stöðu loftvogar, strauuma, stefnu, skrið-hraða, hvað haft var af seglum, hver vegalengd var farin, hver skipsljós höfð; djúpmál, miðun og athuganir; nær hafnsögumaður kom á skip og fór af skipi; um dælinguna, hve oft var dælt, hve lengi um sinn og með hve miklu affi og um vatnshæð í dælunum.

Leiðarreikning skal bóka um hvern sólarhring.

Sje ráðstefna haldin á skipi, skal bóka í leiðarbók tillögur manna svo og úrskurð skipstjóra og skrifu þeir nöfn sín undir bókun, sem á ráðstefnu voru. Þess skal og getið í leiðarbók, ef skipverji sýkist, deyr eða strýkur, eða vinnur glæp eða skipsagabrot, sbr. 52. og 108. gr., svo og hvenær og af hvaða ástæðum skipstjóra þykir nauðsyn að draga af matgjöfum, sbr. 50. gr.

Sjerstaklega ber að rita í leiðarbók nákvæmar skýrslur um hvert það óhapp, sem verða kann á skipi eða farmi, og þess getið, hvað því olli, hversu það bar að og hversu úr var ráðið.

Í vjelarbók skal greint frá kolabirgðum skips og annara vjelanaudsynja er skip ljet úr höfn, kolaeyðslu hvern sólarhring og alt annað, er vjelina snertir, gang hennar og gæslu. Nr. 63.
22.
nóvbr.

Í dagbók skal rita greinilega frásögn um ferð skipsins, og skal, auk veðuráttu, skýrt frá öllum þeim atvikum, er verulega þýðing hafa fyrir ferðalagið, eða á einn eða annan hátt geta snert hagsmuni útgerðarmanna, eigendur farms eða váttryggjendur. Sje skipið við fiskveiðar, skal ennfreður greina daglega frá öllu því markverðasta, er snertir fiskveiðarnar, svo sem hvar skipið fiskar og hvernig aflast, dýpi, botnlag o. s. frv. Halda skal leiðarreikning, hvenær sem þörf krefur.

43. gr.

Þegar leiðarbók er skrifuð til enda eða verður ekki notuð annars vegna, fær skipstjóri nýja bók og lætur löggilda, og skal þá geta þess í gömlu bókinni, að ný bók sje löggilt og nær það var. Nú verður ekki náð til hinnar gömlu bókar, og skal þess þá getið í hinn nýju, og sagt, hvað til þess bar.

Við slík bókaraskifti ber rjettu yfirvaldi að rannsaka það, hvort hirðulega var bókað í hina eldri bók dag eftir dag og annast um, að skipstjóri sæti lögsókn, ef svo er eigi. Nú verða skipstjóraskifti, og skal þá leiðarbók send yfirvaldi til slíkrar rannsóknar áður næsti dagur á eftir sje liðinn, ef því verður við komið, annars svo fljótt, sem unt er, svo og ef skipið verður fyrir slysi, svo að sjóferðaskýrslu þurfi að krefja af þeim sökum (47. gr.), og skipstjóri leitar hafnar innanríkis eða utanríkis, þar sem skipaður er danskur konsúll; svo skal og vera, þegar menn eru skráðir úr skiprúmi eða skip tekur aftur innlenda höfn og affermir þar að öllu eða meiri hluta. Getu skal í leiðarbók nær hún var færð yfirvaldi og um þá rannsókn, er fram fór.

Ákveða má með konunglegri tilskipun linkind í eftirliti þessu á gufuskipum, sem eru í reglubundnum förum landa í milli.

44. gr.

Rjett á hver maður á að fá að kynna sjer leiðarbók skips, sá er sýnir, að hann eigi þar lögmætra hagsmuna sinna að gæta. Geyma skal leiðarbækur alskrifaðar ekki skemur en tvö ár eftir það er ferð var á enda. Nú rís dómsmál og snertir það ferðina, og skal þá varðveita leiðarbók til þess er því máli lýkur að fullu.

45. gr.

Nú gerist einhver sá atburður á fermingarstað skips eða affermingarstað eða á ferð þess, er skip eða farmur bíður skaða við svo nokkru nemi, eða gild rök eru til að ætla, að tjón á þeim leiði af, og skal þá skipstjóri gefa um það sjóferðaskýrslu; svo er og ef maður ferst voveiflega af skipinu og það varð ekki á innlendri höfn, eða skipið rekt á annað skip og vinnur því slíkar skemdir eða tjón, sem fyr greinir.

Nú verður slysið hjer í ríkinu, og skal þá skipstjóri segja til þess yfirvaldi á þeim stað svo fljótt sem unt er, eftir það er slysið bar að eða varð kunnugt. Fylgja skal frásögunni orðrjett afrit af því, sem bókað var um þann atburð í leiðarbókinni; ef ekki var leiðarbók eða hún hefur farist, skal gefa brjeflega skýrslu um atburðinn og skrá yfir skipverja og þá menn aðra, sem ætla má að skýrt geti málið, og til nefna, ef audið er, þá menn, sem þetta mál kemur við, eða umboðsmenn þeirra. Dómari eindagar síðan þinghald til sjóferðaskýrslu og framkvæmir til undirbúnings það, er þörf krefur. Hafa skal skipstjóri leiðarbækurnar með sjer á þingið.

Utanríkis skal skipstjóri, svo fljótt sem verða má, gefa sjóferðaskýrslu því yfirvaldi, sem þau embættisstörf ber undir á þeim stað, sem hann er þá staddur á, eða fyrir

Nr. 63. hlutaðeigandi dönskum konsúl, ef utanríkismálastjórnin hefir sjerstaklega fengið honum
22. vald til að taka við slíkum skýrslum.
nónbr.

Ef sjóferðaskýrsla er gefin erlendu yfirvaldi og danskur konsúll er á þeim stað, skal honum sagt til, svo að hann geti verið við staddur þinghaldið og annast um, að sjóferðaskýrslan sje sem gleggst og fylst.

Skýrslu um það, sem fram hefur farið, sendir konsúll utanríkismálastjórninni, bæði er hann sjálfur hefur tekið við skýrslunni og er honum hefur verið veittur kostur á að vera við staddur þinghald. Skýrslan verður síðan send stjórnarráði Íslands, er skipar nánari rannsókn hjer á landi, ef þurfa þykir.

Öll þau fyrirmæli, er þessi grein og 41., 43. og 44. gr. gefur um leiðarþók, gilda og um dagþók skips.

46. gr.

Laskist skip á ferð, svo bæta verði að mun eða tefja það um hríð, er skipstjóra skylt að láta lögmæta matsgerð fram fara. Skulu matsmenn líta á skemdir og segja álit sitt um, hvað að hafast skuli til að bæta skip, hvað það muni kosta og hve mikils skipið sje þá vert óbætt. Þá er skip er bætt, skal úr því skorið með nýrri skoðunargerð, hvort skip er þá fært til að halda áfram ferð sinni.

Nú spillist farmur að mun á ferð, eða ráða má af líkum, að hann sje svo á sig kominn, að nauðsyn beri til að afferma skipið, eða hjálpa farmi við á annan veg, eða ryðja verður skipið sakir þess sjálfs, og skal þá skipstjóri láta fram fara lögmæta skoðunar- og matsgerð. Reynist skemd á farmi, skulu matsmenn láta uppi álit sitt um það, hvað ætla má, að valdið hafi og hversu hagkvæmast verði úr ráðið.

Kveðja skal matsmenn eftir því sem lög eru til eða venja á þeim stað; þar sem slík matskvaðning er ekki tíðkuð, skal skipstjóri afla sjer yfirlýsinga skynbærra manna.

47. gr.

Ef grunur getur leikið á því, að skemduum hafi valdið misfellur við hleðsluna, umbúnaðinn, lestarop vanlukt og annað þess háttar, skal kveðja til skoðunarmenn að sjá lestarrúm opnuð og skip affermt. Ef óttast má, að góss hafi spilst á ferð, skal skipstjóri krefjast skoðunargerðar áður en góssið er fengið í hendur viðtakanda.

48. gr.

Ef skip kemst í sjávarháska, er skipstjóra skylt að gera alt, sem hann má, til bjargar skipinu, og má ekki hverfa frá því meðan nokkur von er um björg þess. Ef engin er bjargarvon en háskinn svo vís, að það eitt sje til, að hverfa frá skipi, þá er honum skylt einkanlega að annast björgun skipsþóka og skipsskjala; hann annast og björgun á skipi og góssi og leitar sjer til þess hjálpar, sem nauðsyn krefur.

Nú verður björg, og sjer þá skipstjóri um björgunina, nema það komi í bága við lög á þeim stað, eða sjerstakur björgunarsamningur sje til fyrirstöðu. Skrifað skal nákvæmlega, hverju bjargað er, svo og tölu þeirra manna, sem að björgun vinna og góssið flytja á geymslustað; skrifar skipstjóri það sjálfur, eða lætur stýrimanna gera; skipstjóri rannsakar og, svo sem hann má við koma, reikninga alla fyrir björgun, flutning og geymslu, og vottar með nafni sínu, að rjettir sjeu.

Skipstjóri annast og, svo fljótt sem hann má, um lögmæta skoðunargerð á skipi og því góssi, sem bjargað var, og fær því þá varðveislu, sem hann má besta.

49. gr.

Skyt er skipstjóra að fara sæmilega með undirmenn sína og skipa þeim svo verk, að hann gæti stöðu hvers þeirra á skipi, svo sem hann má við koma. Líkamsrefsingu má hann engan mann láta sæta.

Á sunnudögum og öðrum lögskipuðum helgum dögum hjer á landi má ekki setja skipverja til neinna starfa fram yfir það, er trygging og meðferð skips krefur, eða gæsla og umsjá vjela, eða að þrifa skip sem títt er, þurkun segla, nauðsynleg bátstörf og svo matgerð; því að eins má þá skipa mönnum önnur störf, að ekki verði frestað. Nr. 63.
22.
nóvbr.

50. gr.

Skipstjóri annast um, að skipverjar fái nægan mat og góðan og skal hann að því hlíta reglugerð, sem konungur setur. Nú ber nauðsyn til, að hann dragi mat af skipverjum á ferð og skulu þeim þá goldnar sanngjarnar bætur þess.

Í nefndri reglugerð skal og nákvæmar kveðið á um herbergi skipshafnar á skipi.

51. gr.

Nú andast einhver skipverja, og annast skipstjóri þá greftrun hans. Hann skal og láta skrásetja við votta alt það, er hinn látni maður ljet eftir á skipi; andist maðurinn utanríkis, er rjett, að skipstjóri fái skrána í hendur konsúl eða öðrum rjettum valdsmanni á þeim stað, eða selji munina, geti hann ekki varðveitt þá á skipi að bagalaus.

52. gr.

Drýgi skipverji eða farþegi glæp, sem opinber málssókn liggur við, og skipið er ekki í innlendri höfn, skal skipstjóri svo fljótt sem auðið er, taka skýrslu til bráðabirgða af sakborning, af skipshöfn sinni og þeim mönnum öðrum, sem það mál geta skýrt. Nú var glæpurinn unninn í landi eða landhelgi annars ríkis, og skal þá sú rannsókn því að eins fram fara, að yfirvöld á þeim stað reki ekki málið. Skýrslur og vitnisburði skal skrifa í leiðarabók eða dagbók eða skrá á annan hátt, ef bækurnar vantar, og þeirra fyrirmæla gætt, sem getur í 108. gr.

Skipstjóri gætir þess, ef hann má, að sakborningur hverfi ekki á burt og er heimilt að byrgja hann inni, ef þörf krefur, eða hefta á annan hátt og ábyrgist skipstjóri, að hann sje ekki harðara leikinn en vera þarf.

Nú er glæpur unninn í utanríkis höfn, þar sem er danskur konsúll, eða skip kemur til slíkrar hafnar, eftir það er glæpurinn var unninn, og skal þá skipstjóri, svo fljótt sem hann má, skýra konsúl frá því, að glæpur var unninn og fá honum í hendur staðfest eftirrit af rannsóknarskýrslu sinni. Konsúllinn rannsakar þá málið og ákveður hvað frekara skuli gera. Hafi skipstjóri engan konsúl fundið að máli í utanríkishöfn, skal hann skýra yfirvöldum frá málinu við heimkomu sína, svo fljótt sem hann má.

53. gr.

Þá er skip er utan heimilis síns, gerir skipstjóri, svo fullgilt sje gagnvart öðrum mönnum, samkvæmt stöðu sinni í umboði útgerðarmanns alla þá löggerninga, sem snerta framkvæmd ferðar hans, svo sem útbúnað skips allan og viðhald og öflun vista; hann gerir farmsamninga og er sóknaraðili útgerðarmanna í málum, sem við koma skipinu.

Enga löggerninga getur skipstjóri gert á lögheimili skips, þá er skuldbindi útgerðarmenn, ef hann hefir ekki sjerstakt umboð þeirra til, nema að ráða menn í skiprúm.

54. gr.

Ef fjár er vant til framkvæmdar einhverju því, sem 48. gr. getur, er skipstjóra heimilt að taka til þess fje að láni eða selja góss útgerðarmanna, eða jafnvel af farmi. Nú tók skipstjóri fje að láni eða seldi af góssi um þörf fram, og skerðir það að engu rjett hins, sem lánaði eða keypti, ef ætla má eftir atvikum, að hann vissi það ekki.

Nr. 63.

22.
nóvbr.

55. gr.

Óheimilt er skipstjóra að selja skip án samþykkis útgerðarmanns, nema skip sje dæmt óbætandi eftir að lögleg skoðunargerð fór fram, sbr. 46. gr., og eigi sje auðið að ná til útgerðarmanns. Selja skal á opinberu uppboði.

56. gr.

Nú hafa útgerðarmenn gert sjerstaka takmörkun á hinu almenna umboði, sem 53. og 54. gr. heimila skipstjóra, og er sú takmörkun ógild gagnvart öðrum mönnum, þeim er eigi vissu hana.

57. gr.

Skylt er skipstjóra að skýra útgerðarmönnum iðulega frá ásigkomulagi skips og hvernig ferðinni líður, hverir löggerningar voru gerðir, og frá öllum þeim atburðum í heild sinni, sem máli skifta fyrir þá. Hann skal og leita skipana útgerðarmanna sjálfra um öll mikilsverð málefni, að því er hann má við koma, eða þess manns, er útgerðarmenn vísuðu til. Skorti gjaldeyri til skipsparfa og ekki megi bíða skipana útgerðarmanna, skal skipstjóri leitast við að afla þess fjár svo sem útgerðarmönnum er hagkvæmast; að eins í ítrustu nauðsyn má hann selja af farmi.

58. gr.

Skipstjóri skal meðan ferð stendur láta sjer ant um farminn og gæta að öllu hagsmuna farmeigenda.

59. gr.

Þá er skip er utan heimilis síns, er skipstjóra samkvæmt stöðu sinni heimilt að gera, svo fullgilt sje gagnvart þriðja manni, alla þá löggerninga, sem miða til að varðveita farm og koma honum áleiðis, svo og til að vera sóknaraðili þeirra í málum, sem farminn snerta. Nú skortir skipstjóra gjaldeyri til framkvæmda einhverri slíkri nauðsyn og er þá rjett, að hann taki fje að láni fyrir hönd farmeigenda eða selji jafnvel af farmi. Um slík lán og sölu gildir það, sem segir í síðari málsgrein 54. gr.

Skuldbindingar þær, sem skipstjóri þannig játast undir fyrir farmeiganda, ábyrgist farmeigandi að eins með góssi því, sem hann á á því skipi.

60. gr.

Nú ber þau atvik að hendi, sem ráð er gert fyrir í 46. gr., og það sannast við lögmæta skoðunargerð, að farmi er svo farið, að hætta er á, að spillist við geymslu, og er þá rjett, að skipstjóri selji farm. Ef skip ferst eða er dæmt óbætandi, er og rjett að selja farm, ef skoðunarmenn dæma, að kostnaður á því að geyma farminn eða koma honum áleiðis, yrði of mikill að tiltölu við verðmæti hans.

61. gr.

Nú hafa farmeigendur gert sjerstaka takmörkun á hinu almenna umboði, sem skipstjóra er veitt í 59. og 60. gr., og er sú takmörkun ógild gagnvart öðrum mönnum, þeim er eigi vissu hana.

62. gr.

Aður er skipstjóri aflar lánsfjár vegna farms, eða selur nokkuð af góssinu, eða gerir nokkurar aðrar sjerstaklegar ráðstafanir á kostnað farmeigenda, skal hann leita fyrirskipana þeirra, ef kostur er, eða þess manns, er þeir nefndu til.

Ef skip ferst eða er dæmt óbætandi og eiga farmeigendur engan umboðsmann á þeim stað og ekki verður leitað skipana þeirra, og er skipstjóra þá skylt eftir atvikum,

annaðhvort að senda góssið á ákvörðunarstað þess sem kostnaðarminst, eða fela það Nr. 63.
22.
nóvbr. til geymslu eða selja.

Farm skal selja á opinberu uppbóði, ef því verður við komið.

63. gr.

Ekki ábyrgist skipstjóri með sínu fje skuldbindingar þær, sem hann gerir fyrir hönd útgerðarmanna eða farmeigenda sem skipstjóri.

64. gr.

Bæta skal skipstjóri skaða þann, sem hann olli útgerðarmönnum eða farmeigendum með svikum, hirðuleysi eða gáleysi við skyldustörf sín, og leysir það hann eigi úr ábyrgð, að hann fór eftir fyrirmælum annara, nema gagnvart þeim, er fyrirmælin gáfu. Þótt ályktun sje gerð á skipsráðstefnu ber skipstjóri engu að síður ábyrgð á framkvæmdunum.

Skipstjóri ábyrgist ennfremur skaða þann, er verður af svikum, hirðuleysi eða gáleysi skipverja við skyldustörf þeirra, nema ætla megi að frá hans hendi hafi hvorki skort næga athygli nje eftirlit.

65. gr.

Skyldur er skipstjóri að gera reikningsskil við heimkomu skips að lokinni ferð, og annars svo oft sem útgerðarmenn heimta. Vilji útgerðarmaður mótmæla reikningi, skal það gert með lögsókn áður 6 mánuðir sje liðnir frá því, er hann fjekk reikninginn. Að þeim fresti liðnum eru mótmæli ólögmæt, nema misreiknun eða svik sannist.

Ef ekki er annan veg tilskilið, skal skipstjóri telja með tekjum útgerðarmanna á reikningum hverja sjerstaka uppbót, sem hann hefir tekið við af farmsendara, farmeiganda, birgðasala eða öðrum, þeim er hann átti skifti við sem skipstjóri.

66. gr.

Setja má skipstjóra af á hverjum tíma er vill. Nú á hann meira en hálf skip, og má þá dómari setja hann af, ef hluthafi skips krefst og nægar sakir eru til.

Nú hefir skipstjóri gengið í sjálfskuld til gagnsmuna skipi eða farmi, og var honum það ekki óheimilt, og er hann þá ekki skyldur að láta af stöðu sinni fyr en útgerðarmenn fá honum þá trygging, að hann verði skaðlaus af ábyrgðinni.

67. gr.

Ef skipstjóri var ekki ráðinn um ákveðinn tíma eða til tiltekinnar ferðar og ráðningarsamningur hans tekur ekki til um uppsögn eða burtför, getur hann sagt upp þjónustu sinni þegar skipið er í innalendri höfn og ferð á enda. Nú hefir hann gegnt starfinu í 3 ár og skipið hefir aldrei á þeim tíma lokið ferð hjer við land, og er skipstjóra þá heimilt að segja þjónustu sinni lokið við lok þeirra ferðar, sem hann þá er í, og veiti hann svo langan frest, að útgerðarmenn fái sæmilegan tíma og tækifæri til að afla sjer annars skipstjóra. Nú ákveða útgerðarmenn, þegar þeir fengu uppsögn skipstjóra, að skipið skuli snúa hingað til lands úr þeirri höfn, sem það þá er í, og er þá skipstjóri skyldur til að vera fyrir skipinu heim, þá er það hefir fekið farm, þó afferma skuli á leiðinni í annari höfn.

Eigi að afferma skipið, má skipstjóri ekki hverfa burt fyrri en lokið er.

Missi skipið rjett til að sigla undir dönsku flaggi, á skipstjóri þegar heimila burtför.

68. gr.

Nú er skipstjóri settur af sakir óhæfileika hans, svika, hirðuleysis eða gáleysis við starfa sinn, og á hann þá kaup sitt einungis til þess tíma er hann var rekinn.

Nr. 63.

22.
nóvbr.

Svo er og, ef hann var settur af sakir þess, að ferðin varð ekki farin, eða henni varð ekki lokið, eða löng frestun varð á, sökum ófriðar, herkvíunar, farbanns (embargo), aðflutnings- eða útflutningsbanns á vörum, eða sakir ísa eða skemda á skipi, svo að það varð ekki fært til ferðarinnar.

Farist skip, eða það er dæmt óbætandi, er hernumið og gert upptækt, eða sjóræningjar taka það, er skipstjórásamningurinn úr gildi, enda missir hann rjett til frekara kaups. Þó má hann ekki fara burt af þeim stað, þar sem slys varð, áður öllu er ráðstafað, því er að skipi og farmi lýtur, og á hann rjett á hæfilegri þóknun fyrir þann tíma, sem hann ver til þess, og ekki minni en nam kaupi hans áður og að auki ókeypis dvöl og og viðurværi eða fæðispeninga.

69. gr.

Ef skipstjóri er settur af, sakir sjúkleika eða meiðsla, sem geri hann ófæran til skipstjórnar, á hann kaup sitt til þess er hann er settur af.

Nú verður skipstjóri fyrir sjúkleik eða meiðslum á ráðningartíma sínum, og var sjálfur ekki sök í, og eru útgerðarmenn þá skyldir að kosta lækning hans og aðhlyning, og eins eftir það er hann var settur af; þó ekki nema 4 vikur eftir afsetningu, ef hann vjek frá hjer á landi eða á þeim stað í útlöndum, þar sem samningur sagði til, að hann færi, ella 8 vikur.

70. gr.

Ef skipstjóri er settur af, og það er eigi gert af neinum þeim sökum, sem nefndar voru í 68. og 69. gr., tekur hann alt það kaup sitt, sem áskilið var. Nú var ráðningartími hans látinn óákveðinn, og á hann þá kaup til þess, er hann vjek burt og að auki eins mánaðar kaup, ef hann vjek frá starfi hjer á landi og það var ekki á þeim tíma, sem honum var sjálfum heimilt að fara eftir 67. gr.; en 2 mánaða kaup, ef honum var vikið frá í öðrum höfnum í Norðurálfu, en 3 mánaða kaup, ef það var í höfnum utan Norðurálfu.

Þessi ákvæði taka og til þess, er skipstjóri vikur burt sakir þess, að skipið missir rjett til að sigla undir dönsku flaggi.

71. gr.

Nú er starfstími skipstjóra á enda með þeim atvikum, sem getur í 70. gr., og á öðrum stað en til var tekið eða fyrir sjeð í ráðningarsamningi hans, og á hann þá rjett á endurgjaldi frá útgerðarmönnum fyrir ferðakostnað til ráðningarstaðar síns, ef hann var ráðinn hjer á landi, en ella til lögheimilis skipsins, og skulu fæðispeningar taldir til kostnaðar. Sama rjett á skipstjóri, ef honum er vikið frá erlendis með þeim atvikum, sem 2. hluti 68. gr. tekur til, svo og ef hann er látinn eftir utanlands sakir sjúkleika og útgerðarmenn eru skyldir til að kosta hjúkrun hans og lækning eftir 69. gr.

Ef skip ferst utanlands eða laskast svo, að það er dæmt óbætandi, eða sjóræningjar taka það, greiðir landssjóður heimfararkostnað skipstjóra; svo er og ef skip er hernumið og gert upptækt og skipstjóri vissi ekki, að ófriður væri hafinn, er hann ljet síðast í haf, og það var ekki kunnugt á þeim stað, sem hann fór frá.

72. gr.

Ef skipstjóri deyr, á hann kaup sitt til dánardags. Nú týnist skip og er vafi um, nær það bar að og svo um dánardag skipstjóra, og skal þá meta svo, sem slysið og dauða hans hafi að borið þá er liðinn var helmingur þess tíma, er slíkt skip, sem þetta var, þurfti á þeim tíma árs til ferðar sinnar þangað, sem ætlað var, frá þeim stað, þar sem síðast spurðist til skipsins.

73. gr.

Nú er skipstjóra heitið sem kaupi eða auk kaups hundraðsgjaldi af farmgjaldi (kaplak) eða hlut í öðrum tekjum af ferðinni, og vikur hann burt áður sú ferð sje á enda, og skal

hann þá hafa svo mikinn hluta fjár þess, er honum var heitið, sem koma mundi á þann tíma, sem hann gegndi stöðu sinni að rjetttri tiltölu við ferðarlengd alla. Eigi hann rjett á kaup fyrir lengri tíma eftir 70. gr., skal honum goldið að öllu samtöldu tvöfalt stýrimannskaup frá lokum starfstíma, en haldi þó ráðningarkaupi sínu, ef það var meira.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

74. gr.

Þegar skip er afgreitt til ferðar og að öðru ferðbúið, má ekki halda skipstjóra eftir sakir skulda, nje leggja löghald á eða gera fjárnám í neinum munum hans, þeim sem á skipi eru og hann þarfnast til starfa síns á því.

Fimmti kapítuli.

Um skipshöfn.

75. gr.

Þá er skipstjóri á skipi, sem er meira en 12 tonn að rúmmáli, ræður mann á skip með sjer, skal hann gera um ráðninguna skriflegan samning við manninn, og skulu skipstjóri og sjómaður rita undir ráðningarsamninginn í viðurvist skráningarstjóra, sem skal votta það með áritun sinni á hann. Áður en samningurinn er undirritaður, skal skráningarstjóri gæta þess, að í samningnum sje skýrt tekið fram nafn skipsins, tonnatal og heimili, og sá staður, sem skipið er gert út frá, fult nafn sjómannsins, aldur og heimili, ferð sú sem sjómaðurinn er ráðinn til, staða hans á skipinu og vistarkjör, þar á meðal, hvernig honum skuli goldið kaup hans, hlutur í afla og hlunnindi. Sje kaup ákveðið í einu fyrir ferðina, skal þess getið jafnframt, hve lengi á er ætlað að ferðin muni standa. Ennfremur skal ávalt, þar sem kaup er ekki miðað við mánuð eða aðra takmarkaða tímaeining, tekið fram, hve hátt mánaðarkaup megi teljast algengt eða hæfilegt á þeim stað og tíma er samningurinn er gerður; og skal þá jafnan farið eftir því, þegar reikna á kaup eftir tíma samkvæmt lögum þessum. Skráningarstjóri skal ennfremur gæta þess, að samningurinn sje að öðru leyti lögum samkvæmur, og benda sjómanninum á, ef í honum eru óvanaleg ákvæði.

Á samninginn skulu vera prentuð ákvæðin um skipshöfn í lögum þessum og erindisbrjefi danskra konsúla, og reglugerð um hífýli og fæði á skipum.

Hvor málsaðila getur krafist þess, að rituð sje á samninginn viðurkenning fyrir öllu því, sem greitt er upp í kaup, fyrirfram eða meðan á ferðinni stendur.

Skipstjóri gerir tvö eintök af skrá yfir skipshöfn sína (skipshafnarskrá) og skal á henni vera útdráttur úr ráðningarsamningnum. Öðru eintakinu heldur skráningarstjóri, en á hitt ritar hann vottorð sitt og skal það fylgja skipinu.

76. gr.

Í kaupstöðum eru bæjarfógetar skráningarstjórar, en annarsstaðar sýslumenn. Stjórnarráðið semur leiðarvísi fyrir skráningarstjóra.

Skráningarstjórar skulu gæta þess, að skipstjórar og stýrimenn fullnægi skilmálum laganna um atvinnu við siglingar, og að skilyrðum laganna fyrir ráðningu í skiprúm sje yfir höfuð fullnægt.

77. gr.

Nú leysir skipstjóri mann úr vist, eða einhver skipverja fer af skipi af öðrum ástæðum, og skal skipstjóri þá snúa sjer til skráningarstjóra og getur hann breytingarinnar á skipshafnarskránni.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

78. gr.

Ef farmaður ræðst í fleiri skiprúm en eitt, gengur eldri samningur fyrir yngri.

79. gr.

Skyldur er skipráðinn maður að koma til starfs síns á skipi á þeim tíma, sem skipstjóri tók til, og má ekki fara leyfislaust frá skipi eftir það. Kaup á hann frá og með þeim degi, er hann kom á skip, ef ekki var um annað samið.

80. gr.

Nú er maður ráðinn í skiprúm með samningi samkvæmt 75. gr., og neitar að ganga á skip, eða kemur eigi til skips í ákveðna tíð, eða gengur af skipi í leyfisleysi, og getur þá skipstjóri þröngvað honum, eða látið þröngva honum með lögregluvaldi, til að uppfylla skuldbindingu sína.

Draga má af kaupi skipverja það, sem kostaði að færa hann á skip.

81. gr.

Fyrirmæli 74. gr. um skipstjóra, gilda og um skipshöfn.

82. gr.

Allir skulu skipverjar hegða sjer siðsamlega og friðsamlega og ekki gera sig seka í óreglu og gæta vandlega allra fyrirskipana til viðhalds siðsemi og reglu á skipi. Þeir skulu sýna virðing yfirmönnum sínum og hlýða með athygli á skipanir þeirra og láta á sjer skilja með skýrum svörum, þeim sem við eiga, að þeir skildu skipunina.

83. gr.

Skylt er hverjum skipverja að hlýða boðum yfirmanna sinna bæði á landi og á skipstjöl, í höfn og í hafi, í öllu, sem lýtur að skylduverkum hans, og sýna í öllu umhyggju um skip og góss og vinna verk sín með áhuga og gaumgæfni jafnt á nóttu sem degi, helga daga og rúmhelga. Ef tjón hlýtt af svikum hans, hirðuleysi eða gáleysi, er hann skyldur að bæta.

Nú kemst skip í sjávarháska, og er skipshöfn þá skyld til að gera alt það, er hún má til bjargar skipinu, og fari ekki frá skipi á undan skipstjóra, nema hann leyfi.

84. gr.

Það er skylda stýrimanns einkanlega að aðstoða skipstjóra við siglinguna og athuganir þær og mælingar, sem nauðsynlegar eru, og við bókun í leiðarbók eða dagbók; hann lítur og eftir öðrum skipverjum, vistum og skipi og áhöldum öllum; hann skal og skrásetja farmgóss, sem fer af skipi eða á skip, og ábyrgjast skipstjóra alt það, er hann tekur við, og svo hversu búlkað er. Riti stýrimaður leiðarbók, ábyrgist hann að rjett sje.

Nú er skipstjóri forfallaður eða fjarverandi og ber eitthvað það að, sem hann hefir enga fyrirskipun gert um, og skal þá stýrimaður ráða úr því, sem ekki má fresta. Ef skipstjóri deyr eða verður ófær til skipstjórnar eða gengur af skipi, skal stýrimaður koma í hans stað til þess ráðstöfun er gerð, svo sem 35. gr. mæli fyrir um.

85. gr.

Það er skylda vjelarstjóra einkanlega að líta eftir gufukötlum og vjelum; hann ábyrgist notkun þeirra og gæslu og hefir umsjón þeirra manna, er þeim gegna. Hann ritar í vjelarbók með eftirliti skipstjóra og ábyrgist að rjett sje ritað.

86. gr.

Enginn skipverja má hafa á skipi verslunarvörur fyrir sig eða aðra, nema skipstjóri leyfi. Nú hefur hann vöru, og fer um það sem fyrir er mælt í 33. gr.

Ef orsök er til að gruna, að vörur sjeu heimildarlaust á skipi eða eitthvað það sje komið á skip, sem skipi eða farmi geti stafað háski af eða áhætta, eða valdið þar óreglu, þá er skipstjóra heimilt að láta rannsaka hirslur skipshafnar.

Nú er góss tekið heimildarlaust á skip, og er þá rjett að færa það aftur á land eða varpa fyrir borð, ef skip var látið út þegar góssið fanst, ef það verður ekki haft á skipi háskalaust eða áhættulaust.

87. gr.

Ef skipverjar eru ráðnir um ótiltekinn tíma, og ekki er annan veg tilskilið, eru þeir skyldir til að fara með skipinu til þess ferð sú er á enda og það er komið á þann stað, þar sem skipverjar voru skipráðnir, eða til einhverrar hafnar innlendrar, ef þeir voru ráðnir á Íslandi. Ef þeir voru ráðnir um ákveðinn tíma og hann endar meðan á ferð stendur, geta þeir þó ekki krafist lausnar fyrri en á næsta stað, er skipið kemur á til fermingar eða affermingar. Ef þeir voru ráðnir til ákveðinnar ferðar, og breytt er síðan um ferðir áður skipið fer af ráðningarstaðnum, geta þeir krafist lausnar þá þegar. Nú er skift um ferð eftir það er skipið fór af stað, og stendur þá ráðningin til þess er skipið kemur á hinn nýja ákvæðisstað sinn, nema um hann sje svo skift, að hann verði útlend höfn í stað innlendrar eða annarar álfru höfn í stað Norðurálfru, því þá getur skipshöfn krafist lausnar á hinn fyrstu höfn, sem skipið kemur í, eftir það er breytt var til um ferð, enda eiga þeir ekki kaup lengur en þeir voru í þjónustu skipsins.

88. gr.

Nú hefir maður verið tvö ár háseti á sama skipi eftir það er vistartími hans samkvæmt síðasta ráðningarsamningi byrjaði, og getur hann þá, hvað sem ráðningarsamningur hans kveður á um það, krafist lausnar á næsta stað, sem skipið kemur á til afferminga eða ferminga, nema skipið fari þaðan beint til þess staðar, þar sem ráðningarsamningur hans heimilar honum burtför. Kaup á hann að eins til burtfarar sinnar.

89. gr.

Nú er skipverjum heimilt að fara úr skiprúmi eftir ráðningarsamningi sínum eða fyrirmælum 87. og 88. gr., og eru þeir þó skyldir til, ef skipstjóri vill, að vinna það, sem þörf krefur að affermingu eða ruðningu seglfestu, ofantöku reiða, festing skips eða umbúnaði, og geta þeir ekki krafist lausnar áður því starfi sje lokið. Ekki eru þeir skyldir til að starfa að þessu lengur en viku eftir það er skipið kom í höfn.

90. gr.

Ef skipverji sannar, að hann eigi kost á að verða skipstjóri, á hann heimilt að krefjast lausnar, ef hann fær annan dugandi mann í sinn stað og auki það ekki kostnað útgerðarmönnum. Svo er og, ef maður á kost á yfirstýrimannstöðu eða vjellarstjóra, sá er ráðinn var til óæðra starfs.

Krefja má og lausnar úr skiprúmi, ef ófrið ber að, svo að hætta sje á, að skipið geti orðið hernumið sakir þjóðernis síns, farms eða fararstefnu.

Þeir eiga kaup til burtfarar sinnar, sem lausn fá úr skiprúmi eftir þessari grein.

91. gr.

Ef skipverji sannar, að skipstjóri hefur misþyrmt honum á skipi eða aðrir, og hafi skipstjóri þá ekki veitt honum vernd og verið þó beiddur til, eða skipstjóri meinaði honum sæmilegt fæði, og getur skipverji þá krafist burtfarar. Nú fer maður burt fyrir

Nr. 63. þessar sakir, og á hann þá kaup fyrir þann tíma, sem hann var í skiprúminu, og að auki
22. mánaðarkaup. Nú fær hann lausn á öðrum stað en ráðningarstað sínum, og á hann þá
nóvbr. enn kaup fyrir þann tíma, sem þarf til að komast þangað, sem hann skal skráður úr skipi, eða til ráðningarstaðar síns, ef ekki var samið um úrskráningarstað, og getur hann krafist að fá þann ferðakostnað og fæðiskostnað allan greiddan sjer í peningum. Nú var hann ráðinn til ferðarinnar fyrir ákveðna fjárhæð, og ber honum þá aldrei meira en það kaup og svo ferðakostnaður hans.

92. gr.

Nú er skip ófært til þeirrar ferðar, sem ákveðin er, og skipstjóri vanrækir að ráða þær bætur á, að skip sje í góðu lagi, og má skipshöfn þá krefjast lausnar úr skiprúmi. Skyldur er skipstjóri til að láta fram fara löglega skoðunargerð á skipinu og meta, hversu fært það sje til ferðar, ef meiri hluti skipshafnar krefst; hann er og skyldur til að láta skoða vjel skipsins, þar sem því má við koma og vjelarstjóri krefst þess; synji skipstjóri þessara skoðunargerða, er skipshöfn heimil burtför úr skiprúmi. Um kaup og ferðakostnað fer í þessum atriðum svo sem fyrir er mælt í 91. gr.

Nú reynist það við skoðunargerðina, að skipið var fært til þeirrar ferðar og engir þeir gallar á, að skynsamleg rök væri til kærunnar, og eru þá þeir menn, sem skoðunargerðar kröfðust, skyldir að bæta kostnað þann og tjón, sem af henni leiddi.

93. gr.

Ef skip missir rjett til að sigla undir dönsku flaggi, getur skipshöfn þegar krafist vistarslita, og á hún kaup og ferðakostnað sem segir í 91. gr. Ekki er skipverjum heimilt að bregða ráðningu, þótt breyting verði á útgerðarmönnum eða skift sje um skipstjóra.

94. gr.

Nú sannast það, að maður er óhæfur í þá stöðu, sem hann rjeð sig til, og má þá víkja honum úr skiprúmi, og taki sá maður kaup til þess er hann fór. Svo skal og vera, ef skipverji sýnir skipstjóra ofbeldi eða öðrum yfirmanni sínum, eða verður sekur um það, að hafa leynt á skipi tollskyldum vörum eða öðru því góssi, sem óheimill var á útflutningur á burtfararstað skipsins, eða aðflutningur á ætlunarstað þess; svo skal og enn, ef skipverji hefur svo oft sætt refsingu fyrir yfirsjónir við störf sín, eða brot á siðsemi og reglusemi, að refsivald skipstjóra eftir 107. gr. hljóti að verða þýðingarlaust. Ekki má víkja manni utanríkis úr skiprúmi sakir ódugnaðar hans, nema danskur konsúll samþykki, ef hann er á þeim stað; nú er enginn konsúll á þeim stað, og er þá skipstjóri skyldur að sjá þeim manni fyrir ókeypis ferð til ráðningarstaðar hans, ef hann getur ekki fengið sjer skiprúm, þar sem hann er þá.

Nú getur skipstjóri ekki þegar vikið óhæfum sjómanni á burt, eða vill það ekki, og er rjett að skipstjóri lækki þá kaup hans alt að helmingi, svo sem efni liggja til; heimilt er þó sjómanni að kæra gerðir skipstjóra þann veg, sem segir í 109. gr.

Atvik þau, sem liggja til burtreksturs skipverja eða kauplækkunar, skal skrifa í leiðarþók, ef hún er til, eða dagþók, en að öðrum kosti sje skýrt frá þeim brjeflega og þau staðfest með vottorði tveggja hinna bestu manna á skipi, eftir að það, sem bókað var eða brjefað, hefur verið lesið manningnum sjálfum og öðrum skipverjum, og er úrskurður um kauplækkun ógildur nema svo sje gert.

95. gr.

Ef skipverji sýkist eða slasast eftir að hann er kominn í skiprúm, er skipstjóra skylt að sjá honum fyrir sæmilegri hjúkrun á skipi eða á landi; en sje svo ástatt um hann, að hann verði óstarffær um langan tíma eða þjáist af fransós, má þegar víkja honum

úr skiprúmi. Ef það ber að utanríkis, skal skipstjóri fá hann í hendur konsúl, og sje þar enginn danskur konsúll, skal hann fá manninum hjúkrun svo trygt sje. Nr. 63.
22.
nóvbr.

Nú er manni vikið úr skiprúmi sakir meiðsla eða sjúkleiks, sem hann er sjálfur valdur að, eða sakir fransós, og fær hann þá kaup fyrir þann einn tíma, sem hann var í þjónustu skipsins, og má taka hjúkrunarkostnað af kaupi hans. Nú er honum ekki vikið burt, og fær hann þá ekki kaup fyrir þann tíma, sem hann var frá verki, og greiði sjálfur hjúkrunarkostnað sinn.

Ef meiðsli manns eða sjúkleiki er ekki af þeim orsökum, sem nú var sagt, og honum er ekki vikið úr skiprúmi, tekur hann kaup sitt fult meðan hann var sjúkur og fær þá hjúkrun, sem hann þarfnast, á kostnað útgerðarmanna. Nú er honum vikið á burt, og tekur hann þá kaup sitt til þess hann er skráður úr skipi, eða ef hann er ekki úr skráður, til þess dags, er skipið lætur út, og auk þess hjúkrun á kostnað útgerðarmanna í 4 vikur, ef hann er hjer á landi eða á þeim stað utanlands, þar sem löglega mátti slíta ráðning hans, ella um 8 vikur, og sje talið frá úrskráningu hans, ef hún fer fram, annars frá burtför skipsins.

Nú er enginn danskur konsúll, sem hinn sjúki maður verði fenginn í hendur, og skipstjóri verður því að greiða fje erlendis til hjúkrunar íslenskum farmanni, en útgerðarmenn voru ekki skyldir til að kosta þá hjúkrun, og eiga þeir þá rjett á að fá það fje endurgoldið úr landssjóði, og á landssjóður enga endurgjaldskröfu á hendur farmanninum.

96. gr.

Nú er hætt við ferð sakir ófriðar, herkvíunar, farbanns, útflutningsbanns eða aðflutningsbanns, ístálmunar eða skemda á skipi, svo að það er ekki ferðafært, eða ferð verður að fresta eða gera hlje á henni svo stórum nemi af þessum sökum, og má þá rifta ráðningu skipshafnar, og heldur hún kaupi sínu til burtfarar.

Farist skip eða það meiðist og er dæmt óbætandi, eða það er hernumið og gert upptækt, eða sjóræningjar taka það, er ráðning skipshafnar slitið, enda tekur hún þá ekki kaup. Ef skip ferst, er þó skipshöfn skylt, gegn hæfilegri þóknun, að taka þátt í björguninni og má ekki fara burt fyr en sjóferðaskýrsla er gefin.

97. gr.

Ef hætt er við ferð af öðrum sökum en þeim, sem getur í 96 gr., eða ráðning er slitið við skipverja án lögmætra saka og það er ekki sjerstaklega til skilið í ráðningarsamningi, þá ber skipverjum kaup og ferðakostnaður svo sem fyrir er mælt í 91. gr.; svo er og, ef skipi er lagt utanlands í vetrarlægi og ráðningu slitið við skipverja, en þá fellur burt mánaðarauki sá við kaupið, sem greinin til tekur.

98. gr.

Ef skipverji deyr, er honum talið kaup til dánardags, hafi hann ekki áður glatað rjetti sínum til launa sakir sjúkleiks eða annars þess, sem áður er talið. Deyi skipverji af meiðslum eða sjúkdómi og útgerðarmenn áttu að kosta hjúkrun og læknishjálp, þá skulu þeir og kosta greftrunina.

Nú spyrst ekki til skips og engin vitneskja fæst um, á hverjum tíma slysið bar að, og skal skipshöfn þá talið kaup svo sem segir í 72. gr.

99. gr.

Nú er samið um ákveðna fjárhæð fyrir tiltekna ferð og er sú breyting gerð á ferðinni, að hún stendur lengur en ráð var fyrir gert í samningnum, og ber þá skipverjum kaupauki að tiltölu við lenging tímans; en einskis missa þeir af umsömdu kaupi, þótt ferð standi skemur. Þeir eiga og rjett á kaupauka, ef skipstjóri eða útgerðarmenn tefja

Nr. 63. ferð skips á eindæmi sitt, eða einhver þeirra er valdur að töfinni á annan hátt, svo og
 22. fyrir þann tíma, sem skipið er neytt til að halda kyrru fyrir sökum ófriðar, herkvíunar,
 nóvbr. farbanns, útflutningsbanns eða aðflutningsbanns eða ístálmunar, svo og ef skip hleypir í bjarghöfn og tefst þar við aðgerð eða sakir farmsins, eða lengur en hina ákveðnu biðdaga við ferming eða afferming; þó á skipshöfn ekki rjett á launaauka fyrir skemri töf en 8 daga samfelda, nje heldur, ef ferðin hefur ekki lengst meira en ráð var fyrir gert við ráðninguna.

100. gr.

Nú fækkar skipverjum meðan á ferðinni stendur og hinir, sem eftir voru, vinna skipsstörf, og skal þá því kaupi, sem sparaðist við fækkunina þann tíma, sem skipið er í hafi, skift meðal hinna, sem eftir voru, að rjettri tiltölu við aukið starf hvers þeirra.

Þó er ekki skylt að skifta fjenu milli skipverja, ef fækkunin varð við strok skipverja, og það varð með þeim atvikum, að hinir hefðu getað varnað því.

101. gr.

Þyki skipstjóra brýna nauðsyn bera til að setja skipverja til starfa að fermingu skips eða affermingu á sunnudögum eða öðrum helgum dögum hjer á landi, skal hver maður, sem í því starfi var, fá sjerstaka þóknun fyrir, ef annað var ekki til tekið við hann, og skal sú þóknun metin jöfn $\frac{1}{2}$ dags kaupi fyrir hverjar tvær klukkustundir eða hluta úr þeim. Þessi ákvæði gilda ekki um skip, sem fara reglubundnar ferðir milli ákveðinna staða eftir fyrirfram auglýstri ferðaáætlun.

102. gr.

Ef maður er ráðinn á skip til ákveðinnar ferðar, en breyting er síðar gerð á ferðinni, svo að henni skal nú ljúka á öðrum stað en þar, sem úrskráning átti að fara fram samkvæmt ráðningarsamningnum, og getur hann þá krafist fæðis og ferðakostnaðar til úrskráningarstaðar síns.

103. gr.

Nú slítur ráðningu íslenskra farmanna utanlands af þeim sökum einhverjum, sem getur í 96. gr., eða þeir eru látnir eftir utanlands sakir meiðsla eða sjúkleika, svo að þeim ber hjúkrun og lækning á kostnað útgerðarmanna samkvæmt 95. gr., og geta þeir þá krafist ókeypis flutnings og fæðis til næstu hafnar innlendrar. Ef skip týnist eða laskast og er dæmt óbætandi, eða sjóræningjar taka það, greiðir landssjóður kostnaðinn; svo er og, ef skip er hernumið og gert upptækt og skipstjóri vissi ekki um ófriðinn, þá er hann ljet í haf síðast, og það var ekki kunnugt á þeim stað, sem hann fór frá. Annars kostar greiði útgerðarmenn þann kostnað.

Nú á farmaður skyldan ókeypis heimflutning og verður honum fengið skiprúm á skipi, sem heldur til innlendrar hafnar eða annarar, sem auðvelt er að senda hann heim úr, og er hann þá skyldur til að taka við því skiprúmi, ef það er ekki verra en hitt, sem hann var ráðinn í.

104. gr.

Á ferðum geta farmenn krafist jafnóðum greiðslu á kaupi því, sem þeir hafa unnið fyrir, annaðhvort í peningum, þegar skip er í höfn, eða ávísun á útgerðarmenn; þó er skipstjóra jafnan heimilt að halda eftir einum þriðjungi kaups til þess er úrskráning fer fram.

Nú reynist, þá er gerður er upp reikningur manns, að honum var greitt meira fyrir fram en kaup hans nam, og er þá ekkert afturkræft af því, sem greitt var, ef svo stendur á, sem gert er ráð fyrir í 91.—93. gr., 3. lið 95. gr. eða 96.—98. gr.

105. gr.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

Nú er skip utanríkis og rís ágreiningur milli skipstjóra og einhvers af skipverjum um eitthvað út af stöðu þeirra, og skal málið þá borið upp fyrir hinum danska konsúl á þeim stað, eða á fyrsta viðkomustað, þar sem danskur konsúll er.

Úrskurði konsúls verða báðir aðilar að hlíta til þess er málið getur komið fyrir rjett hjer á landi.

106. gr.

Neiti einhver skipverji að hlýða því, sem honum er skipað, eða sýni hann mótþróa við starf sitt, er skipstjóra heimilt, eða þeim, sem gengur í hans stað í fjarveru hans eða forföllum, að þröngva þeim manni til hlýðni með valdi. Þá er skip er í háska, eða skipverjar gera samblástur, eða önnur nauðsyn rekur til, er leyft að prófa til hverskyns nauðsynjaúrræðis til að koma á hlýðni og góðri skipan, og er hver af skipverjum skyldur til að veita aðstoð sína yfirmanni, og jafnvel ótillkvaddur.

Bíði sá tjón við þetta, sem mótþróann sýndi, á enginn ábyrgð á því, ef yfirmaður beitti ekki meira harðræði en atvik kröfðu.

107. gr.

Ef maður verður sekur um yfirsjónir þær í þjónustu sinni, sem hjer skulu taldar, eða óhlýðni við góða háttsemi, getur skipstjóri látið það varða kaupmissi, sem hjer segir:

1. Ef maður er settur við stýri, eða honum er skipuð útsýn, og gengur hann af verði eða komið er að honum þar sofandi eða ölvuðum, eða maður fer óvarlega með eld eða ljós, eða breytir ósæmilega við yfirmenn sína, eða sýnir þeim óhlýðni, varðar það kaupmissi a l t a ð $\frac{1}{2}$ m á n u ð i.
2. Ef menn vanrækja vörð eða annað starf, sem þeim er falið, eða komið er að þeim þar sofandi eða ölvuðum, eða hafa brennivín á laun á skip eða annað áfengi, eða fara með fatnað sinn af skipi ólofað, missa þeir a l t a ð $\frac{1}{4}$ m á n a ð a r kaups síns.
3. Ef maður fer á land ólofað og hverfur aftur samdægurs, varðar það kaupmissi a l t a ð $\frac{1}{4}$ m á n a ð a r, en missi a l t a ð $\frac{1}{2}$ m á n a ð a r kaups ef síðar kemur.
4. Ef manni er lofuð landför og kemur hann ekki aftur svo sem á var kveðið, varðar það kaupmissi 1 d a g s eða 2, ef hann kemur sama dag, en a l t a ð $\frac{1}{4}$ m á n a ð a r kaups, ef síðar kemur.
5. Það varðar kaupmissi a l t a ð 4 d a g a, ef maður fer frá báti, sem hann var sendur með til lands, eða vekur úlfúð eða illindi á skipi eða við skyldustörf manna, eða hleypir óviðkomandi mönnum á skip ólofað, eða leynir þeim á skipi eða gætir ekki í öðru reglu og góðrar háttsemi.

Verði stýrimanni einhver af þessum yfirsjónum eða vjelarstjóra, bæta þeir hálfu meira en aðrir skipverjar.

Tvöfalda má sektir, ef maður, sem einu sinni hefur verið hegnt, gerir sig sekan í sömu yfirsjón.

Ekki má þó leggja á mann í einni ferð meiri sektir fyrir þessar sakir, en nema mundi helmingi kaups þess, sem við lokareikning reynist að maðurinn vann fyrir á ferðinni.

108. gr.

Áður en skipstjóri beitir refsivaldi því, sem 107. gr. heimilar honum, skal hann halda próf yfir hinum seka í viðurvist tveggja bestu manna á skipinu og ekki fyr en 12 klukkustundir eru liðnar frá því, er yfirsjónin var framin, nema sjerstök rök liggi til, að fyr sje prófað. Rita skal í leiðarabók eða dagbók framburð hans og þá refsing, sem skipstjóri leggur á, ef bækur þær eru á skipi, ella skal það skrifa sjerstaklega, og skal það, sem ritað var, lesið hinum seka manni og vottunum, og sanna þeir, sem við voru staddir,

Nr. 63. með nöfnum sínum, að rjett sje. Ómætur er úrskurður skipstjóra um það, er hann dró
 22. af kaupi, nema hann gæti fyrir mæla þessara.
 nóvbr.

109. gr.

Nú refsaði skipstjóri manni með kaupmissi og vill sá kæra það, og skal hann þá hafa sent kæru sína dómara áður 3 dagar sje liðnir frá því, er skipið kom á innlenda höfn, þar sem ferma skal skip, afferma eða búa um það, og það er um kyrt að minsta kosti þrjá daga. Ef skráð er úr skiprúmi, telst fresturinn frá úrskráningu. Ekki má skipstjóri synja honum farar á land með kæru sína.

Ef slitið er ráðningu farmanns í utanríkis höfn, ber hann fram kæru sína fyrir þeim dönskum konsúl, sem þar er, og skal fyrst um sinn hlíta úrskurði hans við samningu lokareiknings mannsins. Heimilt skal skipstjóra eða háseta á ársfresti þaðan frá að skjóta málinu til dóms að lögheimili skipsins; kært getur og háseti þangað úrskurð skipstjóra eða reikning hans, ef ekki var danskur konsúll á þeim stað erlendis, þar sem ráðning hans var slitið, og hefir háseti og ársfrest til, frá því er ráðningu sleit. Krafist getur háseti afrits af því, sem bókað var, eða annan veg ritað samkvæmt 108. gr. um refsingu þá, sem honum var úrskurðuð.

Með mál þau, sem ræðir um í þessari grein, skal fara sem einkalögreglumál.

110. gr.

Kaupi því, sem eftir var haldið eftir 107. gr., getur skipstjóri varið til endurgjalds kostnaði þeim og tjóni, sem hinn seki maður olli útgerðarmönnum, ef það, sem hann átti hjá þeim eftir af kaupi sínu, vanst ekki til þess. Það, sem þá kann að verða afgangs, verði eign stofnunar, sem gerð sje til gagnsmuna siglingum eða farmönnum og konungur skipar nánara fyrir um; fjeð skal greiða við úrskráning til skráningarstjóra, utanríkis til konsúls, eða skipstjóri sendir það stofnuninni sjálfri, ef háseti fór úr skiprúmi og var ekki lögskráður úr.

111. gr.

Ef maður strýkur frá skipi og hverfur ekki aftur áður skip lætur út, fyrirgerir hann til útgerðarmanna kaupi því, sem hann átti inni, og þeim fjemunum, sem hann ljet eftir á skipi; hrökkvi það ekki til að bæta útgerðarmönnum það tjón, sem þeir biðu við strokið, er hann skyldur að gjalda það, sem á skortir. Ekki taka skipverjar kaup fyrir þann tíma, sem þeir eru burtu frá skipi ólofað.

112. gr.

Ef gruna má af líkum, að menn búi yfir stroki, er skipstjóra heimilt að taka fatnað skipverja og geyma svo lengi, sem tækifæri er til stroksins eftir atvikum. Ef skipverji er staðinn að stroki eða gripinn eftir það er hann strauk, getur skipstjóri haft manninn í varðhaldi á skipi eða í landi til þess er skipið lætur út.

113. gr.

Menn, sem ráðnir eru á skip og þó ekki taldir til skipshafnar sjálfrar, eru skyldir að hlýða boðum skipstjóra um hátterni á skipi og reglusemi, og vinna þau verk eftir megni, sem skipstjóra þykir nauðsyn til tryggingar skipinu. Til þeirra taka og fyrir mæli 86., 106. og 107. gr.

Ef þeir voru ráðnir af skipstjóra eða útgerðarmönnum, eiga þeir jafnan rjett öðrum skipverjum; þó skulu þeir ekki teknir til greina þegar talinn er meiri hluti sá, sem getur í 92. gr.

Um flutningssamninga.

114. gr.

Farmsamning skal jafnan gera skriflega (*certe parti*), ef annarhvor aðila æskir þess.

115. gr.

Farmsamningur tekur ekki til opins þilfars skipsins, nema sjerstaklega sje um samið; ekki heldur farrýmis eða herbergja þeirra annara, sem ætluð eru skipverjum, eða til geymslu skipsmunum, vistum, eldivið eða öðrum fararnauðsynjum.

Þó má ekki taka vörur af öðrum mönnum í þau herbergi nje á þilfar, nema farmsendari samþykki, ella greiði farmflytjandi venjulegt farmgjald fyrir þær vörur og allan skaða, er hinn hlaut af því.

116. gr.

Nú er skip ekki komið á fermingarstað og búið til að taka við farmi á þeim tíma, sem áskilið var í farmsamningi, og er farmsendara þá heimilt að rifta samningnum; hann á og heimting á bótum fyrir tjón það, er töfin olli honum, nema það vitnist, að útgerðarmaður átti ekki sök á töfinni og ekki skipstjóri nje skipshöfn.

Ef farmsamningur tekur engan tíma til, nær ferming skal hefja skal farmsendari þola bið, nema það vitnist, að útgerðarmaður, skipstjóri eða skipverjar áttu sök á.

Ekki getur farmsendari krafist neinskonar skaðabóta ef samningi er ekki rift og hann áskildi sjer ekki rjett til þess, áður hann ljett vörur af hendi til fermingar.

117. gr.

Heimilt er farmsendara að framselja öðrum manni rjett sinn eftir samningnum, en eigi að síður ábyrgist hann, að allar þær skuldbindingar haldist, sem samningurinn batt honum.

118. gr.

Ekki má senda góss farmsendara án samþykkis hans með öðru skipi en því, sem samið var um, nema skift verði um skip fyrir þeirra nauðsynja sakir, er 165. og 166. gr. til taka. Nú skiftir útgerðarmaður um skip, og bæti skaða þann allan, er af hlýttst.

119. gr.

Nú er ekki áskilinn neinn fermingarstaður í höfn og hefur maður samið um alt skipið, og skal þá skip liggja á þeim stað, sem hann vísar til, ef þar er ekki tálmun fyrir og skipið liggur þar á floti, og því er óhætt, og kemst þaðan hlaðið tálmunarlaust; vísa skal á þann stað, þegar er skipstjóri krefst þess, ella má hann sjálfur velja stað skipinu og sje þó almennur fermingarstaður. Nú hafa fleiri menn en einn samið um flutning á skipi, og á þá sá, sem samdi um meiri hluta skips, sama rjett og sá, er samdi um alt skipið. Svo er og ef þeir verða fleiri saman og ásáttir og sömdu um meiri hluta skips, og taka þeir þá til staðinn, ef skipstjóri flutti skipið ekki áður í annað lægi.

Sá, sem samdi um alt skipið eða meiri hluta skips, ef þeir voru fleiri, eiga og heimting á, að skip sje flutt á annan hagkvæman fermingarstað í sömu höfn, og greiði allan flutningskostnað, sbr. niðurlag 124. gr. Sama rjett á og hver maður sá, er semur um hluta úr skipi, ef aðrir farmsendarar hafa ekki óþægindi af flutningnum.

120. gr.

Nú fermir maður skip góssi, sem svo er háttað, að skipi eða öðrum farmi er háski eða tjón búið af, og hefur hann ekki sagt til, hversu háttað var góssinu eða gætt þeirra

Nr. 63. 22. nívbr. fyrirskipana, sem settar eru um slíkar sendingar, og ábyrgist hann þá skaða þann allan og kostnað, sem af hlýttst. Svo er og ef maður hleður skip góssi án vitundar skipstjóra eða segir rangt til um góssið, og er þá sendandi auk þess skyldur til að greiða hæsta farmgjald, sem þar var á burtfararstað skipsins.

Verði góssið ekki haft á skipi háskalaust, er heimilt að færa það á land á kostnað sendanda eða jafnvel varpa því fyrir borð, ef það fanst ekki fyr en eftir að skip ljet út, en greiði fult farmgjald, hvort sem gert var.

121. gr.

Skylt er sendanda að færa góss að skipsborði, en farmflytjandi annist þaðan af og kosti búkun alla, undirbreiður og refti.

Nú er skip svo djúpskreitt, að það kemst ekki á umsaminn stað eða á vanalegan fermingarstað í höfninni, ef enginn staður var tilskilinn, og kostar þá skipstjóri flutning góssins á skip úr landi.

122. gr.

Óheimilt er skipstjóra að búla góss manns á þilfari ólofað (sbr. 195. gr.) eða í skipsbáta eða hengja það utan borðs á skipið.

123. gr.

Farmsendari á heimting á, að skipstjóri láti skipið vera búið til fermingar um ákveðinn tíma (biðdaga) endurgjaldslaust, og þá enn annan tíma (aukabiðdaga), en greiði þá þóknun fyrir aukreit.

Biðdaga skal telja frá fyrsta morgni rúmhelgum eftir að skipið er komið á rjettan stað og búið til að taka við farmi og skipstjóri hefir sagt sendanda til. Nú er honum sagt til eftir kl. 6 e. h. eða á helgum degi, og skal þá telja biðdaga frá öðrum morgni rúmhelgum. Sje sendandi ókunnur eða verði ekki fundinn, skal honum sagt til með auglýsingu í blaði þess staðar, eða þann veg, sem þar er títt.

124. gr.

Ef ekki er samið um tölu biðdaga, skal telja þá eftir nettótonnatali skips svo sem hjer segir:

				tonn	seglskip	gufuskip
Þegar skip er ekki				20	2 daga	2 daga
meira en	20 en	minna en		35	3 —	2 —
—	—	35	—	50	4 —	2 —
—	—	50	—	100	6 —	3 —
—	—	100	—	150	7 —	
—	—	150	—	200	8 —	
—	—	200	—	250	9 —	4 —
—	—	250	—	300	10 —	
—	—	300	—	400	11 —	
—	—	400	—	500	12 —	5 —
—	—	500	—	600	13 —	
—	—	600	—	750	14 —	
—	—	750	—	900	15 —	6 —
—	—	900	—	1100	16 —	
—	—	1100	—	1350	17 —	
—	—	1350	—	1650	18 —	9 —
—	—	1650	—	2000	19 —	10 —

Ef skip er meira en 2000 tonn, hvort sem er seglskip eða gufuskip, skal auka einum degi fyrir hver 400 tonn, sem af ganga, eða minna o. s. frv. Nr. 63.
22.
nóvbr.

Ekki eru helgidagar taldir til biðdaga og ekki þeir dagar heldur, sem ekki varð unnið að fermingu sakir veðurs eða tálmana frá skipsins hálfu; tími, sem ekki tekur yfir meira en hálfan vinnudag, er að eins talinn hálfur dagur.

Ef til er tekin ákveðin tala samfeldra biðdaga, skulu og helgir dagar taldir.

Til biðdaga er og talin sú töf, sem leiðir af flutningi skips milli fermingarstaða í höfn samkvæmt 2. lið 119. gr.

125. gr.

Aukabiðdagar skulu hálfu færri en biðdagar, ef ekki er annan veg um samið; þeir eru taldir samfelldir.

Ef ekki er annan veg um samið, er þóknun fyrir aukabiðdaga 30 aurar á dag fyrir seglskip og 40 aurar fyrir gufuskip fyrir nettótonn hvert. Þóknunin er talin fyrir hálfra daga, svo að það, sem nemur ekki meira en hálfs dags vinnutíma, er talið hálfur dagur, en heill ef meira er.

Krefja má kaups að kveldi fyrir hvern aukabiðdag. Nú er kaupið ekki greitt, þá er skip er ferðbúið, og er þá skipstjóra heimilt að geta þess á farmskírteini (konossement) hvað ógreitt var.

126. gr.

Ákvæði þau um tiltekna biðdaga og aukabiðdaga, sem hjer hafa verið talin, ná ekki til skipa, sem eru í reglubundnum ferðum milli ákveðinna staða og áætlun er birt um fyrirfram.

127. gr.

Ekki er skipstjóra skylt að biða móttöku farms eftir það er aukabiðdagar eru á enda, en skyldur er hann að hafa með sjer það góss alt, sem honum var fengið þangað til, þótt hann verði að lengja biðina til að ferma góssið og búlka því, en þóknun skal hann fá fyrir þá bið, ekki minni en fyrir aukabiðdaga, og á heimilt að geta þess á farmskírteininu, ef hún var ekki greidd.

128. gr.

Ef varan er stykkjagóss, lætur sendandi hana af hendi eftir tilkynningu skipstjóra. Sje sendandi ókunnur eða verði ekki fundinn, skal honum sagt til á þann hátt, sem segir í 123. gr. Ef góssið er þá ekki látið svo snemma af hendi, að taka megj á skip og búlka jafnóðum, er skipstjóri ekki skyldur til að taka við því og taki þó fult farmgjald fyrir, sbr. þó 135. gr.

Ekki er skylt að segja til nær vara skal koma til skipa þeirra, sem um getur í 126 gr.

129. gr.

Skylt er skipstjóra að gefa sjálfur eða láta stýrimann gefa viðurkenning fyrir viðtöku góssins jafnóðum, ef sendandi krefst. Viðurkenningar þessar skulu fengnar aptur skipstjóra þegar er farmskírteini er undirskrifað eða góss fer af skipi, ef það verður áður, sbr. 132. gr.

130. gr.

Skylt er sendanda að fá skipstjóra öll þau skjöl, sem fylgja skulu góssinu, áður sá tími sje liðinn, sem ákveðinn var til viðtöku góssins. Nú vanrækir sendandi það og tefur með því burtför skipsins, og getur þá skipstjóri krafist skaðabóta, ekki minni en fyrir aukabiðdaga og getið þess á farmskírteininu, ef ekki er greitt.

Annast skal skipstjóri um, að hann sje búinn til burtfarar þegar er hann hefur tekið við farmi og skjölum þeim, sem honum er nauðsyn að hafa. Nú vanrækir skipstjóri

Nr. 63. það eða tefur burtför sína, og getur sendandi þá krafist bóta fyrir tjón það, er af hlautst,
22.
nóvbr. og riftað samningi eftir atvikum.

131. gr.

Ef maður semur um heilt skip, er honum heimilt að rifta samningi og greiða hálf tarmgjald og batur fyrir aukabiðdaga og tafir, ef meiri hafa orðið, en segja skal hann sundur við skipstjóra samningi áður skip sje farið af þeim stað, er það skal láta út frá. Ef enginn farmur er kominn til skips áður aukabiðdagar sje á enda, skal litið svo á, sem farmsendari hafi rift samningi. Nú er samið um skipið til fleiri ferða en einnar, og skal þá bæta hálfu farmgjaldi fyrstu ferð, en aðrar ferðir fjórðungi farmgjalds, en helming farmgjalds báðar ferðir, ef önnur er burtför en hin heimför.

Nú lætur farmsendari ekki af hendi alla vöru þá, er tilskilið var, og er skipstjóra þá ekki skylt að fara þá för, nema farmsendari greiði honum fult farmgjald fyrir vöru þá, sem ekki fer, svo og batur fyrir kostnað, sem af því leiddi, að ekki kom sumt af farminum, fái ella skipstjóra trygging fyrir því, er greiða skyldi. Nú var endurgjalds krafist og ekki greitt og ekki trygging fengin fyrir lok aukabiðdaga, og er þá skipstjóra heimilt að líta svo á, sem farmsendari hafi rift samningi og greiði hann farmgjald og skaðabatur sem fyrr segir.

Nú er farmskírteini fullgert, og skal þá farið með sem segir í 146. gr.

132. gr.

Nú er riftað samningi með þeim atvikum, sem segir í 131. gr., og affermt aftur af þeim sökum göss það, er á skip var komið, og er þá farmsendari skyldur til að greiða skipstjóra allan fermingarkostnað og affermingarkostnað og bæta honum ef skipið var tafið lengur en aukabiðdaga og gjaldi ekki minna en fyrir þá.

133. gr.

Nú vill sá, er samið hefur um alt skip, rifta samningi eftir það er skip fór af þeim stað, þar sem ferð var hafin, og er hann þá skyldur að greiða fult farmgjald og batur fyrir aukabiðdaga og ef aðrar tafir urðu; þó skal að eins greiða þrjá fjórðunga farmgjalds, ef svo er um samið, að skipið skuli fara á annan stað til fermingar þar og samningi var sagt í sundur áður skip fór frá fermingarstað eða samningur rauft sakir þess, að farmsendari vanrækti skyldu sína með þeim atvikum, sem 2. liður 131. gr. til tekur. Nú var samið um fleiri ferðir en eina, og skal þá greiða fult farmgjald fyrir þá ferð, sem hafin var, og hálf fyrir hina næstu, en fyrir hinar að fjórða hlut; ef samið var um ferð á ákveðinn stað og afturkomu þaðan tafarlaust, skal greiða þrjá fjórðunga farmgjalds fyrir báðar leiðir, ef samningi var riftað áður skip fór þaðan heim á leið.

Ekki getur farmsendari krafist, að skip sje affermt eftir það er skip lagði út, nema á þeim stað sje, sem skip átti erindi til, og greiði skipstjóra farmgjald, svo sem sagt var, og bæti kostnað allan og skaða af affermingu á viðkomustað.

Nú er farmskírteini afgreitt, og skal þá farið með sem segir í 146. gr.

134. gr.

Ef fleiri hafa samið um skip að hlutum og allir farmsendarar eru ásáttir um að rifta samningi, fer um hvern þeirra sem fyrir er mælt í 131.—133. gr. Nú koma þeir sjer ekki saman, og skal þá sá þeirra, sem samningi vill rifta, greiða fult farmgjald svo og aukabiðdagagjald eftir atvikum, og bæta auk þess, ef meiri töf verður, og allan kostnað, sem af því leiddi að hann gekk úr. Vöru sinnar getur einstakur farmsendari því að eins krafist aftur úr skipi, ef það getur orðið öðrum farmsendurum að skaðlausu, svo að það teffi ekki ferð eða skaði þá á annan hátt, og bæta skal hann ávalt skipstjóra skaða, tjón og kostnað, sem affermingin olli.

135. gr.

Sá, sem gert hefir farmsamning um skip og greiða skal samkvæmt 128., 131., 133. og 134. gr. fult farmgjald fyrir vöru, sem ekki fer á skipi til ætlunarstaðar, getur krafist, að dreginn sje frá greiðslufje hans kostnaður sá, sem hann sparaði skipinu við það, að hann tók aftur vöru sína. Taki skipstjóri aðra vöru í hinnar stað, skal helmingur farmgjalds fyrir þá vöru dreginn frá greiðslufje farmsendara.

136. gr.

Ef maður leggur löghald á eða gerir fjárnám í góssi, sem fermt hefur verið á skip, getur hann að eins krafist góssins með sömu skilyrðum og farmsendari gat.

137. gr.

Nú er farmur kominn á skip, og skal þá skipstjóri eða sá maður, sem er í hans stað, gefa út farmskírteini (k o n n o s s e m e n t), ef sendandi beiðist, og skal hann þar kannast við, að hann tók við vörunni og skyldu sína til að flytja hana til ætlunarstaðar og fá rjettum viðtakanda.

Undir skírteinið skal sá maður rita nafn sitt, er gaf það út, stað og dagsetning, er það var gefið út, svo og nafn skipsins og hver varan var, og nafn viðtakanda og ætlunarstað vörunnar. Auk þess getur hver aðila krafist, að þar standi nafn skipstjóra, ef hann skrifaði ekki undir sjálfur, svo og nafn þess, er vöruna ljét af hendi, heimili skipsins, hvort það er gufuskip eða seglskip, tegund vörunnar og ásigkomulag, þungi hennar, mergð og hversu merkt, um samið farmgjald og að vísað sje til farmsamnings í heild sinni eða til einstakra ákvæða hans.

138. gr.

Svo mörg eintök skulu gerð af farmskírteini, sem sendandi telur nauðsyn á; hann getur og krafist, að farmskírteini sje gefið fyrir allri vörunni í heild eða sjerstakt skírteini fyrir einstaka hluta hennar. Skyld er sendanda að fá skipstjóra svo mörg eintök, sem þarf, til undirskriftar, áður tími sá sje liðinn, sem 130. gr. tekur til, og getur skipstjóri krafist eins eintaks, sem sendandi skrifi undir með honum. Aldrei má skipstjóri gefa skírteini fyrir vöru, sem ekki er komin á skip.

Nú eru gerð af farmskírteini fleiri eintök en eitt, og skal þá eintakatalan til greind í sjálfu skírteininu, og þó ekki talið með eintak skipstjóra. Skírteinin skulu öll vera samhljóða; þó getur sendandi krafist, að eintökin sje í sjálfu meginmálinu merkt svo sem fyrsta eintak, annað, þriðja o. s. frv.

139. gr.

Farmskírteini má stíla til ákveðins manns, eða þess, sem hann tilvísar, eða til handhafa; sje það stílað »að tilvísun« að eins, merkir það tilvísun vörusendanda. Farmskírteini má framselja með áritun (endossement) til ákveðins manns eða eyðuframsali (in blanco), nema framsal þess sje berlega óheimilað með orðunum »ekki til framsals«, eða öðrum ákveðnum fyrirvara í meginmáli þess.

Nú er maður löglega að farmskírteini kominn eftir orðum sjálfs þess eða við framsöl sem í óslitinni röð ná til handhafa, eða við eyðuframsal (in blanco), og getur hann þá krafist, að varan sje fengin sjer í hendur sem rjettum aðila.

140. gr.

Ef ekki hefir verið tekinn til í höfn neinn ákveðinn staður til affermingar, getur viðtakandi farms krafist, að skipið sje fært til þess staðar, sem hann vísar til, ef ekkert tálmar þar og skipið getur legið þar á floti og óhult; þenna stað skal þó til taka jafnskjótt og skipstjóri krefst, ella er honum frjálst að kjósa sjer stað og sje þó vanalegur afferm-

Nr. 63. ingarstaður. Nú eru viðtakendur farms fleiri en einn og tekur einn þeirra meiri hluta ^{22.} þess farms, sem til þeirrar hafnar fer, og á hann þá sama rjett sem sá, er allan farm tekur. ^{nóvbr.} Svo er og ef fleiri viðtakendur eru saman um meiri hluta þess farms, og eru ásáttir, og nefna þeir þá til stað og skulu þó hafa gert það áður skipstjóri færði skipið í annað lægi.

Um skyldu skipstjóra til flutnings skips innan hafnar gildir það, sem mælt er fyrir um fermingu í 119. gr., eftir því sem við á.

141. gr.

Skyldur er skipstjóri til við affermingu að láta góssið af hendi við skipshlið, en annan affermingarkostnað greiðir viðtakandi.

Nú er skip svo djúpskreitt, að það kemst ekki í ákveðið lægi, eða ekki á almennan affermingarstað í höfninni, ef ekkert lægi var tekið til, og skal þá skipstjóri færa góssið á hæfilegan affermingarstað í höfninni á sinn kostnað.

142. gr.

Viðtakandi farms á heimting á, að skipstjóri hafi skipið búið til affermingar um ákveðinn tíma (biðdaga) án endurgjalds, og þá enn um annan tíma tiltekinn (auka-biðdaga), en greiði aukreitis þóknun fyrir. Þetta nær þó ekki til skipa í þeim ferðum, sem getur í 126. gr. Gefa skal tilkynning um það, nær skip er búið til affermingar og fer um það áþekt því, sem fyrir er mælt um ferming í 123.—125. gr., svo og um það, hversu telja skuli biðdaga og aukabiðdaga, fjölda þeirra og gjald fyrir aukabiðdaga.

Ef affermt er og fermt í einu lagi fyrir sama manninn, hefjast ekki aukabiðdagar fyr en hvorirtveggja biðdaga samantaldir eru á enda, þeir sem ákveðnir eru til affermingar og fermingar.

143. gr.

Sá, sem taka skal við stykkjagóssi, skal koma til að veita því viðtöku þegar er skipstjóri hefir gefið honum tilkynning um það. Ef viðtakandi er ókunnur eða hann finst ekki, skal honum sagt til svo sem 123. gr. mælir fyrir um skylt efni.

Þá er stykkjagóss er flutt á þeim skipum, sem 126. gr. ræðir um, er skipstjóra heimilt að afferma tafarlaust án sjerstakrar tilkynningar um það.

144. gr.

Á ætlunarstaðnum skal skipstjóri fá farminn þeim manni, sem segir til sín og sýnir eintak af farmskírteininu, sem heimilar honum samkvæmt 139. gr. að kalla eftir vörunni sjer til handa. Þá er lokið er affermingu, skal fá eintak þetta skipstjóra og rita á viðurkenning um viðtöku vörunnar; til að tryggja sjer þetta getur skipstjóri krafist, að farmskírteinið sje falið öðrum mönnum til vörslu, áður en afferming hefst. Skipstjóri getur krafist, að skrifað sje á farmskírteinið jafnóðum og affermt er, eður og sjerstakra viðtökuvottorða.

145. gr.

Nú sýna fleiri menn en einn eintak af farmskírteini, sem heimilar þeim að krefjast farmsins sjer til handa, og má þá skipstjóri engum þeirra fá í hendur farminn, en hann skal fela hann til varðveislu svo óhult sje, ef aðilar verða ekki ásáttir um einn viðtakanda, sem hann geti fengið vöruna, og skal hann tafarlaust skýra þeim frá, hvar varðveitt sje. Nú eru eintök farmskírteinis tölusett svo sem síðasti kaffi 138. gr. mælir fyrir, og skal þá skipstjóri fá þeim í hendur vöruna, sem lægsta hefir töluna á eintaki sínu.

146. gr.

Óheimilt er skipstjóra að láta farminn af hendi annarstaðar en á áætlunarstað hans, jafnvel þótt rift sje farmsamningi eða hætt við ferð, nema því að eins, að skilað

sje þá aftur öllum þeim eintökum farmskírteinis, sem hann ljét af hendi, sbr. þó 172. gr. Nr. 63.
 Þó nær þetta ákvæði ekki til þess, ef farmskírteinið óheimilar framsal á sjer, nje til þess, 22.
 ef eintök farmskírteinisins eru tölusett svo sem síðasti hluti 138. gr. mælir fyrir, og getur nóvbr.
 þá löglegur handhafi þess eintaks, sem hefir merkið »fyrsta«. krafist, að varan sje fengin honum, þótt ókunnugt sje um hin eintökin.

147. gr.

Farmflytjandi ábyrgist allar skemdir á farminum og ef hann minnar frá því, er við honum var tekið á skip og til þess er hann kemur í hendur viðtakanda, nema líkur sjeu leiddar að því, að skemdin eða rýrnunin stafi af sjóslysi, hernámi eða öðru óhappi, sem skipstjóri eða skipshöfn mátti ekki við gera, eða af ónógum umbúnaði vörunnar, spilling í henni sjálfri, rýrnun, af venjulegum leka íláta, eða dýr deyi, eða í heild sinni stafi af ásigkomulagi farmsins sjálfs.

Ef skemdir stafa af því, að skip var ekki svo í lagi til ferðar, sem vera bar, ábyrgist farmflytjandi það þó ekki, ef ekki fundust gallar á skipinu, hversu vel sem að var gætt.

148. gr.

Ef sendur er með skipi farmur, sem þarf við sjerstakrar umönnunar og gæti-legrar meðferðar, skal skipstjóra sagt til þess og góssið glögglega einkent í þá átt. Nú er það vanrækt, og greiðir farmflytjandi þá engar bætur fyrir skaða, sem einungis varð girt fyrir, með umönnun þeirri og varfærni, sem nefnd var.

Ekki skal bæta peninga, verðbrjef eða aðra dýrgripi, nema sagt sje til þeirra greinilega og hversu mikils eru verðir.

149. gr.

Farmskírteinið er grundvöllur rjettarstöðu skipstjóra og viðtakanda farms sín á milli, og skal fá viðtakanda farminn eftir því, sem skírteinið mælir fyrir. Ákvæði farmsamnings, þau er ekki voru sett í farmskírteinið, eru ólögmet gagnvart viðtakanda nema að svo miklu leyti sem farmskírteinið vitnar til þeirra.

Nú er vitnað til farmsamnings í farmskírteini um farmgjaldið, svo sem með orðunum »farmgjald eftir farmsamningi (certeparti)«, og tekur þá sú tilvitnun ekki til ákvæða samnings þess um biðdaga, aukabiðdaga og gjald fyrir þá

Ekki getur skipstjóri krafist viðtakanda farms um ógreitt aukabiðgjald nje önnur gjöld, sem af fermingu skipsins stafa, nema fyrirvari sje hafður um það í farmskírteininu.

150. gr.

Skipstjóri ábyrgist viðtakanda eftir 149. gr., að rjett sje, það sem farmskírteinið greinir um góssið. Ef það er sent í luktri kistu eða umbúðum, svo að skipstjóri veit ekki hvað í er, eða ef til er tekið í farmskírteininu mál, þungi eða tala og skipstjóri mældi það ekki, vó eða taldi, þá er hann tók við því á skip, þá á hann heimilt að geta þess á farmskírteininu, og ábyrgist hann þá ekki, að rjett sje, nema hann hafi sjeð við fermingu, að rangt var sagt til eða hefði átt að sjá það við almenna athygli.

151. gr.

Þá er skipstjóri getur ekki sjeð við móttöku, hversu góssinu er háttað, eða hve tryggilega er um búið, getur hann skrifað á farmskírteinið »ábyrgist ekki leka, brot eða skemd«, eða annað því líkt, og áskilið sjer með því að vera úr ábyrgð þeirri, sem 147. gr. til tekur. Slíkur fyrirvari leysir hann þó ekki úr ábyrgð, ef ætla má, að skemd eða rýrnun yrði með þeim hætti, að útgerðarmenn ábyrgist hana eftir 147. gr.

Nr. 63.

22.
nóvbr.

152. gr.

Ef góss er flutt á skip og glögt verður sjeð, að spilt er eða óhæfilega um búið, er skipstjóra skylt að geta þess berum orðum í farmskírteininu. Nú vanrækir hann þetta, og ábyrgist hann þá hvorttveggja gagnvart viðtakanda, þótt hafður sje í farmskírteininu fyrirvari, slíkur sem 151. gr. getur.

153. gr.

Nú kemur skip til affermingarstaðar og má gruna af líkindum, að farmur sje spiltur eða glatað af, og er viðtakanda þá heimilt að láta fram fara skoðunargerð, og skal henni fylgja álitserð um það, hver orsök var til, ef það reynist, að spilst hefur varan.

Nú hefur viðtakandi látið fá sjer í hendur farminn og ekki látið skoðunargerð fara fram áður, og vill síðar kæra ásigkomulag hans, og skal hann þá áður næsti virkur dagur sje liðinn krefjast, að skoðunargerð fari fram sem fyrst. Nú vanrækir hann það, og getur hann þá ekki krafist skaðabóta nema það sannist, að skemdin eða rýrnunin sje orðin við svik, hirðuleysi eða gáleysi útgerðarmanns eða þeirra manna einhverra, sem hann ábyrgist fyrir eftir 13. gr.

154. gr.

Þá er greiða skal bætur eftir 147. gr. fyrir skemdan farm eða týndan, eða farmflytjandi skal bæta vöru, sem seld var í ferðinni til skipsparfa eftir heimild 54. gr., skal meta bæturnar eftir fyriræmum 205. og 206. gr.

155. gr.

Ef skipstjóri tekur farm á skip og hefur ekki samið um farmgjald, hve mikið skuli vera, skal greiða það gjald svo sem alment var á fermingarstaðnum þá er hann tók farm. Nú var samið um farmgjald en meira fermt af góssinu en um var samið, og skal þá gjalda fyrir það, sem meira var, að rjettri tiltölu við hitt, sem um var samið.

156. gr.

Ekki skal greiða farmgjald fyrir það góss, sem kemur ekki til skila við ferðarlok, nema það hafi farist sakir ásigkomulags þess sjálfs (sbr. 147. gr.) eða af ónógum umbúnaði, eða sakir annarar yfirsjónar eða hirðuleysis sendanda, eða það hafi verið selt í ferðinni fyrir hönd eiganda þess.

Ef greitt er farmgjald fyrirfram fyrir góss, sem ekki skal gjalda fyrir, eftir því sem nú var sagt, má heimta það aftur, nema annað sje áskilið.

157. gr.

Ef ílát hefur lekið meiri hlut lagar, er rjett, að viðtakandi láti það, sem eftir er, vera farmgjald vörunnar. Heimild þessi nær til hvers íláts um sig, en neyta skal þeirrar heimildar áður viðtakandi taki við ílátinu, og ekki nær hún til þess, ef varan kom á skip í lömuðu eða óhæfu íláti og skipstjóri gat þess sjerstaklega á farmskírteininu, sbr. 152. gr.

158. gr.

Farmflytjandi greiðir allan ferðarkostnað og gjöld frá því er við farmi er tekið og til þess hann var af hendi seldur á ætlunarstað; skipsgjöld, sóttkvíunarkostnaður, dráttargjald og annað þess kyns taka þannig ekki til farmsendara.

159. gr.

Nú tekur viðtakandi við farminum, og skuldbindur hann sig þá með því til að greiða farmgjald og annað það, sem skipstjóri getur krafist greiðslu á eftir farmskírteini eða öðru því skjali, sem segir fyrir um afgreiðslu farmsins til viðtakanda.

160. gr.

Ekki er skipstjóri skyldur til að láta farminn af hendi fyrri en viðtakandi greiðir eða tryggir í geymslu það, sem honum er skylt að greiða eftir 159. gr., svo og bætur fyrir aukabiðdaga eða aðrar affermingartafir, sjótjónsframlög og annað það gjald, sem á vör-
unni liggur, sbr. 244. gr. Þá er farmurinn er af hendi greiddur, getur skipstjóri kallað til geymslufjárins, þó að áskildri heimild viðtakanda til að sjá sjer borgið með kyrsetningu eða lögbanni, ef ósamþykki kemur upp. Nú er ekki kveðið á um sætjónsframlag, hversu mikið skuli vera, og má þá ekki halda farmi eftir af þeim sökum, ef viðtakandi setur trygging fyrir.

Ákvæði þessarar greinar gilda og, er krafist er affermingar á góssi á fermingarstað eða viðkomustöðum.

161. gr.

Ef maður, sem farmur er ætlaður, skorast undan að taka við honum, eða viðtakandi er ókunnur eða finst ekki, skal skipstjóri skýra sendanda frá því, þegar er hann má. Nú segir enginn löglegur viðtakandi til sín svo fljótt, að góssið geti orðið affermt fyrir lok aukabiðdaga, eða fyrir lok þess tíma, sem skipstjóri kveður á eftir 143. gr., ef það var stykkjagóss, og skal þá skipstjóri færa vöruna á land og fá til varðveislu svo óhult sje. Nú vanrækir viðtakandi að gegna skyldum sínum eftir fyrirmælum 160. gr. eða tefur svo afferming, að henni getur ekki orðið lokið í tæka tíð, og er þá skipstjóra heimilt að afferma og fela vöruna til varðveislu svo sem sagt var.

Þá er farmur er falinn þannig til geymslu, skal skipstjóri skýra frá því þeim, sem hann var ætlaður. Sje viðtakandi ókunnur eða verði ekki fundinn, skal skýrt frá því svo sem 123. gr. mælir fyrir um skylt efni.

Nú dvelst skipi, lengur en aukabiðdagar endast, við það að fá góssi varðveislu, eða því dvelst á annan hátt svo að skipið verður ekki sakað um, og getur hann þá krafist fullra bóta fyrir, ekki minni en aukabiðdagar væri.

162. gr.

Þá er góss er látið til varðveislu, svo sem 145. og 161. gr. ræða um, er skipstjóra heimilt að láta selja við opinbert uppboð svo mikið af því, sem þarf til að fullnægja kröfum þeim, sem 160. gr. getur um, svo og til greiðslu tolla og kostnaðar.

163. gr.

Eftir það er skipstjóri hefur fengið farminn í hendur viðtakanda, á skipstjóri enga kröfu á hönd farmsendara um það fje, sem viðtakanda var skylt að greiða; þó er rjett, að hann sæki farmsendara um þá upphæð, sem hann mundi vinna honum úr hendi, ef allar kröfur fjelli niður. Ef góssið er ekki selt af hendi og kröfum skipstjóra ekki fullnægt með sölu þess, ábyrgist farmsendari það, sem á skortir.

164. gr.

Heimilt er öllum aðilum að rifta farmsamningi ábyrgðarlaust meðan skip hefir ekki látið út af þeim stað, þar sem ferð skyldi hefja, ef ófriður kemur upp, svo að skip eða farmur eigi ekki frjálsa ferð, eða farbann er lagt á skip, eða fráfararhöfn eða ætlunarhöfn er herkvíuð eða flutningur góssins óheimilaður frá fararhöfn eða aðflutningur á ætlunarhöfn, eða ferð skipsins eða flutningur góssins sætir tálmun af nokkrum öðrum ráðstöfunum yfirvalda.

Ef slík tálmun tekur að eins til nokkurs hluta af farmi sendanda, er honum ekki heimilt að rifta samningi nema hann greiði farmgjald eftir reglum 131. og 134. gr.; sje samningi ekki riftað, má afferma aftur á kostnað sendanda þeirri vöru, sem tálmuninni

Nr. 63. sætir og áður var á skip færð. Nú segir farmsendari til áður aukabiðdagar sje á enda, að hann ætli að senda aðra vöru, og er skipstjóri þá skyldur til að taka við henni, ef hún er látin til tafarlaust og ekki er óhægra að flytja hana á skipi, en skyldur er farmsendari til að greiða kostnað allan, sem af því leiðir, og svo skaðabætur eftir 127. gr., ef töf verður lengri en aukabiðdagar. Ef fleiri menn eru farmsendarar en einn, má töfin ekki lengjast af þessum sökum umfram aukabiðdaga, nema allir farmsendarar samþykki.

Nú eru farmsendarar fleiri en einn og samningi er rift við einn þeirra eða fleiri sakir tálmana á flutningi vöru þeirra, og er þá skipstjóra heimilt að rifta samningi við aðra farmsendara, ef það farmgjald, sem hann mundi fá fyrir ferðina, verður minna en helmingur þess farmgjalds alls, sem til var tekið.

165. gr.

Nú ferst skip á ferð, eða verður dæmt óbætandi, og er þá slitið farmsamningi; þó er skipstjóra skylt á kostnað farmeiganda að gera hagkvæmar ráðstafanir um farminn, svo sem fyrir er mælt í 62. gr.

Þá er svo ber að, skal greiða farmgjald eftir vegalengd, svo að goldið sje fyrir þá leið, sem farin var, að sömu tiltölu, sem sú leið var mót allri ferðinni þó svo, að þess sje gætt, hve miklum tíma var til varið og svo sjerstakra erfiðleika, sem á voru og kostnaðar, að rjettri tiltölu við sjerstakan kostnað og erfiðleika á því, sem ófarið var. Ef aðilar geta ekki orðið ásáttir um það, hvert farmgjald skal greiða, getur hver þeirra heimtað, að úr sje skorið með lögmætu mati.

Heimilt er eigendum að láta gössið koma fyrir vegalengdarfarmgjaldið, ef þeir kjósa það heldur.

166. gr.

Nú ber að slíka tálmun, sem 164. gr. ræðir um, eftir það er skip fór burt þaðan, sem ferð var hafin, og er hverjum aðila þá og heimilt að rifta samningi, en greiða skal þá farmsendari vegalengdarfarmgjaldið eftir fyrirmælum 165. gr. Ef rift er samningi, skal skipstjóri á kostnað eiganda annast svo um farminn sem 62. gr. mælir fyrir.

Nú tefur slík tálmun skipið á fermingarstaðnum eftir að það hefir tekið þar farm, eða á viðkomustað á leiðinni, og skal þá þeim kostnaði af töfinni, sem á kom, til þess er samningi var slitið, skift niður á skip, farmgjald og farm, eftir því, sem mælt er fyrir um sameiginlegt sætjón.

167. gr.

Ef farmsamningi er riftað af þeim sökum, sem 164. gr. ræðir um, og verður því að afferma vöruna, er farmsendari skyldur til að greiða allan kostnað, sem af því leiðir, ef tálmunin á efndum samningsins snertir farminn einan saman. Nú snertir tálmunin einnig skipið eða það eitt saman, eða skipstjóri hefir neytt heimildar sinnar eftir síðasta lið 164. gr. til að segja sundur samningum, og fer þá um það eftir hinu almenna ákvæði í 141. gr.

168. gr.

Nú tefur eitthvað skipið á fermingarstað eða síðar á viðkomustað á ferðinni og ætla má, að sú töf muni nokkuð lengjast, og er þá farmsendara heimilt að láta afferma vöru sína í bráð, ef hann fær til trygging fyrir greiðslu krafa þeirra, sem 160. gr. skyldar hann til, ef varan kemur ekki aftur á skipið í tæka tíð, þegar skipstjóri segir til. Ef fleiri eru farmsendarar getur enginn þeirra krafist, að vara hans sje affermd, nema hinir leyfi, ef sú afferming skaðar þá.

169. gr.

Nú leitar skip hafnar í nauð sakir bilunar, og talið er víst, að farmurinn spillist allur eða að miklum hluta við þá dvöl, sem umbót skipsins krefur, og er þá farmsendara

heimilt að rifta samningi og ráða vöru sinni, ef hann greiðir farmgjald eftir vegalengd, Nr. 63.
sem talin sje eftir fyrirmælum 165. gr. Þó nær þessi heimild ekki til farmsendara ef fleiri 22.
eru en einn, og einhver þeirra krefst, að fram sje haldið ferðinni. nóvbr.

170. gr.

Nú eru einstök eintök farmskírteinis framseld ýmsum mönnum, og veitir þá það eintak bestan rjett, sem framseljandi sendi fyrst eða seldi af hendi, ef handhafa er heimilt að krefjast þess eftir annari málsgrein 139. gr., að sjer sje fengin varan. Þó taka þessi ákvæði ekki til þess, ef eintökin eru tölusett eftir fyrirmælum 138. gr., því að þá gengur sá handhafi fyrir, sem eintak hefur með lögstri tölu. En nú er vara affermd og hún fengin löglega í hendur öðrum manni, og er hann þá ekki skyldur til að selja hana aftur af hendi, nema það sannist, að hann vissi, að kaup hans á farmskírteininu var ölögmætt, eða hann sýndi þar stórkostlegt gáleysi.

171. gr.

Rjettur sá, sem seljandi kann að eiga að lögum til að hefta afhending á góssi til kaupanda, er hann getur ekki greitt andvirðið eða fullnægir ekki skyldum þeim, er kaupin gerðu honum, fellur ekki niður, þótt kaupandi hafi fengið farmskírteinið í hendur.

Ef kaupandi hefur framselt öðrum manni farmskírteinið, á seljandi ekki þenna rjett gagnvart þeim manni, nema í skírteininu hafi staðið bann gegn framsali, eða það sannist, að handhafi skírteinisins hafi þekt málavexti, er hann fjekk það, eða sýnt stórkostlegt gáleysi.

172. gr.

Ef farmskírteini glatast, má fá það ónýtt með dómi á þeim stað, þar sem láta skyldi af hendi vöruna. Sá, sem ónýtingar æskir, skal senda beiðni um hana til dómands og geri þar grein fyrir, hversu hann eignaðist hið glataða skírteini og lýsi því, að hann ljét það ekki af hendi til annara manna og bjóða eið sinn á. Ef veitt er beiðni hans, nefnir dómari til stefnufrest, og má hann ekki vera skemri en 12 vikur og ekki lengri en 1 ár. Stefnuna skal birta prisvar sinnum í Lögbirtingablaðinu, og sje ekki skemra milli hverra birtinga en ein vika.

Heimilt er manni að krefjast þess, að vara sú sje seld honum í hendur, sem farmskírteinið til tekur, ef hann fær til trygging og stefnan hefur verið löglega birt; en þangað til það er gert, þarf hann til þess sjerstakan úrskurð dómara.

173. gr.

Ef maður hefir farmskírteini í höndum og hefir fengið það svo sem 139. gr. segir, er hann ekki skyldur til að láta það af hendi við þann, sem mist hefur, nema það sannist, að hann hafi þekt málavexti er kaup fór fram, eða sýnt í því kaupi stórkostlegt gáleysi.

174. gr.

Nú er farsamningur ger um flutning á tilteknum manni og hann getur ekki farið af stað sakir sjúkleiks, eða annarar tálmunar, eða hann er dáinn, og skal þá að eins greiða hálf tálmgjald, ef sagt var til forfalla áður skipið hjelt af stað. Ella gjaldi maður það far fullu verði, er hann áskildi sjer, þótt hann geti ekki farið.

175. gr.

Slitið er farsamningi farþega, þegar skip ferst eða er dæmt óbætandi, eða nokkura aðra tálmun ber að, þá er ræðir um í 164. gr., og á þar hvorugur aðila bótakröfur á annan. Ef ferð var hafin, er farþegi þó skyldur til að greiða gjald fyrir þann hluta leiðar, sem farinn var, og fer um það eftir fyrirmælum 165. gr.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

176. gr.

Skyldir eru farþegar að fara að öllu eftir fyrirmælum þeim, sem gerð eru um reglu og góða háttsemi á skipi. Ákvæði 86. gr. taka og til þeirra.

177. gr.

Það, sem fyrir er mælt í þessum kapítula um skaðabætur fyrir týnt góss eða skemt, nær og til ábyrgðar á því góssi, sem farþegar hafa með sjer og fengið er skipstjóra í hendur eða þeim manni, sem settur er til að veita viðtöku góssi manna.

178. gr.

Heimilt er skipstjóra að halda góssi farþega til þess er fargjald er greitt og andvirði þess, er farþegi hefur neytt á skipi á ferðinni. Skipstjóri á og auk þess sama rjett á þessu góssi sem 160.—162. gr. veita honum á annari vöru, þeirri sem ekki er greitt farmgjald fyrir.

Sjöundi kapítuli.

Um sjólán (bodmeri).

179. gr.

Þá er skipstjóri tekur peninga að láni í neyð til framhalds ferð sinni eða til bjargar farminum eða til að koma honum áleiðis og leggur skipið að veði fyrir láninu, farmgjald eða farm, með þeim hætti, sem hjer verður sagt, þá á lánsali að eins aðgang að hinum veðlögðu fjemunum að lokinni ferð, en í þeim á hann sjóveðrjett eftir 11. kapítula þessara laga.

180. gr.

Sjólán má taka gegn veði í skipi, farmgjaldi og farmi eða einu þeirra eða fleiru. Ef tekið er lán til greiðslu kostnaði á farminum einum, má veðleggja hann sjerstaklega, en fyrir öðrum kostnaði má ekki leggja farm að veði, nema ásamt skipi og farmgjaldi. Ef saman er veðlagt skip og farmur, er farmgjald og talið til veðsins, en ella að eins þar, sem það er sjerstaklega tekið til.

Nú er eitthvað af fjemunum þessum sjólánsveðlagt fyrir tilkostnaði, sem ekki snertir það veð sjálft, og lánsali leitar sjer lúkningar í veðinu, og getur þá eigandi veðsins aftur leitað sjer bóta fyrir missi sinn í þeim fjemunum, sem kostnaðurinn varð á, og á hann þá sömu heimild á þeim sem væri þeir sjólánsveð honum til handa.

181. gr.

Áður skipstjóri tekur sjólán, skal hann gera skýra grein fyrir þeim atvikum, sem neyddu hann til lántökunnar, og gera það með þeim hætti, sem 46 gr. ræðir um, ef hann má því við koma, en ella með yfirlýsingum konsúls eða annara yfirvalda.

182. gr.

Þá er sjólán er tekið, skal um það gera brjef. Það er því að eins lögmætt sjólánsbrjef, að í því standi:

1. Nafnið sjólánsbrjef eða önnur orð, sem skýra frá, að samningurinn sje gerður um sjólán.
2. Nafn lánsala.
3. Stærð veðskuldarinnar (lánsfje og tilgjöf).
4. Tilgreining hinna veðbundnu hluta.

5. Nafn skipsins.
6. Tilgreining ferðarinnar, sem lán er fengið til (sjólánsferð).
7. Nafn skipstjóra undirritað og tiltekinn staður og dagur.

183. gr.

Gera skal af sjólánsbrjefi fleiri eintök en eitt, ef lánsali vill; öll skulu eintökin vera samhljóða og taka til, hversu mörg eintök gerð voru.

Nú er sjólánsbrjef framselt, og heftir það ekki andmæli gegn því, að lögmæt skilyrði sjeu fyrir sjólánstöku.

184. gr.

Sjótjónsframlög skulu greidd af hinum sjólánsveðlögðu fjemunum, án þess að sjólánsveðskuldin minki við það; en vinnist fjemunirnir við það ekki til fullrar greiðslu á veðskuldinni, skal sjólánssali bera hallann.

185. gr.

Skyldur er skipstjóri að annast um varðveislu og björgun hinna veðlögðu eigna. Ekki skal hann nema í ítrustu nauðsyn hafast neitt það að, sem stofnað geti þeim í annan nje meiri háska en þann, sem lánsali gat búist við eftir veðbrjefinu. Verði skipstjóra á í því, ábyrgist hann skaða þann, er af hlýtt.

Nú breytir hann að nauðsynjalausu ferð sinni, þeirri sem sjólánsveðbrjefið til tók, og án þess að gagnsmunir lánsala krefjist þess, eða hann víkur af venjulegri leið og ekki til að bjarga mönnum í sjávarháska, eða hann stofnar hinum veðlögðu fjemunum í nýja hættu eftir það er ferðinni var lokið, og reynist þeir eftir það ónógir til lúkningar sjólánsskuldinni, og ábyrgist skipstjóri þá það, sem á skortir, nema það sannist, að skaði hefði þó á orðið, þótt skipstjóri hefði gætt alls þess, er honum var skylt.

186. gr.

Sje ekki annað tilskilið, skal gjalda sjólánsskuld á þeim stað, þar sem sú sjólánsferð er á enda eftir samningnum og er gjalddagi sjöunda daginn eftir það er skipið kom þangað, og án frestdaga.

Ef ferð endar áður skipið kom á ætlunarstað þann, sem sjólánsveðbrjefið til tekur, þá skal gjalddagi vera á láninu sjöunda daginn frá því, er ferð var lokið, og greiðast á þeim stað, þar sem henni lauk. Skylt er skipstjóra að skýra lánsala þegar frá breytingu þeirri, sem á er orðin. Nú voru önnur efni til breytingarinnar en þau, sem getið er í 164. og 165. gr., og getur þá lánsali krafist bóta fyrir þann kostnað, sem hann hafði af breytingunni.

187. gr.

Nú er krafist sjólánsskuldar, sem komin er í gjalddaga, og fæst ekki greiðsla á, og er þá lánsala heimilt að krefjast vaxta, 6 af hndr. á ári bæði af lánsfje og tilgjöf.

Ef tilgjöf var ákveðin eftir tímalengd, skal tími aðeins talinn til gjalddaga.

188. gr.

Þegar gjalddagi er kominn, má krefja skuldarinnar, eftir einu eintaki af sjólánsbrjefinu, gegn því, að selja það eintak af hendi með áritaðri kvittun. Nú segja til sín fleiri handhafar en einn, og krefjast þeir greiðslu, og skal þá engum þeirra greiða, en skipstjóri skal fela greiðslufjeð í tryggja varðveislu og skýra frá því rjettum aðilum.

Ekki má skipstjóri greiða þá skuld fyrir gjalddaga, nema fram komi öll eintök sjólánsbrjefsins.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

189. gr.

Nú er kominn gjalddagi á sjóláni, og er veðbrjefið þá ekki á þeim stað, þar sem greiða skal veðskuldina (sbr. 186. gr.), og er þá skipstjóra heimilt að fela skuldafjeð í í örugga varðveislu, og leysa með því veðið. Nú felur skipstjóri fjeð til varðveislu, og er hann þá skyldur til að skýra lánsala frá því tafarlaust.

190. gr.

Þegar er skipið er komið á ætlunarstað sinn, þann sem sjólánsveðbrjefið nefnir til, eða þegar fullráðið er, að ferðin skuli enda á öðrum stað, getur kröfuhafi látið leggja löghald á hina veðlögðu eign, þótt skuldin sje þá ekki komin í gjalddaga. Ekki er þörf að reka löghaldsmál til staðfestingar haldinu, en ónýtt skal það löghald ávalt 8 dögum eftir gjalddaga.

Nú er krafist sjólánsskuldar, sem komin er í gjalddaga og er þá ekki greidd, og er þá kröfuhafa þegar heimilt að láta gera fjárnám í veðfjenu, án dóms og laga, til lúkningar skuld sinni og selja veðið því næst á opinberu uppboði. Þegar ætla má, að veðlagður farmur spillist ef hann er geymdur lengi, má beiðast úrskurðar fógeta um það, að halda skuli uppboðið sem fyrst. Þó má ekki boða það með skemri fyrirvara en eins dags. Nú er sjólánsveðbrjefinu mótmælt við fjárnámsgjörðina og talið fals í, eða mótmælt lögmæti kröfunnar, eða annar maður telst hafa lögmætara tilkall til veðsins, og getur þá dómarrinn synjað um fjárnámsgjörðina, nema lánsali fái trygging fyrir.

191. gr.

Ef hætt var við sjólánsferðina áður af stað væri farið, er lánið þegar komið í gjalddaga á þeim stað, er farið skyldi frá, og greiði þá lánþegi 5 af hndr. á ári í vöxtu af höfuðstólnum og 3 af hndr. í ómakslaun í stað tilgjafar. Nú ljet skip út, og skal þá greiða hina áskildu tilgjöf þó að síðar sje hætt við ferðina.

Áttundi kapítuli.

Um sjótón.

192. gr.

Til sameiginlegs sjótjóns (groshavari) teljast hver þau spjöll, sem gerð eru með vilja á skipi eða farmi með þeirri fyrirætlan, að bjarga hvorutveggja úr yfirvofandi háska, svo og sjerhvað, sem lagt er í sölurnar með þeirri fyrirætlan; enn fremur skaði sá og kostnaður, sem var samfara slíkum viðbúnaði eða leiddi beinlínis af honum. Sameiginlegu sjótjóni skal jafna niður á skip, farmgjald og farm að rjettri tiltölu við verðmæti þeirra, og sje það ákveðið eftir fyrirmælum 212.—217. gr.

193. gr.

Þetta skal einkanlega bæta sem sameiginlegt sjótjón:

1. Góss og skipsbúnað allan, sem varpað er fyrir borð til að ljetta skip í sjávarháska eða til að forðast fjandmenn eða sjóræningja, svo og góss og búnað þann, er skolast útbyrðis við það að út er varpað, svo og annað það tjón, sem af því leiddi að varpað var út, eða af þeim viðbúnaði, sem hafa þurfti til þess.
2. Siglu, segl eða annan reiða, sem höggvinn er, akkeri og festi, sem laust er látið, svo og það tjón, sem af því leiðir, að af var höggvið eða laust látið, ef það var lagt í sölurnar til bjargar bæði skipi og farmi úr háska, svo sem að forða skipbroti eða árekstri.

3. Tjón, sem verður á skipi eða farmi við það, að verjast eldshættu eða slökkva eld, til að ná vatni í dælurnar eða veita burt ágjöf.
4. Það, sem kostað var til að fá hjálp í háska til að bjarga bæði skipi og farmi frá voða, svo og það tjón, sem skip eða farmur sætir af þeim skipum, sem kvödd voru hjálpar.
5. Tjón, sem skip sætir eða farmur við það, að skipinu er hleypt með vilja á grynningar til að forða báðum við meira tjóni, og þó einungis að því leyti, sem kalla má, að slíkt væri lagt í sölurnar.
6. Tjón, sem skip sætir eða farmur við það, að ná skipi af grynningum, og sjá borgið skipi og farmi, svo og þann kostnað, sem af því verður. Nú verður ferð ekki haldið áfram af því skipið næst ekki af grynningum, eða af því að það hefur verið dæmt óbætandi, og er þá talinn með sameiginlegu sjóttjóni sá einn skaði, sem orðinn var áður augljóst yrði, að ferðinni varð ekki haldið áfram og kostnaður sá, sem þá var á kominn.
7. Kostnaður, sem á því varð að leita hafnar í neyð til bjargar skipi og farmi, svo sem þá er skip varð ósjófært á ferð, eða því og farminum er búinn auðsær háski af því að halda ferðinni áfram, sakir þess, að ófriður er hafinn, eða ísrek ber skjótlega að hendi.

Kostnaður sá, sem af þessu leiðir og telja ber til sameiginlegs sjóttjóns, er þetta einkanlega: Hafnsögugjald, vitagjald, merkjagjald og hafnargjald, svo og annar kostnaður af töf skips í neyðarhöfn; kostnaður á affermingu farms, geymslu, endurfermingu og búlkun, ef affermt var til að koma skipinu í lægi, eða afferma varð af sömu sökum og þeim, sem knúðu skipið til að leita hafnar, svo og fæðispeningar og mánaðarkaup skipstjóra og skipshafnar þann tíma, sem skipið hlýtur að liggja í neyðarhöfn af þeim sökum, sem knúðu það til að leita þangað, og þó einungis að svo miklu leyti sem ekki mátti spara sjer kostnað með því að leysa skipverja úr vist. Nú lengist dvöl skips í neyðarhöfn af öðrum sökum, svo sem þá er ís meinar að halda ferð áfram eða veðurfar, eða aðgerð skips dregst að nauðsynjalausum, og skal þá ekki telja með sameiginlegu sjóttjóni fæði og mánaðarkaup þann tíma, sem dvölin lengist af þeim sökum. Nú er ferðinni lokið í neyðarhöfninni, og skal þá til sameiginlegs sjóttjóns talinn kostnaðurinn að eins til þess tíma er fast-ráðið var, að ferðin skyldi enda þar.

Ekki skal telja til sameiginlegs sjóttjóns skaða af rýrnun, leka íláta, eða skemdu á farmi, sem urðu við dvöl skipsins í neyðarhöfninni, nje heldur kostnað á því, að verjast þess háttar sköðum. Skemdir, sem verða á farmi við ferming eða afferming í neyðarhöfn, skulu einungis þá taldar með sameiginlegu sjóttjóni, þegar þær stafa af því, að ferming eða afferming varð að fara fram á uppskipunarbátum eða með óvenjulegu móti.

Ekki er heldur talinn til sameiginlegs sjóttjóns hin sjerstaki kostnaður í neyðarhöfn, sem verður við það, að farmurinn er sjálfur háskagóss.

Nú er bilun bætt til bráðabirgða í neyðarhöfn og hún telst ekki til sameiginlegs sjóttjóns, og skal þó endurgjalda þann kostnað, svo sem sameiginlegt sjóttjón, ef komist varð við það hjá öðrum kostnaði, sem annars hlaut að verða og talist hefði með sameiginlegu sjóttjóni.

8. Tjón það og skemdir, sem á farmi verða við það, að tekið er til hans í neyð til framkvæmdar ferðinni eða til bjargar skipi og farmi á annan hátt, svo og tjón og skemdir, sem urðu á skipsbúnaði við það að grípa til þess í nauð til einhvers annars en það var ætlað til frá upphafi.

Það, sem eytt er af kolabirgðum gufuskiptis og vjelanaudsynjum til þess að ná skipinu af grynningum og við dælingu, þá er skipið er lekt orðið, skal alt bæta

Nr. 63.
22.
nóvbr.

- sem sameiginlegt sjótjón, svo og það, sem eytt er til að flytja skipið, afferma það eða ferma á ný í neyðarhöfn, þá er kostnaður sá telst til sameiginlegs sjótjóns, en hitt skal ekki bæta, sem varið er til að leita inn til neyðarhafnar og láta aftur út þaðan, eða á annan veg er varið vegna lengingar ferðarinnar, þótt hún hafi leitt af sameiginlegu sjótjóni.
9. Tjón, sem með vilja er gert skipi eða farmi til að greiða fyrir vörn gegn fjandmönnum eða sjóræningjum, svo og tjón, sem varð meðan á vörninni stóð, hergögn öll, sem varið var til hennar, svo og góss og peningar, sem varið er til bjargar eða lausnar skipi og farmi.
 10. Kostnaður af lækningu, hjúkrun og fæði þann tíma, sem lækning þeirra skipverja varir, sem mein hlutu af vörn móti óvinum eða sjóræningjum eða við framkvæmdir viðbúnaðar til að bjarga skipi og farmi, greftrunarkostnaður látinna manna og kostnaðarauki sá, sem verður við það, að ráða verður aðra menn í stað hinna særðu og dauðu.
 11. Farmgjald, sem missist við sameiginlegt sjótjón.
 12. Kostnaður og tjón, sem hlautst af því að afla nægra peninga til að greiða með úr sameiginlegu sjótjóni, einkanlega ómakslaun, vextir og ábyrgðargjöld greiddra peninga, tilgjöf við neyðarlán, ef nauðsyn var á sjóláni, svo og tjón það, sem hlýttst af verðfalli vöru, sem seld er í neyðarhöfn til greiðslu á sjótjóninu.
 13. Ómakslaun umboðsmanns, sem ráðinn var til framkvæmdar viðskiftum þeim, sem sjótjónið krafði.
 14. Kostnaður, sem leiddi af sjóferðaskýrslu, skoðunargerð, álits- og matsgerð, svo og af að afla sannana, sem við þarf til að finna hvert sjótjónið var og hvernig því skal jafna niður, enn fremur kostnaður við reikning yfir það og niðurföfnun.

194. gr.

Ekki skal telja með sameiginlegu sjótjóni þann skaða, sem verður af slysum, meðan framkvæmdur er sá viðbúnaður, sem hafður er til bjargar skipi og farmi, jafnvel þótt það forði sameiginlegu sjótjóni; ekki þann skaða heldur, sem af hendingu eða óbeinlínis snertir slíkan viðbúnað.

Eigi skal því bæta sem sameiginlegt sjótjón stöng, sem vindur braut, meðan verið var að höggva siglu, þótt brotið verði til þess, að ekki þarf að höggva sigluna; ekki heldur skemdir á skipi og farmi, af stormi, eldi, þjófnaði eða öðru, sem að ber meðan skipið dvelur í neyðarhöfn; ekki heldur fjártjón, sem stafar af því, að farmi varð ekki skilað í tæka tíð sakir sjótjónsins; ekki heldur aukin iðgjöld váttryggingar á skipinu nje tjón af því, að skipið misti væntanlegs farmgjalds sakir tafar, sem sjótjónið olli.

195. gr.

Þetta er ekki bætt sem sameiginlegt sjótjón:

1. Góss, sem látið er á skip án vitundar skipstjóra, svo og peningar, verðbrjef og dýrgripir, ef þeir voru ekki nægilega einkendir eftir fyrirmælum 148. gr.
2. Farmur á þilfari, þótt varpað sje útbyrðis, nje tjón á slíkum farmi, sem varð við það, að út var rutt, eða við annan viðbúnað, sem hafður var í sjávarháska, til bjargar skipi og farmi, nema varpað hafi verið út til ljettis skipi, eftir að það kom á grynningar.

Með farmi á þiljum er ekki talið það góss eitt, sem hlaðið er á opið þilfar eða í báta skips, eða haft utan borðs, en til þess farms telst einnig það góss, sem hlaðið er í þau þakskýli á þilfari, sem ekki eru feld inn í bandakerfi skips, eða veita nægilega trygging með öðru móti fyrir því, að sjór skaði þar ekki góss nje taki út.

3. Skemdir, sem við slíkan viðbúnað, sem getið var, verða á skipsmunum, sem lágu á þilfari og voru þar ekki á sínum stað. Nr. 63.
22.
nóvbr.
4. Skemdir af ofsinglu, þótt gerð sje til að forðast skipbrot, fjandmenn eða sjóræningja; tjón á seglum eða á kötlum gufuskips og vjel, nema skemdin verði við tilraun til að ná skipinu af grynningum; svo og skemdir á skipsdælum, er verður við austur skipsins.
5. Tjón, sem hlýtt af því, að sigla er höggvin, sigluviðir eða önnur áhöld, sem brotnað hafa áður við einkasjótjón, þótt nauðsyn beri til að höggva þau þá, til að forðast háska, sem skipi er búinn og farmi.
6. Tjón á farmi, sem kviknað hefur í af sjálfu sjer, eða hiti er í og tjónið verður við það, að honum er varpað útbyrðis, eða steipt er á hann vatni eða aðrar tilraunir gerðar til að slökkva í honum, svo og tjón af eldi, hvernig sem hann kemur upp í skipi, og þær skemdir, sem við slíka athöfn verða á þeim hluta farmsins, sem eldur hafði gripið.
7. Kostnaður, sem leiðir af því, að skip varð að leita neyðarhafnar sakir skorts á vista-birgðum eður ferðanauðsynjum eða vegna ístálmunar eða annars, sem veðurátta var sök í.

196. gr.

Jafna skal niður sjótjónsbyrðinni fyrir því, þótt einstakur maður sje sök í þeim háska, sem tjóninu olli, en ekki getur sá maður krafist bóta fyrir missi þann, sem hann varð fyrir sjálfur. Ef skipstjóri er sök í háskanum eða annar sá maður, sem útgerðarmenn ábyrgjast eftir 13. gr., eiga þeir og ekki bætur fyrir skaða sinn.

Nú hefur skipstjóra, eða öðrum þeim manni á skipinu, sem eftir stöðu sinni gekk í stað skipstjóra, yfirsjест, er meta skyldi, hversu háskanum var háttað eða hversu honum skyldi verjast, og heftir það þá ekki niðurjöfnun sjótjónsins; en ekki getur útgerðarmaður þá heimitað sjer bættan þann skaða, sem hann beið, nema yfirsjónina megi telja afsakanlega, svo sem efni voru til.

Sá, sem missir rjett sinn til bóta af þessum sökum eða varð að greiða sjótjóns-framlag sakir yfirsjónar annars manns, getur heimitað bætur af þeim, sem ábyrgð hefur á yfirsjóninni.

197. gr.

Það heftir ekki niðurjöfnun sjótjóns, þótt það, sem lagt var í sölurnar, yrði ekki að því gagni, sem ætlað var.

198. gr.

Það heftir ekki niðurjöfnun sjótjóns, þótt lagt sje í sölurnar skipið alt eða farmurinn allur, nje heldur það, þótt eftir slysið sje einungis bjargað einhverju af öðru hvoru einu saman, skipi eða farmi.

199. gr.

Þá er eitthvað verður að leggja í sölurnar, er skipstjóra skylt að annast um, að skaðinn verði ekki meiri en vera þarf. Ef varpað er fyrir borð af farmi eða skipsmunum, skal varpa ef unt er fyrst því, sem þyngst er og verðminst, fremur en hinu, sem ljettara er og dýrara.

Ef skipstjóri hefur ófyrirsynju gert skaðann meiri en þörf krafði, skal um það farið eftir fyrirmælum 196. gr.

200. gr.

Skylt er skipstjóra, ef atvik leyfa, að kalla til ráðs við sig þá menn, sem best skyn bera á og reyndastir eru af skipverjum, áður hann aðhafist nokkuð það, sem valda megi niðurjöfnun sjótjóns. Skipstjóri skal rita skýrslu um þetta svo fljótt sem hann má í leiðarbókina, eða dagbókina, eða rita það á annan hátt, ef bækurnar vantar, svo

Nr. 63. það megi bera fram þegar sjóferðaskýrsla er gefin. Í skýrslunni skulu til greind öll atvik, sem máli geta skift við mat og niðurjöfnun sjóttjónsins, og einkanlega hver nauðsyn bar til að leggja það í sölurnar, sem gert var, og svo nákvæma skrá sem við má koma yfir það, sem í sölurnar var lagt, eða þá skýrt með öðru móti frá víðtæki tjónsins.

201. gr.

Tjón á skipi og skipsbúnaði skulu meta skynbærir menn og til þess skipaðir eftir fyrirmælum 46. gr. og á þeim stað, þar sem skip er bætt, ef það er gert á ferðinni, en ella á endastað ferðar.

Það skal til tekið um hverja einstaka skemd, hve mikið muni kosta að bæta, og þurfi nýrra muna við í stað hinna spiltu, þá skal hvorttveggja til greina, hve dýrir verði hinir nýju og hvers virði sje hinir spiltu.

Skemd öll af elli, hrörnun og öðru síku skal greind frá þeirri skemd, sem af sjó-tjóninu stafar, og metin sjer.

202. gr.

Þá er ákveða skal, hve mikið sameiginlegt sjóttjón á skipi og skipsbúnaði hefir orðið, skal matsgerð ráða, ef skemd er eigi bætt, eða matsupphæðin er lægri en aðgerðarkostnaður reyndist; en aðgerðarkostnaður ræður, ef hann reynist lægri en matsupphæðin.

203. gr.

Þá er endurgjalda skal skemdir á járnskipi, skal bæta að fullu skemdir á skrokki skipsins, siglum og siglubúnaði af járn, ef skipið hefur ekki gengið 5 ár á sjó, þá er sjóttjónið bar að, og sje talið frá því, er skipið ljet út í hina fyrstu ferð sína. Nú bar slysið að eftir þessi 5 ár, en áður skipið hafði verið í förum í 10 ár, og skal þá dreginn af $\frac{1}{6}$ hluti fyrir verðmun á hinu gamla og nýja og $\frac{1}{3}$ hluti, ef skipið hefur lengur verið í förum. Skemd á gufuvjel skal bæta að fullu, ef vjelin hefur ekki starfað 3 ár þá er slysið bar að; ef það varð síðar og þó áður vjelin hafði starfað 6 ár, skal dreginn af $\frac{1}{6}$ hluti og $\frac{1}{3}$ hluti, ef lengur var. Skemdir á siglu og siglubúnaði af trje svo og á reiða þeim, sem uppi er, skulu bættar að fullu, ef skipið hefur ekki verið eitt ár í förum og annar skaði, ef það hefur ekki verið missiri; beri tjónið síðar að, skal draga af $\frac{1}{3}$ hluta; þó skal bæta akkeri fullu, og af akkerisfesti skal draga einungis $\frac{1}{6}$ hluta.

Ef skipið er trjeskip, skal bæta að fullu skemdir á skrokki þess, ef það hefur ekki gengið 2 ár á sjó, þá er slysið bar að; ef það varð síðar, skal draga af $\frac{1}{3}$ hluta fyrir verðmun á gömlu og nýju. Aðrar skemdir skulu bættar svo sem fyr segir um járnskipin.

Af skaðabótafje því, sem svo er ákveðið, skal draga verð þeirra hluta, sem nýju voru bættir, eftir því, sem verð þeirra var gert í matsgerðinni, eða, ef á uppboði er selt, andvirðið að frádregnum kostnaði.

Ef leggja skal á skipið nýja málmhúð, skal svo meta skaðabætur, að draga skal málmvirði hinnar fornu húðar af kostnaði þeim, sem á því verður að leggja á nýja úr sama efni og jafnpunga hinni fornu húð, þá er hún var ný, og skal þá bæta afganginn, og sje þó af dreginn $\frac{1}{60}$ hluti, ef húðin var úr eir eða látúni (yellowmetal) og $\frac{1}{30}$, ef hún var úr sinki eða öðrum málm, fyrir hvern fullan mánuð, og sje talinn þritugnættur, sem liðinn er frá því, er sú húð var á lögð, er bæta skal annari nýrri. Ef eirhúð eða látúns hefur verið meira en 5 ár í sjó eða húð af öðrum málm meira en 2 ár og hálf, skal þær enu bæta.

204. gr.

Nú hefur skip farist með öllu við sameiginlegt sjóttjón, eða laskast svo mjög, að það er dæmt óbætandi, og skal þá bæta það því verði, sem ætla má, að sannvirði þess

væri þá er það fórst, og sje dreginn af verðinu ágóðinn af því, sem kann að hafa orðið bjargað. Nr. 63.
22.
nóvbr.

205. gr.

Bætur fyrir góss, sem ferst við sameiginlegt sjóttjón, skulu metnar eftir gangverði samkyns vöru á ætlunarstað skipsins við komu þess þangað, og komist það, sem eftir er af farmi skipsins ekki á ætlunarstað, skal metið eftir verðinu á þeim stað, þar sem endir var gerður á ferðinni, og skal þó af dregið farmgjald, tollur og annar kostnaður, sem eiganda sparast við það, að varan komst ekki á ætlunarstað hennar.

Verð vörunnar skal ákveðið með lögmætu mati, ef ekki er kostur að fá vitneskju um verð hennar með öðru móti.

Ef varan var seld í neyðarhöfn, má ávalt heimta bætur fyrir hana, að minsta kosti sem því verði nemur, sem hún var seld fyrir.

206. gr.

Ef farmur skemmist við sameiginlegt sjóttjón, skulu ákveðnar svo miklar bætur, sem nema verðmun á vörunni óskemndri og skemdri; skal meta verð vörunnar sem óskemmd væri, eins og fyrir er mælt í 205. gr., og sami frádráttur gerður sem þar segir; en verð hinnar skemdu vöru fer eftir söluverði hennar, ef hún var seld, áður en sjóttjónsreikningi var lokið, ella skal verðið ákveðið með lögmætu mati.

207. gr.

Nú hafa vörur týnst eða spilst við sameiginlegt sjóttjón og hafa þegar áður rýrn- að að verðmæti við einkasjóttjón, spilst af sjálfu sjer eða með öðru móti, eða vörur hafa skemst við sameiginlegt sjóttjón og rýrnað síðan enn meira að verði við atburði, sem snertu ekki sjóttjónið, og skal þá sú fjárupphæð, er samsvarar rýrnuninni, dregin frá skaðabótum. Afdráttarfjeð skal ákveðið með lögmætu mati og skal þá einkanlega miðað við það tjón, sem aðrar vörur samkynja eða svipaðar hafa orðið fyrir við sömu atburði og af sömu sökum, en skemdust ekki við sjóttjónið.

208. gr.

Við sameiginlegt sjóttjón greiðast engar bætur fyrir vörur, sem ekki fylgir farm- skírteini og ekki eru heldur fullnægjandi skýrslur um, að á skip kæmi, hvorki í farmskrá nje gósstökubók eða annarstaðar.

Bæta skal klæðnað og ferðanaudsynjar skipstjóra, skipshafnar og farþega, ef það vitnast, að mist sje við sjóttjónið.

209. gr.

Farmgjald af vörum, sem farist hafa við sameiginlegt sjóttjón, eða seldar hafa verið í neyðarhöfn, til þess að greiða sjóttjónskostnað, skal bæta í sjóttjónsreikningi með sömu fjárhæð, sem hefði átt að greiða undir þær, ef þær hefði verið í skipinu til ætlunar- staðar þeirra eða þangað, sem ferðin endar, ef ekki var farið alla leið. Af hinu mista farm- gjaldi skal draga þann sjerstaka kostnað, sem kynni að hafa sparast útgerðarmanni við það, að vörunni var varið öðru til bjargar eða hún var seld.

210. gr.

Nú verða skemdir á einhverjum munum við sameiginlegt sjóttjón og þeir ónýttast síðan eða skemmast við einkasjóttjón, og falla þá niður bótakröfur að öllu eða nokkru fyrir þá muni, ef ætla má með vissu, að tjónið hefði að nokkru eða öllu hlotist af einka- sjóttjóninu síðar, þótt sameiginlega sjóttjónið hefði ekki borið að.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

Svo falla og niður eða lækka sjóttjónsbætur, þegar ætla má með vissu, að munir þeir, sem fórust við sameiginlegt sjóttjón, hefðu ónýttst eða spilst við einkasjóttjón síðar, ef þeir hefðu enn þá verið á skipinu.

211. gr.

Nú hljótask skemdir sumpart af sameiginlegu sjóttjóni og sumpart af einkasjóttjóni og stafar kostnaður af hvorutveggja, og skal þá skifta skemdum og kostnaði milli þeirra eftir sanngjörnu mati.



212. gr.

Skip tekur þátt í sameiginlegu sjóttjóni:

1. eftir því verði, sem skynbærir menn skipaðir eftir fyrirmælum 46. gr., meta tjónið við komu þess á þann stað, þar sem ferðin er á enda, og
2. eftir því fje, sem í sjóttjónsreikningnum er gert í bætur fyrir skemdir á skipi, og þó einungis að því leyti, sem þær skemdir eru þá ekki bættar.

Ef gerðar hafa verið umbætur á skipi eftir það er sameiginlegt sjóttjón bar að, eða ef gert hefur verið að skemdum, sem ekki urðu við sjóttjónið, þá skal draga af matsverði skipsins svo mikið, sem virðingarverð umbótanna eða viðgerðarinnar nam.

213. gr.

Farmurinn tekur þátt í sameiginlegu sjóttjóni:

1. eftir verðmæti þeirra vöru, sem á skipinu var þegar sjóttjónið bar að og er á skipi við enda ferðar, og skal verðmætið ákveðið eftir fyrirmælum 205. og 206. gr.,
2. eftir því fje, sem gert er í bætur fyrir göss, sem lagt var í sölur eða spiltist við sjóttjónið í ferðinni, og
3. eftir því skaðabótafje, sem farmeigandi fær af útgerðarmanni fyrir vörur, sem farist hafa eða skemst í ferðinni, eða seldar voru til skipsþarfa, sbr. 154. gr.

214. gr.

Farmgjaldið tekur þátt í sameiginlegu sjóttjóni:

1. eftir helmingi þess farmgjalds, er greiða bar við ferðarlok
2. eftir helmingi skaðabóta þeirra, sem gerðar eru í sjóttjónsreikningnum fyrir mist farmgjald.

Ef ekki er tilskilið neitt ákveðið farmgjald, skal það talið eftir fyrirmælum 155. gr.

215. gr.

Ef farmgjald er greitt fyrir fram, þann veg, að það skuli ekki endurgreiða, þótt ekki verði unnið til neins farmgjalds sökum slysa, þá eru útgerðarmenn ekki skyldir til að taka þátt í sameiginlegu sjóttjóni, að því er nemur því fje.

216. gr.

Af því framlöguskyldu fje, sem ákveðið er eftir fyrirmælum 212.—215. gr., skal draga bæði framlög til sameiginlegs sjóttjóns, sem síðar kann að hafa orðið í ferðinni, svo og kostnað, sem á kann að hafa fallið við björgun eða verndun hinna framlöguskyldu fjemuna, ef sá kostnaður skal ekki endurgoldinn sem sameiginlegt sjóttjón.

217. gr.

Þetta er undanþegið bótaframlögum við sameiginlegt sjóttjón:

1. Vistir, kol og aðrar vjelanaudsynjar og hernaðargögn,
2. kaup skipstjóra og skipshafnar, og
3. klæðnaður og ferðanaudsynjar allra manna á skipinu og það, sem þeir bera á sjer

Nú voru munir þeir einhverjir lagðir í sölurnar við sameiginlegt sjóttjón, sem taldir voru til 3. liðar, eða þeir spiltust, og skal þá eigandi taka þátt í niðurjöfnun tjónsins með því fje, sem hann fjekk í bætur fyrir þessa muni í sjóttjónsreikningnum. Nr. 63.
22.
nóvbr.

218. gr.

Fullnaðarmat og niðurjöfnun skaðans, sem varð við sameiginlegt sjóttjón, fer fram á þeim stað, þar sem skip og farmur skilja, og eftir því, sem á þeim stað eru lög. Úrslitareikninga sjóttjóns annast hjer á landi 2 menn kvaddir til þess af hlutað-eigandi dómara fyrir rjetti. Dómstólarnir dæma ágreining um rjettmæti sjóttjónsreikninga.

219. gr.

Skylt er skipstjóra að annast um alt, er þörf krefur til þess að sjóttjónsniðurjöfnunin geti farið fram, og má ekki draga það að nauðsynjalausu.

Hver sá, sem sjóttjónið snertir, er skyldur til að sínu leyti að láta í tje allar skýrslur þær og sönnunargögn, sem hinir dómkvöddu niðurjöfnunarmenn sjóttjóns telja þörf.

220. gr.

Nú koma síðar fram fjemunir þeir, er talið var við niðurjöfnunina, að farist hefðu við sameiginlegt sjóttjón, eða sá, sem tjóni olli, bætir síðar eitthvað af þeim skaða, sem talinn var til sjóttjóns, og skal þá gera breyting með aukaniðurjöfnun á allri niðurjöfnun sjóttjónsins. En ekki má fresta úrslitagerð sjóttjóns af þeim sökum einum, að líkindi gætu verið til að fá aftur fjemuni, sem lagðir voru í sölurnar, eða skaða bættan, sem á varð.

221. gr.

Sjóttjónsframlag ábyrgist eigandi hinna framlagsskyldu muna með þeim munum einum, en ekki sem sjálfskuld.

222. gr.

Skip, sem framlöguskylt er til sjóttjónsbóta, má ekki fara af þeim stað, þar sem skip og farmur skildu, og góss, sem er í ábyrgð fyrir slíkum framlögum, má ekki fá í hendur eiganda, áður sjóttjónsframlög sje greidd eða trygging fengin fyrir framlögunum, ef þau eru þá ekki ákveðin.

223. gr.

Nú verður á skipi eða góssi tjón eða kostnaður, sem stafar af óhappi á ferð, og telst ekki til sameiginlegs sjóttjóns, eða skipað er fyrir um með sjerstökum ákvæðum, að farið skuli með eftir reglum um sameiginlegt sjóttjón (sbr. síðara lið 166. gr.), og skal það þá sem einkasjóttjón (partikulært havari) koma niður á þeim munum, einum eða fleirum, sem skaði varð á eða kostnaður.

Nú telst kostnaður til einkasjóttjóns og varð hann bæði á skipi og farmi sameiginlega eða á ýmsum hlutum farms, og skal honum þá jafnað eftir sanngirni á þá fjemuni, sem kostnaðurinn reis af, og skal þar þá farið svo sem verða má eftir reglunum um sameiginlegt sjóttjón. Kostnaður á björgun farms kemur hlutfallslega niður á farminum og farmgjaldi því, sem greitt er af góssinu, sem bjargað varð.

Dómkvaddir menn (sbr. 218. gr.) framkvæma úrslitareikning og niðurjöfnun einkasjóttjóns, ef þess krefst einhver sá, sem þar á hlut að máli.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

Níundi kapítuli.

Um tjón af árekstri.

224. gr.

Konungur gefur fyrirskipanir um það, hvers gætt skal á skipi til að forðast árekstur.

225. gr.

Þá er tjón verður á skipi eða farmi, af því að skip rákust á og annað þeirra var eitt saman sök í árekstrinum, þá bætir hið seka skaða þann allan, er af hlautst.

Nú eru bæði skipin sek, og skal þá dómur ákveða, hvort annaðhvort skipið skal greiða skaðabætur og hve miklar, eða hvort skipin skulu hvort sjer hafa skaða sinn óbættan, og skal það metið með hliðsjón á því, hversu þein yfirsjónum var háttað, sem á urðu fyrir hvorum aðila um sig.

Þá er meta skal sök hvors skips, þá skal dómandi einkanlega gefa gaum að því, hvort tími var til athugunar eða ekki.

226. gr.

Ef áreksturinn varð af óhappatilviljun eða það vitnast ekki, að annarhvor aðila hafi verið sök í honum, fær hvorugt skipið bættan skaða sinn.

227. gr.

Skaðabætur þær, sem greiða skal eftir 225. gr., ábyrgist útgerðarmaður með skipi og farmgjaldi, ef sá nokkur var valdur að árekstrinum, sem hann ábyrgist fyrir eftir 13. gr.

228. gr.

Nú rekast skip á, og er þá hvorumtveggja skipstjóra skylt, að svo miklu leyti, sem það má verða, án þess að hafa sitt skip í háska, skipshöfn þess og farþega, að veita hinu skipinu, skipshöfn þess og farþegum alla þá hjálp, sem veita má og þeim er nauðsyn á til bjargar sjer úr háska þeim, sem áreksturinn stofnaði þeim í. Skylt er og þeim skipstjóra, sem björg veitti, að segja hinum til nafns á skipi sínu og til heimkynnis þess, úr hverjum stað eða höfn það kom og hvert því er ætlað að fara.

Nú leiðir skipstjóri hjá sjer að nauðsynjalausu að hlýða fyrirmælum þessum, og skal þá telja hann sekan í árekstrinum, nema annað sannist.

Tíundi kapítuli.

Um björgunarlaun.

229. gr.

Hver sá, sem bjargar skipi, sem farist hefur eða er statt í neyð, eða farmi þess eða nokkru af því skipi eða farmi þess, svo hver sá, sem veitir að björguninni, á rjett á að fá björgunarlaun af því, sem bjargað var. Nú verða málsaðilar ekki á eitt sáttir um, hve mikil skuli vera björgunarlaunin, og sker þá dómur úr; þó sker stjórnnarráðið úr ef andvirði þess, sem bjargað var, er ekki meira en 500 krónur.

Lög um skipströnd mæla fyrir um það, hvers björgunarmenn eiga að gæta að öðru leyti, einkanlega þá er eigandi er ekki viðstaddur eða umboðsmaður hans.

230. gr.

Þá er björgunarlaun eru ákveðin, skal þessa gætt einkanlega:

1. Háskans, sem það var í statt, sem borgið var; hvort skipverjar höfðu skilist við skipið; hvort þeir áttu hlut í björguninni, eða hvort stutt var að björguninni í heild sinni með tækjum hins nauðstadda skips;
2. háska þess, sem björgunarmönnum og eigu þeirra var stofnað í, og þess tjóns, sem þeir hafa beðið á heilsu eða fjemunum;
3. hagvirkni þeirrar og atorku, sem unnið var með að björguninni, og tíma og áreynslu, sem til hennar var varið;
4. tölu björgunarmanna og tilkostnaðar og verðmætis björgunartækja þeirra;
5. verðmætis þess, sem borgið var.

231. gr.

Ekki má gera björgunarlaun hærri vanalega en þriðja hluta verðmætis þess, sem borgið var, og sje þó af dreginn tollur og önnur opinber gjöld, svo og kostnaður af geymslu, viðingargerð og sölu. Nú er verðmætið lítið og björgunin var mjög hættuleg eða óvenjulega erfið, og má þá hækka björgunarlaunin.

Í björgunarlaununum felst og þóknun fyrir að færa góssið, sem borgið var, á tryggan stað, svo og þóknun fyrir lán á skipum og áhöldum, sem höfð voru við björgunina.

232. gr.

Nú hafa skipstjóri, útgerðarmaður eða farmeigandi gert samning um björgunarlaun meðan hættan vofði yfir, og er þó þeim manni heimilt, sem greiða skal björgunarlaunin, að skjóta því til dómsúrskurðar, hve mikil launin skuli vera; gera skal hann það, áður 3 mánuðir sjeu liðnir frá því samningurinn var gerður, og getur dómari fært niður hin tilskildu björgunarlaun, ef þau fara að mun fram úr því, sem hæfilegt sýnist. Nú var samningurinn á þá leið, að leggja skyldi bjarglaunin í gerð eða útkljá um þau á annan líkan hátt, og bindur sá samningur ekki þá menn, sem greiða skulu launin, ef þeir segja honum sundur áður mánuður sje liðinn frá því er hann var gerr.

233. gr.

Ef björgunarmenn greinir á sín á milli um skifti björgunarlauna, þá skal skift með dómi og þar gætt atvika þeirra, sem 230. gr. tilgreinir; þó sker stjórnarráðið úr að fenginni yfirlýsingu lögreglustjóra ef upphæð þess, sem bjargaðist, fer ekki fram úr 500 krónum, og sömuleiðis ef meiri hluti bjargenda hefur samið svo um.

Nú hefur skip bjargað einhverju á ferð, og skal þá fyrst af björgunarlaununum bæta það tjón, sem við björgunina varð á skipi því eða farmi; næst eftir fá útgerðarmenn tvo þriðjunga björgunarlauna, ef gufuskip bjargaði, en helming, ef það var seglskip, en afganginum skal skift til helminga milli skipstjóra og skipshafnar, og skal skifta milli hennar að rjettri tiltölu við kaup manna á skipinu. Nú var tilskilið, að skipstjóri eða skipshöfn skyldu hafa minni hlut í launum en nú var sagt, og er sá skildagi þá ógildur, nema skipið sje einkanlega búið út til bjargráða eða samið væri um eitthvert tiltekið björgunarstarf.

234. gr.

Rjett er, að björgunarmenn mótmæli því, að skip, sem bjargað var, eða góss sje fært á burt þaðan, áður þeim sje greidd að fullu björgunarlaunin eða trygging er til fengin fyrir greiðslu þeirra.

Ellefti kapítuli.

Um sjóveðrjett og fyrning á sjókröfum.

235. gr.

Þær kröfur, sem kröfuhafi á sjóveðrjett fyrir eftir þessum kapítula (sjókröfur), eiga forgangsrjett að veðinu næst eftir opinber gjöld, sem á veðinu hvíla, en ganga fyrir öllum skuldum öðrum.

236. gr.

Þessar kröfur eiga sjóveðrjett í skipi og farmgjaldi:

1. Hafnsögumannskaup, björgunarlaun og kostnaður á frelsun skips úr óvina höndum.
2. Kröfur skipstjóra og skipshafnar til kaups og annarar þóknunar, sem þeir eiga lög-mætt tilkall til fyrir starf sitt í þjónustu skipsins.
3. Kröfur um framlög til sameiginlegs sjótjóns, svo og kostnaður, sem jafna skal niður með svipuðum hætti (síðari liður 166. gr. og 2. liður 223. gr.), sjólánskröfur, svo og bótakröfur farneiganda fyrir vöru, sem seld var í þágu skips á ferð.
4. Kröfur, til orðnar við skuldbindingar, sem skipstjóri hefur gengið í vegna stöðu sinnar, eða til orðnar við vanefndir á samningum, sem útgerðarmaður gerði sjálfur, eða fjekk öðrum umboð til, og skipstjóra skylda var að annast efndir á, sbr. 12. gr., svo og skaðabótakröfur fyrir tjón af svikum, hirðuleysi eða gáleysi þeirra manna. sem ráðnir eru til þess að vinna í skipsins þarfir við skyldustörf þeirra, sbr. 13. gr.; og enn kröfur skipstjóra til endurgjalds fyrir það, sem hann hefur greitt sjálfur til lúkningar kostnaði í skipsins þágu, eða ábyrgst greiðslu á.

Sjóveðrjettur í skipi nær og til skipsbúnaðar, og telst ekki til hans vista-birgðir, eldiviður, kol nje aðrar vjelarnauðsynjar; sjóveðrjettur í farmgjaldi tekur yfir óskert (brutto) farmgjald fyrir þá ferð, sem krafan stafar af. Sjóveðrjettur fyrir sjólánskröfum nær til skips eða farmgjalds eða hvorstveggja, eftir því sem sjólánsbrjefið til tekur, sbr. 180. gr.

237. gr.

Kröfum þeim, sem taldar eru í 236. gr., skal fullnægja eftir þeirri röð, sem þær eru taldar þar í, að svo miklu leyti sem þær eru til komnar á sömu ferð. Kröfur taldar í sama tölulið, eru jafnrjettháar sín á milli, en þó svo, að stafi kröfurnar í 1. og 3. lið ekki af sama slysinu, gengur yngri krafan fyrir eldri.

Nú stafa kröfurnar af ýmsum ferðum, og gengur þá sú krafa, sem af síðari ferð stafar, fyrir hverri kröfu af eldri ferðum; þó heldur skipstjóri og skipshöfn forgangsrjetti sínum til skipsins fyrir svo miklu af inneign sinni eftir síðasta ráðningarsamningi, sem nemur í mesta lagi kaupi 12 síðustu mánaða, þótt skipið hafi farið fleiri en eina ferð á þeim tíma.

238. gr.

Nú ferst skip eða laskast, eða farmgjaldsmissir verður að nokkru eða öllu og með þeim atvikum, að útgerðarmaður á bótakröfu að þeim, er skaða olli, eða hann á þær eftir ákvæðum um sameiginlegt sjótjón, og á þá sá kröfueigandi, sem sjóveðrjett á í skipi eða farmgjaldi, einnig sama rjett í skaðabótafjenu. En ekki skulu þær bætur, sem ábyrgðarsali skal greiða fyrir skip eða farmgjald, koma í stað hins váttrygða veðs.

239. gr.

Þá er skip er selt á nauðungaruppbóði, fellur niður sjóveðrjettur í því skipi, en veðhafi á þá í stað þess veðrjett í kaupverði skipsins, meðan verðið er ekki af hendi

greitt. Svo skal og vera, ef skip er selt eftir að það var dæmt á lögmætan hátt óbætandi. Nú verða önnur og sjálfráð eigandaskifti að skipinu, og eiga þá kröfur þær, sem nefndar eru í 236. gr., eftir sem áður veðrjett í því skipi.

240. gr.

Nú fellur sjóveðrjettur niður við það, að bótafje, söluverð eða farmgjald, sem sjókrafa er trygð með, er greitt af hendi til útgerðarmanns, og ábyrgist hann þá kröfuna, svo langt sem það fje hrekkur, sem hann tók við, ef hann var þar ekki í sjálfskuld áður. Á sama hátt ábyrgist hann gagnvart þeim, sem sjóveðrjett eiga í farmgjaldi, venjulegt farmgjald af góssi, sem hann hefur sjálfur látið í skip.

Nú er þetta fje, sem nefnt var, greitt þrotabúi útgerðarmanns, og skal því þá varið til að fullnægja þeim kröfueigendum, sem sjóveðrjett áttu í fjenu.

241. gr.

Nú verður skip við frjálst afsal eign manns, sem ekki getur átt íslenskt skip, án þess að fullnægt hafi verið áður þeim sjóveðrjettarkröfum, sem á því lágu, og ábyrgist þá hinn fyrri eigandi þær kröfur sem sjálfskuldarmaður, þótt hann ábyrgðist þær áður að eins með skipi og farmgjaldi. Nú sannar hann, að skipið nægði ekki til að fullnægja kröfum þessum þá er það var selt, og fer þá ábyrgð hans ekki fram úr verðmæti skipsins.

242. gr.

Nú hefur útgerðarmaður greitt út til fullnægingar sjóveðrjettarkröfu alt það, er hann var skyldur til eftir 240. og 241. gr., og það kemur síðar fram, að önnur krafa átti þar forgangsriett, og er þá útgerðarmaður ekki skyldur til meiri greiðslu, ef hann vissi ekki af þessari kröfu þá er hann greiddi hitt. Þó ná þessi ákvæði ekki til þeirrar greiðslu, sem útgerðarmaður innir af hendi til fullnægingar kröfum, sem hann ábyrgðist sem sjálfskuld.

Nú hefur kröfueigandi fengið með þessum hætti fje, sem öðrum bar að rjettu, og ábyrgist hann þá þeim manni kröfu hans, en þó ekki lengra en það fje hrökkur, sem hann tók við, og því að eins, að hann vissi af þeirri kröfu þá er hann tók við fjenu.

243. gr.

Þó eigandi leigi öðrum manni skip til siglinga á hans kostnað, breytir það í engu þeim rjetti, sem sjóveðhafi á eftir þessum kapitula til aðgangs að skipinu.

244. gr.

Þessar kröfur eiga sjóveðrjett í farmi:

1. Björgunarlaun og kostnaður á frelsun skips úr óvina höndum.
2. Kröfur um framlög farms til sameiginlegs sjóttjóns, eða til kostnaðar, sem jafna skal niður með svipuðum hætti (síðari liður 166. gr. og 2. liður 223. gr.); sjólán, svo og bótakröfur farmeiganda fyrir vörur, sem seldar voru í þágu annara farmeiganda.
3. Kröfur, sem stafa af skuldbindingum, sem skipstjóri hefur gengið í fyrir hönd farmeiganda vegna stöðu sinnar, svo og kröfur skipstjóra til endurgjalds fyrir fje, sem hann hefur sjálfur greitt eða tekið ábyrgð á til lúkningar kostnaði á farmi.
4. Kröfur fyrir farmgjald, svo og bætur fyrir aukabiðdaga og þær tafir, sem meiri verða við ferming og afferming.

Kröfunum skal fullnægja í þeirra röð, sem þær nú voru taldar. Kröfur í sama lið eru jafnrjettháar, og þó því að eins þær, sem taldar eru í 1. og 2. tölulið, að þær stafi af sama slysi; ella gengur yngri krafa fyrir eldri.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

245. gr.

Sjóveðrjettur í farmi fellur niður þá er varan er seld í hendur sendanda eða viðtakanda. Svo er og ef varan er seld á nauðungaruppboði eða skipstjóri seldi hana á ferð í þarfir skips eða farms, en í stað þess á kröfueigandi veðrjett í söluverðinu, meðan það er ekki látið af hendi.

246. gr.

Um rjett sjóveðhafa til að leita sjer fullnægingar í skaðabótafje því, sem ógoldið er fyrir skemdir eða tjón á farmi, svo og skaðabótafje, sem farminum ber eftir ákvæðunum um sameiginlegt sjótjón, gilda samskonar fyrimæli, sem talin eru í 238. gr. um sjóveð í skipi. Bótafje, sem ábyrgðarsali skal greiða, skal ekki heldur koma hjer í stað veðsins.

247. gr.

Nú hefur farmeigandi veitt viðtöku nokkrum hluta sölufjár eða bótafjár, sem sjóveðhafi á rjett til að leita sjer fullnægingar í eftir 245. og 246. gr., og ábyrgist þá farmeigandi honum sjóveðrjettarkröfu hans sem sjálfskuldarmaður, eftir sömu fyrimælum, sem mælt er um útgerðarmann í 240. og 242. gr.

Ákvæðin í 2. lið 240. gr. koma og til greina á sama hátt, ef fjeð var greitt protabúi farmeiganda.

248. gr.

Nú lætur skipstjóri selja af hendi án samþykkis kröfueiganda vöru, sem sjókrafa á veðrjett í, og ábyrgist þá skipstjóri fullnæging á kröfunni, svo og viðtakandi, ef hann vissi af veðrjettinum, þá er varan var látin af hendi við hann. Nú sannast það, að farmurinn var ónógur til fullnægingar kröfunni, þá er hann var látinn af hendi, og nær þá ábyrgðin ekki lengra en verðmæti farmsins hrökkur til.

249. gr.

Ef eigandi sjókröfu hefir fleiri veð en eitt fyrir kröfu sinni, á hann heimilt að ganga að hverju veðinu sem hann vill fyrir allri kröfu sinni.

Nú hefur hann leitað sjer í einu veðinu lúkningar á meira fje, en koma mundi á það veð að rjettri tiltölu, og getur þá sá eigandi, sem skaða bíður, svo og sá sjóveðhafi, sem veð sitt fjekk svo rýrt, að ekki hrökkur til lúkningar, gengið að hinum öðrum veðum með sömu heimild, sem sá kröfueigandi átti, er leitaði sjer lúkningar í veði því, sem getið var, og gengið að veðinu til lúkningar jafnmiklu fje, sem hitt var, er greitt var um of af eign hans eða veði.

Nú er sami eigandi að öllum hinum veðbundnu hlutum og einhver kröfueigandi á sjerstakan sjóveðrjett í einum þeirra, og annar maður hefur leitað sjer lúkningar í því veði, og er þá þeim manni, sem sjerstaka veðrjettinn á, heimilt að ganga að hinum öðrum veðum til lúkningar öllum þeim hluta skuldarinnar, sem hann fjekk ekki greiddan af veði sínu, sakir þess að það var skert; en ef það var ekki skert meira en koma skyldi á veð hans að rjettri tiltölu, þá skal hann þoka fyrir öðrum mönnum, sem trygging kunna að eiga í þeim fjemunum.

250. gr.

Sjálfraður er kröfueigandi að höfða mál hvort er hann vill á hönd útgerðarmanni eða skipstjóra til fullnægingar á sjókröfu, sem veð er fyrir í skipi eða farmgjaldi. Ef kröfueigandi, annar en útgerðarmaður eða skipstjóri, á sjóveðrjett í góssi, þá má lög-sækja skipstjóra.

251. gr.

Nú eru kröfur, sem eiganda er heimilt eftir þessum lögum að leita sjer fullnægingar á, í þeim munum einum, sem hann á sjóveðrjett í, og fynrast þá þær kröfur hver um sig, ef þeim er ekki fylgt með lögsókn innan þeirra tímatakmarka, sem hjer segir:

Kröfur um framlag til sameiginlegs sjótjóns og kostnaðar, sem jafna skal niður á líkan hátt (sbr. síðara lið 166. gr. og 2. lið 223. gr.), fynrast áður ár sje liðið frá dagsetningu úrslitagerðar sjótjónsins.

Kröfur til skaðabóta á glötuðum eða skemdum farmi fynrast áður ár sje liðið frá því, er affermt var.

Kröfur til allra annara skaðabóta fynrast áður tvö ár sje liðin frá því, er tjónið bar að. Allar aðrar sjóveðrjettarkröfur fynrast áður ár sje liðið frá því, er þær komu í gjalddaga.

Nú á kröfueigandi auk þess rjett á að ganga að útgerðarmanni, farmeiganda eða öðrum sem sjálfskuldarmönnum fyrir einhverjum af þessum kröfum, sem nefndar voru, og taka þá hin almennu fyrningarákvæði laga til þessa rjettar hans.

252. gr.

Sjóveðrjettur sá, sem 2. tölul. 236. gr. heimilar skipstjóra og skipshöfn, fellur niður, ef honum er ekki fylgt með lögsókn áður eitt ár sje liðið frá þeim degi, er starfstíma þeirra lauk. Nú á skuldheimtumaður annars eftir lögum þessum sjóveðrjett í skipi, farmgjaldi eða farmi til tryggingar einhverri þeirri kröfu, sem skuldunautur ábyrgist sem sjálfskuld, og fellur þá sjóveðrjettur hans niður eftir tímatakörkum þeim, sem 251. gr. til tekur.

Tólfthi kapítuli.

Um yfirsjónir skipstjóra og skipverja við skyldustörf þeirra o. fl.

253. gr.

Ef skipstjóri ræður til sín nokkurn þann mann, sem honum er kunnugt um, að annar maður hefur ráðið á annað skip, sætir hann alt að 200 kr. sektum.

254. gr.

Ef skipstjóri hefur ekki á skipi eitt eintak af lögum þessum og af reglugerðum þeim og fyrirskipunum, sem getur í 32. gr., sætir hann alt að 100 kr. sektum. Sömu sektum varðar það. ef skipstjóri vanrækir þær skyldur, sem 76. gr. leggur á hann.

255. gr.

Vanræki skipstjóri, stýrimaður eða vjelarstjóri það, sem þeim er boðið í 41.—44. gr. og 48. gr., sbr. 84. og 85. gr., um skráning í leiðarbók, eða dagbók, geymslu þeirra og sýningu, varðar það 10 til 500 kr. sektum.

Nú hefur skipstjóri, stýrimaður eða vjelarstjóri með vilja ritað rangt leiðarbók, eða ónýtt hana með öllu af ásettu ráði, dregið hana undan eða gert ólæsilega, og varðar það fangelsi við vatn og brauð eða betrunarhúsvinnu alt að 2 árum, nema þyngri refsing liggi við. Sama gildir um dagbók.

256. gr.

Nú er svo ástatt, sem ræðir um í 45. gr., og vanrækir skipstjóri að gefa skýrslur þær, sem þar er boðið, og varðar það þá 10 til 500 kr. sektum.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

257. gr.

Ef skipstjóri misbeitir valdi því, sem honum er veitt í 2. lið 52. gr. eða í 106. gr., eða refsar skipverja án lögmætra saka, eða svo, að hann hefur ekki þá aðferð, sem boðin er í 108. gr., eða leggur á harðari refsing en 107. gr. heimilar, þá varðar það sektum eða fangelsi, nema þyngri refsing liggi við að almennum lögum.

Dragi skipstjóri lögboðið fæði af skipverjum, eða beiti við þá óþarfa hörku, skal hann sæta 10 til 500 kr. sektum, nema þyngri refsing liggi við eftir almennum lögum.

258. gr.

Nú fremur skipstjóri launflutninga eða annað athæfi ólöglegt og skaðar með því útgerðarmann, farmeigendur, ábyrgðarsala eða aðra, sem þessi lög skylda skipstjóra til að annast hagsmuni þeirra, og varðar það þá sektum eða fangelsi, nema önnur þyngri refsing liggi við eftir almennum lögum.

Ef skipstjóri flytur án leyfis útgerðarmanns vöru, sem stofnar skipi eða farmi í háska eða áhættu, varðar það og 25 til 500 kr. sektum eða fangelsi.

259. gr.

Ef skipstjóri skilur við skipið og hefur ekki sagt upp stöðu sinni í tæka tíð eða á rjettan hátt, þá sætir hann fangelsi eða sektum, ef málsbætur eru. Ef hann skilur við skipið í sjávarhásku og gætir ekki fyrirmæla 48. gr., eða ef svo er ástatt, að skipið komist við það í augljósa hættu, getur refsingin orðið betrunarhússvinna.

260. gr.

Nú leggur skipstjóri út skipi án þess sjerstök atvik knýi hann til og stofnar með því öllum, sem á eru í bersýnilegan lífshásku, sakir þess, hve skipið er gallað að skrokki, vjel eða útbúnaði, eða er svo ofhlaðið eða óhæfilega, eða svo illa skipað, að hann hlaut að sjá þetta fyrir, og sætir þá skipstjóri fangelsi eða sektum, nema önnur þyngri refsing liggi við eftir almennum lögum.

Vanræki skipstjóri að öðru þær skyldur, sem hann skal gegna eftir 31. gr. skal refsa honum með 10 til 500 kr. sektum.

Refsingum þeim, sem til eru teknar hjer á undan, skal einnig beitt við útgerðarmenn og aðra, sem ráða fyrir burtför skips fyrir þeirra hönd, þegar þeir einir eða með öðrum mönnum hafa ábyrgð á slíkum glæpum eða yfirsjónum.

Nú vanrækir farmsendari skyldur þær, sem á honum hvíla samkvæmt reglum þeim og fyrirskipunum, sem settar eru með tilskipun samkvæmt 31. gr. um ferming o. s. frv. á sprengiefnum, eldfimum og etandi hlutum, og skal honum þá refsað með þeirri hegning, sem ákveðin er í 1. lið þessarar greinar, ef hann hlaut að sjá það fyrir, að hann með atferli sínu stofnaði þeim, sem á skipi eru á ferðinni, í bersýnilegan lífshásku. Vanræki sendandi að öðru leyti þær skyldur, sem á honum hvíla samkvæmt greindum ákvæðum, skal refsa honum með þeirri hegningu, er ákveðin er í 2. lið greinarinnar.

261. gr.

Ef skipstjóri hefur orðið valdur að tjóni á sjó með ónyttjungshætti, ofdrykkju eða öðru hirðuleysi um skyldur sínar, skal hann sæta fangelsi eða sektum, nema atferli hans sje svo háttað, að þyngri refsing liggi við.

262. gr.

Vanræki skipstjóri það, sem 228. gr. skyldar hann til að gera, ef skip rekast á, varðar það fangelsi eða sektum ekki minni en 100 kr.

Brot gegn reglum þeim, sem settar eru samkvæmt 224. gr. um það, hvers gætt skal á skipi, til þess að forðast árekstur, varða 5 til 200 kr. sektum.

Nr. 63.
22.
nóvbr

263. gr.

Ef skipstjóri færir undan að taka við farmönnum á skip sitt, þá er svo er ástatt sem 39. gr. ræðir um, og hefur ekki lögmæta afsökun, sætir hann 15 til 500 kr. sektum.

264. gr.

Nú hefur skipstjóri orðið sekur eftir síðari lið 255. gr. eða eftir 257. gr. og eru miklar sakir til, eða eftir 2. málsg. 259. gr. eða 1. lið 260. gr. eða 261. gr., og má þá auk refsingar dæma hann óhæfan til skipstjórnar. Ekki frestar áfrýjun til æðri dóms framkvæmd dómsins að þessu leyti; en ef sök skipstjóra ber undir 261. gr. og málið er tekið upp aftur, þá getur nýr dómur ónýtt hinn eldra dóm, og líði þó ekki skemri tími en ár milli dómanna og færi hann fram sönnur, sem mæla með því, að trúa megi honum fyrir heimild til að ráða fyrir skipi.

265. gr.

Ef maður kemur ekki í skiprúm sitt á til teknum tíma, sætir hann 5 til 200 kr. sekt. Sömu sekt varðar það, ef maður ræður sig í nýtt skiprúm þann tíma, sem hann var skyldur til að vera í öðru skiprúmi eftir eldri ráðningarsamningi.

266. gr.

Ef maður strýkur úr skiprúmi, varðar það 14 daga til 3 mánaða einföldu fangelsi. Ef skipverjar strjúka saman fleiri eða höfðu samtök um að strjúka, skal lengja fangelsisvistina eftir atvikum, eða þeir látnir sæta fangelsi við vatn og brauð.

Nú strýkur skipshöfn eða meiri hluti hennar, eða högum var svo háttað þá er menn struku, að strokumenn hlutu að sjá það fyrir, að skipið kæmist við það í háska, og getur það þá varðað fangelsi við vatn og brauð alt að því, sem það verður mest, eða betrunarhúsvinnu alt að einu ári.

Ef strokumaður hverfur aftur til skips að sjálfs síns vild áður skipið lætur út frá þeim stað, sem hann strauk frá, má færa sekt hans niður, svo að hún verði frá 10 til 400 kr., og sje málsbætur að öðru leyti.

267. gr.

Nú strýkur maður með kaup sitt, sem hann hefur enn eigi unnið fyrir, og skal honum þá hegnt sem fyrir svik, hvort sem hann hafði tekið við skipsstörfum sínum eða ekki, nema málavextir geri það sennilegt, að það væri ekki ásetningur hans að draga undir sig kaup það, sem honum var greitt en hann var ekki búinn að vinna fyrir.

268. gr.

Nú er maður fjarstaddur er skip lætur úr höfn eða er burtu lengur en sólarhring, eða sólarhring lengur en honum var lofað, og er hann þá strokumaður, nema ætla megi af atvikum, að það væri ekki tilgangur hans að skjótast undan skipsstörfum sínum.

269. gr.

Nú fer maður frá skipi, og er skipið í háska statt, og gætir hann ekki fyrir mæla 2. liðs 83. gr. eða þess, sem góður sjómaður er skyldur til að gæta, og varðar það þá sektum eða einföldu fangelsi.

Nr. 63.
22.
nóvbr.

270. gr.

Ef skipverjar krefjast skoðunargerðar á skipi eftir 92. gr. og það reynist við skoðunargerðina, að engin sennileg rök voru til að telja skipið ósjófært, varðar það alt að 100 kr. sektum eða fangelsi.

271. gr.

Nú rís farmaður upp móti skipstjóra eða þeim manni, sem er í skipstjóra stað, eða skorast undan hlýðni við þá, og beitir þó ekki ofbeldi eða ógnar með því, og sætir hann þá 10 til 500 kr. sektum eða einföldu fangelsi, eða fangelsi við vatn og brauð, ef miklar sakir eru.

Nú var skipið í höfn eða við festar í tryggu lægi, og skoraðist farmaður þá undan hlýðni við skipstjóra eða þann mann, sem var í hans stað, og það reynist, að orsökina til óhlýðni farmanns var sú, að skipstjóri eða staðgöngumaður hans vildu meina honum að fara frá skipi til að kæra við rjett yfirvald atferli skipstjóra eða ásigkomulag skipsins, og geta þá sektir fallið niður, ef málsbætur voru að öðru leyti.

272. gr.

Ef nokkur skipverji ræðst á skipstjóra á skipi eða í landi með ofbeldi eða ógnunum um ofbeldi, varðar það fangelsi, nema atferli skipverja væri svo háttáð, að meiri refsing lægi við, eða sektum, ef málsbætur eru, einkanlega ef skipstjóri var sjálfur sök í árásinni með óhæfilegu atferli sínu.

Nú verður skipstjóri eða annar yfirmaður fyrir slíkum árásum, þá er þeir eru að skyldustörfum sínum, eða á að þröngva þeim til að vinna eitthvert starf, er að köllun þeirra lýtur, eða tálma þeim frá að vinna það, eða var ráðist á þá, sakir þess, sem þeir gerðu eða ljetu ógert, og skal það þá varða hegningarvinnu alt að þremur árum, ef ekki liggur þyngri refsing við eftir atvikum, eða fangelsi, ef málsbætur eru, ekki skemra en 2 mánaða einföldu fangelsi.

273. gr.

Nú gerir skipshöfn eða nokkur hluti hennar samblástur til að ná skipstjórninni á vald sitt, eða það er gert til þess að þröngva skipstjóra eða þeim manni, sem stjórn hefur í hans stað, til þess að hafast eitthvað að sjerstaklega eða láta það ógert, eða samblástur var vakinn í þeim tilgangi, að menn heftu í sameiningu með ofbeldi einhverja þá ráðstöfun, sem skipstjóri hafði gert um skylduverk sín, eða sá maður, sem hefur stjórn í stað skipstjóra, og samblástursmenn hverfa ótilkvaddir aftur til hlýðni og reglu, eða af því skorað var á þá, og hvorki hefur verið unnið ofbeldisverk á mönnum nje munum, og varðar það þá forgöngumenn eða foringja samblástursins fangelsi eða betrunarhúsvinnu alt að 1 ári, og skal þá ekki refsað öðrum mönnum.

Nú hverfa uppreistarmenn ekki þann veg aftur til hlýðni og góðrar háttsemi, heldur þrjóskastrast þeir við skipunum skipstjóra, eða þess manns, sem stjórn hefur í hans stað, og skulu þá forgangsmenn eða foringjar samblásturs, ef ekkert ofbeldi var framið, sæta fangelsi, ekki minna en einföldu fangelsi um 3 mánuði, eða betrunarhúsvinnu alt að 2 árum, og aðrir samsærismenn fangelsi. Ef samsærið varð þá, er svo stóð á, sem ráð er fyrir gert í 2. lið 271. gr., getur refsingin orðið vægari, og þó ekki minni fyrir forgangsmennina en fangelsi.

Nú var ofbeldi framið á mönnum eða munum, og skulu þá forgangsmenn eða foringjar sæta hegningarvinnu alt að 6 árum, ef verknaðinum var ekki svo farið, að þyngri refsing varði, en aðrir samsærismenn sæti fangelsi, ekki minna en einföldu fangelsi um 3 mánuði eða betrunarhúsvinnu alt að 2 árum.

274. gr.

Verði farmaður valdur að sjóslysi með hirðuleysi sínu, óvarkárni eða vanrækslu á skyldustörfum sínum, sætir hann sömu refsingu sem skipstjóra var gerð í 261. gr. Verði stýrimanni það eða vjelaarstjóra, þá má, með sömu afleiðingum og fyrir er mælt í 264. gr., úrskurða þá með dómi óhæfa til starfa síns og óheimila þeim þann starfa.

275. gr.

Ef einhver skipverja hefur góss með sjer án leyfis skipstjóra, og skipi eða farmi stendur háski eða áhætta af því góssi, varðar það 10 til 200 kr. sektum eða fangelsi.

276. gr.

Nú hefur farmaður orðið sekur um yfirsjón í skyldustörfum sínum með öðru móti en áður er sagt, eða raskað góðri háttsemi og reglu, og varðar hann það þá 5 til 200 kr. sektum.

277. gr.

Nú hefur farmaður orðið sekur um yfirsjón og sætt refsingu fyrir hana eftir 107. gr. og verður mál höfðað um það á hendur honum, og skulu dómendur þá kveða á um sekt hans með rjettmætri hliðsjón á hinni fyrir refsingu hans, og má þá færa refsinguna niður fyrir það, sem ella er ákveðið fyrir þá yfirsjón, eða fella refsinguna niður með öllu.

278. gr.

Ákvæði 253.—264. gr. taka og til þess manns, sem gegnir starfi skipstjóra í forföllum hans.

279. gr.

Yfirsjónir þær, sem um er rætt í 253. gr., í fyrri lið 257. gr., í 258. gr., í fyrri málsgrein 259. gr., í 265., 266., 269., 270., 271., 275. og 276. gr., skulu ekki sæta opinberri málshöfðun, nema sá krefjist, sem misboðið var, skipstjóri eða útgerðarmaður. Mál, sem ekki varða meira en sektum, svo og mál, sem koma undir fyrri málsgrein 259. gr., 266. og 270. gr., skal fara með sem opinber lögreglumál; en komi til þess, að dæmd geti orðið á hendur manni betrunarhúsvinna eftir 266. gr. eða fangelsi við vatn og brauð, þá skal skipa talsmann sakborningi, ef hann æskir þess þá er hann er spurður.

280. gr.

Sektir, sem dæmdar eru á hendur mönnum eftir þessum kapítula, renna í lands-sjóð og ef sektir eru ekki greiddar, sæti menn fangelsisvist eftir almennum fyrirmælum um afplánun sekta í öðrum málum en sakamálum.

Þar sem fyrirskipuð er fangelsisrefsing í þessum kapítula, skal farið eftir ákvæði 26. gr. hinna almennu hegningarlaga.

Þrettándi kapítuli.

Um hvenær lög þessi öðlast gildi og um afnám eldri lagaákvæða.

281. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin eftirfarandi lagaákvæði:
10. og 25. kap. farmannalaga Jónsbókar,
26. gr. rjettarbótar 1314,
5. kap. 4. bókar dönsku laga Kristjáns 5.,
tilsk. 28. des. 1792 um kröfur farmanna í þrotabúum,

Nr. 63. tilsk. 19. des. 1794 um respondentibrjef,
 22. tilsk. 3. febr. 1836 I um skyldu skipstjóra til að flytja menn á alþjóðakostnað,
 nóvbr. lög nr. 2, 14. jan. 1876 um skipströnd, 7. og 8. gr., nema síðasti partur 8. gr.,
 lög nr. 25, 9. des. 1889 um varúðarreglur til að forðast ásiglingar,
 farmannalög nr. 13, 22. mars 1890,
 lög nr. 31, 13. des. 1895 um skrásetning skipa, 1. gr.,
 lög nr. 13, 9. sept. 1899 um dag- og næturbendingar, 2. gr.,
 fátækralög 10. nóv. 1905, 23.—26. gr.,
 lög nr. 20, 16. nóv. 1907 um veð í skipum,
 og öll önnur lagaákvæði, sem koma í bága við þessi lög.

282. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1914.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 22. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 64.

22.
nóvbr.

L ö g

um sjódóma og rjettarfar i sjómálum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
 Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmaeri, Þjettmerski,
 Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Einkamál og refsímál um þau efni, sem ræðir um í siglingalögunum, að undan- skildum málum um rjettindi yfir skipum samkvæmt 2. kap. siglingalaganna, eiga undir sjódóm. Ennfremur eiga undir sjódóm mál út af vátryggingu á skipi, farmi og öðrum hagsmunum, sem vátrygðir eru gegn hættum á sjó, sjóferðaskýrslur, sjóferðapróf og vitnamál, ef nota á vitnisburðinn í máli, sem á undir sjódóm, svo og störf þau, sem á dómstólum hvíla, að því er snertir skoðunar-, álits- og matsgerðir, er ræðir um í siglinga- lögunum.

Sjódóm skipa hlutaðeigandi hjeraðsdómari, og er hann formaður dómsins, og tveir menn aðrir, sem sjerþekkingu hafa á siglingamálefnum.

Nú er kröfu, sem samkvæmt fransögðu á undir sjódóm, lýst í bú, sem tekið hefir verið til opinberrar skiftameðferðar, og rís þræta um kröfuna, sem ekki snertir skiftin sjerstaklega, og á þá skiftaráðandi að vísa þrætunni til sjódóms, ef hann telur það nauðsynlegt vegna þess, hvernig þrætunni er varið, eða einhver aðila krefst þess.

Frjálst er aðilum að semja svo um, að einkamál, sem samkvæmt þessari grein á undir sjódóm, skuli rekið fyrir og dæmt af venjulegum dómi.

2. gr.

Fastur sjódómur skal vera í kaupstöðunum, og má með konunglegri tilskipun leggja þær þinghár, sem næstar eru, að öllu eða nokkru leyti undir sjódóm kaupstaðarins. Ennfremur má með konunglegri tilskipun ákveða fastan sjódóm utan kaupstaða í þeim þinghám, þar sem kaптún er og sjávarútgerð, og má jafnframt ákveða, að fleiri en ein dómþinghá skuli vera ein sjódómþinghá. Áður en skipað er sjódómþinghám, skal þó ávalt leitað álits bæjarstjórna, hreppsnefnda og sýslunefnda, sem hlut eiga að máli, um takmörk þinghárinnar.

Ráðherra tiltekur, hve margir skuli vera sjódómsmenn í sjódómþinghá hverri, en leita skal áður um það álits sveitastjórna þeirra, sem hlut eiga að máli. Þó mega sjódómsmenn aldrei fleiri vera en 12 í neinni sjódómþinghá.

Þá eina má tilnefna og skipa sjódómsmenn, sem eru 30 ára að aldri, hafa óflekkað mannorð, eru fjár síns ráðandi, búsettir innan sjódómþinghárinnar og hafa sjerstaklega þekking á siglingum, útgerð, vjelastörfum, vörum eða váttryggingarmálefnum.

Ráðherra skipar sjódómsmenn í tiltekinni röð, að fengnum tillögum hlutaðeigandi sveitarstjórna í sjódómþinghánni, til 4 ára í senn, og má enginn kjörgengur maður skorast undan skipun, nema hann sje 65 ára að aldri eða ráðherra taki afsökun hans gilda. Sá, sem gegnt hefir sjódómsmannsstöðu að minsta kosti eitt kjörtímabil, má skorast undan endurskipun jafn langan tíma.

Hjeraðsdómari kveður tvo hinna skipuðu sjódómsmanna til að sitja í dómi um hvert mál, sem fyrir kemur; skal kveðja sjódómsmennina hvern af öðrum eftir útnefningarröð, og má hjeraðsdómariinn ekki bregða út af röðinni, nema nauðsynlegt sje vegna sjerþekkingar, er mál það, sem um er að ræða, útheimtir, eða forföll eða aðrar tálmanir banni þeim að sitja dóminn, sem næstur er í röðinni. Nú er þess ekki kostur, að útnefna nægilega marga sjódómsmenn meðal hinna skipuðu sjódómsmanna, og skal þá útnefnt samkvæmt ákvæðum næstu greinar.

Ef brugðið er út af rjettri röð við útnefning sjódómsmanna, eða gengið er fram hjá hinum skipuðu sjódómsmönnum, þá skal ástæðunnar til þess getið í þingbókinni.

3. gr.

Nú er ekki fastur sjódómur í þinghá, og þinghá sú hefir heldur ekki verið lögð undir sjódóm annarar þinghár, og skal þá tilnefna sjódómsmenn, hvenær sem mál rís um þau efni, sem eiga undir sjódóm, fyrir það mál sjerstaklega. Hjeraðsdómariinn nefnir sjódómsmenn á þann hátt, sem tíðkast um dómkvaðning manna. Það leysir ekki dómara undan að dómkveðja sjódómsmenn, að málsaðilar sjeu á einu máli um það, hverjir þeir kjósi að sitji dóminn, enda er dómara aldrei skylt að fara eftir tillögu málsaðila um mennina.

4. gr.

Áður en sjódómsmaður tekur til starfa í fyrsta sinn í sjódóminum, skal hann vinna drengskaparheit samkvæmt 1. gr. laga nr. 29, 11. júlí 1911 að því, að hann skuli rækja starf sitt samviskusamlega og eins og best má hann.

Nr. 64.
22.
nóvbr.

5. gr.

Fyrir starf sitt í sjóðómi eiga hinir útnefndu sjóðómsmenn 4 kr. kaup fyrir hvern dag, sem þeir sitja í sjóðómi, eigi þeir heima í þeim kaupstað, kaupsíðni eða þorpi, þar sem sjóðómur er háður. Eigi sjóðómsmaður heima utan kaupstaðarins, kaupsíðnisins eða þorpsins, þar sem sjóðómurinn er háður, ber honum auk þess 2 kr. í fæðispeninga og ferðakostnað að auki eftir reikningi, sem dómariinn úrskurðar í einkamálum um leið og málinu er lokið, en í refsímálum úrskurðast reikningurinn á venjulegan hátt.

6. gr.

Sækjanda er frjálst að stefna útgerðarmanni á persónulegt varnarþing hans eða þar sem skipið á heima. Sama er um mál gegn skipstjóra eða skipshöfn út af skyldu-störfum þeirra.

Nú á maður kröfu að heimta, sem skip eða farmur er að veði fyrir, og er skipið eða farmurinn kyrsett hjer á landi vegna kröfunnar, og má þá höfða mál til greiðslu kröfunni á þeim stað, þar sem kyrsetningin var gerð.

Mál út af ákvörðun eða skifting björgunarlauna, má höfða þar sem bjargað var eða þar sem björgunargóssið var flutt á land.

7. gr.

Sjóðómur skal háður, þá er mál eru fyrir hendi, sem eiga undir sjóðóm. Máls-höfðanda eða gerðarbeiðanda ber að sýna formanni dómsins stefnu sína, eða beiðast sjóðóms skriflega, og á hann í beiðninni að skýra frá efni málsins. Formaður ákveður þá fyrirtekt málsins með áritun á stefnuna eða beiðnina.

Formaður kveður jafnan meðdómsmenn sína til dómhaldsins. Þó skal hann ekki kveðja þá til dómhalds, ef líklegt er, að álitu hans. að að eins verði lögð fram skrifleg skjöl og beið um frest. Ennfremur má formaður einn taka við sjóferðaskýrslu, sem eigi má dragast, og að álitu hans er ekki mikils varðandi, og byrja rannsóka, sem ekki má fresta, ef ekki verður náð til sjóðómsmanna nægilega snemma.

Formanni ber að sjá um, að stefnan eða innköllunin sje birt hlutaðeigendum, ef gerðarbeiðandi óskar þess og greiðir kostnað þann, sem af því leiðir.

8. gr.

Stefnufrestur til sjóðóms í einkamálum er bæði að því er kemur til málsaðila og vitna hinn sami sem til gestarjettar; sömuleiðis gilda sömu reglur sem í gestarjettar-málum um sáttir, fresti, dómsuppsögn og aðför. Í þessum málum má ennfremur koma fram gagnkröfu til skuldajafnaðar án gagnsóknar. Ákvæði N. L. 1—13—13 um skyldu til að stefna á ný vitnum, sem áður hafa gefið skýrslu um málið, þá er nýjum vitnum er stefnt, skal ekki gilda um sjóðómsmál, sjóferðaskýrslur nje vitnaleiðslur, sem nota á í málum, sem eiga undir sjóðóm. Reglan eftir N. L. 1—4—1, að óstefndur skuli vera ónefndur, gildir ekki um sjóferðaskýrslur.

Í málum milli skipstjóra og skipshafnar, eða útgerðarmanns og skipshafnar, mega málsaðilar ekki láta málflutningsmann mæta fyrir sína hönd, nema dómurinn leyfi.

Að öðru leyti gilda um sjómál almennar rjettarfarsreglur.

9. gr.

Formaður stjórna öllum störfum sjóðóms, og heldur þingbókina.

Ef þörf er á túlk, og enginn sjóðómsmanna getur og vill túlka, þá skal kveðja til málfróðan menn til aðstoðar dóminum; skal sá maður staðfesta á þann hátt, sem

lög nr. 29, 11. júlí 1911 um eiða og drengskaparorð mæla fyrir, að hann skuli rækja starf sitt samviskusamlega og eins og best má hann. Tálkur á borgun fyrir starf sitt; dómurinn ákveður borgunina, en gerðarbeiðandi greiðir.

Nr. 64.
22.
nóvbr.

10. gr.

Heimilt er sjóðómi að taka við sjóferðaskýrslu, láta skoðunargerð og matsgerð á skipi og góssi fram fara og aðrar gerðir, sem að áliti dómsins ekki mega bíða, þó eiganda, váttryggjanda og öðrum þeim mönnum, sem hlut eiga að máli, hafi ekki verið tilkynnt gerðin. Hinsvegar skal þess gætt af dóminum, að hlutaðeigendur sjeu ávalt kvaddir til gerðarinnar, ef þeir eru staddir á staðnum, eða umboðsmenn þeirra, eða svo nærri, að auðvelt er að kveðja þá til, án þess gerðinni sje seinkað óhæfilega mikið, og gerðarbeiðanda eða dóminum var kunnugt um það. Nú næst ekki til hlutaðeiganda, og á dómurinn þá að gæta þess vandlega, að ekki sje gengið á rjett fjarstaddra manna.

11. gr.

Skipstjóri skal hafa með sjer skipsbækurnar, þá er hann gefur sjóferðaskýrslu, og ber dóminum að bera þær saman við afrit það, sem fylgja skal skýrslunni samkvæmt 45. gr. siglingalaganna. Fyrst tekur dómurinn við munnlegri skýrslu skipstjóra; síðan skulu leidd vitni þau, sem skipstjóri hefir með sjer eða dómurinn hefir stefnt til. Skal þess ávalt gætt, að enginn þeirra hlusti á skýrslu hinna.

Vitnin eiga, að því leyti sem auðið er, að gefa samfelda skýrslu um atvik þau, sem um er að ræða; ef nokkuð vantar á skýrsluna, eða hún er ógreinileg eða óákveðin, þá ber dóminum að spyrja vitnin sjerstaklega, og reyna þannig að fá áreiðanlega vitneskju um það, sem hver um sig hefir sjálfur komist að raun um. Áður en tekið er til að spyrja vitnin, ber dóminum að áminna vitnin alvarlega um sannsögli og um að leyna engu, og að brýna fyrir þeim þýðing staðfestingarinnar og lagahegning þá, sem þau verða að þola, ef þau bregða út af hinu sanna í nokkru atriði. Að jafnaði má ekkert vitnanna staðfesta framburð sinn, sbr. lög nr. 29, 11. júlí 1911, II. kafla, fyr en öll hafa borið.

12. gr.

Nú hefir íslenskt skip farist, eða skipshöfnin hefir yfirgefið það á hafi úti, eða það hefir farið á grynningar, svo að það komst ekki á flot aftur, nema með aðstoð annara eða með því að kasta fyrir borð eða höggva siglutrjen, eða það hefir beðið tjón af eldsvoða, eða rekist á annað skip og hlotið tjón af árekstrinum, eða það varð fyrir óhappi, sem mannsbani hlaust af, og skal dómurinn þá jafnframt sjóferðaskýrslunni halda próf til þess að reyna að komast fyrir orsakir óhappsins; próf þetta heldur dómurinn fyrir hönd hins opinbera með valdi því, sem dómur eiga við opinberar rannsóknir. Sjerstaklega skal það rannsakað, hvort orsakir óhappsins eru þær, sem nú skal greina:

1. Gallar á skipi, siglingaverkfærum þess, útbúnaði eða mannafla.
2. Gallar á fermingu skipsins, svo sem að skipið hafi verið ofhlaðið, eða farmurinn hafi verið hættulegs efnis, eða skift skakt niður í skipinu, eða óforsvaranlega búlkaður eða skorðaður, eða seglfesta hafi verið ónóg, óhæf, illa skift eða óforsvaranlega skorðuð.
3. Gáleysi eða hirðuleysi skipstjóra eða skipshafnar, eða skipstjóra eða skipshafnar annars skips.
4. Gáleysi eða hirðuleysi hafnsögumanns, gallar á sjóbrjefum eða vitum, sjómerkjum eða öðrum tilfærum, sem ætlaðar eru siglingum til öryggis.

Nr. 64.
22.
nóvbr.

13. gr.

Nú er ástæða til að gruna, eftir því sem fram hefir komið við sjóferðaskýrslu eða sjóferðapróf, að um hegningarvert athæfi sje að ræða, og skal þá sjódómurinn fara með málið og dæma það, ef það á undir sjódóm samkvæmt lögum þessum, en að öðrum kosti senda stjórnarráðinu útskrift úr sjóferðaskýrslunni og sjóferðaprófinu með tillögum sínum til frekari aðgerða.

14. gr.

Nú eru einhver þau atvik fyrir hendi, sem um er rætt í 12. gr., og það kemur í ljós, að sjóferðaskýrsla hefir ekki verið gefin, af því að enginn þeirra, sem bar skylda til að tilkynna óhappið, hefir komist lífs af, eða óhappið hefir af öðrum ástæðum ekki verið rannsakað, og skal þá sjódómur rannsaka málið þar sem því verður best við komið. Þannig á rannsókn fram að fara á heimili skipsins, hafi það horfið, en ella að jafnaði þar sem skipið kemur til hafnar eftir óhappið, eða þar sem skipshöfn, skip eða skipsflak kemur á land.

15. gr.

Um áfrýjun dóma og úrskurða sjódóms fer eftir almennum lögum um áfrýjun.

16. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1914. Þau taka ekki til þeirra mála, sem stefnt er til dóms, nje þeirra gerða, sem tekið er til að framkvæma fyrir þann dag.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 22. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

L ö g

um vatnsveitingar.

Nr. 65.
22.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru:

1. gr.

Vötn öll, stór og smá, skulu svo renna sem að fornu hafa runnið, og má ekki breyta farvegi þeirra, nema með samþykki allra þeirra, sem breytingin snertir hagsmunalega, eða heimild sje gefin til þess í lögum þessum.

Nú breyta vötn farvegi sínum, og er þá hverjum heimilt, sem fyrir skaða verður, að veita þeim í sinn forna farveg, og hefir hann jafnframt rjett til að nota til þess efni úr annars manns landi, ef nauðsyn krefur, gegn endurgjaldi. Þegar um mikið mannvirki er að ræða, skal um það leita álits verkfróðs manns, sem landsstjórnin hefir tekið gildan eða sett til þess, og skal farið að hans ráðum um framkvæmd verksins. Borgun til hans telst til kostnaðar við verkið.

2. gr.

Við áveitu og framræslu skal vatni veita svo á land eða af landi, að öðrum sje ekki mein að.

Nú telur einhver sjer mein af áveitu eða framræslu annars og samkomulag verður ekki, og getur þá sá, er telur sig fyrir skaða verða, kvatt úttektarmenn til skoðunar- og matsgerðar á þessu. Telji úttektarmenn gjörðarbeiðanda að vísu skaða af áveitunni eða framræslunni, en að sá skaði sje minni en sá hagur, er hinn hefir af henni, skal hún engu að síður heimil, en úttektarmenn skulu þá meta fullar bætur fyrir.

Ef úttektarmenn meta gjörðarbeiðanda ekki meiri bætur en honum hafa verið boðnar, greiði hann matskostnað, en að öðrum kosti sá, er áveituna eða framræsluna hefir gjört.

3. gr.

Sá, sem veita vill vatni á land sitt, en þarf til þess vatn úr landi annars eða þarf að leiða vatnið yfir land annars og samkomulag næst ekki til þess, getur kvatt úttektarmenn til gjörðar um málið. Álíti úttektarmenn hinum bagalaust, að vatnið sje tekið í landi hans eða veitt í gegnum það, skal það heimilt gegn hæfilegri þóknun. Telji þeir landeiganda бага að töku vatnsins eða veitu þess, skal þó upptaka þess eða veita heimil, ef úttektarmenn telja skaða landeiganda mun minni en hag hins af vatnstökunni eða veitunni, en þeir skulu þá meta landeiganda fullar skaðabætur, enda verði vatn ekki tekið annarsstaðar eða leitt með ekki meiri kostnaði en skaði landeiganda er, svo sama gagn gjöri. Gjörðarbeiðandi greiði matskostnað.

Nr. 65.

22.
nóvbr.

Ekki má öðruvísi en eftir samkomulagi gerstífla ár, læki eða aðra vatnsfarvegi, og halda þannig vatni fyrir öðrum.

4. gr.

5. gr.

Nú fellur vatn milli tveggja jarða, og eiga þá hvor um sig, þeir er land eiga að, rjett á að nota vatnið að helmingi. Ef vatnið er svo lítið, að ekki nægi, þá skal með úrskurði úttektarmanna ákveða skifti og notkun vatnsins. Borgun til úttektarmanna greiði hvor um sig að helmingi.

Ef fleiri jarðir liggja að á, læk eða öðru vatni, er nota má til áveitu, og samkomulag næst ekki um, hvernig nota skuli, má útkljá það með löggilttri samþykkt samkvæmt lögum þessum.

6. gr.

Nú er veitt vatni á óskift land og geta þá þeir, er landið eiga, krafist þess, að úttektarmenn skifti landinu milli þeirra til eignar og afnota. Hver einstakur sameigandi getur krafist skiftanna. Skiftin skulu miðast við stærð jarðanna eða jarðarpartanna eftir jarðamatinu, og skal ekki að eins farið eftir flatarmáli landsins, heldur og gæðum þess og legu. Rjett til að heimta yfirmat eða yfirúrskurð um skiftin hefir hver jarðeigenda og ábúenda, og auk þess hver veðhafi í landi því, er skift var, um eitt ár frá skiftadegi. Kostnaðinn veð skiftin greiða jarðeigendur að tiltölu við jarðarstærð svo og kostnað við yfirmat eða yfirúrskurð, ef breyting verður gerð á skiftum, ella greiðir gerðarbeiðandi þann kostnað.

7. gr.

Heimilt er sýslunefnd að gjöra samþykktir fyrir stærri eða minni svæði innan sýslu um notkun vatns til samáveitu, um viðhald skurða og vatnsfarvega, og um vörn gegn skemdum af vatnságangi.

8. gr.

Nú vilja menn koma á samþykkt um samáveitu eða framræslu, og skulu þá frumkvöðlar málsins semja uppkast til samþykktarinnar og gera það öllum hlutaðeigendum kunnugt. Sendist það svo sýslunefnd, er semur frumvarp til samþykktar. Skal svo með nægum fyrirvara kvatt til fundar á svæði því, sem ætlast er til að samþykktin nái yfir. Atkvæðisrjett á þeim fundi eiga allir þeir, sem á nefndu svæði hafa jörð eða jarðarpart til ábúðar, sem metinn er til dýrleika. Sýslunefndin tiltekur fundarstað, en oddviti hennar, eða sá, er nefndin hefur kosið til þess, boðar fundinn með nægum fyrirvara og stjórnar honum. Verði fundarstjóri að takast ferð á hendur til þess að halda fundinn, ber honum 4 kr. á dag í fæðispeninga og ferðakostnað að auki, eftir reikningi, sem sýslunefndin úrskurðar, og greiðist það gjald úr sýslusjóði.

9. gr.

Á fundi þeim, sem getur um í 8. gr., leggur fundarstjóri fram frumvarp það til samþykktar, sem sýslunefndin hefir samið. Fallist fundurinn á frumvarpið óbreytt með $\frac{2}{3}$ greiddra atkvæða, sendir sýslumaður það stjórnarráðinu til staðfestingar. Eins fer um frumvarpið þótt fundurinn geri við það breytingar, ef þær eru samþykktar með $\frac{2}{3}$ atkvæða og sýslunefnd felst á þær. En vilji sýslunefnd ekki fallast á breytingartillögurnar, sem fundurinn hefur gert, skal kveðja til nýs fundar. Fallist þá fundurinn á frumvarp sýslunefndar óbreytt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, fer um það sem fyr segir.

Frumvarp til samþykktar, sem hefur ekki náð $\frac{2}{3}$ atkvæða á samþykktarfundum, er fallið, og má eigi bera það upp að nýju í sýslunefndinni fyrir en á næsta aðalfundi hennar Nr. 65.
22.
nóvbr.

10. gr.

Nú er samþykkt gerð, eins og fyrir er mælt, og send stjórnarráðinu til staðfestingar, og stjórnarráðinu þykir hún koma í bága við lög, grundvallarreglur laga eða rjett manna, og synjar það þá um staðfesting sína og skýrir sýslunefnd frá ástæðum fyrir neituninni. Að öðrum kosti staðfestir stjórnarráðið samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og ákveður, hvenær hún öðlist gildi.

Samþykkt, sem stjórnarráðið hefir staðfest, má ekki breyta eða úr gildi nema á annan hátt en þann, sem hún var stofnuð á.

11. gr.

Í samþykkt skal ávalt kveða á um umsjón og viðhald fyrirtækja og mannvirkja þeirra, sem samþykktin ræðir um, og ef um samáveitu er að ræða, um stjórn hennar, svo og um greiðslu kostnaðar, er af þessu leiðir.

12. gr.

Ákveða má í samþykkt 1—200 kr. sektir fyrir brot gegn henni, og þá jafnframt tiltaka, í hvern sjóð sektirnar skuli renna.

Með brot gegn samþykktum skal fara sem almenn lögreglumál.

13. gr.

Þegar löggilt samþykkt hefir verið sett um samáveitu, eru allir landeigendur og leiguliðar á því svæði, sem áveitunni er ætlað að ná yfir, skyldir til að leyfa landsafnot til mannvirkja þeirra, er áveituna snerta, svo sem land undir skurðina, og að efni sje tekið úr landinu, hvort heldur er grjót eða önnur jarðefni, í fyrirhleðslur, garða, stíflu-gerðireð aumbúnað skurða o. s. frv., og yfir höfuð að þola þær kvaðir, óhagræði eða takmörkun á afnotarjetti, sem áveituverkið hefir í för með sér, enda komi fullar bætur fyrir. Bætur fyrir jarðrask og landnám á óyrktu landi skulu því aðeins greiddar, að þeirra sje krafist. Bætur má ákveða með samkomulagi milli landeiganda og stjórnar samáveitunnar, en náist ekki samkomulag, skulu úttektarmenn meta. Kostnaður við matið telst til útgjalda samáveitunnar.

14. gr.

Þegar gerðar eru mælingar til undirbúnings samáveitu, er þeim, sem það gera, heimilt að fara að ósekju yfir lönd manna hvar sem er, hvort heldur gangandi eða með hesta, en varast skulu mælingamenn óþarfa troðning á túnnum eða engjum. Merki þau og vörður, er mælingamenn þessir setja, skulu teljast til hluta þeirra, er friðaðir eru samkvæmt 296. gr. hinna almennu hegningarlaga.

15. gr.

Kostnaði öllum við samáveitu skal stjórn hennar skifta milli jarðanna, aðallega eftir stærð þess lands, sem vatn næst yfir. Þó skal taka nokkurt tillit til þess, hvernig hver jörð liggur við áveitunni, og hver not geta orðið af henni fyrir hana í samanburði við aðrar jarðir. Verði ágreiningur um skiftin, skulu úttektarmenn skera úr. Borgun til þeirra telst til kostnaðar við samáveituna.

Nr. 65.
22.
nóvbr.

16. gr.

Vilji einhver, eftir að samáveitu hefir verið komið á, gerast hluttakandi í henni á þann hátt, að fá vatn til áveitu á land sitt, þá hefir hann rjett til þess, ef það að dómi úttektarmanna er bagalaust fyrir samáveituna. En skyldur er hann þá að taka þátt í kostnaði öllum við áveituna, bæði stofnkostnaði og árskostnaði, að rjettri tiltölu við aðra, sem hlut eiga að máli. Að auki er hann skyldur að greiða borgun til úttektarmanna fyrir störf þeirra samkvæmt þessari grein.

17. gr.

Nú er samþykkt gerð um samáveitu, og skal þá leiguliði leita samkomulags við landsdrottin um það, hvernig kostnaðinn skuli greiða. Vilji landsdrottinn leggja fram kostnaðinn, er leiguliði skyldur til að greiða árlegan kostnað við viðhald, stjórn og umsjón áveitunnar og enn fremur eftirgjaldsauka eftir samkomulagi eða eftir mati úttektarmanna, en kostnað við það mat greiði landeigandi og leiguliði að helmingi hvor.

Vilji landsdrottinn ekki leggja fram kostnaðinn við áveituna, er rjett að leiguliði geri það. Þegar leiguliði fer frá jörðinni, skulu úttektarmenn meta, hversu mikið jörðin megi hækka að varanlegu eftirgjaldi fyrir áveituna, og fær þá leiguliði endurgoldinn áveitukostnaðinn annan en viðhaldskostnað, umsjónar- og stjórnarkostnað, þó ekki meira en sem svarar fimtánföldum eftirgjaldsauka þeim, sem metinn er.

18. gr.

Ef hvorki landsdrottinn nje leiguliði vill leggja fram áveitukostnaðinn, samkv. 17. gr., getur stjórn samáveitunnar krafist þess, að jörðin sje tekin eignarnámi handa áveitufjelaginu. Snýr stjórnarnefndin sjer í því efni til hjeradsdómarans, sem dómkveður 3 óvilhalla menn utan sveitar' og utan áveitusvæðisins til að meta jörðina til eignarnáms. Borgun til þeirra telst til kostnaðar við samáveituna. Nú er landeigandi eða áveitufjelsstjórnin óánægð með matsverðið, og má þá hvor um sig skjóta gerðinni til yfirmatsnefndar þeirrar, sem greinir um í 20. gr. Matsnefndirnar skulu láta birta landeiganda og áveitustjórn matsgerðir á sama hátt og dómar eru birtir; kostnaður við það telst til matskostnaðar. Áfrýjunarfrestur er 3 mánuðir frá birtingu. Áður en 5 mánuðir eru liðnir frá birtingu matsgerðar, enda sje undirmatsgerð ekki áfrýjað, skal stjórn áveitufjelsins krefjast, að eignarnámið fari fram, og leggja fram matsverðið. Áveitufjelaginu eða þeim, er síðar eignast jörðina, er skylt að leggja fram áveitukostnaðinn og öðlast þá þann rjett gagnvart leiguliða, sem segir í 17. gr.

19. gr.

Þar sem ákveðið er í lögum þessum, að úttektarmenn skuli skoða, meta, skera úr o. s. frv., skulu það gjöra úttektarmenn í því umdæmi, þar sem land það liggur, sem meta á, skoða eða skera úr um. Nú liggur það í tveim úttektarmannaumdæmum eða fleiri, en í sama lögsagnarumdæmi, og skal þá sýslumaður tilnefna tvo af úttektarmönnum umdæmanna til gerðarinnar. Ef úttektarmaður er forfallaður, við málið riðinn eða nákominn aðilum, kveður sýslumaður annan mann í hans stað. Úttektarmenn tilnefna oddamann, áður mat byrjar, sem sker úr, ef þá greinir á. Nú er svæði það, sem gerðina varðar, í tveim lögsagnarumdæmum eða fleiri, og heyrir þá tilnefning gerðarmanna,

sú, sem á undan greinir, undir hjeraðsdómarann í því lögsagnarumdæmi, þar sem gerðar- Nr. 65.
beiðandi býr, ef hann býr á svæðinu, eða, ef hann býr utan þess, þar er sú fasteign liggur, 22.
sem hann beiðist gerðar vegna. Má dómariinn í þessu tilfelli útnefna menn úr hverju nóvbr.
umdæmanna sem er.

Fyrir skoðunar- og matsgerðir o. s. frv. eftir lögum þessum fá úttektarmenn sömu borgun og þeim ber að lögum fyrir áþekk störf, og greiðist hún af gerðarbeiðanda, ef ekki er öðru vísi kveðið á í lögum þessum.

20. gr.

Öllum matsgerðum og úrskurðum úttektarmanna samkvæmt lögum þessum, má hver sá, sem málið varðar, skjóta til yfirmats eða yfirúrskurðar dómara þess, sem útnefning úttektarmanna samkvæmt 19. gr. ber undir, og 4 manna annara, óvilhallra, sem hann kveður til þess fyrir rjetti og mega þeir vera úr öðrum lögsagnarumdæmum, ef dómaranum þykir ástæða til þess. Dómariinn er formaður yfirmatsmanna og stýrir matinu.

Yfirmatsmenn fá í dagpeninga og fæðispeninga 4 kr. á dag og ferðakostnað eftir reikningi. Úrskurðar formaður reikninga hinna dómkvöddu yfirmatsmanna; þó má skjóta úrskurði hans til fullnaðarúrskurðar stjórnarráðsins, er úrskurðar reikninga hans sjálfs.

Kostnað við yfirmat eða yfirúrskurð greiði gerðarbeiðandi, ef ekki er breyting gerð á hinni áfrýjuðu gerð, ella skal ákveðið í yfirmatinu eða yfirúrskurðinum, hverjir greiða skuli, sbr. þó 6. gr.

21. gr.

Skaðabætur þær, sem úttektarmenn eða yfirmatsnefnd meta samkvæmt lögum þessum, mega vera annaðhvort fjegjald í eitt skifti eða árlegt fjegjald, eftir því hvernig skaða þeim er varið, sem bæta skal.

Nú kemur í ljós, er frá líður, meiri skaði en fyrirsjáanlegur var, þá mat fór fram, og er þá heimilt að láta meta upp aftur, og fer það mat fram á sama hátt og frummatið.

Fjegjöld samkvæmt matsgjörðum og kostnað við matsgjörðir samkvæmt lögum þessum má taka lögtaki.

22. gr.

Úttektarmenn, matsmenn eftir 18. gr., og yfirmatsnefnd skulu gefa málsaðilum kost á að vera við mats- og skoðunargerðir þær, er þeir framkvæma eftir lögum þessum; skulu þeir því í tæka tíð tilkynna þeim, hvenær matsstörfin eða skoðunargjörð byrja, og er störfum lýkur í hvert sinn, hvenær þau verði tekin fyrir aftur. Aðilum skal gefinn kostur á að upplýsa málið fyrir matsmönnum, en gætt skal þess, að matsstörfin dragist ekki lengur en nauðsyn krefur. Ekki skulu aðilar viðstaddir, er matsmenn ræða málið sín í milli til undirbúnings álits síns eða þegar álitid er samið.

23. gr.

Brot gegn 3. og 4. gr. laga þessara varða sektum 10—500 kr., nema þyngri hegning liggir við. Sektir þessar renna í landssjóð.

Með brot gegn lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál.

Nr. 65.
22.
nóvbr.

24. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 49, 20. des. 1901 um samþyktir til varnar skemdum af vatnaágangi, um vatnsveitingar, og um skurði. Þó skulu gildandi samþyktir, sem gefnar hafa verið út eftir þeim, halda gildi sínu, en ekki má breyta samþyktunum nje fella þær úr gildi, nema eftir ákvæðum framanskráðra laga.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 22. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 66.
22.
nóvbr.

Girðingalög

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Girðingar þær, sem lán er veitt til úr landssjóði og Ræktunarsjóði, svo og aðrar vírgirðingar, er njóta styrks af almannafje, skulu vera að minsta kosti 1 metri á hæð. Þó skulu girðingar fyrir kynbótagripi ekki vera lægri en 1 metri og 12 sentímetrar.

Eigi er vírgirðing á jafnsljettu fullgild, nema hún sje með 5 strengjum, Nú er garður hlaðinn undir vírinn, og þarf þá eigi fleiri strengi en fjóra, ef garðurinn er að minsta kosti 30 sentímetra hár, þrjá strengi, ef hann er 60 sentímetrar, og eigi fleiri en tvo strengi, ef hann er 75 sentímetrar á hæð.

2. gr.

Milli stuðla má vera alt að 6 metra bil, eftir gildleika þeirra og landslagi, hvort sem girðingin er á jafnsljettu eða garður hlaðinn undir vírinn, samkvæmt 1. gr.

Að öðru leyti skal gera girðingar samkvæmt reglugerð, er landsstjórnin semur, sje lán veitt til þeirra úr landssjóði eða Ræktunarsjóði.

3. gr.

Nú vill einstakur maður eða fjelag girða og leitar um lán til þess úr áðurnefndum sjóðum, skal þá fylgja lánsbeiðninni skýrsla um lengd og fyrirkomulag hinnar fyrirhuguðu girðingar og áætlun yfir kostnaðinn. — Ef ekki er fje fyrir hendi til að fullnægja öllum þeim, er um lán hafa beðið, skulu þeir, er eigi komast að í það sinn, hafa forgangsrjett næsta ár, að öðru jöfnu.

4. gr.

Nú er lánað til girðingar úr nefndum sjóðum, og skal hún þá vera fullgerð innan þriggja ára frá því að lánið var veitt. Skulu úttektarmenn hreppsins taka girðinguna út og senda stjórnarráðinu vottorð um, að hún sje gerð samkvæmt fyrirmælum 1. og 2. gr. og reglugerð þeirri, er um getur í 2. gr. Kostnað við úttekt greiðir lántakandi. — Ef girðingunni er eigi lokið innan þriggja ára, er lánið alt afturkræft, og skal þá greiða þriðjungi hærri vexti af því en upphaflega var ákveðið, og reiknast þessir viðbótarvextir frá útborgunardegi lánsins.

5. gr.

Skylt er sjerhverjum, hvort heldur það eru einstakir menn eða fjelög, er fengið hafa lán til girðinga, að viðhalda þeim og endurbæta þær og endurnýja eftir þörfum.

Girðingar, sem einstakir menn hafa tekið lán til, skulu teknar út við ábúenda-skifti og skilað í fullgildu standi eða með fullu álagi.

6. gr.

Nú er girðing gerð, samkvæmt 1. og 2. gr., og lánað til hennar úr Ræktunarsjóði eða landssjóði, og skal þá girðingin fylgja jörðinni og má ekki flytja hana í burt, þó að eigandaskifti eða ábúandaskifti verði á henni, enda sje girðingin gerð í samráði við landsdrottin, ef leiguliði á í hlut.

7. gr.

Nú fer jörð í eyði, svo að eigi er til ætlast að hún byggist aftur, og verða eigi lengur not að girðingunni, losnar þá jarðeigandi við þá skyldu, að halda henni við eða láta hana standa á jörðinni. En borga verður hann þá að fullu það, sem eftir stendur af girðingaláninu.

8. gr.

Nú liggja tún eða engjar tveggja eða fleiri jarða saman, eða tún eða engjar jarðar liggja að beitolandi annara, og jarðeigandi eða ábúandi með samráði við jarðeiganda vill girða á mörkum samkvæmt lögum þessum og reglugerð þeirri, er um getur í 2. grein, og samkomulag næst ekki við þann jarðeiganda eða ábúanda, sem á land á móti, um þátttöku í girðingunni, þá getur sá, er girða vill, engu að síður gert það, og skulu úttektarmenn hreppsins eða hreppanna, ef girðingin er á hreppamótum, þá meta notagildi girðingarinnar fyrir báða, og skifta girðingarkostnaðinum á milli málsaðila að tiltölu við gagn hvers um sig. Þó skal sá, er girðir, aldrei eiga rjett til frekari endurgreiðslu en svári helming girðingarkostnaðarins.

Nú liggur bithagi jarðar að landi kaптúns, og verður fyrir miklum ágangi af beit frá kaптúninu, og skal þá jarðeigandi eiga sama rjett til framlags til girðingar frá kaптúninu eða eiganda þess lands, er kaптún liggur í, eins og tún eða engi lægi á móti.

Verð girðingar liggur undir mat úttektarmanna, og kaup þeirra telst til girðingarkostnaðar.

Um viðhaldskostnað fer eftir sömu reglum.

9. gr.

Nú er vírgirðing gerð á landamerkjum, og skal hún þá svo reist, að á hvorugan sje gengið, sem land á að henni. Sje garður hlaðinn undir vírinn, skal efni og grundvöll taka að jöfnu úr þeim löndum, sem að henni liggja.

Nú ræður landamerkjum krókóttur vatnsfarvegur, eða merki liggja í smákrókum af öðrum ástæðum, en maður vill girða beint, og vill sá eigi samþykkja er land á á móti, þá skal það þó heimilt, ef úttektarmenn meta, að eigi sjeu gildar ástæður til að banna girðinguna; skulu þeir þá ákveða girðingunni stað, og skal það gert þannig, að sem jafnast

Nr. 66. sneiðist bæði löndin. Nú fer þó svo að meira sneiðist annað landið, og skulu þá úttekt-
 22. armenn meta skaðabætur þeim, er landið missir. Rjettur til annara afnota en engja
 nóvbr. og beitar helst þó óbreyttur, nema samkomulag verði um, að girðing skifti löndum til fullnustu.

10. gr.

Girðingu má ekki setja nær alfaravegi en svo, að 65 sentímetrar sjeu milli vegarjaðarsins og girðingarinnar. Gaddavírsgirðing má ekki setja nær alfaravegi en svo, að 5 metrar og 65 sentímetrar sjeu frá miðjum vegi til girðingar, og ekki nær en svo, að 3 metrar og 77 sentímetrar sjeu frá vegarjaðrinum til girðingarinnar. Þetta nær og til gaddavírsgirðinga meðfram tröðum og heimreiðum.

11. gr.

Eigi má gera girðingu yfir hreppsveg, sýsluveg, þjóðveg, flutningabraut eða fjallveg, nema hlið sje á fyrir veginum, en þá skal það vera heimilt. Ef vegur er akfær, þarf þó samþykki hreppsnefndar, ef um hreppsveg er að ræða, en sýslunefndar um aðra vegi. Nú er girðing sett yfir veg með hliði fyrir veginum, og skal þá grind vera í hliðinu, að minsta kosti 2 metra og 50 sentímetra breið, og svo gerð, að opna megi með því að taka til hendi af hestbaki. Fari maður um hlið á girðingu, er hann skyldur að loka því á eftir sjer. Brot móti þessu varða sektum og skaðabótum.

Nú liggur yfir land forn fjallvegur, afrijettarvegur, eða bæjavegur, og telst eigi til neins vegaflokks, gildir þá hið sama um þá vegi og vegi þá, er áður eru taldir.

Ef girt er yfir aðra stíga eða götutroðninga, getur hreppsnefnd, ef þess er krafist, heimtað, að hæfilegt hlið sje sett á girðinguna.

Eigi má landeigandi læsa hliði nje með öðru móti hindra umferð um slíkan veg, nema hreppsnefnd leyfi.

Sama gildir og um sleðabrautir og aðrar vetrarleiðir sem nauðsynlegar eru til almenningsnota. Þar sem svo stendur á, má landeigandi kjósa um að taka upp girðinguna að vetrinum, þar sem hún liggur yfir leiðina, eða búa svo um hlið, að auðvelt sje að opna, þó að snjóir leggist að. Skytt er við slík hlið að hafa hlaðna kampa, vörðu eða háan stólpa, með ánegldu spjaldi, svo glöggvar sjáist hliðið álangdar. Nánari ákvæði um þetta setur sýslunefnd, ef leiðin liggur um fleiri hreppa en einn, en hreppsnefnd, ef um innanhreppsveg er að ræða.

12. gr.

Stórgripagirðingar með 1 eða 2 gaddavírsstrengjum skulu ávalt þannig gerðar, að vírin sje hvergi minna en 65 sentímetra frá jörð. Vírin skal strengja vandlega. Nú er girðing illa strengd eða í vanhirdu, svo fjenaður festist í henni eða hlýtur meiðsl af þeim sökum, skal þá eigandi girðingarinnar sæta sektum, og greiða auk þess skaðabætur þeim er fjenaður meiddist fyrir.

13. gr.

Heimilt er sýslunefnd að gera samþykktir fyrir stærri eða minni svæði innan sýslu um notkun gaddavírs, um samgirðing til varnar gegn ágangi búfjár, um tilhögun þeirra og viðhald og um beit innan girðingarinnar.

14. gr.

Nú þykir sýslunefnd nauðsyn að gera samþykkt samkvæmt 13. gr., og skal hún þá eða oddviti hennar kveðja til fundar með nægum fyrirvara á svæði því, er samþykktinni er ætlað að ná yfir. Atkvæðisrjett á þeim fundi hafa allir, sem á nefndu svæði hafa jörð eða jarðarhluta til afnota. Sýslunefnd ákveður fundarstað, en oddviti hennar eða sá, er nefndin kys til þess, tiltekur fundardag og stjórnar fundi.

15. gr.

Á fundi þeim, er getur um í 14. gr., leggur fundarstjóri fram frumvarp til samþykktar, er áður hefur verið samþykkt af sýslunefndinni. Fallist fundurinn á frumvarpið óbreytt að efni, með $\frac{2}{3}$ hlutum atkvæða, þeirra er fundinn sækja, og samþykktin nær til, sendir sýslumaður það til stjórnarráðsins til staðfestingar og löggildingar. Eins fer um frumvarpið, þó fundurinn geri við það breytingar, ef þær eru samþykktar með $\frac{2}{3}$ hlutum atkvæða, og sýslunefnd felst á þær. En vilji sýslunefnd ekki fallast á breytingartillögur, er samþykktarfundurinn gerir, skal kveðja til nýs fundar. Fallist fundurinn þá á frumvarpið óbreytt með $\frac{2}{3}$ hlutum atkvæða, fer um það svo sem fyr segir.

16. gr.

Heimilt er hreppsnefnd að gera samþykktir fyrir stærri eða minni svæði innan sveitar um hið sama efni og til er tekið í 13. gr. Er öll meðferð samþykktar þá hin sama og 14. og 15. gr. skipa fyrir um, nema að hreppsnefnd kemur þá hvervetna í stað sýslunefndar og oddviti hreppsnefndar í stað oddvita sýslunefndar.

17. gr.

Nú er samþykkt gerð eins og fyrir er mælt og send stjórnarráðinu til staðfestingar, og virðist stjórnarráðinu hún koma í bága við grundvallarreglur laga eða rjettindi manna, og er samþykktin þá endursend ásamt synjunarástæðum stjórnarráðsins.

Að öðrum kosti staðfestir stjórnarráðið samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og tiltekur, hvenær hún öðlast gildi. Upp frá því er hún skuldbindandi fyrir alla þá, sem búa á því svæði, er hún nær yfir.

18. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum frá 5—100 kr., er renna í sýslusjóð. Sömuleiðis má ákveða fyrir brot mót samþykkt, er gerð kann að verða samkvæmt þessum lögum, sektir frá 2—20 kr., er renni í sýslusjóð, ef um sýslusamþykkt er að ræða, eða í sveitasjóð, ef brotið er móti hreppssamþykkt.

19. gr.

Með brot mót lögum þessum og samþykktum, sem gerðar kunna að verða samkvæmt þeim, skal farið sem almenn lögreglumál.

20. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi númer lög nr. 52, 30. júlí 1909 um girðingar, svo og þau ákvæði í 44. og 45. gr. vegalaganna frá 22. nóv. 1907 og önnur lagaákvæði, er koma í bága við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 22. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

H. Hafstein.

Nr. 67.
22.
nóvbr.

198
Lög

um hvalveiðamenn.

** Framlegd m/f Lm. 18 4/6 1924.*

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,
Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Enginn hvalveiðamaður má hafa bækistöðvar hjer á landi fyrir útveg sinn.

2. gr.

Enginn má flytja á land hval nje neinar óunnar afurðir hvala, nema þeirra, er dauðir finnast, hlaupið hafa á grunn eða kvíast í ísum. Heimilt skal þó að drepa andarnefjur, hnísur, höfrunga og önnur smáhveli, þau er almenningur hefir hingað til veitt og hagnýtt sjer.

3. gr.

Enginn maður má leigja, selja nje ljá nokkrum manni land til hagnýtingar við nokkra þá athöfn, er bönnuð er í lögum þessum.

4. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, 1000—4000 kr., er renna í landssjóð. Svo skulu og öll veiðarfæri og afli upptæk og andvirði þeirra renna í landssjóð.

5. gr.

Mál, sem rísa út af brotum á lögum þessum, skal fara með sem opinber lög-reglumál.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. október 1915 og gilda til 1. janúar (1925) 1935

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 22. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

** H. Hafstein.*

Konungsúrskurður
um sjerstakan íslenskan fána.

Nr. 68.
22.
nóvbr.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,
Gjörum kunnugt: Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðs Íslands höfum Vjer
allramildilegast úrskurðað þannig:

Fyrir Ísland skal löggildur vera sjerstakur fáni. Gerð hans skal ákveðin með nýjum
konungsúrskurði, þegar ráðherra Íslands hefur haft tök á að kynna sjer óskir manna
á Íslandi um það atriði. Þennan fána má draga á stöng hvervetna á Íslandi og íslensk
skip mega sigla undir honum í landhelgi Íslands. Þó er það vilji Vor, að á húsi eða
lóð stjórnarráðs Íslands sje jafnframt dreginn upp hinn klofni dannebrogsfáni á ekki
óveglegri stað nje rírari að stærð heldur en íslenski fáninn.

Þessi Vor allra hæsti úrskurður skerðir að engu rjett manna til að draga upp
dannebrogsfánann eins og að undanfögnu.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 22. nóvember 1913.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.).

H. Hafstein.

